

Zomernota 2024-2028

Gemeente
Hengelo

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Samenvatting	6
Raadsadvies en -besluit	11
4 Afwegingskader	19
4.1 Strategische agenda	21
4.2 Talentopgave	32
5 Beleidsprogramma's	39
5.1 Veiligheid	40
5.2 Verkeer, vervoer en waterstaat	43
5.3 Economie	51
5.4 Onderwijs	60
5.5 Sport, cultuur en recreatie	63
5.6 Sociaal domein	76
5.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	95
5.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	102
5.9 Bestuur en ondersteuning	111
6 Totaal verwacht financieel perspectief	127
6.1 Financieel perspectief na 2e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2024-2027	128
6.2 Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen bestaand beleid beleidsprogramma's	129
6.3 Totaaloverzicht nieuwe beleidswensen	130
6.4 Totaal verwacht perspectief Zomernota 2024-2028	132
7 Risico's en weerstandsvermogen	135
7.1 Risico's	136
7.2 Weerstandsvermogen	136
8 Woonlasten-ontwikkeling	139
8.1 Woonlastenontwikkeling	140
9 Conclusie	143
9.1 Conclusie	144
10 Bijlagen	145
10.1 Begrotingsuitgangspunten 2025-2028	146
10.2 Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten	150
10.3 Financiële effecten gemeentefonds	151
10.4 Stand van zaken transformatieplan sociaal domein	160
10.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte	164
10.6 3e Verzamelwijziging 2024 Zomernota	165
10.7 Amendementen en moties	167

Inleiding

Aanbieding Zomernota

Beste lezer,

Voor u ligt de Zomernota 2024 - 2028. In de Zomernota zijn de 1e Beleidsrapportage voor het lopende jaar, het financieel perspectief voor de komende 4 jaar en de nieuwe beleidsvoornemens samengevoegd in één document.

Deze Zomernota is een verdere vertaling van onze langjarige koers en het collegeprogramma. Centraal daarin staan de vijf strategische opgaven, die gezamenlijk bijdragen aan de toekomstbestendige ontwikkeling van de kwaliteit van leven van onze gemeenschap. De overkoepelende essentiële opgave voor die ontwikkeling is de talentopgave, waarvoor in de begroting 2024-2027 een aanjaagbudget is opgenomen. Om de kwaliteit van leven voor onze inwoners te behouden en te ontwikkelen is het van wezenlijk belang om onze potentie als groene technologische topregio en aantrekkelijke stad optimaal te benutten. Daarvoor is het noodzakelijk en urgent om meer mensen aan onze regio te binden. Een opgave die lokaal vraagt om gerichte inzet én investeringen waarin we samenwerken met onze partners.

Meer focus

Daarom hebben we in deze Zomernota bewust gekozen voor meer focus binnen de strategische opgaven en daarin een drietal topprioriteiten onderscheiden. De eerste is de genoemde talentopgave, daarnaast zetten we in op Jeugd(zorg) en Energie en Warmte. De keuze om met een scherpere focus te werken heeft twee redenen. Ten eerste een meer gerichte aanpak op wat belangrijk is om onze opgaven te realiseren zodat we grote, noodzakelijke slagen maken. Ten tweede blijft de structurele financiële situatie onder druk staan en kent onze uitvoeringskracht, maar ook die van partners, beperkingen. Kortom: hoe houden we onze taken en ambities in balans met de beschikbare middelen, een opgave die in onze organisatie centraal staat en waar we nadrukkelijk op moeten blijven sturen. In hoofdstuk 4 lichten we dit verder toe.

Blijven investeren

We zijn trots op het perspectief dat we in deze Zomernota laten zien. We blijven in staat noodzakelijke investeringen te doen om zowel de basis van de gemeente op orde te houden als te werken aan de toekomstbestendigheid van de gemeente. Dit ondanks dat we minder geld ontvangen vanuit het Rijk, het gevreesde ravijnjaar is zichtbaar in ons financieel perspectief. We zitten scherp in het gesprek over de taken die we vanuit het Rijk moeten uitvoeren, maar waar slechts beperkte middelen tegenover staan en die veelal tijdelijk van aard zijn. Maar we beschikken ook over de nodige, noodzakelijke, reserves. Die zetten we voor diverse onderdelen in, waarbij de inzet moet leiden zichtbare effecten in de stad.

Met inwoners

We zijn voor onze inwoners de meest zichtbare en nabije overheid en willen dat ze kunnen vertrouwen op een bestuur dat de best mogelijke keuzes maakt voor de stad en het welzijn van de inwoners. Dat dit ons lukt, komt voort uit de keuzes die we in het recente verleden hebben gemaakt om bijvoorbeeld het Sociaal Domein te transformeren. We hebben op tijd beseft dat de manier van werken in het Sociaal Domein, in combinatie met de beschikbare financiële middelen vanuit het Rijk, niet langer was vol te houden. Hierop hebben we ingegrepen. We staan middenin een grote transitie, waar we de komende periode hard aan de slag moeten om deze zowel financieel als inhoudelijk tot een geslaagd einde te brengen. Juist vanwege die grote, langjarige opgave is het belangrijk dat het huishoudboekje zo goed mogelijk op orde blijft. We hebben er alle vertrouwen in dat ons dat gaat lukken als we blijven vasthouden aan de ingezette koers: 'stick to the plan!'

Proces Zomernota

Op 2 juli wordt de Zomernota in een politieke markt besproken. De raadsfracties kunnen dan hun standpunten geven op de diverse onderdelen in de Zomernota. De raadsvergadering over de Zomernota vindt plaats op 17 juli a.s. De financiële mutaties voor 2024 zijn verwerkt in de (begrotings)verzamelwijziging over deze Zomernota. Wij vragen de gemeenteraad hiermee in te stemmen. De beleidsmatige en financiële vertaling voor de jaren 2025-2028 wordt, na vaststelling door uw gemeenteraad, verwerkt in de nog op stellen Beleidsbegroting 2025-2028. De Beleidsbegroting ligt dan op 6 november 2024 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor.

Namens het college van B en W,

Hanneke Steen
Wethouder financiën

Hengelo, 18 juni 2024

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 leest u de samenvatting van deze Zomernota op zowel beleidsmatig dan wel financieel vlak. In hoofdstuk 3 is het raadsadvies en -besluit opgenomen. In hoofdstuk 4 wordt het afwegingskader geschetst. Hierin wordt de strategische agenda en met name de talentopgave beschreven als verdere uitwerking van de koers en het collegeprogramma 2022-2026 'Hengelo in verbinding'. Ook leest u in dit hoofdstuk de overwegingen voor het collegevoorstel ten aanzien van nieuw beleid. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 ingegaan op de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen en financiële afwijkingen ten opzichte van de huidige Beleidsbegroting 2024-2027. In de eerste paragraaf van ieder beleidsprogramma worden de beleidsmatige ontwikkelingen 2024 beschreven. Dit is de inhoudelijke toelichting die voorheen onderdeel uitmaakte van de 1^e Beleidsrapportage. Tevens zijn in hoofdstuk 5 alle beleidswensen in beeld gebracht. Ten slotte wordt bij elk beleidsprogramma ingegaan op risico's. In hoofdstuk 6 wordt het financieel totaaloverzicht weergegeven van de financiële consequenties met betrekking tot de autonome ontwikkelingen in het bestaand beleid. In dit hoofdstuk wordt ook totaaloverzicht van de nieuwe beleidswensen getoond. Hierbij staat aangegeven welke beleidswensen het college voorstelt aan uw gemeenteraad. Vervolgens wordt ingegaan op de dekkingsvoorstellen. In hoofdstuk 7 wordt de ontwikkeling van het weerstandsvermogen weergegeven. Hoofdstuk 8 behandelt de lokale woonlastenontwikkeling. In hoofdstuk 9 wordt de conclusie weergegeven. In hoofdstuk 10 zijn de bijlagen opgenomen.

Samenvatting

In deze samenvatting blikken we terug op de belangrijkste beleidsmatige en financiële ontwikkelingen van dit jaar om vervolgens stil te staan bij de keuzes die met het oog op de toekomst en de ambities van de Hengelo zijn gemaakt.

Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

De beleidsontwikkelingen die in 2024 zijn ontstaan hebben meestal gevolgen voor de jaren daarna. Daarom hebben we de beleidsmatige doorblik van 2024 en volgende jaren per beleidsprogramma opgenomen in hoofdstuk 5. In deze samenvatting geven we, programmaoverstijgend, een totaalbeeld van de meest beïnvloedende aspecten in 2024.

We zijn bezig met de uitwerking van de omgevingsvisie stedelijk gebied, waarin de Regionale Stedelijke Inversteringsagenda (RSIA) ruimtelijk wordt vertaald. De ontwikkeling Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) is een belangrijk vliegwiel in het bereiken van de ambities uit de RSIA, onder leiding van een kwartiersmakersteam wordt nu uitwerking gegeven aan de SHE.

In de eerste maanden van 2024 is flink doorgebouwd in Hengelo, onder meer de Apollotoren, de Bataafse Kamp en delen van het Brouwerijterrein zijn recent opgeleverd. Ook zijn we een traject opgestart om te komen tot een Omgevingsprogramma Toekomstige Bedrijventerreinen, de opgaven om te revitaliseren/herontwikkelen en het komen tot een duurzaam en toekomstbestendig bedrijventerrein komt hierin samen. Op het vlak van duurzaamheid zijn verdere stappen gezet in de ontwikkeling van Zonneveld Boeldershoek.

Uitdagingen zijn er ook genoeg, de Spreidingswet vraagt om meer plekken voor asielopvang en de taakstelling voor het huisvesting van statushouders is fors, het zal ons veel moeite kosten om deze voor 2024 in te vullen. Doorlooptijd van procedures en (bouw)werkzaamheden en de krapte op de arbeidsmarkt helpen hierin niet mee. Dit zien we ook terug bij investeringen in de openbare ruimte. Waar ook onvoorziene werkzaamheden als gevolg van calamiteiten van invloed zijn geweest op de inzet van de capaciteit. Hierdoor lukt het niet om alles te realiseren binnen de afgesproken tijd.

Op het gebied van Veiligheid hebben we de eerste maanden veel ingezet op bewustwording rondom het thema Ondernijning en digitale criminaliteit, hiermee dragen bij aan het weerbaarder maken van onze inwoners en organisatie op deze thema's.

Voor én met onze inwoners, dat is vanuit de gedachte van inwonersparticipatie hoe we graag werken. In dat kader zijn we een uitgebreid participatietraject gestart in de woonwijken rond Hart van Zuid, besluitvorming hierover vindt later dit jaar plaats.

In de eerste helft van dit jaar hebben we met onze partners de nieuwe Lokale Educatieve Agenda (LEA) vastgesteld voor de periode 2024-2027. Hierin staat het thema kansengelijkheid centraal en dit sluit aan bij de uitgangspunten van het transformatieplan Sociaal Domein om zo de sociale basis en basisondersteuning te versterken. Ook is hard gewerkt aan de totstandkoming van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP), deze wordt in juli a.s. aan de raad voorgelegd.

Wijkgericht werken is een dwarsthema in de strategische opgaven en een belangrijke onderdeel van onze sociale basis. Vanuit de Bestuurlijke Opdracht Wijkgericht Werken zijn we gestart met pilot de Noork.

Binnen het sociaal domein spelen naast de verwerving sociale basisondersteuning diverse ontwikkelingen. De regionale inkoop jeugdhulp is daar een voorbeeld van. De financiële impact van deze inkoop is groot. Deze hebben we ook financieel vertaald in deze Zomernota.

Financiële grote autonome ontwikkelingen 2024-2028

Hieronder eerst een overzicht van de grootste financiële afwijkingen (netto > € 500.000) in deze Zomernota. De jaarschijf 2024 betreft het onderdeel dat voorheen in de 1e Beleidsrapportage financieel werd bijgesteld. Het tweede deel (periode 2025-2028) behelst het oorspronkelijke deel dat voorheen in een Kadernota werd gerapporteerd. Zo is in een oogopslag te zien waar de financieel grote autonome ontwikkelingen in deze Zomernota hebben plaatsgevonden. Daarna volgt een korte toelichting op deze onderdelen.

Nummer	Omschrijving ¹	2024	2025	2026	2027	2028
	Saldo na 2e wijziging Beleidsbegroting 2024-2027:	522	544	-1.499	-3.179	-3.179
24-FP-6.4	Tarieven Jeugd & Wmo	632	741	596	596	596
24-FP-6.6	Prognoses en ontwikkelingen Jeugd	-2.488	-128	-644	-643	-643
24-FP-6.7	Regionale inkoop Jeugd	-	-4.376	-4.376	-4.376	-4.376
24-FP-6.10	Reserve Ondernemersfonds	900	-	-	-	-
24-FP-9.2	Prijs- en loonontwikkelingen 2024 e.v. versus compensatie gemeentefonds inclusief Voorjaarsnota 2024 Rijk	940	-3.730	1.901	3.987	5.953
24-FP-9.3	Meicirculaire 2024 gemeentefonds	3.065	2.970	1.235	545	391
24-FP-9.5	Compensatie meerkosten beëindigen contracten gas SEFE Energy Ltd.	831	-	-	-	-
24-FP-9.11	Kapitaallasten-rentebaten	3.575	1.899	1.425	1.301	1.228
Overige	Overige afwijkingen budgetten	-13	171	-216	-48	-700
	Totaal in deze Zomernota	7.964	-1.909	-1.578	-1.817	-730

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

Voor Jeugd & Wmo hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan die verschillende effecten hebben op het begrotingssaldo. Hierbij valt te denken aan:

1. *24-FP-6.4*: het onderzoek reële tarieven Wmo en Jeugd, bekostiging jeugdbescherming en reclassering, definitieve prijsindexatie 2024, beschikbaarheidsbijdrage weinig voorkomende, hoog specialistische - en crisiszorg
2. *24-FP-6.6*: de kosten in het jeugddomein blijven toenemen ondanks de geraamde volumeontwikkeling van per saldo 0% (daling aantal jongeren versus meer gebruik zorg). Echter door de inzet van het transitieplan voorkomen we een hogere kostenstijging, met name op wonen en verblijf. Daarnaast hebben we te maken met een uitzonderlijke situatie van een gezin waar zeer intensieve zorg wordt geleverd. Mogelijk kunnen we aanspraak maken op de landelijke compensatieregeling woonplaatsbeginnel. Tevens leidt de ombouw naar kleinschalige voorzieningen tot extra kosten in 2024. De structurele extra kosten vanaf 2025 zijn meegenomen in het volgende onderdeel Regionale inkoop.
3. *24-FP-6.7*: De ombouw naar kleinschalige voorzieningen krijgen we niet vergoed door het Rijk. Daarnaast zijn als gevolg van de landelijke ontwikkelingen rondom inflatie en loonstijgingen de tarieven voor meerdere vormen van hulpverlening aanzienlijk hoger. De totale impact van de inkoop vanaf 2025 is voor Hengelo ruim 14%, waarvan het grootste gedeelte op wonen en verblijf.

24-FP-6.10: De resterende middelen van het Ondernemersfonds, na verwachte claims, vallen vrij.

24-FP-9.2: De loon-, prijs- en volume-ontwikkelingen ten opzichte van de compensatie in het gemeentefonds leiden tot nadelige effecten. Het totaaleffect op dit onderdeel wordt behoorlijk positief beïnvloed door de eerder gecreëerde stelposten nominale ontwikkelingen die we nu vrij laten vallen (met name € 4,2 miljoen in 2027 en € 7,4 miljoen in 2028). Dit hadden we ook toegezegd op basis van de eerdere raadsbrieven over de gemeentefondscirculaires. Over de hele reeks 2024-2028 zijn positieve saldi te zien met uitzondering van 2025. Dat is het jaar dat het Rijk gemeenten niet voldoende compenseert voor het lagere volume - en prijsaccres. Dit resulteert landelijk in een tekort van € 675 miljoen. In het kader van het provinciaal financieel toezicht zijn nieuwe afspraken over de verwerkingwijze van dit tekort in 2025 gemaakt. Voor Hengelo is dit omgerekend circa € 3,3 miljoen. De provincie Overijssel gaat dit tekort als incidenteel beschouwen, zodat dit geen invloed heeft op het structureel begrotingssaldo.

Daarnaast is vanaf 2026 de opschalingskorting afgeschaft. Dit leidt tot een structureel voordeel. Tevens houden we rekening met extra ruimte onder het plafond BTW compensatiefonds. Dit is toegestaan in het kader van het provinciaal toezicht. Op basis van afspraken tussen het Rijk en de VNG hebben we de stelpost Wmo indexering opgenomen vanaf 2026.

24-FP-9.3: Grote verschillen op basis van de meicirculaire 2024 t.o.v. de Voorjaarnota 2024 van het Rijk en de decembercirculaire 2023 zijn met name de gemeentelijke en landelijke hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven en de aflopende compensatie voor loon en prijsontwikkelingen vanaf 2026.

24-FP-9.5: Ook in 2024 krijgen wij een compensatievergoeding van het Rijk voor de meerkosten voor het beëindigen van de contracten met SEFE Energy Ltd.

24-FP-9.11: In 2024 zijn er lagere afschrijvingslasten in verband met het doorschuiven van kredieten van 2023 naar 2024, met name voor vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Daarnaast is er, gelet op de huidige marktrente en de liquide positie van de gemeente Hengelo, voor de hele periode een positief schatkistsaldo geraamd. Tevens is, door de gewijzigde verplichte BBV regelgeving met ingang van 2025, de omslagrente van 0,1% ook van toepassing op de eigen gemeentelijke grondexploitaties. Dit betekent dat de toevoeging aan de algemene reserve grondexploitatie ook wordt verlaagd.

Overige afwijkingen budgetten: De toevoeging van de laatste jaarschijf 2028 in deze Zomernota leidt met name tot uitzettingen van budgetten op de onderdelen: Integraal Huisvestingsplan Onderwijs en de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte.

Nieuw beleid

Alle nieuwe beleidswensen, die aan uw gemeenteraad worden voorgesteld, staan in paragraaf 6.3. Wij zetten hierbij in op de 3 topprioriteiten: Talentopgave, Jeugd(hulp), Energie & Warmte. Investeren binnen deze prioriteiten is belangrijk voor het welslagen van de ambities en de strategische agenda van Hengelo. We maken bewuste keuzes met een duidelijke focus: de Koers 2040.

Uiteraard zijn er ook eerder gedane bestuurlijk toezeggingen, projecten die al in gang zijn gezet of moties vanuit de raad die niet direct te herleiden zijn naar de drie topprioriteiten maar die wel een plek krijgen in deze Zomernota. We vinden het belangrijk om vanuit een betrouwbare overheid onze toezeggingen na te komen en uit te voeren waar we ontwikkelingen in gang hebben gezet.

Voor de onderbouwing van alle nieuwe beleidsvoorstellen verwijzen wij naar de hoofdstukken 4. Afwegingskader en 5. Beleidsprogramma's voor de uitgebreide toelichtingen.

Totaal financieel perspectief 2024-2028

Het totaal financieel perspectief in deze Zomernota ziet er als volgt uit:

Financieel totaaloverzicht Zomernota 2024-2028 ¹	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2024-2028 (inclusief meicirculaire 2024 gemeentefonds)	7.964	-1.909	-1.578	-1.817	-730
Collegevoorstel nieuw beleid	0	-1.819	-1.543	-626	-646
Totaal financieel perspectief inclusief nieuw beleid	7.964	-3.728	-3.121	-2.443	-1.376
Toevoeging aan de algemene reserve (1e Beleidsrapportage 2024)	-7.964				
Dekkingsvoorstellen 2025-2028		4.160	2.096	813	833
Totaal perspectief Zomernota 2024-2028	0	432	-1.025	-1.630	-543

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

Het totale financiële effect leidt in 2024 tot een voordelig resultaat van bijna € 8 miljoen (oorspronkelijk deel 1e Beleidsrapportage 2024). Wij stellen u voor dit bedrag toe te voegen aan de algemene reserve.

Voor de komende begrotingsjaren (inclusief voorstellen nieuw beleid) hebben we te maken met een aflopend nadeel van € 3,7 miljoen in 2025 tot € 1,4 miljoen in 2028. Eigenlijk begint het ravijnjaar voor gemeenten al in 2025 i.p.v. 2026 door het niet volledig incidenteel compenseren van de gevolgen van de invoering van de nieuwe financieringssysteem vanaf 2025 door het Rijk. Het jaar 2025 is het jaar dat het Rijk gemeenten niet voldoende incidenteel compenseert voor het lagere volume- en prijsaccres. Dit resulteert landelijk in een tekort van € 675 miljoen in 2025. In het kader van het provinciaal financieel toezicht zijn nieuwe afspraken gemaakt over de verwerkingswijze van dit tekort in 2025. Voor Hengelo is dit omgerekend circa € 3,3 miljoen. De provincie Overijssel gaat dit tekort als incidenteel beschouwen, zodat dit geen invloed heeft op het structureel begrotingssaldo.

Ondanks deze oplossingsgerichte constructie van de provincie vinden wij het raadzaam om toch een structureel sluitende begroting voor de jaarschijf 2025 te presenteren. Bij de dekkingsvoorstellen in paragraaf 6.4 komen wij daar uitgebreid op terug hoe we dit gaan doen. Voor de jaren 2026 en verder gaan we het tekort gedeeltelijk terugdringen. In de aanloop naar de volgende Zomernota 2025-2029 willen we het hele tekort oplossen, mits het Rijk (lees: nieuwe kabinet) ons geen nieuwe rijksbezuinigingen oplegt.

Streven naar goede balans tussen taken en middelen

De meicirculaire 2024 is, naast de (nieuwe) taakmutaties, een definitieve financiële uitwerking van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk. Dit betekent dat structureel gezien de financiële problemen voor gemeenten niet zijn opgelost door het Rijk. Op landelijk niveau is nog steeds sprake van aanzienlijke tekorten voor de taken die gemeenten moeten uitvoeren. Bij gemeentelijke taken horen ook de bijpassende knaken van het Rijk. We blijven streven naar een goede balans tussen taken en middelen. Hiervoor blijven we stevig lobbyen bij het Rijk en de VNG.

Beperkte financiële reikwijdte - begrotingsadvies VNG

De VNG heeft in het definitief begrotingsadvies gevraagd in beeld te brengen wat we als gemeente de afgelopen jaren niet hebben kunnen uitvoeren door de financiële krapte. U heeft hiervoor als gemeenteraad in het verleden al diverse keuzes gemaakt om binnen het beperkte financiële kader te blijven, doordat het Rijk ons te weinig vergoedt voor de gemeentelijke taken die we moeten uitvoeren. Hierbij gaat het in verleden met name om het (transformatieplan) sociaal domein, het Integraal huisvestingsplan onderwijs en Infrastructurele werken. Zie de uitgebreide toelichting in paragraaf 4.1.

Risico's en weerstandsvermogen

De risico's zijn beschreven in hoofdstuk 5, op het eind van elk beleidsprogramma. Het weerstandsvermogen geeft o.a. inzicht in de gezondheid van de financiële positie van de gemeente. Om vast te stellen dat wij voldoende in staat zijn risico's op te vangen, maken we een inschatting van het zogenaamde benodigde weerstandsvermogen. De verwachte beschikbare weerstandcapaciteit na de voorgestelde mutaties in deze Zomernota is eind 2025 € 72,4 miljoen. De verwachte benodigde weerstandscapaciteit is € 21 miljoen. De ratio die hieruit volgt is dan 3,5 en is daarmee uitstekend. Over de verdere inzet van de algemene reserve in de toekomst zie hieronder 'Langjarige koers/strategische agenda/talentopgave'.

Woonlasten

De ontwikkeling van de woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) geeft het volgende beeld voor de lokale belastingdruk. De belastingdruk voor een eigenaar van een woning neemt in 2025 t.o.v. 2024 toe met 2,1% en voor een huurder van een woning met 2%. Voor een indicatie van de ontwikkeling van de afzonderlijke onderdelen voor lokale woonlasten verwijzen wij naar hoofdstuk 8 en bijlage 10.2.

Langjarige koers/strategische agenda/talentopgave

In de toekomst zullen we bij de verdere uitwerking van de talentopgave in een programmaplan en de strategische agenda de resterende middelen van de reserve aanjaagbudget talentopgave inzetten en het bovenmatige deel van de algemene reserve verder aftoppen.

We hebben in de toekomst honderden miljoenen nodig om de uitvoeringsagenda vorm te geven. Wij vinden het raadzaam om niet het gehele bovenmatige deel van de algemene reserve nu in te zetten in deze Zomernota, maar ook middelen beschikbaar te houden als (co)financiering voor de uitvoeringsagenda, die we nog verder uitwerken. We verwachten dat door de uitvoeringsagenda het risicoprofiel (benodigd weerstandsvermogen) zal toenemen. Uitgangspunt blijft een financieel gezonde gemeente met voldoende beschikbaar weerstandsvermogen (m.n. algemene reserve) om tegenvallers op te kunnen vangen.

Begrotingsrichtlijnen

In de Zomernota presenteren we ieder jaar de begrotingsuitgangspunten. Het gaat hierbij om de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, zoals de loon- en prijscompensaties, de inflatiecorrectie voor subsidies, huren, belastingen, heffingen en tarieven, de (omslag)rente en autonome ontwikkelingen. Voor de Beleidsbegroting 2025-2028 worden de uitgangspunten gehanteerd, zoals die beschreven zijn in bijlage 10.1.

Raadsadvies en -besluit

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3765407	Peper, Marianne	FAC-FIN	Hanneke Steen-Klok
ONDERWERP			
3765407 - Zomernota 2024-2028			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

1. In te stemmen met het afwegingskader;
2. In te stemmen met de volgende aanpassingen in de subsidieplafonds voor 2024:
  - a. Het subsidieplafond voor de Stimuleringsregeling Beeldende Kunst en Vormgeving 2024 met € 4.630 te verhogen tot € 58.995.
  - b. Het subsidieplafond voor de subsidie aan de FBK Games te verhogen met € 22.501 tot € 100.000.
  - c. Het subsidieplafond voor de subsidie aan de Schouwburg Hengelo te verhogen met € 104.394 tot € 2.455.980.
  - d. Het subsidieplafond voor de subsidie aan Metropool te verhogen met € 8.969 tot € 987.328.
  - e. Het subsidieplafond voor de subsidie aan SWWK (Stichting Woon- en Werkruimte Kunstenaars) te verlagen met € 85.037 tot € 13.662.
3. In te stemmen met de mutaties in de reserves voor de jaren 2024-2028, zoals vermeld in het overzicht 'Reservemutaties' onder het item 'VERVOLG';
4. In te stemmen met de (bijgevoegde) 3^e verzamelwijziging 2024 over de Zomernota;
5. Het financieel perspectief 2025-2028 voor kennisgeving aan te nemen en voor de jaren 2025 tot met 2028 dit als uitgangspunt te hanteren voor de Beleidsbegroting 2025-2028;
6. In te stemmen met het collegevoorstel voor nieuw beleid;
7. In te stemmen met de dekkingsvoorstellen;
8. In te stemmen met de lokale lastenontwikkeling;
9. In te stemmen met de begrotingsuitgangspunten;
10. De lobby naar de VNG en het Rijk voort te zetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren.

INLEIDING

Op basis van artikel 2 van de Financiële Verordening wordt jaarlijks door het college een Zomernota ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. De belangrijkste elementen zijn een inhoudelijk en financieel (meerjaren)beeld, de voorstellen voor nieuw beleid en de verwachte ontwikkeling van de lokale woonlasten. Tevens doet het college in de Zomernota voorstellen aan de raad over de in acht te nemen financieel beleidsmatige kaders bij de voorbereiding van de Beleidsbegroting. Tevens wordt ingegaan op de begrotingsuitgangspunten (rente en indexeringspercentages).

De behandeling van de Zomernota is het jaarlijkse integrale afwegingsmoment van uw gemeenteraad.

In hoofdstuk 2. Samenvatting is met name ingegaan op de hoofdlijnen van de bovenstaande beslispunten. Vanaf hoofdstuk 4 leest u detailinformatie.

In de Zomernota zijn de 1e Beleidsrapportage, het financieel perspectief voor de komende 4 jaar en de nieuwe beleidsvoornemens gecombineerd en volledig samengevoegd in één document. Dit om de leesbaarheid te verbeteren. Tevens zijn de ontwikkelingen, de nieuwe beleidswensen, het financieel perspectief en risico's gebundeld per beleidsprogramma.

ARGUMENTEN

1.1/2.1/5.1/6.1/7.1/8.1/9.1

De gemeenteraad is het kaderstellende orgaan

De gemeenteraad bepaalt als hoogste orgaan in de gemeente de inhoudelijke en financiële kaders. Het college van B en W zorgt er voor dat de Zomernota beleidsmatig en financieel wordt vertaald in de nog op te stellen Beleidsbegroting 2025-2028.

3.1/4.1/6.1/7.1/8.1/9.1

De gemeenteraad is het bevoegd orgaan voor de aanpassing van budgetten

Het budgetrecht ligt bij de gemeenteraad. Het is onlosmakelijk aan het budgetrecht van de gemeenteraad verbonden dat er middelen aan de reserves kunnen worden toegevoegd of onttrokken.

Tijdens de behandeling van de Zomernota 2023-2027 zijn de volgende 2 moties aangenomen:

- Motie dekking afschaffing hondenbelasting (Zomernota 2023-2027; motie C01-M01): Bij nieuwe financiële meevallers van structurele aard de mogelijke inzet hiervan voor (al dan niet gedeeltelijke) dekking van de hondenbelasting uitdrukkelijk mee te nemen.
- Motie onderwijshuisvesting (Zomernota 2023-2027; motie C01-M09): Eventuele onderwijsgelden die in de toekomst beschikbaar worden gesteld door de overheid via het gemeentefonds toe te voegen aan de structurele budgetten (bestaande onderwijshuisvestingsbudgetten en scenario 2b) voor onderwijshuisvesting.

Voor onderwijshuisvesting zijn geen extra gemeentefondsmiddelen ontvangen.

De andere motie heeft opgeroepen over te gaan tot afschaffing van de hondenbelasting indien er financiële meevallers van structurele aard zouden zijn, die deze afschaffing kunnen opvangen.

Om alsnog de afschaffing van de hondenbelasting mogelijk te maken, zijn twee opties mogelijk:

1. Schrappen binnen de nieuwe beleidsvoornemens of in het huidige bestaande beleid.
2. Inkomsten, door bijvoorbeeld de OZB, te verhogen. Om de afschaffing van de hondenbelasting structureel te dekken, is een OZB-verhoging van bijna 2% nodig.

Het college stelt deze oplossingen niet voor. De motie heeft immers opgeroepen over te gaan tot afschaffing indien er financiële meevallers van structurele aard zouden zijn, die deze afschaffing kunnen opvangen. Dit is, gelet op het financieel meerjarenperspectief, niet aan de orde.

Vorig jaar is per amendement (C01-A02) bepaald dat de tarieven 2024 zouden worden bevroren. Wij stellen voor om in 2025 hetzelfde tarief als in 2024 te handhaven. Dit betekent dat er geen indexering op de hondenbelasting plaatsvindt (zie 25-NB-9.4).

10.1 *Richting het Rijk wordt een stevige lobby gevoerd om voldoende middelen beschikbaar te stellen voor taken*

De meicirculaire 2024 is, naast de (nieuwe) taakmutaties, een definitieve financiële uitwerking van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk. De structurele financiële problemen voor gemeenten zijn hierdoor nog steeds niet opgelost door het Rijk. Op landelijk niveau blijft sprake van aanzienlijke tekorten voor de taken die gemeenten moeten uitvoeren. Bij gemeentelijke taken horen ook de bijpassende knaken van het Rijk. We streven naar een goede balans tussen taken en middelen. Hiervoor blijven we stevig lobbyen bij het Rijk en de VNG.

KANTTEKENINGEN

1.1 *In de toekomst zullen we veel geld nodig hebben om grote maatschappelijke opgaven uit te voeren*
In de toekomst zullen we bij de uitwerking van de talentopgave in een programmaplan en de strategische agenda, de resterende middelen van de reserve aanjaagbudget talentopgave inzetten en het bovenmatige deel van de algemene reserve verder aftoppen. We hebben in de toekomst honderden miljoenen nodig om de uitvoeringsagenda vorm te geven. Wij vinden het raadzaam om niet het gehele bovenmatige deel van de algemene reserve nu in te zetten in deze Zomernota, maar ook middelen beschikbaar te houden als (co)financiering voor de uitvoeringsagenda.

We verwachten dat door de uitvoeringsagenda het risicoprofiel (benodigd weerstandsvermogen) zal toenemen. Uitgangspunt blijft een financieel gezonde gemeente met voldoende beschikbaar weerstandsvermogen (m.n. algemene reserve) om tegenvallers op te kunnen vangen.

6.1 *We lopen op een aantal onderdelen nog financiële risico's*

Dit betreffen: de transformatie van het sociaal domein binnen het taakstellend financieel kader, de rijksvergoeding voor de Wmo indexering, de stelpost BTW compensatiefonds (benutte ruimte onder het plafond), het ingroeipad integraal huisvestingsplan Onderwijs na 1^e tranche (vanaf 2030), de energietransitie, de gevolgen voor het verdeelmodel gemeentefonds naar aanleiding van de onderzoeksagenda gemeentefonds en vooral de onzekerheid over de structurele gemeentefinanciën (te weinig compensatie door het Rijk voor de taken die we als gemeenten moeten uitvoeren).

9.1 Indien het Rijk niet met extra compensatie komt vanaf 2026

Dan hebben we vanaf 2026 tekorten in de begroting en komen we, als we niets doen, onder verscherpt provinciaal toezicht, indien de Beleidsbegroting 2026-2029 voor de jaarschijf 2026 of 2029 niet structureel sluitend is. Om dit te voorkomen zullen we t.z.t. maatregelen moeten treffen.

In de aanloop naar de volgende Zomernota bepalen we de vervolgstrategie aan de hand van het dan bekende financieel kader. Het financieel kader is mede afhankelijk van de concrete uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord door de nieuwe kabinetsformatie en daarna de definitieve besluitvorming door het parlement.

VERVOLG

Overzicht reservemutaties 2024-2028

De (onderstaande) toevoegingen aan de reserves komen ten laste van het begrotingsaldo.
De onttrekkingen uit de reserves komen ten gunste van het begrotingsaldo.

Mutaties reserves:	Toevoeging/ Onttrekking	2024	2025	2026	2027	2028	Onderdeel:	Omschrijving:
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking		75.000				25-NB-2.1	Bereikbaarheid Hengelo Oost / Enschede West
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking		100.000				25-NB-2.3	Verkeerscirculatie Centrum
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	80.000	175.000				25-NB-3.3	Citymarketing
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	50.000	200.000				25-NB-3.4	Hengelo op de kaart
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking		20.000				25-NB-3.5	Prijsvraag Win je werkruimte
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	25.000	25.000				25-NB-3.6	Opstellen evenementenbeleid
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	50.000	50.000				25-NB-5.1	Prijsvraag Cultuur
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking		75.000				25-NB-5.2	Projectsubsidie broedplaatsen
Algemene reserve	Onttrekking	140.000					24-FP-5.8	Hijnsinstallatie Schoouwborg Hengelo
Reserve dekking kapitaallasten	Toevoeging	140.000					24-FP-5.8	Hijnsinstallatie Schoouwborg Hengelo
Reserve dekking kapitaallasten	Onttrekking		9.333	9.333	9.333	9.333	24-FP-5.8	Hijnsinstallatie Schoouwborg Hengelo
Reserve vluchtelingen	Onttrekking	-1500.000		1500.000	1500.000	1500.000	24-FP-6.3	Terugstorting 2024 en dekking van de uitgaven voor vluchtelingen vanaf 2026
Reserve vluchtelingen	Toevoeging	5.078.610	5.059.110				24-FP-6.3	Opvang nieuwkomers: Toevoeging aan reserve door meer baten dan lasten
Reserve vluchtelingen	Onttrekking			90.000	90.000	5.000	24-FP-6.3	Einde lening inburgeringsplicht
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Toevoeging	766.953					24-FP-6.5	Ontwikkelingen Wmo
Reserve Ondernemersfonds	Onttrekking	900.000					24-FP-6.10	Restant reserve valt vrij
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Onttrekking	73.000	147.000				24 FP 6.11	Versterken sociale basis en Jongerenperspectieffonds
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Onttrekking	84.708					24 FP 6.11	Vrijval restant na inzet Jongerenperspectieffonds
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Onttrekking		25.000				25-NB-8.1	Onderzoek legesdekking VTH
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	125.000	375.000				25-NB-8.2	Community aanjagen KM S locatie met stimuleringsbudget
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	50.000	250.000				25-NB-8.3	Spoorzone Hengelo Enschede
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	50.000	120.000				25-NB-8.4	R SIA/ROS Twente
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking		120.000				25-NB-9.1	Stagevergoeding verhoging en meer stage- en afstudeerplekken
Reserve aanjaagbudget talentopgave	Onttrekking	50.000	50.000				25-NB-9.2	Samenwerking met Enschede, Almelo en Twenteboard
Reserve bodemsanering	Toevoeging	361.198	361.198	361.198	361.198	361.198	24-FP-9.3	Extra gemeentefonds middelen worden in deze reserve gestort
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Toevoeging	30.000	30.000	30.000			24-FP-9.3	Meicirculaire 2024: Veilige steden
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Toevoeging	262.058					24-FP-9.3	Meicirculaire 2024: Uitvoeringskosten Omgevingswet
Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	Onttrekking	141500	208.500				24-FP-9.7	Wetgeving i.h.k.v. dienstverlening
Algemene reserve grondexploitatie	Toevoeging		-1263.979	-1.155.614	-1067.963	-1078.270	24-FP-9.11	Lagere toevoeging aan reserve grondexploitatie (van 1,4% naar 0,7%)
Reserve Vastgoedbedrijf	Onttrekking	58.750					24-FP-9.14	Inhuur vastgoedbedrijf
Reserve Vastgoedbedrijf	Onttrekking	167.000	210.000	210.000	210.000	210.000	24-FP-9.14	Kosten leegstaande panden
Algemene reserve	Toevoeging	7.963.651					Voordelig resultaat	Saldo 2024
Algemene reserve	Toevoeging		-3.670.119				Dekkingsvoorstel 1	Lagere toevoeging algemene reserve (toevoeging Zomernota 2023-2027 ongedaan maken)
Algemene reserve	Onttrekking		0	1275.000	0	20.000	Dekkingsvoorstel 2	Dekking incidentele lasten Zomernota 2024-2028
Algemene reserve grondexploitatie	Toevoeging		0	-85.800	-78.161	-77.855	Dekkingsvoorstel 3	Lagere toevoeging aan reserve grondexploitatie (0,7% rente vervalt m.i.v. 2026)
Algemene reserve	Onttrekking	7.600.000					Dekkingsvoorstel 6	MFA Beckum
Reserve dekking kapitaallasten	Toevoeging	7.600.000					Dekkingsvoorstel 6	MFA Beckum
Reserve dekking kapitaallasten	Onttrekking			200.000	200.000	200.000	Dekkingsvoorstel 6	MFA Beckum

Communicatie

De Zomernota is digitaal beschikbaar op het financieel portaal van de gemeente Hengelo: <https://financien.hengelo.nl/>. Na vaststelling zal de Zomernota worden aangevuld met de 3^e verzamelwijziging 2024 en de aangenomen amendementen en moties in de gemeenteraad.

Bestuurlijk vervolg

De beleidsmatige en financiële vertaling van deze Zomernota volgt in de (nog op te stellen) Beleidsbegroting 2025-2028.

Vervolgproces Beleidsbegroting 2025-2028

3 oktober 2024	Digitale versie Beleidsbegroting aan gemeenteraad
4 oktober 2024	Aanlevering fysieke exemplaren aan gemeenteraad
17 oktober 2024	Technisch beraad
22 oktober 2024	Oordeelsvormende politieke markt
6 november 2024	Raadsvergadering

BIJLAGEN

Bijlage 1: Zomernota 2024-2028

Bijlage 2: 3e Verzamelwijziging 2024 Zomernota

RAADSBSLUIT**C01**

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3765407	Peper, Marianne	FAC-FIN	Hanneke Steen-Klok
ONDERWERP			
3765407 - Zomernota 2024-2028			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. In te stemmen met het afwegingskader;
2. In te stemmen met de volgende aanpassingen in de subsidieplafonds voor 2024:
  - a. Het subsidieplafond voor de Stimuleringsregeling Beeldende Kunst en Vormgeving 2024 met € 4.630 te verhogen tot € 58.995.
  - b. Het subsidieplafond voor de subsidie aan de FBK Games te verhogen met € 22.501 tot € 100.000.
  - c. Het subsidieplafond voor de subsidie aan de Schouwburg Hengelo te verhogen met € 104.394 tot € 2.455.980.
  - d. Het subsidieplafond voor de subsidie aan Metropool te verhogen met € 8.969 tot € 987.328.
  - e. Het subsidieplafond voor de subsidie aan SWWK (Stichting Woon- en Werkruimte Kunstenaars) te verlagen met € 85.037 tot € 13.662.
3. In te stemmen met de mutaties in de reserves voor de jaren 2024-2028, zoals vermeld in het overzicht 'Reservemutaties' onder het item 'VERVOLG';
4. In te stemmen met de (bijgevoegde) 3e verzamelwijziging 2024 over de Zomernota;
5. Het financieel perspectief 2025-2028 voor kennisgeving aan te nemen en voor de jaren 2025 tot met 2028 dit als uitgangspunt te hanteren voor de Beleidsbegroting 2025-2028;
6. In te stemmen met het collegevoorstel voor nieuw beleid;
7. In te stemmen met de dekkingsvoorstellen;
8. In te stemmen met de lokale lastenontwikkeling;
9. In te stemmen met de begrotingsuitgangspunten;
10. De lobby naar de VNG en het Rijk voort te zetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De Zomernota gaat in op de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen voor het huidige begrotingsjaar 2024. Tevens worden de inhoudelijke en financiële kaders voor de komende jaren geschetst. Deze kaders worden vervolgens vertaald in de Beleidsbegroting 2025-2028, waarin staat wat de gemeente het komende jaar concreet gaat doen en wat dat mag kosten. Deze Beleidsbegroting wordt begin oktober aan de gemeenteraad aangeboden.

We leven in tijden van grote veranderingen en opgaven. Dat geeft gemeenten de verantwoordelijkheid om goed na te denken over wat dat betekent voor de toekomst. Daarom is er een 'strategische agenda' ontwikkeld. De Hengelose opgaven voor de toekomst zijn groot. We willen de kwaliteit van leven voor onze inwoners op peil houden en op onderdelen verder vergroten. Dat doen we door de nadruk te leggen op een aantrekkelijke bruisende stad en de groene technologische topregio. Hierbij zetten we met name in op het aantrekken, boeien en binden van jong talent en jonge gezinnen als een van de grootste opgaven. De vergrijzing slaat namelijk dubbel toe en de beroepsbevolking in Twente daalt de komende jaren fors. Door het aantrekken van jong talent kunnen de voorzieningen in Hengelo in de toekomst in tact blijven of zelfs verder worden uitgebouwd.

We ontvangen van het Rijk te weinig compensatie voor de taken die we als gemeenten moeten uitvoeren. Door deze onzekere rijksinkomsten hebben we weloverwogen keuzes gemaakt. Het college stelt diverse keuzes voor nieuw beleid voor aan de gemeenteraad. Dit is met name voor de talentopgave (zoals hiervoor beschreven), extra inzet op jeugd(zorg) en de energietransitie (bijv. maatregelen om energie te besparen of het aardgasvrij maken van gebouwen).

Het voorstel van het college aan de gemeenteraad is om de woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) ten opzichte van 2024 voor een eigenaar van een woning met 2,1% en voor een huurder van een woning met 2,0% te verhogen. Dit om alleen de inflatie op de gemeentelijke budgetten te compenseren.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,**17 JULI 2024**

De griffier

De voorzitter

4

Afwegingskader

4.1	Strategische agenda	21
4.2	Talentopgave	32

Inleiding

Hengelo in verbinding: onze koers, de strategische agenda en talentopgave

In de vorige Zomernota (2023-2027) hebben we onze ambities op basis van de Koers 2040 omgezet in middelen om deze ambities ook daadwerkelijk waar te maken. Hiermee zetten we een belangrijke stap in de realisatie van onze strategische opgaven. In paragraaf 5.1 van de Beleidsbegroting 2024-2027 vindt u een verkorte versie van de koers en de vijf strategische thema's. Hierin werd duidelijk dat de significante daling van de beroepsbevolking misschien wel de grootste opgave is om de doelen te bereiken. Daarom is de talentopgave en bijbehorende groeiambitie beschreven als randvoorwaardelijk voor behoud/uitbouw van onze kwaliteit van leven in de toekomst. De talentopgave is uitgebreid beschreven in paragraaf 4.2.

We wisten ten tijde van de vorige Zomernota al dat de investeringen niet representatief waren voor de komende jaren. Het perspectief van de gemeentefinanciën is de komende jaren negatief en nog steeds onvoorspelbaar. Tegen de afname van het Gemeentefonds wordt landelijk vanuit de gemeenten sterk geageerd, het is nog onduidelijk in hoeverre dat effect heeft.

In dat licht hebben we er voor gekozen om in deze Zomernota op voorhand scherp te prioriteren binnen onze strategische opgaven door kritisch te kijken waar de inzet van middelen op dit moment het grootste positieve en noodzakelijke effect voor Hengelo oplevert. Dit ligt in lijn met het begrotingsadvies van de VNG. Daaruit hebben we in deze nota **drie topprioriteiten** gesteld.

1. De **talentopgave**; die een wezenlijke bijdrage levert aan alle strategische opgaven en onze overkoepelende ambitie van groene technologische topregio.
2. **Jeugd(hulp)**: binnen het sociaal domein zien we meerdere opgaven die onze aandacht vragen, maar de inzet van jeugd(hulp) is een opgave waar de kosten het hardst stijgen, de vraagstukken complex zijn en waar meer grip noodzakelijk is.
3. **Energie & Warmte**: onze ambities op het gebied van woningbouw en economische ontwikkeling zijn groot. Deze gaan hand in hand met de vraagstukken op het gebied van Energie en warmtevoorziening, het één bestaat niet zonder het ander.

Investeren binnen deze prioriteiten is belangrijk voor het welslagen van de ambities en de strategische agenda van Hengelo. We maken bewuste keuzes met een duidelijke focus: de Koers 2040.

Uiteraard zijn er ook eerder gedane bestuurlijk toezeggingen, projecten die al in gang zijn gezet of moties vanuit de raad die niet direct te herleiden zijn naar de drie topprioriteiten maar die wel een plek krijgen in deze Zomernota. We vinden het belangrijk om vanuit een betrouwbare overheid onze toezeggingen na te komen en uit te voeren waar we ontwikkelingen in gang hebben gezet.

Er zijn ook ontwikkelingen die niet door ons te sturen of te beïnvloeden zijn, maar wel leiden tot onvermijdbare uitgaven of verminderingen van inkomsten in de begroting. Dit zijn autonome ontwikkelingen. In dit geval is geen sprake van keuzevrijheid. Ook hier hebben we vanwege het langjarig financieel perspectief een scherp toetsingskader gehanteerd. We hebben de ontwikkelingen getoetst aan:

Onvoorzien: waar je geen rekening mee hebt kunnen houden (bijv. onverwachte omstandigheid)

Onvermijdbaar: noodzakelijk, onontkoombaar (bijsturen is niet mogelijk)

Onuitstelbaar: niet verstelbaar in tijd

4.1 Strategische agenda

Langjarige koers in het kort

We houden vast aan de koers die we hebben ingezet. En markeren voor 2025 op basis van de topprioriteiten een aantal onderdelen waar we de ambitie bekrachtigen. We gaan uit van de kwaliteit die we al hebben. Hengelo is een sterke stad, in het centrum van de groene technologische topregio Twente en op een kruispunt van strategische verbindinglijnen met andere stedelijke regio's, zoals Zwolle-Münster en Amsterdam-Berlijn. De kwaliteit van leven is groot, door het hoge voorzieningenniveau, de economische kracht (High Tech Systemen en Materialen) en een optimaal woon- en leefklimaat, waar het stedelijke vestigingsmilieu en het groene landschap altijd dicht bij elkaar liggen. De Hengelose ambities voor 2040 zijn groot. We willen de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/ bruto Twents geluk/voorzieningenniveau) verder vergroten en op peil houden. Dat doen we door te focussen op onze twee sterkste kanten: onze aantrekkelijke bruisende stad en de groene technologische topregio. Dit komt samen in de talentopgave, die in deze Zomernota centraal staat als één van de topprioriteiten. Het aantrekken, boeien en binden van jong talent en jonge gezinnen is een van de grootste opgaven. De vergrijzing slaat namelijk dubbel toe en de beroepsbevolking in Twente daalt fors de komende jaren. Dat betekent dat, als we niets doen, er steeds minder Hengeloërs en Twentenaren zijn die onze (innovatieve, technologische) maakindustrie laten floreren. En ook minder mensen om onze voorzieningen op het gebied van gezondheid, zorg, cultuur, sport, winkelen & horeca, recreatie & toerisme op peil houden. We zetten fors in om talenten (knappe knoppen én gouden handen van de toekomst) en hun levenspartners meer en beter aan onze stad en regio te binden. Daarvoor richten we ons op doelgroepen die we nu nog onvoldoende bedienen. Om dat te bereiken is meer aandacht voor een (hoog)stedelijk vestigingsmilieu (wonen en werken) en dynamische stedelijke cultuur onontbeerlijk en van essentieel belang. De aandacht voor het vestigingsmilieu vraagt ook om de juiste randvoorwaarden, vooral op het gebied van Energie en Warmte. Duurzaam ruimtegebruik, inzet van schaarse grondstoffen, klimaatadaptatie en voldoende netcapaciteit is noodzakelijk om doelstellingen op de lange termijn te behalen. Dat geldt ook voor ons toekomstbestendig sociaal domein, waar we voor elkaar klaar staan als het tegen zit en waar iedereen binnen zijn mogelijkheden een actieve bijdrage levert aan de samenleving. We doen een beroep op de veerkracht van onze inwoners en hun netwerken, maar zien ook dat met name binnen de jeugdhulp de hulpvraag en de complexiteit daarvan toeneemt. Het beheersbaar krijgen van de jeugdhulp krijgt daarom prioriteit om enerzijds de meest passende hulp te bieden binnen de financiële grenzen en anderzijds de jeugd 'die de toekomst heeft' kansen te bieden en onderdeel te laten worden van de ambities binnen de Koers 2040.

In de toekomst zullen we bij de verdere uitwerking van de talentopgave in een programmaplan en de strategische agenda de resterende middelen van de reserve aanjaagbudget talentopgave inzetten en het bovenmatige deel van de algemene reserve verder aftoppen. We hebben in de toekomst honderden miljoenen nodig om de uitvoeringsagenda verder vorm te geven. Wij vinden het raadzaam om niet het gehele bovenmatige deel van de algemene reserve in te zetten voor deze uitvoeringsagenda.

Tevens verwachten we dat door de uitvoeringsagenda het risicoprofiel (benodigd weerstandsvermogen) zal toenemen. Uitgangspunt blijft een financieel gezonde gemeente met voldoende beschikbaar weerstandsvermogen (m.n. algemene reserve) om tegenvallers op te kunnen vangen.

1. Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling

LANGJARIGE KOERS

De gemeente Hengelo heeft grote ambities en uitdagingen om de stad en de regio voor de lange termijn leefbaar en aantrekkelijk te houden. Door de toenemende vergrijzing zal zonder ingrijpen de beroepsbevolking aanzienlijk afnemen en komen voorzieningen en werkgelegenheid onder druk te staan. Hiermee ontstaat een zichzelf versterkend effect, waardoor de hele regio en de belangrijke plek die Hengelo daarin inneemt, in een negatieve spiraal komen. Dit is in lijn met de "spiraal van de verschraling" die in het adviesrapport 'Elke regio telt' wordt benoemd en waarin Twente in dit verband ook wordt uitgelicht.

Om dit scenario te voorkomen is in de omgevingsvisie Hart van Hengelo en in het collegeprogramma opgenomen dat we kwalitatief dienen te groeien, met name door het aantrekken, boeien en binden van talent. Uitgangspunt hierbij is dat we koersen op een kwalitatieve groei. In de Regionale Stedelijke InvesteringsAgenda (RSIA) is samen met de provincie en Almelo en Enschede aangegeven dat we als regio tot 2050 de opgave hebben om zo'n 69.000 woningen te bouwen, waarvan circa 60.000 toevoeging en 9.000 vervanging. Hiermee kunnen we in totaal ruimte bieden voor de groei van de drie steden. Dit betekent dat we na 2040 ook nog dienen door te groeien. Samen met het Rijk, provincie en regio gaan we daar in de komende periode aan werken om tot een samenhangende strategie te komen om de regionale verstedelijking en de plek van Hengelo daarin verder in beeld te brengen inclusief de investeringen die daarvoor nodig zijn.

Deze ontwikkelingen vragen veel van de stedelijke ontwikkeling van Hengelo. Het merendeel van de woningen zal binnen de bestaande grenzen van de bebouwing worden gerealiseerd. Het gaat echter niet alleen om woningen, maar ook om voorzieningen als scholen, instellingen, zorg, winkels centraal staan, belangrijke plekken waar inwoners elkaar ontmoeten. En niet te vergeten ruimte voor belangrijke zaken als de energietransitie, mobiliteit, groen en klimaatadaptatie.

Daarbij dienen we woon- en leefmilieus te creëren die de juiste doelgroepen aanspreken en die kansen bieden voor hen om hier te studeren, te wonen, te werken en te leven. Hiermee bouwen we aan een sterke samenleving voor zowel onze huidige als nieuwe bewoners, waar ruimte is voor diversiteit in doelgroepen en deze diversiteit ook terug komt in onze sociale structuren maar ook kansen biedt voor economische ontwikkeling.

Ontwikkelingen

Het belangrijkste gebied waarin de stedelijke ontwikkeling de komende jaren vorm krijgt is de spoorzone Hengelo-Enschede. In dit gebied vallen de door provincie aangewezen sleutelprojecten Binnenstad, Hart van Zuid en Sportlaan Driene.

Binnen deze gebieden wordt in de komende jaren gewerkt aan de versnelling van de integrale stedelijke ontwikkeling en de woningbouwopgave. Deze gebieden en zeker rondom het station worden zowel woningbouw als voorzieningen gerealiseerd die Hengelo als stad aantrekkelijker maken als vestigingsstad voor het talent dat we nodig hebben. Ook de stedelijke voorzieningen die daar bij horen worden hier gerealiseerd.

Bij deze ontwikkelingen werken we nauw samen met Enschede en daarnaast ook met de andere partners waaronder Almelo, provincie, onderwijs en bedrijfsleven. Samen met die partners en het waterschap en het Rijk wordt gestart met het ontwikkelen van een verstedelijkingsstrategie voor Twente. Vanuit deze gezamenlijke inzet ontstaat ruimte om financieel te ondersteunen of te investeren in infrastructuur die noodzakelijk is om de beoogde groei te realiseren.

Naast bovengenoemde ontwikkelingen is het ook belangrijk dat ingezet blijft worden op kleinere ontwikkelingen in wijken en de uitgifte van bijvoorbeeld Dalmeden. In deze ontwikkelingen worden veelal andere typen woningen gerealiseerd dan binnen de spoorzone waarmee de woningmarkt evenwichtig kan worden bediend. Daarnaast moet er ruimte worden gezocht voor extra bedrijfslocaties en wordt onderzocht welke aanpassingen nodig zijn om te voorkomen dat de mobiliteit in het gedrang komt. Zo is in samenwerking met Enschede een onderzoek nodig naar de bereikbaarheid van Hengelo Oost en Enschede West die elkaar beïnvloeden en die randvoorwaardelijk is voor het goed functioneren van SHE.

OVERWEGINGEN NIEUW BELEID

Voor de onderdelen voor nieuw beleid in relatie tot stedelijke ontwikkeling verwijzen wij naar paragraaf 4.2 Talentopgave.

2. Toekomstbestendig sociaal domein

LANGJARIGE KOERS

In de koers 2040 heeft de gemeente Hengelo vastgesteld dat wij in 2040 dé gemeente zijn met steeds weer nieuwe ideeën in het sociaal domein. Dit domein staat niet los van andere domeinen. Samen werken wij aan een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen en er voor iedereen kansen zijn. Wij realiseren samen met onze inwoners en maatschappelijke partners wat nodig is om mee te kunnen doen aan de samenleving. Onze dienstverlening is vernieuwend. Wij werken vanuit de bedoeling van wet- en regelgeving en altijd met het perspectief van onze inwoners in gedachten. Wij benutten de digitale mogelijkheden slim en optimaal. En kijken hierbij naar smart city oplossingen voor maatschappelijke opgaven om het leven van de Hengeloer beter, gezonder en mooier te maken. Wij hebben hierbij ook aandacht voor de inwoners die moeilijk mee kunnen komen in de digitale wereld.

Transformatieplan

De eerste stappen zijn gezet in een vernieuwende manier van werken. Met het 'Transformatieplan, een sociaal Hengelo, nu en in de toekomst' (26 oktober 2022) zetten wij actief in op het anders organiseren van ondersteuning en welzijn voor onze inwoners; brengen wij de zorg in balans. Dit doen wij door te investeren in een stevige sociale basis met meer voorzieningen in de wijk, dichterbij de Hengeloërs. Wij zorgen ervoor dat de ondersteuning aansluit op bestaande netwerken én maken het toegankelijk. Wij organiseren het op een manier die past bij wat inwoners logisch vinden. Want een goed netwerk in de wijk voorkomt veel problemen. Wij verwachten dat dit - ook bij toename van zorgvragen en krapte op de arbeidsmarkt - leidt tot het bereikbaar blijven van ondersteuning voor iedereen. En tot een toekomstbestendig en betaalbaar sociaal domein in Hengelo.

Daarbij zijn wij op zoek naar nieuwe vormen van samenwerking. Na een succesvolle selectie van een samenwerkingsverband van aanbieders, zijn wij begin 2024 gestart met de dialoof fase over de realisatie en doorontwikkeling van de basisondersteuning. En samen werken wij aan een duidelijke toegang. Zodat het voor inwoners en mantelzorgers helder is waar ze terecht kunnen met hun vraag. Wij verwachten in juli 2024 over te kunnen gaan op het gunnen van de opdracht. Waarna wij aan de slag kunnen met de voorbereidingen op de overgangperiode. Vanaf 2025 start een volgende fase in het proces, waarin de uitvoering centraal staat en de plannen concreter worden.

Een gezond en toekomstbestendig ondersteuningssysteem begint bij goede zorg voor jezelf, en zorg voor elkaar. Voor inwoners, professionals, organisaties en de gemeente betekent dit een omslag in denken en doen; van zorgen voor naar zorgen dat. Inwoners zullen vanaf januari 2025 een andere manier van werken gaan merken. Maar ook onze eigen organisatie en de samenwerkende aanbieders, zullen grote veranderingen gaan merken. Op individueel niveau zien wij dit bijvoorbeeld in de visie op positieve gezondheid. Daarbij staat niet het ziektebeeld van de persoon (met een ondersteuner die weet wat goed voor de persoon is) centraal, maar het geheel van factoren wat er aan bijdraagt dat je je goed voelt. En bij een aanvraag voor een uitkering gaat het gesprek niet langer over de rechtmatigheid, maar over kansen, activeren, participeren en re-integreren. De inwoner is zelf aan zet, de professional ondersteunt in het proces. Een ander voorbeeld waarin de andere manier van werken zichtbaar is, is het versterken van de sociale basis. De sociale basis is per wijk verschillend en wij bewegen mee met de initiatieven in de wijk. Waar nodig faciliteren en zorgen wij voor basisvoorzieningen. De wijkbewoners zijn zelf aan zet om hun samenleving toekomstgericht in te richten.

Deze andere manier van werken is niet op 1 januari 2025 geheel ingericht. Wij starten en ontwikkelen samen met het samenwerkingsverband met aanbieders, waarbij 2025 een overgangsjaar is.

Stand van zaken

Wij zien een domein in beweging. Een beweging die de goede kant op gaat. Vanuit de uitgangspunten normaliseren, preventie, wijkgerichte aanpak en nieuw zakelijk partnerschap geven wij steeds meer concreet uitvoering aan ons beleid. In deze Zomernota 2024-2028 zien wij de (financiële) effecten van een aantal ingezette activiteiten vanuit het Transformatieplan. Niet alleen voor de domeinen Wmo en Werk en inkomen, op onderdelen ook voor het domein Jeugd. Wij zien dat wij zowel inhoudelijk als financieel goed op weg zijn met het realiseren van de opgaven, maar dat het bij Jeugd moeizamer gaat. Desondanks kunnen wij door de ingezette activiteiten het besparingspotentieel in 2024 structureel invullen en ook de benodigde investeringen vanuit het besparingspotentieel doen. Zie 24-FP-6.1.

In bijlage 10.4 geven wij, conform afspraak met de gemeenteraad, aanvullende informatie over de voortgang van het transformatieplan. Met mooie successen, aandachtspunten, de financiële voortgang en een factsheet die passend is bij de 1e Beleidsrapportage 2024 (in aanvulling op die van de Jaarstukken 2023).

Wij zien bij de uitvoering van ons transformatieplan dat wij succesvol zijn in het behalen van de gewenste veranderingen en het besparingspotentieel op die onderdelen waar wij zelf aan de 'knoppen' zitten. Wel zien wij dat wij daarop moeten blijven inzetten. Daar waar wij afhankelijk zijn van derden, denk aan externe verwijzers en aanbieders, blijven veranderingen en besparingen achter. Wij hebben het dan over de jeugdhulp die wij grotendeels (verplicht) regionaal inkopen. Met een flinke kostenstijging, vraagstukken die complex zijn en waar wij meer sturing op zouden willen hebben. De 'knoppen' voor deze sturing zijn al benoemd in ons transformatieplan, maar daaraan lokaal draaien is nog lastig. Daarom zetten wij daar extra op in.

OVERWEGINGEN NIEUW BELEID

In de Jaarrekening 2023 heeft de gemeente Hengelo aangegeven het besparingspotentieel op Jeugd voor 2023 incidenteel te hebben ingevuld. In de Uitvoeringsagenda 2024 hebben wij de verwachte (financiële) ontwikkelingen (op Jeugd) verder uitgewerkt. Daarbij hebben wij aangegeven bij te zullen sturen en het realiteitsgehalte van de activiteiten op Jeugd tegen het licht te houden.

Wij hebben de afgelopen jaren al veel projecten en pilots gedaan en afspraken gemaakt met verwijzers en aanbieders, maar dat heeft nog niet geresulteerd in (financiële) beheersbaarheid van de inzet van jeugdhulp. Dit is niet alleen in Hengelo zo, maar een landelijk beeld. Het is niet voor niets dat het Rijk flinke hervormingen in de jeugdzorg wil doorvoeren (zie ook beleidsmatige ontwikkelingen in paragraaf 5.6.1). Het goed organiseren van zorg voor kinderen met de meest complexe problemen heeft daarbij de hoogste prioriteit en dat vraagt om meer regie en professionele ruimte. Het Rijk wil een duidelijke afbakening in de wet wat onder jeugdhulp valt, de marktwerking terugdringen en de perverse prikkels uit het jeugdzorgsysteem halen.

Binnen dit krachtenveld zijn wij bezig met de transformatie in de jeugd(hulp). Wij hebben geconstateerd dat de activiteiten uit het transformatieplan de juiste zijn, maar dat wij met het oog op de regionale en landelijke ontwikkelingen bij jeugd(hulp) en de financiële effecten van de regionale inkoop per 2025, de inzet daarop moeten intensiveren, versnellen en/of anders organiseren.

Wetende dat 86% van de jeugdhulp regionaal wordt ingekocht (en 2% landelijk) en de verwijzing naar de jeugdhulp ook door Gecertificeerde instellingen (GI's), huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten gedaan kan worden, zetten wij extra in op de regionaal ingekochte jeugdhulp. Voor de overige 12% van de jeugdhulp maken wij lokaal afspraken en zetten wij in vanuit de huidige activiteiten van het transformatieplan (zowel met investeringen als besparingen).

Wij zetten de extra inzet op jeugd(hulp) langs drie lijnen in:

- Wij investeren in een omslag in denken en doen binnen het jeugdzorgsysteem. Waarbij inwoners eerst voor zichzelf en elkaar zorgen. Waar nodig aangevuld door de inzet van vrijwilligers (waar dat kan) en professionals (waar dat moet). Met inzet op normaliseren en preventie. Voor zowel inwoners en partners als de gemeente betekent dit een andere rol (van zorgen voor naar zorgen dat). Voor ons betekent het soms ook meer 'loslaten', wat soms makkelijk zal gaan, soms ook moeilijk of onmogelijk is (bijvoorbeeld wanneer veiligheid in het geding is). Het loslaten van onze regierol vraagt commitment van partners op de maatschappelijke en financiële opgave. Het vraagt echter een lange adem om de omslag het jeugdzorgstelsel te bewerkstelligen.
- Daarom zijn wij nog steeds de mening toegedaan dat wij moeten blijven werken aan een stevige regie op de toegang. Aangezien de regionale ingekochte jeugdhulp vanaf 2025 een inspanningsgerichte bekostiging kent ($p \times q$) en de prijs vaststaat (en vanaf 2025 dus flink toeneemt), is de q (quantity; kwantiteit) het enige waarop wij invloed kunnen uitoefenen. De extra investeringen betreffen dan in eerste instantie veelal inzet van personeel op deze q . In lijn met ons transformatieplan, om daarmee de nog steeds toenemende inzet van jeugdhulp een halt toe te roepen en de oplopende tekorten jeugd(hulp) om te buigen. Wij zoeken daarbij naar een passende balans met inzet vanuit de uitvoering, contractmanagement en beleid. Pas wanneer het jeugdzorgsysteem voldoende in beweging komt en de omslag in denken en doen zichtbaar wordt, kunnen wij de stevige regie op de toegang naar maatwerk deels loslaten. De middelen die wij daarmee vrij spelen, zetten wij vervolgens in voor de sociale basis en basisondersteuning. De financiën schuiven dan mee met de inhoudelijke verschuiving van zwaardere naar lichtere ondersteuning.

- Om niet geheel te investeren in (het voorkomen van) de zwaardere maatwerkvoorzieningen, investeren wij ook in het versterken van de sociale basis voor jeugdigen. Vooral nog door het voorzetten van de ondersteuning aan jongeren tussen de 15 en 30 jaar via het concept Studio15.

Wij zetten concreet in op de volgende onderdelen:

25-NB-6.1 Wachtlijstvrij werken team Jeugd en Gezin

25-NB-6.2 Afspraken over verwijzingen van externe verwijzers en samenwerking met basisondersteuning

25-NB-6.3 Wonen en verblijf (instroom beperken en uitstroom bevorderen)

25-NB-6.4 Afspraken gecertificeerde instellingen en toekomstscenario kind en gezinsbescherming

25-NB-6.5 Brede analyse en triage aan de voorkant

25-NB-6.7 Investeren in sociale basis jongeren.

Voor een deel hebben wij binnen begrotingsprogramma 6 Sociaal domein - door kritisch te kijken naar structurele overschotten (klein en groot) in de afgelopen jaren - ruimte gevonden. Wij zetten deze in op de voor ons meest cruciale voorstellen, waarbij wij het meeste effect verwachten.

De extra inzet op jeugd(hulp) gaan wij goed monitoren. Enerzijds om te kijken welk positief effect het heeft op de activiteiten en het besparingspotentieel van ons transformatieplan, anderzijds om de inzet te kunnen relateren aan het regionaal op te stellen transformatieplan en de beheersmaatregelen die genomen worden naar aanleiding van de inkoop jeugdhulp. Deze kunnen de door ons ingezette veranderingen en de financiële effecten daarvan versterken.

Wij hebben deze voorstellen getoetst aan de volgende criteria voor nieuw beleid:

1. Het voorstel moet bijdragen aan de ontwikkeling van jeugdigen (0-18), de ondersteuning aan jeugdigen (al dan niet binnen het onderwijs) en/of het jeugdzorglandschap (lokaal en/of regionaal).
2. Het voorstel voldoet aan minimaal twee van de uitgangspunten voor transformatie: normaliseren, preventie, wijkgerichte aanpak en/of nieuw zakelijk partnerschap. Wij verwachten dat het initiatief in ieder geval voldoet aan de uitgangspunten normaliseren en preventie, maar het liefst ook aan die van wijkgerichte aanpak en/of nieuw zakelijk partnerschap.
3. Het voorstel levert een bijdrage aan het Nieuw Hengelo's Model en aan de beoogde verschuiving naar de onderkant van dit model. Dat wil zeggen versterken en meer gebruik maken van voorzieningen in de sociale basis (in de wijken, laagdrempelig en dichtbij inwoners). Voor inwoners voor wie de sociale basis niet voldoende is, organiseren wij basisondersteuning (zowel individueel als groepsactiviteiten). Tot slot is er maatwerkondersteuning mogelijk als andere vormen van ondersteuning (tijdelijk) niet voldoende zijn.
4. Het voorstel kent aantoonbaar draagvlak/ behoefte (intern en/of extern), omdat wij alleen interventies willen waar behoefte aan is, in aantallen dan wel in specifieke behoefte (cijfermatige onderbouwing, behoeftepeiling).
5. Het voorstel past binnen bestaande juridische (inkoop) kaders. De huidige raamovereenkomsten via SamenTwente bieden ruimte om ervaring op te doen met alternatieve uitvoeringsvarianten. Ook met het oog op de nieuwe verwerving/contractering per 1 januari 2025 en het proces wat wij starten, zijn er mogelijkheden nieuwe initiatieven toe te laten. Maar dit moeten wij zorgvuldig overwegen.
6. Wanneer van toepassing: het voorstel voldoet aan afwegingskader wonen met zorg, dat wordt toegepast bij het beoordelen van een vergunningsaanvraag.

3. Duurzame inrichting

LANGJARIGE KOERS

In het *Programma Duurzaam Hengelo 2050* hebben we de ambitie voor een duurzaam Hengelo als volgt omschreven:

'De gemeente Hengelo is in 2050 klimaat- en energieneutraal. Hengeloërs wonen en werken in een veilige, groene, circulaire en gezonde leefomgeving. In Hengelo maken en beheren we producten en de leefomgeving met herbruikbare grondstoffen. De voetafdruk van Hengelo is passend en duurzaam. Inwoners begrijpen waarom hun leefomgeving verandert en leveren daar een actieve bijdrage aan. De noodzakelijke veranderingen zijn voor iedereen betaalbaar.'

In het programma hebben we deze ambitie uitgewerkt in concrete doelen en projecten. Het programma bestaat uit 8 inhoudelijke thema's en het 9^e thema *Gemeente als Voorbeeld*, dat door al deze thema's heen loopt. De thema's richten zich op het verduurzamen en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving (woningen, maatschappelijk vastgoed en bedrijven), de opwek en het gebruik van duurzame energie (elektriciteit en warmte), de bijbehorende infrastructuur, duurzame mobiliteit, circulariteit en een klimaatbestendige, biodiverse en gezonde leefomgeving.

Het verduurzamen van Hengelo is een omvangrijke en complexe opgave met een lange looptijd. In deze opgave hebben we al belangrijke mijlpalen bereikt. Zo realiseren we het zonneveld Boeldershoek en verduurzamen we ons maatschappelijk vastgoed op basis van een routekaart. Met gemeentelijke subsidie heeft de Coöperatie Energie van Hengelo zich ontwikkeld tot een belangrijke partner. Zij helpt inwoners met het verduurzamen van hun woning, door het inzetten van de energiecoaches en de fixbrigade. Daarnaast ontwikkelt de coöperatie projecten voor energie-opwek zodat zij financieel zelfredzaam kan worden.

De verduurzamingsopgave raakt ons allemaal en we werken dan ook nauw samen met inwoners, medeoverheden, partners, bedrijven en instellingen. Hierbij zijn intensieve en effectieve communicatie en participatie van groot belang. Deze grote opgave tot een goed einde te brengen vraagt van ons allen initiatief, flexibiliteit, doorzettingsvermogen en durf. We zullen daarbij moeten inspelen op (snel) veranderende omstandigheden en rekening moeten houden met forse investeringen om onze stad toekomstbestendig te maken.

OVERWEGINGEN NIEUW BELEID

Energiebesparing is een belangrijke drager om te komen tot een energieneutraal Hengelo. Het is een eerste stap naar het aardgasvrij maken. Daarom zetten we hier via verschillende lijnen sterk in op woningen, bedrijven en maatschappelijk vastgoed.

We willen de bespaarde energiekosten die voortkomen uit de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed in eigendom van de gemeente aanwenden voor de verdere verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed (25-NB-9.3). Ons uitgangspunt blijft om de verduurzaming van de totale vastgoedportefeuille te dekken uit de besparingen die we realiseren met verduurzaming van onze gebouwen. De verduurzaming heeft twee financiële gevolgen:

1. kapitaallasten voor de investering in aanpassingen aan het gebouw.
2. eventueel hogere kosten voor onderhoud van technische installaties.

Wij kunnen op dit moment nog niet exact voorspellen hoe groot de besparing is die wij vanaf een bepaald jaar realiseren. Wij updaten de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed jaarlijks. Daarmee laten wij zien welke investeringen wij gaan doen, en tot welke besparingen dit zal leiden. Voor de verwachte vrijval zal een nieuw bestedingsvoorstel worden aangeboden waarbij de middelen worden ingezet ter dekking van de kapitaallasten en onderhoudskosten voor nieuwe investeringen in de verduurzaming van onze vastgoedportefeuille.

Het verduurzamen van woningen is een complexe opgave, omdat we te maken hebben met een grote variatie in woningtypen, kwaliteit, locatie en eigendomssituatie. We maken afspraken met de corporatie Welbions, die wettelijk gezien een eigen opgave heeft. Daarnaast richten wij ons op de particuliere woningeigenaren. Gebleken is dat de betaalbaarheid van de verduurzaming een grote rol speelt in de mogelijkheden en bereidheid van eigenaren.

Om woningeigenaren te stimuleren om te gaan verduurzamen, stellen we een pakket van financiële maatregelen samen (gereedschapskist) dat een aanvulling biedt op de reeds beschikbare landelijke regelingen. Daarbij ligt het accent op de eigenaren met een laag inkomen en een woning met een laag energielabel. We doen een voorstel (25-NB-7.2) voor het inrichten van duurzaamheidsleningen van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (Svn).

Met de gemeentelijke bijdragen wordt een revolverend fonds ingericht, waar woningeigenaren tegen gunstige voorwaarden een lening kunnen afsluiten. De betaalde rente vloeit terug in het fonds, waarmee nieuwe leningen verstrekt kunnen worden. Hiermee geven we een belangrijke impuls aan de verduurzaming van particuliere woningen.

Bedrijven verbruiken veel energie. In Hengelo bedraagt het energieverbruik van bedrijven circa 35% van het totale verbruik, dus ligt daar een groot potentieel voor energiebesparing.

Wettelijk gezien moeten bedrijven met een hoog energieverbruik, alle CO₂- en energiebesparende maatregelen nemen die in 5 jaar terugverdiend kunnen worden. Het toezicht hierop is belegd bij de Omgevingsdienst Twente (ODT), maar deze heeft onvoldoende middelen om daar invulling aan te geven. Het Rijk hecht veel waarde aan het toezicht op deze bepaling en ook de raad geeft in de visie *Duurzaam Hengelo* hier nadrukkelijk richting aan. Daarom stellen wij in deze Zomernota (25-NB-7.1) een jaarlijkse bijdrage aan de ODT voor om deze taak te vervullen.

Naast bovengenoemde energiebesparingsplicht geldt ook een verplicht minimaal energielabel C voor kantoren. De gemeente is het bevoegd gezag, maar heeft hiervoor geen capaciteit. De gemeente kan toezicht en handhaving voor de label-C plicht laten uitvoeren door de Omgevingsdienst Twente (ODT). Gelet op het belang van energiebesparing bij bedrijven (zie ook de energiebesparingsplicht) stellen wij voor (25-NB-7.3) om de ODT een eenmalige opdracht te geven voor de uitvoering van deze taak.

Van het Rijk ontving Twente in het kader van de 'Regio Deal II' (RD) circa € 25 miljoen. Eén van de programmalijnen in de RD is 'verduurzamen en ontwikkelen van bedrijfslocaties', met de focus op het verduurzamen van de energievoorziening (25-NB-3.2). Naast de bijdrage van het Rijk stelt Twente regionale cofinanciering beschikbaar, gedeeltelijk vanuit de Agenda voor Twente.

Voorwaarde in de RD is dat bij fysieke investeringsprojecten binnen het verduurzamen en ontwikkelen van bedrijfslocaties, de betreffende gemeenten een investering gelijkwaardig aan de beschikbare Rijksmiddelen moeten doen, in gebouwen en/of de openbare ruimte. Binnen de RD draagt Hengelo de bedrijventerreinen Twentekanaal (smart energyhub) en Westermaat (batterijopslag) voor. Op dit moment hebben we echter geen budget voor deze cofinanciering. Wij zien echter het grote verduurzamingspotentieel en het belang van een structurele en betrouwbare energievoorziening voor de economische stabiliteit en ontwikkeling van bedrijventerreinen. Daarom stellen wij voor (25-NB-3.2) om de cofinanciering voor de komende vier jaar als 'pro-memorie' op te nemen in de Zomernota, omdat het benodigde budget afhangt van de verdere uitwerking en businesscases van de projecten.

In het Warmteprogramma hebben we vastgelegd hoe en wanneer wijken en buurten in Hengelo van het aardgas af gaan en wat het alternatief voor aardgas is. Vanwege het grote potentieel en de locatie is het bedrijventerrein Twentekanaal, na de Nijverheid, het tweede gebied waar we aan de slag gaan met het opstellen van een Wijkuitvoeringsplan (WUP). Een aardgasvrij bedrijventerrein Twentekanaal (inclusief Nobian) bespaart 49% van het totale aardgasverbruik van Hengelo. In het wijkuitvoeringsplan geven we aan op welke wijze het proces van aardgasvrij maken wordt vormgegeven. Ook wordt inzicht gegeven in de haalbaarheid en de kosten. In deze Zomernota doen wij een voorstel (25-NB-3.1) voor het opstellen van het wijkuitvoeringsplan bedrijventerrein Twentekanaal.

Het versterken van de natuur en biodiversiteit is een belangrijke voorwaarde voor een leefbare en gezonde stad en de instandhouding van soorten.

Voor veel projecten is een omgevingsvergunning voor flora en fauna van de provincie nodig: muur- en dakisolatie, renovatie/sloop maar ook voor ruimtelijke ontwikkelingen waaronder woningbouw. Voor al deze projecten moet vooraf onderzocht worden of er (beschermde) soorten aanwezig kunnen zijn, die door de werkzaamheden verontrust en/of gedood kunnen worden. Dit kan voor flinke vertraging zorgen. Daarnaast kunnen termijnen voor verstrekte subsidies verlopen. We kunnen dit voorkomen door op gebiedsniveau uitgebreid ecologisch soortenonderzoek te doen en dit vast te leggen in een Soortenmanagementplan (SMP). Met een SMP kan een gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij de provincie aangevraagd worden, waardoor een (uitgebreid) ecologisch onderzoek en een omgevingsvergunning flora/fauna voor individuele projecten doorgaans niet meer nodig zijn. Het SMP is daarmee randvoorwaardelijk om (sneller) uitvoering te kunnen geven aan gebiedsontwikkelingen, de energietransitie/verduurzaming en de bestrijding van energiearmoede.

In deze Zomernota doen we een voorstel (25-NB-5.3) voor het opstellen van een SMP inclusief de daaruit voortvloeiende jaarlijkse kosten voor het nemen van maatregelen.

Gebleken is dat de businesscase om te komen tot een fysiek Circulair Ambachtscentrum (raadsbrief met zaaknummer 3666178) niet haalbaar is. We zetten in plaats van een fysieke voorziening in op een netwerk. Voor 2025 nemen het onderzoek naar het versterken van het netwerk mee in de Zomernota als p.m. post.

Bovenstaande voorstellen hebben tot doel een substantiële bijdrage te leveren aan (het versnellen van) de energietransitie. Daarmee dragen zij direct bij aan de strategische topprioriteit Energie- en warmtevoorziening.

Wij zetten concreet in op de volgende onderdelen:

25-NB-3.1 Bedrijventerrein Twentekanaal aardgasvrij

25-NB-3.2 Cofinanciering Regio Deal, verduurzamen energievoorziening bedrijfslocaties

25-NB-5.3 Soortenmanagementplan

25-NB-7.1 Toezicht en handhaving energiebesparingsplicht bedrijven

25-NB-7.2 SVN duurzaamheidsleningen

25-NB-7.3 Label C-plicht bij kantoorpanden

25-NB-7.4 Netwerk circulaire economie

25-NB-9.3 Aanwending besparingen energiekosten verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Dwarsthema: wijkgerichte aanpak

LANGJARIGE KOERS

In lijn met de koers voor 2040, richt de gemeente Hengelo zich de komende jaren op het behoud en de versterking van vitale en leefbare wijken. Wijkgericht werken is een continu proces omdat sociaal, economische en demografische factoren veranderen, waardoor behoeften en uitdagingen van de wijk veranderen. Door gemeentelijke taken, zowel op fysiek als sociaal gebied, op wijk- of stadsdeelniveau te organiseren zijn wij zichtbaar en sluiten wij aan bij de leefwereld en behoeften van de bewoners. Wij blijven inzetten op het versterken en ondersteunen van lokale gemeenschappen en werken aan een toekomstbestendige omgeving waar het betaalbaar en prettig wonen en leven is. Waar nodig investeren wij extra door middel van een gebiedsgerichte aanpak en werken nauwer samen met bewoners, partners en ondernemers. Op deze manier streven wij ernaar om elke wijk leefbaar en vitaal te houden.

OVERWEGINGEN NIEUW BELEID

De Bestuurlijke opdracht uit 2022 is afgerond. In 2025 zetten wij in op de uitvoering van de nieuwe Bestuurlijke Opdracht Wijkgericht Werken en wijkaanpak (mei 2024). Hierover hebben wij de gemeenteraad geïnformeerd (zaaknummer 3710091).

Op strategisch niveau sluiten wij aan bij de omgevingsvisie, de focus ligt op wat nodig is voor de lange termijn. Op basis van een kader over wat een vitale wijk is en welk kwaliteitsniveau daarbij hoort, wordt binnen de bestuurlijke opdracht wijkgericht werken een analyse gemaakt. In deze analyse wordt bekeken hoe de bestaande wijken ervoor staan en welke ontwikkelopgaven er liggen voor de lange termijn. Wij herijken de verschillende rollen met betrekking tot wijkgericht werken in de organisatie en kijken hoe zij hieraan kunnen bijdragen. Ook werken wij aan verbeterde zichtbaarheid en invulling van participatie op buurt of wijkniveau. Waar nodig of kansrijk investeren wij extra, daarvoor ontwikkelen wij een werkwijze (wijkaanpak). Onderdeel hiervan is een belevingsonderzoek. Wat leeft er in de wijk? Dit halen wij op door in gesprek te gaan met onze inwoners en partners. De opdracht wijkgericht werken gaat over alle domeinen, deze beperkt zich niet tot het sociaal domein.

De incidentele middelen die benodigd zijn voor het jaar 2024 zijn aangevraagd en toegekend in de Zomernota 2023-2027. Om de nieuwe bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak uit te kunnen voeren zijn aanvullende middelen nodig (€ 503.000 in 2025 en € 509.000 in 2026).

Wij zetten hierbij concreet in op het volgende onderdeel:

25-NB-6.6 Wijkgericht werken

Dwarsthema: de inwoner centraal

LANGJARIGE KOERS

We willen blijvend aansluiten bij de behoeften, ervaringen en leefbaarheid in onze stad voor inwoners. De samenleving is dynamisch en doorlopend in beweging. Inwoners zijn mondig en ook experts op verschillende gebieden. We willen mét de samenleving werken aan een leefbaar Hengelo. Door te luisteren naar wat er in de stad leeft, gebeurt en wordt verwacht, kunnen we daar beter op inspelen. Dit vraagt doorlopend interactie met inwoners. De stad die we ontwikkelen is voor alle generaties, daarom ben je nooit te jong om mee te praten.

Nieuwe wetgeving maakt dat procedures eenvoudiger en/of korter worden. Waarbij we meedenken met inwoners en initiatieven faciliteren.

We denken vanuit dat wat logisch is voor een inwoner.

Dat is wat inwoner centraal betekent. Oftewel, mensgericht en niet het systeem of de regels voorop. We denken en handelen vanuit de leefwereld van inwoners met verschillende vragen en/ of behoeften. Dit vraagt doorlopend afstemming en verbetering van ons contact, manier van werken en processen in de hele organisatie. We hebben daarom de uitdaging om onze dienstverlening zo te organiseren dat het aansluit bij onze inwoners en kan meebewegen met ontwikkelingen in de samenleving.

De leidende motieven zijn de basis voor h oe we werken

Passende dienstverlening voor een inwoner wordt voor een belangrijk deel bepaald door h oe we het doen. Daarom is dienstverlening mensenwerk. Dit doen we op basis van de vier leidende motieven: persoonlijk, duidelijk, respectvol en betrouwbaar. Dit geeft richting aan ons handelen. Dit bepaalt onze identiteit als dienstverlener, extern naar inwoners  en intern in de organisatie. Bij plannen, projecten en acties vragen we onszelf steeds af of we handelen vanuit de vier leidende motieven. Met als doel dat inwoners (extern) en medewerkers (extern) dit ook zo ervaren.

Het thema inwoner centraal vullen we in middels drie aandachtsgebieden:

1. Dienstverlening
2. Inwonersbetrokkenheid (participatie)
3. Digitale transformatie

1. Dienstverlening

We willen eenduidige, duidelijke en eenvoudige dienstverlening voor inwoners. Goede dienstverlening levert ook effici entie op voor medewerkers. Dienstverlening raakt de hele organisatie op HOE we o.a. naar inwoners communiceren, besluiten nemen, inwoners (digitaal) aanvragen of contact zoeken en processen bedacht zijn. Hoe we onze dienstverlening voor ons zien, staat in de 'uitgangspunten dienstverlening'.

Dienstverlening is heel breed, waarbij niet alles tegelijk kan. We hebben een interne stuurgroep dienstverlening dat hierin keuzes maakt. We richten ons daarbij allereerst op onze belangrijkste (meest gevraagde) producten. We focussen daarbij op de volgende onderdelen:

- *Basis op orde* | O.a. het meer inzicht in data, inzet op meest gevraagde producten
- *Heldere taal* | De focus ligt op het herschrijven van de brieven in Helder Hengelo's en het borgen de van de Helder Hengelose schrijfafspraken binnen de organisatie.
- *Digitale dienstverlening* | We verbeteren onze website door het aanvragen van producten of diensten te digitaliseren (wettelijk verplicht per 1 januari 2025 – wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer). En door het verbeteren van hoe we intern werken aan onze website en sociale media kanalen.

2. Inwonersbetrokkenheid

We willen een stad ontwikkelen die past bij onze inwoners en daarom hechten wij veel waarde aan de inbreng van inwoners, samen maken we de stad. Dit vraagt om doorlopend contact en interactie.

Door inwoners de mogelijkheid te geven mee te denken, mee te doen en invloed uit te oefenen op gemeentelijk beleid en de uitvoering hiervan, zorgen we voor:

- meer vertrouwen
- een verlaagde drempel tussen inwoner en gemeente
- een beter aansluiting op de behoefte van inwoners

Kortom, door de interactie en samenwerking met inwoners maken we 'gezamenlijk' Hengelo een stukje mooier en fijner om te wonen. Er zijn diverse dialoogsessies gevoerd met inwoners, het college, de raad en ambtenaren. Daarnaast is in oktober 2022 het denkkader participatie en in november 2023 de Participatieverordening vastgesteld. Dit geeft de organisatie handvaten om inwonersparticipatie toe te passen. Met ondersteuning van het masterteam participatie faciliteren wij de organisatie om inwonersbetrokkenheid stap voor stap te implementeren en te verbeteren.

3. Digitale transformatie

In een tijd waarin de maatschappij, mede onder invloed van nieuwe technologieën, sneller verandert dan ooit is Digitale Transformatie een kans en noodzaak om als gemeente relevant te blijven voor de stad bij het aanpakken van 'nieuwe' maatschappelijke opgaven. Door in te zetten op de Digitale Transformatie kunnen we onze dienstverlening verbeteren en aan de verwachtingen van inwoners (blijven) voldoen. We moeten daarbij in het oog houden, dat inwoners minder digitaal vaardig kunnen zijn. Bij Digitale Transformatie is het belangrijk dat de gemeente nieuwe rollen pakt, ontwikkelingen tijdig ziet aankomen en daar pro-actief mee aan de slag gaat, samen met inwoners en bedrijven. In 2025 zorgen we ervoor dat succesvolle innovatieve pilots een structurele plek krijgen in onze organisatie, zodat we blijvend onze dienstverlening kunnen verbeteren. Het jaar 2025 is ook het laatste jaar van het driejarige programma Digitale Transformatie. De opgedane inzichten vertalen we in 2025 naar toekomstbestendige doelstellingen. Ook zorgen we ervoor dat de financiële impact hiervan structureel wordt geborgd.

Ambities en organisatie

LANGJARIGE KOERS

Onze gemeentelijke organisatie beweegt mee met onze ambitie. Dit zien we ook terug in onze eigen bijdrage aan de talentopgave. Om onze organisatie toekomstbestendig te houden, zijn we actief om ons arbeidspotentieel op peil te houden. We houden daarbij rekening met de vraagstukken die op ons afkomen en die een toenemende mate van complexiteit laten zien. Dit vraagt om specifieke competenties en soms ook specialistische kennis. Via strategische personeelsplanning en leren & ontwikkelen zetten we hier stevig op in. Maar de snelheid van ontwikkeling en urgentie van de uitvoering brengt met zich mee dat we dit niet alleen met eigen medewerkers kunnen doen, maar waar nodig ook een beroep doen op inhuur. Tegelijkertijd willen we een efficiënte en effectieve organisatie zijn, die met een juiste en doelmatige inzet van middelen een zo groot mogelijk effect bereikt. Hiervoor zijn we het project taken & ambities in balans gestart, waarin we onze beschikbare middelen afzetten tegenover onze taken en ambities en daarin waar nodig ook keuzes maken. Dit wordt vervolgd in 2025. Vanuit deze kritische blik en de noodzaak om middelen bewust in te zetten, beperken we in deze Zomernota de toename van ambtelijke capaciteit zoveel als mogelijk. Alleen daar waar het expliciet bijdraagt aan onze belangrijkste strategische opgaven en het beheersbaar houden van onze taken zal een (al dan niet tijdelijke) uitbreiding aangevraagd worden.

OVERWEGINGEN OVERIG NIEUW BELEID

Uiteraard zijn er ook eerder gedane bestuurlijk toezeggingen, projecten die al in gang zijn gezet of moties vanuit de raad die niet direct te herleiden zijn naar de drie topprioriteiten maar die wel een plek krijgen in deze Zomernota. We vinden het belangrijk om vanuit een betrouwbare overheid onze toezeggingen na te komen en uit te voeren waar we ontwikkelingen in gang hebben gezet.

Hierbij gaat het concreet om de volgende onderdelen:

- 25-NB-2.2 Toegankelijkheid bushaltes
- 25-NB-2.4 Aanpak verkeersonveilige situaties
- 25-NB-2.5 Beheernota infrastructurele kapitaalgoederen
- 25-NB-3.7 Verhoging subsidie Hengelo Promotie
- 25-NB-3.8 Herinrichting/revitalisering openbare ruimte bedrijventerrein Timmersveld
- 25-NB-5.4 Van Grijs naar Groen Binnenstad en Beckum/Oele
- 25-NB-5.5 Herdenking April-Mei staking Hengelo
- 25-NB-5.6 Uitwerking motie Laat de beiaard klinken
- 25-NB-8.1 Onderzoek legesdekking VTH

Beperkte financiële reikwijdte - begrotingsadvies VNG

De VNG heeft in het definitief begrotingsadvies gevraagd om in beeld te brengen wat we als gemeente de afgelopen jaren niet hebben kunnen uitvoeren door de financiële krapte.

U heeft hiervoor als gemeenteraad in het verleden al diverse keuzes gemaakt om binnen het beperkte financiële kader te blijven, doordat het Rijk ons te weinig vergoed voor de gemeentelijke taken die we moeten uitvoeren. Hierbij gaat het in verleden met name om:

1. *Het Transformatieplan sociaal domein*

In 2022 is het Transformatieplan Sociaal Domein vastgesteld. De druk op de kostenontwikkelingen binnen Wmo en Jeugd waren (en zijn) groot, landelijk en ook in Hengelo. Een verregaande transformatie van het sociaal domein is nodig om met de uitgangspunten vanuit het Beleidsprogramma sociaal 2021-2025 een financieel houdbaar sociaal domein te houden.

De gemeenteraad heeft bij het vaststellen van de Kadernota 2022-2025 ingestemd met een bezuinigingsopgave binnen het sociaal domein. Dit is opgenomen als taakstelling aan de lastenkant binnen het sociaal domein. Hierbij is een oplossingsrichting geschetst voor de financiële opgave richting 2026. Het Transformatieplan vormt de onderlegger voor de Beleidsbegroting 2023-2026, waarmee feitelijk reeds een bezuinigingsopgave (bijna € 6,9 miljoen structureel vanaf 2026) is doorgevoerd.

2. *Het Integraal huisvestingsplan Onderwijs.*

In de Zomernota 2023-2027 hebben wij voor het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) op basis van de financiële kaders een investeringsomvang opgenomen. Op basis van het financiële kader zijn keuzes gemaakt in snelheid en/of intensiteit/kwaliteit van de investeringsmogelijkheden. De schoolbesturen hebben voorafgaand hieraan in beeld gebracht wat op basis van ambities op het gebied van duurzaamheid, technische staat en onderwijsfunctionaliteit de gewenste investeringen zijn. Dit beeld is tot uiting gekomen in de Roadmap. In de gewenste investeringen was geen goed onderscheid te maken in wat echt nodig is op basis van onze wettelijke taak (autonome ontwikkeling) en wat wij zouden willen op basis van onze ambities (nieuw beleid). Om deze reden hebben we dus op basis van het financiële kader een investeringsomvang kunnen opnemen, waarbij keuzes gemaakt moeten worden in de type maatregelen per school, tempo en kwaliteit omdat het uiteindelijk passend gemaakt moet worden binnen de investeringsruimte. Voor deze periode t/m 2028 gaat het om ruim € 3,3 miljoen structureel. Daarna hebben we nog vele miljoenen nodig om de kapitaallasten voor de onderwijshuisvesting te dekken.

3. *Infrastructurele werken:*

3a. Openbare Verlichting

In 2021 is in de Kadernota voor de eerste keer gemeld dat wij overgaan naar vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen Openbare Ruimte. Dit hadden we voor 2021 niet.

Voor Openbare Verlichting is gemeld dat in oudere wijken de verlichting aan het einde van de levensduur is. Toentertijd was het financieel niet haalbaar op alle verouderde openbare verlichting (masten en armaturen) in 1 keer te vervangen. Einde levensduur houdt voor masten ook in dat deze niet altijd meer veilig zijn (kans op omvallen). Gekozen is toen om € 1 miljoen investeringsbudget per jaar beschikbaar te stellen. Met dit bedrag zal de achterstand in circa 18 jaar worden ingelopen (dit is inclusief led armaturen in de gehele stad). Indien alle masten in de stad zouden vervangen worden met een levensduur van meer dan 40 jaar (dit is de levensduur van een mast) zou een bedrag van ca. 5,5 miljoen nodig zijn geweest. De afgelopen jaren is reeds diverse werkzaamheden uitgevoerd en als nu gekeken wordt naar de stand van zaken dan zou nog circa € 3,1 miljoen nodig zijn om alle oudere masten (incl. armatuur) te vervangen.

3b. Projecten Vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen Openbare Ruimte

De afgelopen jaren is in de diverse Jaarstukken gemeld dat niet alle voorgenomen vervangingsprojecten zijn uitgevoerd vanwege beschikbare ambtelijke capaciteit. Bij de prioritering van de werkzaamheden werd met grote regelmaat voorrang gegeven aan de ontwikkelingsprojecten.

In de nieuwe nog op te stellen Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (voorstel nieuw beleid 25-NB-2.5) worden zowel de beleidsmatige kaders (welke kwaliteit) als financiële kaders (hoeveel mag dat kosten) gesteld voor het beheer en onderhoud van de infrastructuur kapitaalgoederen: wegen, Openbare Verlichting, straatmeubilair, bewegwijzering, VRI's en groen.

4.2 Talentopgave

4.2.1 De langjarige koers: waarom werken aan de Talentopgave

Hengelo is een stad vol ambitie. Een stad die altijd in beweging is en zich voortdurend vernieuwt. Al meer dan 150 jaar. Met het industriële verleden als stevig fundament waar ondernemers met lef Hengelo groot hebben gemaakt. Zij hebben de basis gelegd voor de creatieve en verbindende maakstad van nu, midden in de groene technologische topregio Twente. In Hengelo komen ondernemerschap, inventiviteit en een goede kwaliteit van leven samen. Hengeloërs zijn mensen op wie je kunt bouwen; ze zien kansen, werken goed samen en steken de handen graag uit de mouwen. Zij maken samen de stad.

Op zoek naar de nieuwe pioniers

Creatieve makers zijn er altijd geweest. Charles Stork en Floris Hazemeijer waren innovatieve ondernemers die uitgroeiden tot multinationals. In hun voetsporen ontwikkelt de stad zich verder.

Anno 2024 staan we voor nieuwe uitdagingen. We hebben te maken met een dubbele vergrijzing: het percentage gepensioneerde inwoners neemt toe en deze groep wordt ook steeds ouder. Daarnaast is er ook sprake van ontgroening; er worden steeds minder kinderen geboren. Bovendien zien we dat jongeren uit onze regio wegtrekken, omdat ze hier de stedelijke dynamiek missen. Al die factoren samen maken dat het aandeel beroepsbevolking binnen onze totale bevolking kleiner wordt.

Het adviesrapport van het Rijk 'Elke regio telt' zegt: Als we nu niets doen brokkelen essentiële voorzieningen gelijktijdig af: basisscholen gaan dicht, huisartspraktijken verdwijnen, winkels sluiten hun deuren, bushaltes worden opgeheven. Deze neerwaartse spiraal van verschraling heeft verstrekende gevolgen voor het gemeenschapsleven in een regio. De leefbaarheid van wijken en gemeenschappen komt onder druk te staan en kan leiden tot achterstanden.

Daarom willen we inzetten op een robuuste beroepsbevolking, met voldoende menskracht. Dat is wat we nodig hebben om te groeien tot een technologische topregio en de voorzieningen die bepalend zijn voor onze kwaliteit van leven te behouden en de opgaven zoals de energietransitie aan te kunnen, op de manier die bij Hengelo past.

Het Rijk ziet daarvoor kansen en heeft Twente in de contourennotitie van de Nota Ruimte opgenomen als “regio met kansen voor een brede schaa sprong”.

Voor deze uitdaging hebben we nieuwe pioniers nodig. Want als we nú niets doen, missen we straks het vakmanschap en de kennis op alle terreinen. We hebben ambitie en nodigen talenten op alle niveaus en van alle leeftijden van harte uit om samen met ons het Hengelo van de toekomst te maken.

Aantrekken & binden van talenten

Het aantrekken & binden van talenten is één van de belangrijke strategische opgaven voor Hengelo en voor Twente. Talenten in de leeftijd van 18 tot en met 35 jaar, die uitblinken in vakmanschap en kennis. De veelzijdigheid van deze groep maakt dat zij slimme en creatieve ideeën kunnen omzetten in tastbare resultaten.

Samen met de steden Almelo en Enschede zetten we daarvoor onze groene technologische topregio op de kaart. Samen ontwikkelen we dynamische stedelijke woon-, werk- en leefmilieus om de talenten dát te geven wat ze zoeken. Belangrijke aspecten zijn een breed en gevarieerd voorzieningenniveau, voldoende stedelijke dynamiek, goede bereikbaarheid en voldoende aanbod van (betaalbare) woningen dat aantrekkelijk is voor diverse bevolkingsgroepen.

Twente heeft met de combinatie van universiteit, hogescholen, vakopleidingen en een hoogwaardige maakindustrie een kansrijke uitgangspositie.

HENGELO IN 2040 - DENISE, 47 jaar, werkzaam als zorginnovator

Op deze stralende zaterdagmiddag, 19 mei 2040, maak ik me in mijn compleet duurzame huis in Hengelo klaar om naar het Centraal Station Twente te fietsen. Mijn vriendin komt op bezoek en ze is een uur geleden vertrokken uit Amsterdam. Bizar dat je nu vanaf Hengelo binnen no time overal in Europa kan zijn. Ik stap op de deelfiets die ik net heb gehuurd en verbaas me even over de hoeveelheid mensen bij het FBK-stadion. Maar dan bedenk ik me dat al die mensen natuurlijk naar de FBK games gaan. Al jaren komen daar duizenden mensen uit het hele land, en zelfs buiten onze landsgrenzen, voor naar Hengelo. Wat hebben ze er fantastisch weer bij vandaag.

Terwijl ik langs het centrum fiets, valt mijn oog op een nieuw tentje dat net geopend is. Ik herinner me dat ik gehoord heb dat je daar heerlijk vegan en biologisch kunt eten. Aangezien ze er met de benen uithangen, moet ik die plek zeker onthouden. Vanavond gaan we echter naar een restaurant dat al 20 jaar in Hengelo bestaat, lekker nostalgisch. De diversiteit aan eetgelegenheden in de stad blijft me verbazen en ik ben blij om te zien dat er steeds meer aandacht is voor gezonde en duurzame opties.

Al fietsend dwalen mijn gedachten even af naar mijn nichtje. Ze is net 20 jaar geworden en studeert aan de wereldwijd gerenommeerde Hengelo University. Ook mijn neefje gaat er binnenkort beginnen, alleen dan aan de hypermoderne Tech faculteit. Het is te gek om te zien hoe deze faculteit zich heeft ontwikkeld tot een internationaal erkend centrum voor baanbrekend onderwijs en onderzoek. De robots en drones die ze daar ontwerpen zijn revolutionair. Hengelo is de laatste jaren echt uitgegroeid tot dé groene en technologische hotspot van de regio, met elk jaar de wereldkampioenschappen gamen en tech-innovatiebeurzen die duizenden bezoekers trekken.

Mijn nichtje vertelde me onlangs dat zij en haar vriendinnen allemaal willen blijven in Twente vanwege de innovatieve spirit en eindeloze mogelijkheden die de regio biedt. Ik grinnik, dat was in mijn tijd nog wel anders. Twente heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een plek voor creativiteit en technologische vooruitgang, met toonaangevende vakopleidingen en een fantastische leefomgeving. Het inwonersaantal is explosief gegroeid, waardoor er een rijk en gevarieerd aanbod van voorzieningen is ontstaan. De bruisende stedelijke activiteiten, de razendsnelle verbindingen en de betaalbare, duurzame woningen, maar ook de directe nabijheid van het ontspannen landschap rondom Hengelo maken het tot een zeer aantrekkelijke plek om te wonen en te werken. Ik begrijp waarom steeds meer mensen, zelfs mijn vrienden en vriendinnen uit het Westen van het land, naar het Oosten trekken. De ruimte, de stedelijke dynamiek en de groene omgeving hier zijn ongeëvenaard.

Vanmiddag fietsen mijn vriendin en ik door ons prachtige buitengebied naar Tweekelo; onze groene oase tussen Hengelo en Enschede. Wat heerlijk dat 'buiten' zo dichtbij is. Vanavond gaan we naar het Metropool waar vanavond ruimte is voor ervaren en onervaren muzikanten en andere creatievelingen. Daarna gaan we wellicht nog even naar de cocktailbar, of het taphuis, of die ene nieuwe kroeg in het centrum. Genoeg te doen in ieder geval. Ik passeer een aantal elektrische deelauto's die keurig geparkeerd staan bij de hypermoderne oplaadpunten in de buurt. Deze innovatieve voertuigen, aangedreven door zonne-energie en kunstmatige intelligentie, hebben de traditionele privéauto volledig verdrongen. Het is geweldig om te zien hoe deze duurzame vervoersoplossing onze stad helpt om het aantal privéauto's te verminderen en bijdraagt aan een schonere, groenere leefomgeving.

Ik bedenk me ineens dat ik morgen nog een bezoek moet brengen aan het wijkhuis waar ik vrijwilligerswerk doe. Gelukkig is de gemoedelijke sfeer nog altijd aanwezig in Hengelo. Samen een kop koffie drinken met de senioren in Hengelo. Samenkomen is altijd al belangrijk geweest, en gelukkig wordt er goed voor ze gezorgd. Ze wonen samen met jongeren, die een oogje in het zeil houden. En de moestuin in hun achtertuin wordt beheerd door de hele wijk en de verenigingen in de buurt.

Met de wind in mijn haren en een glimlach op mijn gezicht trap ik stevig door richting het station. De zon schijnt fel en de sfeer in de stad is levendig. Terrassen zitten stampvol met mensen van alle leeftijden, genietend van het mooie weer. Ik hoor live muziek en het geluid van mensen die met elkaar kletsen. Kinderen rennen en spelen op de pleinen, terwijl honden rustig liggen onder de tafeltjes bij hun baasjes. Wat een verschil met zo'n 15 jaar geleden, toen het plein nog vol stond met geparkeerde auto's! Ik word blij van de sfeer die er hangt en denk glimlachend aan hoe blij ik ben dat ik hier woon. Ik kan niet wachten om mijn vriendin te verwelkomen en samen te genieten van deze prachtige dag in Hengelo. Ik ben benieuwd wat de toekomst nog meer voor ons in petto heeft.

4.2.2 Strategie en proces: hoe werken we aan de Talentopgave?

Of Hengelo er in 2040 zo uitziet voor haar inwoners, dat is natuurlijk nog maar de vraag.

Wat ons betreft laat het vooral zien dat we op zoek moeten naar vernieuwende concepten en ideeën, die aansluiten bij de behoeftes van de talenten van de toekomst. Dat vraagt een andere aanpak en strategie. Daar zijn we al mee gestart. Zo laten we samen met de gemeente Enschede en Twenteboard een digitaal onderzoek uitvoeren. Op basis van allerlei digitale bronnen geven zij antwoord op vragen als: *Wie zijn de 'talenten van de toekomst'? Wat kenmerkt hen en wat houdt ze bezig?* En *Welke wensen en behoeftes hebben zij op gebied van wonen, werken en leven?*

De resultaten van dit digitale onderzoek leggen we vervolgens tijdens een interactieve werkvorm voor feedback voor aan een diverse groep studenten en talenten. Daarbij willen we vooral van de doelgroep zelf horen of zij zich herkennen in de uitkomsten en welke aanvullingen en verdieping zij ons hierin willen meegeven. De resultaten worden in een bijeenkomst ook gedeeld met partners in de stad en in de regio. Dit onderzoek gaat ons waardevolle inzichten opleveren over de doelgroep en hun wensen, waar we de komende periode verder op kunnen bouwen en levert tegelijkertijd lokaal commitment en een waardevol netwerk op tussen de doelgroep, onderwijs, ondernemers en overheid. We werken al aan de toekomst van Hengelo, dat doen we binnen de vastgestelde kaders, waarbij de oorsprong ligt in de ambitie zoals die in de koers 2040 is vastgelegd. Dit heeft o.a. geleid tot strategische keuzes in de omgevingsvisie Hart van Hengelo (fase2) en de vaststelling van de visie SHE (spoorzone Hengelo Enschede) en RSIA (Regionale Stedelijke Investeringsagenda) met Almelo en Enschede. Ook sectoraal beleid en uitvoering, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, richt zich actief op de ambities en doelstellingen uit de visie. Zie daarvoor ook de voortgang op de strategische opgaven in paragraaf 4.1.

In de Zomernota 2023-2027 hebben we geconstateerd dat een overkoepelende aanpak nodig is voor de doorwerking van de Talentopgave in allerlei afzonderlijke beleidsvelden (wonen, werken, recreëren enz.). De verschillende bouwstenen moeten worden voorzien van cement, zodat de aanpak een samenhangend geheel wordt. Bovendien kunnen via zo'n integrale benadering eventuele gaten in de aanpak worden ontdekt en gevuld.

De gemeenteraad heeft een aanjaagbudget van € 5 miljoen voor de Talentopgave beschikbaar gesteld. Dit budget is bedoeld om een initiatieven en opgaven te stimuleren of op gang te brengen voor de Talentopgave. In de Beleidsbegroting 2024-2027 zijn de Talentopgave en het aanjaagbudget uitgewerkt in inhoudelijke kaders en financiële en procesmatige spelregels. Onderdeel van de aanpak is de opzet van een programmaplan Talent, dat de langere termijn aanpak beschrijft. Het programmaplan vormt het fundament voor de inzet in de komende jaren om onze ambitie voor de Talentopgave te bereiken. Planning is om het Programmaplan begin 2025 aan de gemeenteraad voor te leggen ter vaststelling. De Talentopgave is geen sprint maar een marathon, die uiteindelijk moet leiden tot een robuuste en passende beroepsbevolking die de kwaliteit van leven in onze stad op peil houdt en versterkt.

Niettemin kan in de aanloop naar de vaststelling van het programmaplan al een beroep worden gedaan op het aanjaagbudget. Dit is ook zo met de raad afgesproken.

Voor het putten uit het aanjaagbudget vinden wij dat de betreffende maatregelen moeten bijdragen aan de lange termijn doelstellingen. In aansluiting daarop hebben we de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De acties moeten de samenwerking met partners in de stad en regio én het 'van-buiten-naar-binnen-kijken' stimuleren. Daarbij zetten we de lijn van het onderzoek naar de doelgroep door: we betrekken de doelgroep (of experts die inzicht kunnen geven in de leefwereld van de doelgroep) actief en voortijdig bij vraagstukken en uitdagingen waar we voor staan. Als gemeente geven we daarbij het goede voorbeeld, zodat anderen gemotiveerd en gestimuleerd worden om aan te haken en mee te doen.
- Verder moeten de maatregelen op korte termijn een zichtbaar en voelbaar resultaat opleveren, waarbij er bovendien een boost gegeven wordt voor de langere termijn. De investering moet de potentie bieden om uit te groeien tot meer.
- Aanvullend vinden we dat het putten uit het aanjaagbudget alleen mogelijk is als het niet binnen bestaande budgetten in de Beleidsbegroting en/of subsidies gedekt kan worden.
- Tot slot willen we dat de investeringen vanuit het aanjaagbudget met name een bijdrage moeten leveren aan het bouwen aan een 'community' die aantrekkelijk is voor talent en bestaande inwoners. In onze visie op de stad doen we dat vooral binnen de zogeheten Hengelose magneet, de verbinding tussen Hart van Zuid, de stationsomgeving en de binnenstad (zie voor meer info hierover de omgevingsvisie 'Hart van Hengelo'). Het vlaggenschip van deze Hengelose magneet – en daarmee ook van de Spoorzone Hengelo-Enschede – is de

Koninklijke Machinefabriek Stork (KMS). Dit is het concept waar de Talentopgave in Hengelo de komende jaren tot wasdom komt. Impulsen voor groei en ontwikkeling vanuit KMS zullen zich geleidelijk verspreiden naar buiten toe, waarbij het niet alleen Hengelo, maar ook SHE (en de regio) positief worden beïnvloed.

Zowel gezien de urgentie van de Talentopgave, als vanuit kansen die de ontwikkelingsfase van het concept KMS nu biedt, is er op dit moment aanleiding om op korte termijn te starten met een aantal actielijnen om ontwikkelingen in gang te zetten die een vliegwiel kunnen zijn voor Talentopgave op langere termijn. Juist in het besef dat het bouwen aan een stad die aantrekkelijk is voor talent, meer dan een marathon is, kunnen we niet wachten met acteren. Over de voorgestelde actielijnen in de volgende paragraaf meer.

4.2.3 Voorstellen aanjaagbudget: wat gaan we doen in 2024/2025?

Op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten hebben we langs 4 inhoudelijke lijnen de volgende concrete bestedingsvoorstellen voor de periode 2024/2025 :

1. Investeren in het creëren van aantrekkelijke en onderscheidende woon- en werkmilieus: investeren in het versterken van regionale samenwerking en afspraken met het Rijk.

Resultaten op de (midden)langere termijn:

Talenten zijn veel en vaak te vinden in de spoorzone, omdat ze daar de aantrekkelijke woon-, werk- en leefmilieus te vinden zijn waar ze naar verlangen. Het Rijk ondersteunt en stimuleert deze ontwikkeling. Want in Den Haag zien en omarmen ze de potentie van de Twentse steden. Er ligt een pakket aan afspraken met goede randvoorwaarden vanuit het Rijk om de verdere ontwikkeling mogelijk te maken. We werken in SHE en aan de RSIA samen met onze regionale partners in een programmaorganisatie.

De Talentopgave overstijgt onze gemeentelijke invloedssfeer: samenwerking met onze kennispartners, ondernemers én Enschede - Almelo - provincie is het eerste vereiste. Alleen samen lukt het ons om talenten aan te trekken en te binden. Ook moeten we de kracht van onze regio meer en beter voor het voetlicht van het Rijk weten te brengen, om uiteindelijk afspraken met het Rijk te maken, vanuit een gezamenlijk belang. Zonder inzet van het Rijk is Hengelo namelijk niet in staat om de groei en de daarvoor benodigde investeringen in bijvoorbeeld mobiliteit en voorzieningen te realiseren.

- In het afgelopen jaar is samen met Enschede, Almelo en de provincie Overijssel de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) opgesteld. Het Rijk heeft Twente in de contourennotitie van de Nota Ruimte opgenomen als "regio met kansen voor een brede schaa sprong". Het Rijk heeft aangegeven dat zij samen met de regio de RSIA wil vertalen in een verstedelijkingsstrategie. Met inzet vanuit het aanjaagbudget gaan we onder meer zorgen voor een goede onderbouwing en motivatie, zodat er heldere afspraken met het Rijk komen te liggen, om de kwalitatieve groei in Hengelo en de hele Regio mogelijk te maken.
- Met de gebiedsontwikkeling van de Spoorzone Hengelo – Enschede (SHE) werken we aan de fysieke en mentale verbinding tussen beide steden. Dit gebied wordt gekenmerkt door 'groen goud met een (groot)stedelijke potentie'. Om de kwaliteiten die deze spoorzone biedt te versterken, te verbinden en leefbaar te maken, focussen we op drie speerpunten: een mobiliteitssprong; groen als verbindende kwaliteit én het toevoegen van nieuwe, verrassende woon- en werkmilieus met aantrekkelijke voorzieningen. Met de Talentopgave in het vizier, plegen we vanuit Hengelo extra inzet binnen de samenwerking SHE. We willen concreet meer doen in het toevoegen van functies in het gebied die aansluiten bij de behoefte van de doelgroep. Bijvoorbeeld op gebied van sport en cultuur. Daarmee ontstaat er meer levendigheid en voegen we 'belevingswaarde' toe aan het gebied, waarmee uiteindelijk meer stedelijke dynamiek zal ontstaan. Een goede bereikbaarheid tussen Hengelo oost en Enschede west is randvoorwaardelijk voor de ontwikkeling van een modern en duurzaam stedelijk gebied tussen beide steden.

2. Vergroten van de belevingswaarde en stimuleren community-building (sterke gemeenschap)

Resultaten op de (midden)langere termijn:

De KMS en de Hengelose magneet hebben zich ontwikkeld als stedelijk milieu met een aantrekkingskracht op talenten en bedrijven binnen én buiten de regio. De KMS-community ligt aan de basis van het leven binnen de toekomstige KMS-locatie. Een plek waar werken, wonen, leren en ontdekken samenkomen, een plek waar mensen elkaar ontmoeten en een plek waar mensen buiten de lijntjes durven te kleuren. Hier woont en gedijt het talent van de toekomst.

Het realiseren van een aantrekkelijk woon- leef- en werkmilieu vraagt de nodige tijd. Aanvullend willen we investeren in het toevoegen van beleving en levendigheid in het gebied. Een plek gericht op verbinding. Waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. We moeten de beoogde doelgroep zien te 'boeien' door het creëren van een attractieve programmering en invulling. Dat vraagt vanaf het allereerste moment aandacht. Daarvoor hebben we de volgende concrete bestedingsvoorstellen:

- We stimuleren community-building voor een sterke samenleving/gemeenschap en activeren innovatieve initiatieven. Alleen dan kan het stedelijke milieu ontstaan dat nodig is om talenten vast te houden en aan te trekken én groeiende bedrijven vast te houden.
- We stellen een stimuleringsbudget beschikbaar t.b.v. initiatieven op gebied van wonen, werken, cultuur en onderwijs in de Magneet en stellen uitvoeringskracht beschikbaar voor het aanjagen en stroomlijnen van deze initiatieven. Zo willen we met lef een community activeren met een mix aan (tijdelijke) functies, initiatieven en activiteiten. Zo ontstaat er een sterke gemeenschap.
- We willen creatieve ondernemers interesseren en binden aan de stad Hengelo, door jonge makers ruimte te bieden en door broedplaatsen te ondersteunen in de Hengelose Magneet. Met projecten ten behoeve van communitybuilding bij broedplaatsen zetten we op laagdrempelige wijze in op de uitwisseling tussen makers en publiek. En activeren we betrokkenheid tussen alle deelnemers en initiatiefnemers.
- We roepen een prijsvraag cultuur in het leven. Culturele initiatieven spelen een belangrijke rol in het creëren van een dynamisch stedelijk leefmilieu, dat nodig is om talenten een leefomgeving te bieden die ze trekt. Met deze prijsvraag kunnen we bruisende ideeën honoreren die een aanjaagfunctie vormen voor de Talentopgave op de KMS-locatie of binnen de Hengelose Magneet.
- Startups en scale-ups spelen een cruciale rol in het aantrekken en binden van talent. Daarom organiseren aanvullend we een prijsvraag werklocatie. Op de A+ locatie in de voormalige MTS aan het Industrieplein willen we (tot deze locatie wordt herontwikkeld) een werkruimte beschikbaar stellen. Via een prijsvraag *Win je werkruimte* kunnen praktische, creatieve en zakelijke talenten gedurende 1 jaar (januari 2025 – december 2025) een gratis een werkplek winnen. Het is bedoeld als stevige impuls, die nieuwe pioniers / nieuwe spelers met een tof idee een springplank biedt om hun (fysieke) werkconcept daadwerkelijk uit te voeren en verder te brengen. Zonodig worden ze daarbij ondersteund door bestaande netwerkpartners als Novel-T, ROZ, Oost NL, WTC.
- De binnenstad is een belangrijke bestemming voor talent, inwoners, bezoekers en ondernemers. Tijdens de spits staat het verkeer regelmatig vast. In het Mobiliteitsplan 2040 is aangegeven de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid binnen de wijkring te willen verbeteren. Een studie naar mogelijke maatregelen en de effecten daarvan is hiervoor noodzakelijk.

3. 'Verleiden' van talenten en High-tech en innovatieve (maak)industrie

Resultaten op de (midden)langere termijn:

De Hengelose magneet doet zijn werk: het lukt ons om talenten en ondernemers aan te trekken én te behouden. Ze weten Hengelo te vinden als de 'place to be', onder meer door de verschillende events die hier plaatsvinden. Bovendien weten we onze doelgroep steeds beter te bereiken en te boeien, door eenduidige citymarketing vanuit alle stakeholders.

We moeten de talenten en beoogde ondernemers ook laten zien wat we allemaal te bieden hebben in Hengelo en wat er te beleven is. Een goede (city)marketing is onmisbaar om de talenten en high-tech en innovatieve maak industrie te 'verleiden' om Hengelo te bezoeken. Met de vaststelling van onze nieuwe citymarketingvisie hebben we een eerste stap gezet. Met de volgende bestedingsvoorstellen willen we daar concreet invulling aan geven:

- We zien dat het kennen en kunnen vinden van talenten door ondernemers en het herkennen van een uitdagende werkomgeving van cruciaal belang is om toekomstige talenten voor Hengelo en omgeving te behouden. We willen dan ook extra investeren in uitwisseling van kennis en ervaring tussen talenten en ondernemers in de high-tech en innovatieve (maak)industrie. Bijvoorbeeld door middel van innovatiewedstrijden, symposia en conferenties gericht op de Talentopgave en door ons te richten op de doelgroep van morgen: studenten aan de UT, Saxion en ROC. Zo willen wij bereiken dat ideeën ontstaan en langdurige en vruchtbare relaties ontstaan.
- Aanvullend weten we dat de juiste evenementen een enorme aantrekkingskracht kunnen hebben om doelgroepen naar de stad te trekken. Hengelo kent al een aantrekkelijk evenementenaanbod, waarbij evenementenorganisatoren via Hengelo Promotie een financiële bijdrage kunnen aanvragen. We willen echter onderscheidend zijn en meer dan nu ook talenten van buiten trekken. We willen in 2024 – 2025 met zowel onze huidige als nieuwe stakeholders onderzoeken wat dat nog meer vraagt. We willen een waardevolle impuls geven; bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een uniek concept; een locatie of voorziening, waar een innovatieve programmering, aansprekende activiteiten en/of evenementen een grote aantrekkingskracht hebben op de beoogde doelgroep. Daar is extra budget voor nodig.
- Nu de citymarketingsvisie samen met stakeholders is herijkt (april 2024), is het zaak dat we deze visie ook samen met onze partners tot uitvoering gaan brengen. Daarmee willen we met het zelfde verhaal over Hengelo en onze mooie regio naar buiten treden. We gaan investeren in aansprekende marketingaanpak die te gebruiken is door alle stakeholders. Daarvoor moeten ontwikkel- en uitvoeringskosten worden gemaakt.

4. Een aantrekkelijke arbeidsmarkt: activeren stakeholders en belanghebbende partijen:

Resultaten op de (midden)langere termijn:

We zien het aantal studenten en startende ondernemers dat in Twente komt én blijft alsmaar toenemen. De economische positie Twente is hierdoor enorm versterkt. Landelijk gezien staan we bekend als hét voorbeeld van waardevol samenwerken aan één arbeidsmarkt. Ondernemers, Onderwijs en Overheid bundelen hun krachten en stimuleren elkaar om de complexe vraagstukken van nu en de toekomst het hoofd te kunnen bieden.

We hebben al eerder geconstateerd dat de Talentopgave niet alleen een Hengelose opgave is, maar een regionale. Bovendien is het een uitdaging van zowel Overheid, Ondernemers als Onderwijsinstellingen. Twente Board is een unieke samenwerking tussen deze spelers, met één belang en dat is het versterken van de economie in Twente. We willen meer investeren in de samenwerking met Twente Board zodat we onze krachten (nog meer) bundelen en een gunstige omgeving creëren voor groei en succes.

- We willen het goede voorbeeld geven door de samenwerking met Enschede, Almelo en Twenteboard te verstevigen op Talent. Dat doen we concreet door extra te investeren in bijvoorbeeld onderzoek naar de doelgroep, zoals reeds eerder is geschetst, zodat we meer inzicht krijgen in de overwegingen en beweegredenen van talent, zodat we daar beter op in kunnen spelen. Ook activeren we onze beoogde doelgroepen om op voorhand met ons mee te denken, zodat zij architect worden van hun eigen toekomst. Daarbij willen we ook het lokaal commitment van onze ondernemers en (culturele)partners aan verbinden.
- We geloven dat het bieden van stageplaatsen een belangrijke factor is bij het binden van talent aan bedrijven en instellingen. Dat willen we stimuleren. Daarbij helpt het als we zelf het goede voorbeeld geven. Een eerlijke en passende stagevergoeding. Studenten zijn immers op zoek naar stages die een waardevolle ervaring, maar ook een eerlijke vergoeding bieden. We willen meer stageplekken bieden en de stagevergoedingen verhogen. Zo geven wij het goede voorbeeld en investeren wij tevens in het binden van potentiële werknemers in een krappe arbeidsmarkt.

OVERWEGINGEN NIEUW BELEID

De overwegingen voor nieuw beleid voor de talentopgave zijn hiervoor uitvoerig beschreven. Resumerend leidt dit tot de volgende voorstellen:

- 25-NB-2.1 Bereikbaarheid Hengelo Oost / Enschede West
- 25-NB-2.3 Verkeerscirculatie Centrum
- 25-NB-3.3 Citymarketing
- 25-NB-3.4 Hengelo op de kaart
- 25-NB-3.5 Prijsvraag Win je werkruimte
- 25-NB-3.6 Opstellen evenementenbeleid
- 25-NB-5.1 Prijsvraag cultuur
- 25-NB-5.2 Projectsubsidie broedplaatsen
- 25-NB-8.2 Community aanjagen KMS locatie met stimuleringsbudget
- 25-NB-8.3 Spoorzone Hengelo Enschede
- 25-NB-8.4 RSIA/ROS Twente
- 25-NB-9.1 Stagevergoeding verhogen en meer stage- en afstudeerplekken
- 25-NB-9.2 Samenwerking met Enschede, Almelo en Twenteboard in het kader van talent

5

Beleidsprogramma's

5.1	Veiligheid	40
5.2	Verkeer, vervoer en waterstaat	43
5.3	Economie	51
5.4	Onderwijs	60
5.5	Sport, cultuur en recreatie	63
5.6	Sociaal domein	76
5.7	Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	95
5.8	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	102
5.9	Bestuur en ondersteuning	111

5.1 Veiligheid

5.1.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

De wijkverdeling van de Boa's is gelijkgetrokken aan die van de politie. Elke wijk heeft nu zijn eigen wijk-boa, hierdoor is de samenwerking met politie en andere partners geoptimaliseerd. Naast de wijk-boa hebben we ook andere taakaccenten gelegd zoals een jeugd-boa en een dieren-boa. In 2024 vindt een nadere heroriëntatie plaats op de inzet van Boa's gerelateerd aan het Integraal veiligheidsplan en wijkgericht werken.

De beleidsregels evenementen 2019 zijn in afstemming met onze partners geactualiseerd en treden eind van het tweede kwartaal in werking. In het tweede kwartaal is gestart met het opstellen van een procesbeschrijving van het gehele evenementenproces.

In februari is raad, college en ambtelijke organisatie bewust gemaakt op het thema ondermijning. In april is de Ondernijingsweek en een grote integrale controle gehouden met een groot aantal handhavingspartners. RIEC Oost Nederland heeft een onderzoek naar bestuurlijke weerbaarheid vertaald naar "de basis op orde." Het Districtelijk Veiligheidsoverleg (DVO) heeft zich gecommitteerd voor de zomer van 2024 de basis binnen de ondernijingsaanpak op orde hebben. Hengelo gaat hieraan voldoen.

De startbijeenkomst van het project 'In de greep: een overkoepelende, integrale aanpak gericht op bestrijding drugsriminaliteit in Hengelo', is gehouden. In 2024 wordt deze aanpak verder uitgevoerd.

Om de digitale weerbaarheid van ouderen, jongeren en ondernemers te vergroten, organiseren we 4 keer per jaar fysieke bewustwordingsbijeenkomsten. Ondernemers attenderen we middels nieuwsbrieven en jongeren bereiken we via het project Hackshield waardoor ze spelenderwijs leren omgaan met de digitale criminaliteit.

We investeren in de doorontwikkeling van veilig ondernemen door middel van gerichte initiatieven en programma's. Dit omvat het bevorderen, het verstrekken van middelen en bieden van ondersteuning aan ondernemers om veiligheidsmaatregelen te implementeren en het faciliteren van samenwerking onderling om veilige ondernemingsomgeving te bevorderen.

Het regionale beleid voor aanpak van mensenhandel is door het college goedgekeurd. Er wordt nu een plan van aanpak gemaakt voor Hengelo en de verwachting is dat deze in juni 2024 klaar is. Dit is een implementatieplan voor Hengelo op basis van het regionale plan van aanpak. Het brengt samen wat we al doen in bestaande structuren, wat we nog gaan doen en zorgt voor borging. Wij nemen deel aan de themagroep mensenhandel die onderdeel is van de structuur Zorg Veiligheid en Straf in de regio en aan de regionale casustafel mensenhandel.

Er zijn 2 CAR-meetings voorkomen door samenwerking en informatiedeling met de gemeente Enschede en preventieve inzet van politie en verkeersregelaars. Bij Thales heeft een niet aangekondigde, gecoördineerde protestactie plaatsgevonden. I.v.m. het vreedzame karakter van de manifestatie is deze gefaciliteerd en werd er niet ingegrepen.

De jaarlijkse systeem oefening van de crisisorganisatie onder leiding van de Veiligheidsregio Twente heeft in Hengelo plaats gevonden, waarbij de crisisorganisatie werd getest en geëvalueerd. Ons college heeft deelgenomen aan een training in het omgaan met bestuurlijke dilemma's t.a.v. crisisbeheersing.

De (plof)locatie op de vliegbasis om ontplofbare oorlogsresten onschadelijk te maken is niet meer beschikbaar. Omdat Hengelo niet beschikt over een eigen (plof)locatie, zal in voorkomende gevallen maatwerk nodig zijn.

Het behalen van Keurmerk Veilig Ondernemen Buitengebied heeft geen prioriteit gekregen in het integraal veiligheidsbeleid Hengelo 2024-2026.

5.1.2 Nieuwe beleidsvoorstellen

Geen nieuwe beleidsvoorstellen.

5.1.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

24-FP-1.1 Openbare orde en veiligheid beëindiging detachering medewerker

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-1.1	Openbare orde en veiligheid beëindiging detachering medewerker	-108	-108	-108	-108	-108

Op 31 december 2023 is een detacheringsovereenkomst met een medewerker met wederzijds goedkeuren beëindigd. De medewerker is in dienst gekomen bij de gemeente Enschede. De salariskosten van deze medewerker zijn tijdens het opstellen van de Beleidsbegroting 2024-2027 naar beneden bijgesteld. De begrote vergoeding was € 108.000. Deze vergoeding is niet bijgesteld in de begroting 2024 e.v. Deze stellen we nu bij en dit heeft een structureel nadelig effect in deze Zomernota. In totaliteit bekeken is de beëindiging van detachering budgetneutraal.

24-FP-1.2 Optimalisatie team Veiligheid

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-1.2	Optimalisatie team Veiligheid	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Ondermijning is een belangrijk speerpunt in het Integraal Veiligheidsplan 2024-2026. Regionaal is afgesproken om op het gebied van ondermijning aan een afgesproken basisniveau van inzet te voldoen. Om de regionaal gemaakte afspraken te kunnen behalen is het noodzakelijk om het proces van handhaving en juridische afhandeling beter te laten verlopen.

De activiteiten en controles die BOA's uitvoeren vraagt in een deel van de gevallen om bestuurlijke opvolging met juridische ondersteuning. Nu is in dit deel van het proces onvoldoende capaciteit, waardoor deze werkzaamheden minder worden uitgevoerd en BOA's anders ingezet. Het is noodzakelijk om de capaciteit voor de juridische ondersteuning voor de BOA's te vergroten, zodat de beleidskeuzes niet afhankelijk zijn van of de afhandeling kan plaatsvinden.

Binnen de formatie van de BOA's is structureel wat ruimte. Vanuit de circulaire zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor inzet BOA's. Deze middelen zetten we, samen met een deel van de vrije formatie van de BOA in voor het formeren van 1 FTE juridisch adviseur. Door deze optimalisatie kunnen de BOA's beter ingezet worden voor hun werkzaamheden op straat. Deze aanpassing is budgetneutraal.

5.1.4 Risico's

We zien de afgelopen jaren nieuwe en minder goed zichtbare (ondermijnende) veiligheidsvraagstukken. De misdaad is tegenwoordig minder zichtbaar, we hebben het over georganiseerde en ondermijnende misdaad. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om misdaad en geweld vanuit de drugshandel, digitale misdaad als hacks en handelen met persoonsgegevens, maar ook het zoeken naar mazen in de (milieu) wetgeving door bedrijven.

Het zijn ingewikkelde, moeilijk opspoorbare en lastig te voorkomen vormen van criminaliteit. Het risico bestaat dat zich ernstige incidenten voordoen in de samenleving met gevolgen voor de inwoners. Maar we zien ook het risico dat criminelen proberen binnen te dringen in de overheid en andere belangrijke instituten van onze rechtstaat. De gevolgen voor de gemeente kunnen groot zijn, waarbij het kan gaan van het misbruiken van gegevens en posities tot de systemen en uitvoering compleet saboteren.

Bewustwording neemt toe maar er is meer tijd, kennis en vaardigheid nodig voor een adequate (preventieve) aanpak. Deze bewustwording is in de volle breedte vereist: van inwoner tot ondernemer en bestuurder. Dat maakt het een omvangrijke opgave.

De gemeente kampte de laatste jaren met meerdere soorten crises, zoals de coronacrisis en de opvangcrisis door de massale instroom van vluchtelingen, mede uit Oekraïne. Ook de boerenprotesten - op lokale en regionale infrastructuur - uit onvrede van landelijk beleid vallen hieronder. Deze gebeurtenissen hebben, zeker als deze bij herhaling plaatsvinden, veel invloed op de haalbaarheid van beleidsdoelen door prioritering van capaciteit.

De toenemende complexiteit vraagt om een integrale aanpak binnen Nederland, de regio en de gemeentelijke organisatie. Het risico bestaat dat we door de toenemende afhankelijkheden onvoldoende in staat zijn de goede expertise, capaciteit en snelheid van uitvoering te realiseren.

5.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

5.2.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

Parkeren

In 2023 zijn we een uitgebreid participatietraject gestart om inwoners mee te laten denken over een parkeerregeling in de woonwijken rond Hart van Zuid. Dit proces gaan we eerst zorgvuldig afronden. De definitieve besluitvorming hierover vindt dit jaar plaats. Welke gevolgen dit heeft voor exploitatie en onderhoud is nog niet bekend. Hierna starten we met de actualisatie van het parkeerbeleid. Dit traject loopt daarom enige vertraging op.

In Hart van Zuid (deel ten noorden van het Esrein) wordt bij oplevering van ontwikkelprojecten betaald parkeren ingevoerd. Hiervoor moeten extra parkeerautomaten worden aangeschaft. In 2024 worden nog geen projecten opgeleverd waar extra parkeerautomaten voor nodig zijn. De aanbesteding voor parkeerautomaten wordt daarom verschoven naar 2025. Vanwege de onzekerheid over de planning van oplevering van projecten in Hart van Zuid is nog niet bekend hoe het investeringsritme voor extra parkeerautomaten er in de komende jaren uit zal komen te zien. Wel is bekend dat de bestaande parkeerautomaten in 2027 moeten worden vervangen. De investeringsplanning voor parkeerautomaten is dus iets vertraagd.

Vervanging Kapitaalgoederen

Na vijf maanden is duidelijk dat een groot deel van de opgaven van de lijst vervanging kapitaalgoederen 2024 reeds is opgestart of in voorbereiding zijn. Helaas kon een aantal projecten, door diverse grotere calamiteiten in de afgelopen periode, nog niet worden opgepakt. Het ging daarbij onder andere om een blow-out aan de Haaksbergerstraat/Diamanstraat (twee maal), de afsluiting Havenkade in verband met kadeveiligheid, de problemen met verkeersveiligheid bij de busbanen en extra schade aan het wegdek door opvriezen. Er was extra inzet nodig om deze calamiteiten te verhelpen. Deze noodzakelijke inzet van medewerkers is daardoor niet voor de opgaven vervanging kapitaalgoederen ingezet. Daarnaast komen meerdere signalen binnen dat aannemers de werken momenteel niet aankunnen. Zij kampen met krappe personele bezetting waardoor vertragingen ontstaan. Hierdoor kunnen niet alle werken gerealiseerd worden binnen de afgesproken tijd. Dit is zorgelijk.

5.2.2 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2024	2025	2026	2027	2028
25-NB-2.1	Bereikbaarheid Hengelo Oost / Enschede West (talentopgave)	-	b.n.	-	-	-
25-NB-2.2	Toegankelijkheid bushaltes	-	-	-10	-10	-10
25-NB-2.3	Verkeerscirculatie Centrum (talentopgave)	-	b.n.	-	-	-
25-NB-2.4	Aanpak verkeersonveilige situaties	-	-	-8	-8	-8
25-NB-2.5	Beheernota infrastructurele kapitaalgoederen	-	-100	-	-	-

¹ - = nadeel; bedragen * € 1.000

25-NB-2.1 Bereikbaarheid Hengelo Oost/Enschede West

Toelichting op het voorstel

In 2040 hoort Hengelo tot de drie top technologische regio's van Nederland. Het is een stad met een aantrekkelijk woon- en leefklimaat voor kenniswerkers, jongeren en vakmensen. Een stad die groeit en tegelijkertijd een aantrekkelijk woon- en leefklimaat wil behouden, vereist investeringen in het verbeteren van de bereikbaarheid, waarbij prioriteit wordt gegeven aan het oplossen van bestaande knelpunten. Momenteel is er al een hoge

verkeersdruk aan de oostkant van Hengelo, vooral op de Oldenzaalsestraat. Met de geplande ontwikkelingen in de Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE) zal deze druk verder toenemen. Bereikbaarheid is cruciaal voor een moderne en duurzame stad, waar mobiliteit een integraal onderdeel vormt van alle ambities. Zowel de autonome ontwikkelingen als de ambitie van de schaa sprong zullen de bereikbaarheid verder onder druk zetten.

Daarnaast ondervinden de wijken Groot Driene en het buitengebied Driene een aanzienlijke hoeveelheid verkeer dat niet direct gerelateerd is aan de lokale omgeving. De Omgevingsvisie Hengeloos Buiten richt zich op het verminderen van niet-lokaal verkeer in het buitengebied. Door het beperken van niet bestemmingsgebonden auto- en vrachtverkeer op lokale wegen, wordt gestreefd naar een verbeterde beleving van dit gebied als een plek voor verblijf en ontspanning. Dit zal resulteren in aangenamere lokale wegen en een verhoogde verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers.

In overeenstemming met het Mobiliteitsplan 2040 'Heel Hengelo In Beweging' gaan we de bereikbaarheid van de oostzijde van de stad verder onderzoeken, rekening houdend met de ambities en ontwikkelingen van de stad. Het doel van de integrale studie is om effectieve (verkeers)maatregelen in kaart te brengen die de verdere ontwikkeling van de stad ondersteunen. Hengelo en Enschede zijn nauw met elkaar verbonden, waardoor verkeersmaatregelen directe invloed hebben op de mobiliteit tussen beide steden. Daarom wordt de studie uitgevoerd in samenwerking met Enschede, om inzicht te krijgen in huidige en toekomstige verplaatsingspatronen. Deze samenwerking zorgt voor een integrale aanpak van mobiliteits- en infrastructuurverbeteringen in stad en regio. Dit voorstel betreft het aanvragen van krediet voor het Hengelose deel van de studie.

De studie naar de bereikbaarheid wordt uitgevoerd in samenwerking tussen de gemeente Hengelo, gemeente Enschede en een extern specialistisch bureau. De kosten van deze studie bedraagt € 75.000. De beoogde oplevering is eind 2025. De resultaten uit de studie dienen als basis voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma in de vervolgfase. Daarbij wordt er actief ingezet op participatie volgens het Denkkader Participatie, waarbij alle belanghebbenden worden uitgenodigd om mee te denken over de plannen. De vervolgfase staat gepland voor 2026. Voor de vervolgfase zullen we financiële middelen aanvragen in 2025, aangezien de details van deze fase momenteel nog niet bekend zijn.

Maatschappelijke effecten

Het toenemende aantal inwoners en werkende mensen resulteert in een toename van verplaatsingen, wat weer leidt tot een verhoogde verkeersdruk. De studie richt zich op maatregelen voor bereikbaarheid die gericht zijn op de verdere ontwikkeling van de stad. Hierbij wordt gestreefd naar verbeteringen in bereikbaarheid, leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit, waardoor de leefomgeving voor inwoners, bezoekers en ondernemers aantrekkelijker wordt. Door het terugdringen van niet-lokaal verkeer in de wijken Groot Driene en het buitengebied van Driene wordt de leefbaarheid en verkeersveiligheid bevorderd.

Risico's

Onvoorziene kosten: de kosten van de modelstudie kunnen hoger uitvallen dan verwacht. Dit kan leiden tot vertragingen, het stoppen of verkleinen van de studie, of een onvolledige uitvoering van het voorstel.

Planning: De studie kan langer duurer dan gepland, bijvoorbeeld als gevolg van vertraging in de planning, onvoorziene complicaties, technische uitdagingen of vanwege de omvang van de studie.

Samenwerking: als één van de gemeenten de financiering niet rond krijgt komt de voortgang van de studie in gevaar. Het is mogelijk dat de studie alleen doorgaat wanneer beide gemeenten financiering beschikbaar hebben gesteld.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Het is van belang om de bereikbaarheid van de stad te verbeteren, in lijn met de ambities van de stad. Zonder onderzoek naar het verbeteren van de bereikbaarheid van de oostzijde van de stad zal de bereikbaarheid van een groot gedeelte van Hengelo verder onder druk komen te staan. Dit heeft negatieve gevolgen voor de verkeersveiligheid, leefbaarheid, het woon- en leefklimaat in de stad wat resulteert in negatieve impact voor de talentopgave.

Tevens zijn gesprekken op ambtelijke en bestuurlijk niveau geweest om dit samen met Enschede uit te voeren. Bovendien kunnen, met het niet doorgaan van dit onderzoek, de politieke afspraken/toezeggingen die gemaakt zijn met de raad over het Mobiliteitsplan 2040 niet worden nagekomen.

25-NB-2.2 Toegankelijkheid bushaltes

Toelichting op het voorstel

Op dit moment laat de toegankelijkheid van een deel van de bushaltes in Hengelo voor mensen met beperkte mobiliteit te wensen over. Dit vormt een belangrijke belemmering voor een inclusief openbaar vervoerssysteem. Dit voorstel sluit aan bij de stedelijke ontwikkeling, omdat het de mobiliteit van inwoners bevordert en bijdraagt aan een inclusieve samenleving. In het Mobiliteitsplan 2040 zijn duurzame mobiliteit en het versterken van het openbaar vervoer als speerpunten benoemd. Door het verbeteren van de bushaltes wordt het openbaar vervoer aantrekkelijker gemaakt voor inwoners en bezoekers van de gemeente.

In de Zomernota 2023-2027 is een aanvraag ingediend voor het verbeteren van de toegankelijkheid van bushaltes in Hengelo (24-NB-2.2). In dit voorstel vragen we het resterende deel van de financiering aan.

Afgelopen jaar is er een subsidieaanvraag ingediend bij de Provincie. Bij de Zomernota 2023-2027 was het onduidelijk onder welke subsidieregeling de verbetering van de toegankelijkheid van de bushaltes zou vallen. Op 27 februari 2024 heeft de Provincie Overijssel het verdelingsvoorstel UVP regionale mobiliteitsgelden 2024 vastgesteld. Het project "Toegankelijkheid bushaltes Hengelo" is positief beoordeeld en krijgt een bijdrage van 50%, wat lager is dan de verwachte 75%. Dit maakt dat een hogere eigen bijdrage nodig is om alle slecht toegankelijke bushaltes (89 haltes) aan te pakken.

Met de investering van € 140.000 in dit voorstel kan de eigen bijdrage van de gemeente worden aangetoond, waarmee we de bijdrage van 50% van de provincie niet mislopen voor de andere haltes. Bij instemming van de investering starten we met de besteksvoorbereiding. Vervolgens voeren we een aanbesteding uit om de werkzaamheden te gunnen aan een uitvoerende partij, waarna de werkzaamheden eind 2024 of begin 2025 van start gaan. Met een afschrijvingstermijn van 15 jaar zullen de jaarlijkse rente- en afschrijvingslasten € 9.500 bedragen.

Maatschappelijke effecten

De maatregelen hebben verschillende maatschappelijke effecten. Zo zorgen de verbeteringen aan de bushaltes ervoor dat het openbaar vervoer beter toegankelijk wordt voor mensen met een beperking. Dit draagt bij aan de inclusiviteit van de gemeente en de bereikbaarheid van de verschillende locaties binnen en buiten de gemeente. De upgrade van bushaltes zorgt voor een verhoogd kwaliteitsniveau en draagt bij aan het comfort van de reiziger.

Risico's

Onvoorziene kosten: Het kan zijn dat tijdens de uitvoering van het voorstel onvoorziene kosten naar boven komen die niet binnen het beschikbare budget vallen. Dit kan zorgen voor vertragingen, het moet stoppen of verkleinen van het project, of een onvolledige uitvoering van het voorstel.

Verlies van subsidie: Het kan zijn dat deze subsidies vervallen als er niet aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Bijvoorbeeld als het project niet binnen de gestelde termijn wordt afgerond of als het uiteindelijke resultaat niet voldoet aan de gestelde eisen. Dit kan leiden tot extra kosten of een verminderd resultaat.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Als dit voorstel wordt afgewezen, kunnen we niet de volledige eigen bijdrage aantonen voor de provinciale subsidie, wat betekent dat het project slechts voor 30% kan worden uitgevoerd (ongeveer 26 haltes van de 89). Hierdoor blijft de toegankelijkheid van de meeste bushaltes onveranderd, wat de zelfstandigheid van mindervaliden beperkt en kan leiden tot onveilige situaties. Bovendien zullen slecht toegankelijke haltes het aantrekken van extra reizigers in het openbaar vervoer beperken.

Indien wij niet alle haltes kunnen aanpassen, dan kunnen wij een van de doelstelling in het Mobiliteitsplan 2040 niet nakomen: haltes worden zo ontworpen zodat ze voor iedereen fysiek toegankelijk zijn.

25-NB-2.3 Verkeerscirculatie centrum

Toelichting op het voorstel

De bereikbaarheid van de binnenstad is van belang voor Hengelo. Het is een belangrijke bestemming voor inwoners, bezoekers en ondernemers. Tijdens de spits staat het nu al regelmatig vast in en rond het centrum. Veel verkeer dat door het centrum rijdt heeft geen bestemming in het centrum, maar is doorgaand verkeer. Alleen de autonome ontwikkelingen zorgen al voor een forse opgave om de stad bereikbaar en leefbaar te houden. Met de ambitie van de schaa sprong komt de bereikbaarheid nog verder onder druk te staan.

In het Mobiliteitsplan 2040 is vastgesteld dat voor het gebied binnen de wijkkring de leefbaarheid en verkeersveiligheid wordt verbeterd. Hiervoor worden maatregelen getroffen om de route door het centrum minder aantrekkelijk te maken voor doorgaand verkeer, met als doel:

- Goede bereikbaarheid van de binnenstad voor bezoekers te garanderen;
- Oversteekbaarheid van de centrumring te verbeteren;
- (Meer) ruimte te creëren voor voetgangers, fietsers en openbaar vervoer (STOMP-principe);
- De verbinding tussen de binnenstad, het station en Hart van Zuid te verbeteren.

Er zijn verschillende mogelijke maatregelen vastgesteld in het Mobiliteitsplan 2040 die kunnen bijdragen aan het verbeteren van de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid binnen de wijkkring zoals het verlagen van de snelheid binnen de wijkkring naar 30 km/h, instellen van (gedeeltelijk) eenrichtingsverkeer op de centrumring, verbeterde doorstroming op de wijkkring en verbeteren van de bereikbaarheid van de oostzijde van Hengelo waardoor minder verkeer door de stad rijdt. In de uitvoeringsagenda van het Mobiliteitsplan 2040 is het opstellen van het verkeerscirculatieplan van het centrum opgenomen. Een eerste stap hierbij is om een studie uit te voeren die bovenstaande maatregelen onderzoekt en inventariseert wat de effecten zijn van de maatregelen.

De maatregelen hebben naar verwachting effect op de verkeerscirculatie in een groot deel van Hengelo. Ook zijn er andere aandachtspunten, zoals de impact op openbaar vervoer en de hulpdiensten. Eerst moeten die effecten worden onderzocht voordat keuzes kunnen worden gemaakt wat betreft de verkeerscirculatie. Het onderzoek hanteert een breder perspectief dan alleen auto-bereikbaarheid en zal zich ook richten op het bevorderen van duurzame mobiliteit zoals wandelen, fietsen en openbaar vervoer (STOMP-principe). Uiteraard wordt er aandacht besteed aan mogelijke negatieve effecten, zoals ongewenst sluipverkeer in de wijken. Ook wordt rekening gehouden met effecten en resultaten uit de bereikbaarheidsstudie Hengelo Oost / Enschede West.

De studie naar de verkeerscirculatie van het centrum wordt uitgevoerd in samenwerking tussen de gemeente en een extern specialistisch bureau. De kosten van deze studie bedraagt € 100.000. De beoogde oplevering is eind 2025. De resultaten uit de studie dienen als basis voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma in de vervolgfase. Deze fase omvat de concrete uitwerking en details van het circulatieplan. Daarbij wordt er actief ingezet op participatie volgens het Denkkader Participatie, waarbij alle belanghebbenden worden uitgenodigd om mee te denken over de plannen. De vervolgfase staat gepland voor 2026. Voor de vervolgfase zullen we financiële middelen aanvragen in 2025, aangezien de details van deze fase momenteel nog niet bekend zijn.

Maatschappelijke effecten

Er zijn verschillende maatschappelijke effecten. Het verminderen van doorgaand verkeer door het centrum en het aanpassen van de circulatie draagt bij aan een verbetering van de leefbaarheid en verkeersveiligheid. Daarnaast wordt er meer ruimte gecreëerd voor voetgangers, fietsers en openbaar vervoer, waardoor duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd volgens de doelstellingen van het Mobiliteitsplan 2040. Het resultaat is een betere bereikbaarheid van de binnenstad voor inwoners, bezoekers en ondernemers, wat de aantrekkelijkheid van de binnenstad ten goede komt. Deze maatregelen zijn tevens gericht op de verdere ontwikkeling van de stad, waarbij een verbeterde bereikbaarheid, leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit bijdragen aan een aantrekkelijke leefomgeving voor onze inwoners, bezoekers en ondernemers.

Risico's

Onvoorziene kosten: de kosten van de modelstudie kunnen hoger uitvallen dan verwacht. Dit kan leiden tot vertragingen, het stoppen of verkleinen van de studie, of een onvolledige uitvoering van het voorstel.

Planning: De studie kan langer duurder dan gepland, bijvoorbeeld als gevolg van vertraging in de planning, onvoorziene complicaties, technische uitdagingen of vanwege de omvang van de studie.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Zonder onderzoek naar oplossingen voor het verbeteren van de verkeerscirculatie zal de bereikbaarheid van de binnenstad verder onder druk komen te staan. Dit heeft negatieve gevolgen voor de verkeersveiligheid, leefbaarheid en het aantrekkelijkheidsniveau van de binnenstad. Ook belemmert de groei van duurzame mobiliteit. Verder is het een gemiste kans voor de verdere ontwikkeling van de stad, waardoor onze positie ten opzichte van andere steden verslechtert. Het is essentieel om aan bereikbaarheid en mobiliteit te werken om de groei van de stad te kunnen maken.

Bovendien kunnen met het niet doorgaan van dit onderzoek de politieke afspraken/toezeggingen die gemaakt zijn met de raad over het Mobiliteitsplan 2040 niet worden nagekomen.

25-NB-2.4 Aanpak verkeersonveilige situaties

Toelichting op het voorstel

Om de verkeersveiligheid in Hengelo te verbeteren, blijven investeringen noodzakelijk. De trend in verkeersveiligheid is negatief, zowel op landelijke schaal als lokaal in Hengelo. En ondanks dat Hengelo het op provinciaal niveau redelijk goed doet, neemt het aantal ongevallen toe, in het bijzonder het aandeel betrokken fietsers.

In het Mobiliteitsplan 2040 'Heel Hengelo in Beweging' geven we aan dat we de verkeersonveiligheid willen aanpakken conform een risicogestuurde aanpak van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). De aanpak is proactief en bedoeld om ongevallen te voorkomen door risicofactoren zoals wegkenmerken, omstandigheden (bijvoorbeeld scholen in de omgeving, leeftijdsopbouw) en gedragingen aan te pakken. De methodiek kijkt dus niet alleen naar geregistreerde ongevallen en slachtoffers achteraf, maar beoordeelt ook de subjectieve beleving van een verkeerssituatie aan de hand van het aantal bekende meldingen en klachten.

Voor uitwerking van een gemeentelijk SPV heeft Hengelo analyses van de verkeersonveiligheid uitgevoerd. Op basis van de geïdentificeerde risicothema's is een uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit programma omvat verschillende maatregelen die tot doel hebben de verkeersveiligheid verder te verbeteren. Dat zijn maatregelen op gebied van infrastructuur, voorlichting en educatie en handhaving. Voor wat betreft de infrastructuur is er zowel aandacht voor de 30 km/uur als ook de 50 km/uur wegen.

Deze aanvraag richt zich op het aanpakken en verbeteren van verkeersonveilige knelpunten in de infrastructuur. We vragen nu aandacht voor drie onderstaande knelpunten omdat ze als gevaarlijke punten naar voren zijn gekomen in het onderzoek naar verkeersonveilige locaties in Hengelo, uitgevoerd met behulp van de SPV-methodiek. Het is van belang om deze punten aan te pakken om de verkeersveiligheid te vergroten.

1. Rijbaanreconstructie Oldenzaalsestraat ter plaatse van fietsoversteek TinQ;
2. Actualisatie van de inrichting 30 km/uur Noordelijke Esweg;
3. Fietsoversteek Kleispoor – Weusthagstraat (quick win Actieplan Fiets).

Daarnaast komt het eerste en derde punt ook naar voren in het recente participatieproces van het Actieplan Fiets. Andere verbeterpunten rondom het thema fietsen maken onderdeel uit van het definitieve Actieplan Fiets, dat in najaar wordt afgerond.

Bij instemming van de investering van € 225.000 starten we in het najaar 2024 het ontwerpproces. Ook onderzoeken we hoe we participatie kunnen integreren volgens het Denkkader Participatie. De uitvoering staat gepland voor de eerste helft van 2025. Met een afschrijvingstermijn van 30 jaar zullen de jaarlijkse rente- en afschrijvingslasten € 7.700 bedragen.

Maatschappelijke effecten

De maatregelen leveren een directe bijdrage aan het verbeteren van de verkeersveiligheid. Daarnaast heeft een verbetering van de verkeersveiligheid ook maatschappelijke voordelen; minder slachtoffers is minder leed en minder kosten voor de maatschappij. Ook zullen gebruikers een groter gevoel van veiligheid in het verkeer hebben, wat weer bijdraagt tot een verbeterde leefbaarheid en bereikbaarheid.

Risico's

Onvoorziene kosten: de uitvoeringskosten kunnen hoger uitvallen dan verwacht. Dit kan leiden tot vertragingen, het stoppen of verkleinen van een werk, of een onvolledige uitvoering van het voorstel.

Planning: uitvoering kan langer duurer dan gepland, bijvoorbeeld als gevolg van vertraging in de planning, onvoorziene complicaties, technische uitdagingen of vanwege de omvang en duur van het werk in relatie tot andere wegwerkzaamheden in de stad.

Subsidie: aan de provincie wordt een subsidiebijdrage van 50% gevraagd op basis van het thema verkeersveiligheid. Ambtelijk is door de provincie aangegeven dat deze bijdrage in aanmerking komt en daarmee kansrijk is. Risico is dat bij de definitieve aanvraag de subsidie niet of minder wordt toegekend.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Als het voorstel niet wordt geaccepteerd, heeft dit verschillende gevolgen. In eerste plaats uiteraard een direct negatief gevolg voor de verkeersveiligheid. Een bestaande gevaarlijke verkeerssituatie blijft immers onveranderd, wat in de toekomst mogelijk kan leiden tot meer ongevallen en slachtoffers. Dit tast ook onze positie als verkeersveilige stad ten opzichte van andere steden in Overijssel aan. Daarnaast zullen de maatschappelijke effecten, zoals leed en hoge kosten, blijven bestaan. Verder is het een gemiste kans voor de verbetering van de lokale leefbaarheid als verkeersonveilige situaties, of het gevoel daarover, blijven bestaan. Het niet aanpakken van verkeersonveilige situaties kan bijdragen aan een negatief gevoel bij inwoners over een overheid die niet luistert naar de signalen van zijn inwoners.

Bovendien kunnen, met het niet doorgaan van deze maatregelen, de politieke afspraken/toezeggingen die gemaakt zijn met de raad over het Mobiliteitsplan 2040 niet worden nagekomen.

25-NB-2.5 Beheernota infrastructuurle kapitaalgoederen

Toelichting op het voorstel

De wegen en fietspaden van Hengelo worden dagelijks gebruikt voor woon-werkverkeer, recreatieverkeer, goederenvervoer en door hulpdiensten. Zij dragen zo bij aan een goede bereikbaarheid voor de Hengelose bedrijven, de welvaart en het welzijn van de inwoners van Hengelo. De vervangingswaarde van deze wegen en fietspaden is groot. De maatschappelijke waarde is vele malen groter zolang de wegen, en infrastructuurle kunstwerken als bruggen en duikers veilig en beschikbaar zijn. Om die waarde toekomstbestendig en robuust te behouden is structureel, verantwoord en duurzaam beheer nodig.

Als gemeente zijn wij goede rentmeester van al onze infrastructuurle kapitaalgoederen (assets). In de Kadernota 2021-2024 is een inventarisatie gemaakt en zijn de structurele kapitaallasten berekend van investeringen voor het groot onderhoud en vervanging van deze kapitaalgoederen (wegen, openbare verlichting, infrastructuurle kunstwerken, openbaar groen en straatmeubilair, waaronder bewegwijzering). Op basis van deze inventarisatie wordt jaarlijks een geactualiseerde programmering opgesteld en een herberekening gemaakt van de kapitaallasten. Dit wordt elk jaar opgenomen in de Zomernota.

In de totale levenscyclus van onze infrastructuurle kapitaalgoederen wordt naast de initiële aanleg uiteraard ook dagelijks en groot onderhoud gepleegd. En aan het einde van de levensduur wordt dan een totale vervanging (rehabilitatie) uitgevoerd. Dit is een samenhangend geheel om het geheel op peil te houden en te actualiseren naar de laatste technische (veiligheids)normen.

In een Beheernota Infrastructuurle Kapitaalgoederen (BIK) worden alle activiteiten beschreven die nodig zijn om de assets op het gewenste kwaliteitsniveau te houden die noodzakelijk zijn om de gemeentelijke doelstellingen en maatschappelijke effecten te realiseren en welk middelen daarvoor nodig zijn. Door tijdig onderhoud uit te

voeren voorkomen wij achterstallig onderhoud en daarmee overlast voor onze inwoners, vermijden we onnodige extra kosten, borgen we de veiligheid voor de weggebruiker en de omgeving en borgen we de beschikbaarheid van de infrastructuur.

'Sober en doelmatig' is het kwaliteitsniveau waarop de benodigde activiteiten voor beheer en onderhoud in Hengelo worden uitgevoerd. Wij voldoen daarmee aan de gangbare landelijke technische richtlijnen en (veiligheids)normen, het wettelijke minimum voor wegbeheer en komt er geen achterstallig onderhoud voor. Daarnaast voldoen wij aan – en borgen wij – de vereisten vanuit wet- en regelgeving en brengen wij de openbare ruimte weer op peil conform de actuele technische (veiligheids)normen.

Door het opstellen en daarna vaststellen van dit Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK) stelt de gemeenteraad het beleidsmatig en financieel kader voor het beheer en onderhoud vast. De kosten die hiermee gemoeid zijn bedragen in totaal € 100.000.

Hiermee voldoet de gemeente aan het wettelijk kader zoals is vastgelegd in de Wegenwet ('Het Rijk, de Provincie, de gemeente en het waterschap verplicht zijn de wegen te onderhouden') en de vereisten van het BBV.

Op dit moment zijn de het kwaliteitsniveau en de kosten van de totale levenscyclus in verschillende beleidsdocumenten vastgesteld. Daarnaast zijn bij de eerste inventarisatie niet alle assets meegenomen, die nu wel meegenomen kunnen worden. In een BIK wordt dit samengevoegd tot één notitie en wordt het beleid ook daar waar nodig geactualiseerd.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Als dit voorstel wordt afgewezen, is het afbreukrisico groot dat onvoldoende budget aanwezig is om al onze assets in de openbare ruimte op het afgesproken beheer niveau te onderhouden (dagelijks-, groot onderhoud en rehabilitatie). Dit kan leiden tot potentiële onveilige situaties.

5.2.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

24-FP-2.1 Hogere licentiekosten Beheersystemen

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-2.1	Hogere licentiekosten beheersystemen	-27	-27	-27	-27	-27

De afgelopen jaren zijn veel projecten en werkzaamheden uitgevoerd aan onze bestaande infrastructurele kapitaalgoederen openbare ruimte. In de Kadernota 2021-2024 is voor het eerst een inventarisatie van de vervangingsinvesteringen als financieel perspectief aangeboden. Voor de doorkijk op langere termijn is een meer gestructureerde systematiek nodig zodat we dit uit oogpunt van gedegen financieel beleid naar de toekomst toe hebben geborgd. Dit vraagt om zorgvuldig informatiemanagement van alle elementen in de openbare ruimte.

Al deze informatie van de openbare ruimte wordt geregistreerd en geanalyseerd in beheersystemen GBI. Het kennen van de onderhoudsstaat van alle elementen in de openbare ruimte is essentieel voor het programmeren van het beheer en onderhoud. Ook externe partijen als Gildebor en Twente Milieu putten uit deze informatie om hun werkzaamheden uit te voeren. Op dit moment is het beheersysteem, vanwege einde informatietechnische levensduur, aan vervanging toe.

De huidige GBI applicatie is een informatiesysteem dat binnen het netwerk van Hengelo is geïnstalleerd. De ICT technologie is zover gevorderd dat programmatuur getransformeerd wordt naar een zogenaamde SAAS-omgeving (in de Cloud). Dit is een voldongen transformatie en omzetting die overall in ICT zichtbaar is en wordt ingeregeld, met name om noodzakelijke koppelingen mogelijk te maken tussen applicaties. Dit bevordert de effectiviteit en efficiëntie van informatie-uitwisseling. Zo is dit ook voor het beheersysteem GBI noodzakelijk. En in verband met bijbehorende licenties en ICT-aanpassingen en –advisering, die mede zijn ingegeven door hogere personele kosten

vanuit externe partijen die o.a. de gebruikelijke ondersteuning verlenen, brengt deze omzetting meerkosten met zich mee van € 26.500 structureel per jaar.

24-FP-2.2 Vervangingsinvesteringen wegen, kunstwerken, openbare verlichting, straatmeubilair, verkeersregelinstallaties, bewegwijzering

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-2.2	Vervangingsinvesteringen wegen, kunstwerken, openbare verlichting, straatmeubilair, verkeersregelinstallaties, bewegwijzering	-	-	-	-	-300

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, infrastructurele kunstwerken, openbaar groen, bewegwijzering, VRI's en straatmeubilair is in vorige Kader- en Zomernota's een inventarisatie gemaakt. De structurele kapitaallasten zijn berekend van investeringen in deze kapitaalgoederen. Dit jaar hebben we de planning van vorig jaar niet aangepast; maar alleen extra kapitaallasten toegevoegd aan de laatste jaarschijf 2028. Dit vooruitlopend op het maken van een Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK), waarvoor in deze Zomernota middelen worden vrijgemaakt (25-NB-2.5). In deze beheernota worden de kaders gesteld zowel beleidsmatig (welke kwaliteit te leveren) als financieel (hoeveel mag dat kosten), voor het beheer en onderhoud van de infrastructurele kapitaalgoederen: wegen, Openbare Verlichting, straatmeubilair, bewegwijzering, VRI's en groen. Deze kapitaalgoederen worden ook wel assets genoemd. Kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties moeten hiermee worden voorkomen. Het vast te stellen kwaliteitsniveau mag daarom niet onvoldoende zijn. Op basis van deze nog te maken beheernota zal in de begroting van volgend jaar een reëler beeld komen; die wij op dat moment ook financieel zullen verwerken. We verwachten hierin een grote opgave; zowel op inhoud/uitvoering als in financiële zin.

24-FP-2.3 Aanschaf programmatuur inzicht elektriciteit- en gasverbruik

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-2.3	Aanschaf programmatuur inzicht elektriciteit- en gasverbruik	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Binnen de gemeente maken wij kosten voor het verbruik van elektriciteit en gas binnen diverse begrotingsprogramma's. De inkoop van elektriciteit en gas is regionaal geregeld. De controle van de facturen wordt uitgevoerd door een externe partij. Zoals gemeld bij de Jaarstukken 2023 zijn wij geconfronteerd met naheffingen op het verbruik van elektriciteit die niet waren voorzien.

In het proces van de controle van deze naheffing, is gebleken dat een compleet beeld ontbreekt van ons jaarlijks verbruik van elektriciteit en gas.

Op de markt is diverse programmatuur beschikbaar om dit overzicht, zowel op dag/week/maand/jaar niveau, te krijgen. Op dit moment wordt onderzocht welke specificaties en eisen wij als gemeente van belang vinden en ons helpen bij het effectiever kunnen sturen en anticiperen op ons verbruik. Na deze initiële inventarisatie kan de markt op worden gegaan om te onderzoeken welke programmatuur ons het beste kan ondersteunen. Pas op dat moment kan dan ook een inschatting worden gemaakt van de benodigde financiën, vandaar dat nu een p.m.-post is opgenomen.

Binnen de gemeente wordt elektriciteit en/of gas verbruikt ten behoeve van openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, gemeentelijk vastgoed, pompen en gemalen. Jaarlijks gebruiken wij als gemeente voor circa € 2,8 miljoen aan elektriciteit en gas.

5.2.4 Risico's

Voor de activiteiten in dit programma zien we risico's in het project Twentekanaal. Dit is een gesubsidieerd project met samenwerkende partijen. Daar zitten risico's aan vast vanwege de afhankelijkheid van derden in uitvoering en bekostiging. Het risico is afgenomen ten opzichte van eerdere jaren omdat dit project in de afrondende fase zit. Hiermee zijn de financiële gevolgen steeds duidelijker.

5.3 Economie

5.3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE)

De Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE) wordt dé economische slagader van de technologische topregio Twente. Een magneet waar knappe koppen, vernieuwende ideeën en de volgende generatie technologische bedrijven samen komen en willen blijven. Economie is een belangrijke pijler in deze ontwikkeling en faciliteert de bedrijven die een belangrijke bijdrage leveren aan de talentopgave.

Binnen SHE is de herontwikkeling van de Koninklijke Machinefabriek Stork-locatie (KMS-Locatie) van groot belang voor de ambities van de stad en regio. De invulling van de KMS-locatie is het vliegwiel om een bijzondere en onderscheidende community te maken, een plek waar werken, wonen, leren en ontdekken samenkomen, een plek waar mensen elkaar ontmoeten, een plek waar mensen buiten de lijntjes durven kleuren. Dit soort stedelijke milieus is nodig om talenten vast te houden en aan te trekken én groeiende bedrijven vast te houden. Gewerkt wordt aan het omgevingsprogramma en de ontwikkelstrategie om een succesvolle ontwikkeling mogelijk te maken.

Regionale economische bouwsteen

De vorig jaar opgeleverde Economische Bouwsteen geeft aan wat de speerpunten van de Hengelose economie zijn en wat de lokale ruimtevrage naar bedrijvigheid is. Deze zetten we in als input voor zowel de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied als bij regionale economische vraagstukken.

Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen

Het recent opgestarte traject Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB) is in volle gang. De aanleiding voor deze OTB is tweeledig. Enerzijds is er vanuit team Economische Zaken (EZ) een opgave om de Hengelose bedrijventerreinen te (her)ontwikkelen en revitaliseren. Anderzijds ligt er vanuit duurzaamheid een grote opgave om bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken.

5.3.2 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2024	2025	2026	2027	2028
25-NB-3.1	Bedrijventerrein Twentekanaal aardgasvrij	-	b.n.	-	-	-
25-NB-3.2	Cofinanciering Regio Deal, verduurzamen energievoorziening bedrijfslocaties	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
25-NB-3.3	Citymarketing (talentopgave)	b.n.	b.n.	-	-	-
25-NB-3.4	Hengelo op de kaart (talentopgave)	b.n.	b.n.	-	-	-
25-NB-3.5	Prijsvraag Win je werkruimte (talentopgave)	-	b.n.	-	-	-
25-NB-3.6	Opstellen evenementenbeleid (talentopgave)	b.n.	b.n.	-	-	-
25-NB-3.7	Verhoging subsidie Hengelo Promotie	-	-39	-39	-39	-39
25-NB-3.8	Herinrichting/revitalisering openbare ruimte bedrijventerrein Timmersveld	-	-	-31	-31	-31

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

25-NB-3.1 Bedrijventerrein Twentekanaal aardgasvrij

Aanleiding

In 2023 is in het Warmteprogramma vastgesteld dat we voor het bedrijventerrein Twentekanaal als tweede wijk starten met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan (WUP). Op bedrijventerrein Twentekanaal wordt aardgas gebruikt voor ruimteverwarming, maar ook voor productieprocessen. Ook hebben ondernemers andere belangen en financieringsmogelijkheden dan inwoners om van het aardgas af te gaan. Daarom vraagt het uitvoeringsplan voor bedrijventerrein Twentekanaal een andere aanpak dan voor woonwijken. Dit uitvoeringsplan legt de basis voor de

reductie van een groot deel van de CO₂-uitstoot van Hengelo. Een aardgasvrij bedrijventerrein Twentekanaal (inclusief Nobian) bespaart 49%(!) van het totale aardgasverbruik van Hengelo. Dit voorstel vormt daarom een belangrijke bijdrage aan de topprioriteit Energie en warmtevoorziening.

Waarom is het essentieel om vast te houden aan de vastgestelde planning?

Ten eerste gaat Nobian CO₂-neutraal worden en maakt daarover maatwerkafspraken met het Rijk. Het plan van Nobian is om in 2030 hun volledige aardgasverbruik in Hengelo van 135 miljoen m³ (88% van het totale aardgasverbruik van bedrijven in Hengelo) te elektrificeren. Ook zitten er vier zogenaamde CES6 (Cluster Energie Strategie, Cluster 6) bedrijven op het bedrijventerrein, die meer dan 1 miljoen m³ aardgas of 10 GWh elektriciteit verbruiken. Hun verduurzamingsplannen worden door provincie Overijssel in kaart gebracht en meegenomen in de benodigde energie-infrastructuur. Om de plannen van Nobian en de CES6 bedrijven te kunnen realiseren gaan de netbeheerders waarschijnlijk versneld de elektriciteitsinfrastructuur verzwaren. Dit biedt kansen voor de elektrificatie van de rest van het bedrijventerrein.

Ten tweede is de elektrificatie van Nobian een bedreiging voor het bestaande warmtenet wat naar het HTSP, Hart van Zuid en Veldwijk gaat. Als Nobian elektrificeert valt de warmtebron, restwarmte van Nobian, weg en kan geen warmte meer aan het bestaande warmtenet leveren. Nobian heeft geen leveringsverplichting. Het is logisch om een oplossing hiervoor mee te nemen als onderdeel van het uitvoeringsplan van het bedrijventerrein en om als gemeente hier regie op te voeren. Als er maatregelen nodig zijn moeten deze op tijd worden genomen om warmtelevering in het bestaande netwerk te kunnen garanderen. De regie op dit proces kunnen we als gemeente niet volledig aan de particuliere sector overlaten.

Ten derde is er op dit moment veel energie en bereidheid bij de ondernemers. We werken sinds 2023 intensief samen met de ondernemersvereniging BIT aan de verduurzaming van het bedrijventerrein. Ondernemers zijn al goed georganiseerd, geïnformeerd en geactiveerd om na te denken over verduurzaming. Van de grotere bedrijven is het exacte energieverbruik al verzameld. De timing is nu dus ideaal.

Wat is er nodig voor het opstellen van het uitvoeringsplan?

Ten eerste is een deskundige nodig die de technische vraagstukken en mogelijkheden in kaart brengt rondom de warmtealternatieven voor het procesaardgas, het lokaal/regionale warmtenet en de energie-infrastructuur. Deze technische kennis hebben we als gemeente niet en is essentieel voor het Uitvoeringsplan welke wij moeten vaststellen. De kosten voor het inhuren van deze kennis zijn geraamd op eenmalig € 100.000.

Ten tweede is een externe projectleider nodig die het uitvoeringsplan opstelt samen met de ondernemers, gemeente Hengelo en andere stakeholders zoals Enexis en het RWT. Vanwege het draagvlak bij de ondernemers en de complexiteit van het vraagstuk is het van belang om een onafhankelijke externe projectleider aan te stellen. De kosten voor het inhuren van deze projectleider zijn geraamd op eenmalig € 70.000.

Deze inschatting is gemaakt op basis van twee voorbeelden van andere gemeenten die een WUP voor een bedrijventerrein aan het opstellen zijn (Utrecht en Veenendaal) in combinatie met de Hengelose situatie, waaronder de huidige samenwerking met de ondernemers en de kennis die in dit verband al aanwezig is. De ondernemers dragen in kennis, kunde en tijd bij in dit project, waarbij de uiteindelijke investeringen voornamelijk bij hen komen te liggen.

Dit voorstel gaat enkel over het opstellen van het uitvoeringsplan. De uitvoering van dit plan vraagt om een eigen financiering waar de ondernemers en Warmtebedrijf Hengelo een belangrijke rol hebben. De haalbaarheid en betaalbaarheid voor de uitvoering worden meegenomen in het uitvoeringsplan. Voor 2025 bedraagt de totale lasten € 170.000 en worden gedekt vanuit de stelpost Duurzaamheid.

Maatschappelijke effecten

We halveren het aardgasverbruik van Hengelo. We leveren daarmee een grote bijdrage aan onze energie- en CO₂ doelstellingen. We vergroten draagvlak onder inwoners om aardgasvrij te worden door ook onze aandacht op de bedrijven te vestigen. We maken het bedrijventerrein meer toekomstbestendig. Dit is een voorwaarde om een groene technologische topregio te worden.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Benoemde maatschappelijke effecten worden negatief. We komen gemaakte beleidsafspraken niet na, terwijl ondernemers op het bedrijventerrein op basis van dit beleid acties ondernemen. We lopen het risico dat het

bestaande warmtenet geen warmte meer krijgt. Dit heeft negatieve consequenties voor het draagvlak voor een eventueel regionaal warmtenet en de betrouwbaarheid die we als overheid hebben.

25-NB-3.2 Cofinanciering Regio Deal, verduurzamen energievoorziening bedrijfslocaties

Aanleiding

In 2023 heeft het Rijk middels de 'Regio Deal II' (hierna: RD) circa € 25 miljoen beschikbaar gesteld voor Twente. Een van de programmalijnen in deze RD is 'verduurzamen en ontwikkelen van bedrijfslocaties'. De focus ligt hierin primair op het verduurzamen van de energievoorziening. Naast de bijdrage van het Rijk stelt Twente regionale cofinanciering beschikbaar. Een deel daarvan wordt beschikbaar gesteld vanuit de Agenda voor Twente.

In het convenant tussen Twente en het Rijk staat dat bij fysieke investeringsprojecten binnen het verduurzamen en ontwikkelen van bedrijfslocaties, de gemeenten waar de bedrijfslocaties liggen een gelijkwaardige investering moeten doen aan de beschikbare Rijksmiddelen in gebouwen en/of de openbare ruimte. Op dit moment hebben we geen budget voor deze cofinanciering. Zowel bedrijventerrein Twentekanaal als Westermaat hebben een projectfiche in het kader van de Regio Deal ingediend, wat een belangrijke bijdrage levert aan de Topprioriteit Energie en Warmtevoorziening.

Smart Energy Hub bedrijventerrein Twentekanaal

Op bedrijventerrein Twentekanaal wordt gewerkt aan een Smart Energy Hub om netcongestie aan te pakken. Samenwerking tussen bedrijven leidt tot een duurzame oplossing die voorop loopt in de regio. De inventarisatie van data is al begonnen en het contact met Enexis verloopt positief. Om snel vooruitgang te boeken en investeerders te behouden, wordt in 2024 en 2025 gewerkt aan een technisch ontwerp en uitvoeringsplan. Dit project valt onder het programma Toekomstbestendig Twentekanaal en krijgt een eigen projectleider.

Westermaat Buurt Batterij

Op bedrijventerrein Westermaat wordt het project 'Westermaat Buurt Batterij' voorgesteld om netcongestie aan te pakken. Door batterijopslag te realiseren, blijft de economische activiteit behouden en wordt het vestigingsklimaat verbeterd. Dit project heeft groen licht gekregen binnen de RD. In principe kan dit projectvoorstel dus worden gerealiseerd.

Risico's

Projecten gericht op het verduurzamen van energie en infrastructuur brengen risico's met zich mee. Onzekerheid bij netbeheerders over de juiste stappen, oplossingen en timing is een uitdaging. Het delen van data tussen bedrijven is cruciaal voor collectieve oplossingen. Daarnaast is er een wildgroei aan dergelijke projecten, waardoor kennisdeling en leren van fouten essentieel zijn. Soms zijn sturende keuzes nodig, bijvoorbeeld om te voorkomen dat grootschalige batterijen netcongestie verergeren. Dit maakt de businesscase voor batterijopslag uitdagend.

Maatschappelijke effecten

Deze projecten richten zich op de topprioriteit Energie en Warmtevoorziening door netcongestie tegen te gaan op bedrijventerreinen met hoog energieverbruik. Ze bevorderen schone mobiliteit, ondersteunen V2G-toepassingen en verbeteren het elektriciteitsnetwerk door batterijopslag of smart energy hubs. Hierdoor dragen ze bij aan energie- en CO2-doelstellingen en aan bredere maatschappelijke doelen, zoals het aantrekken van jong talent, het behouden van de economische structuur en het stimuleren van kennisuitwisseling.

Voorstel

Om deze projecten te ondersteunen, wordt voorgesteld om de cofinanciering voor de komende vier jaar als een 'pro-memorie' op te nemen in de Zomernota. Dit omdat het benodigde budget afhangt van de verdere uitwerking en businesscases van de projecten.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Zonder deze investeringen kan Twente achterblijven in de verduurzaming van de lokale economie, wat kan leiden tot het vertrek van bedrijven en strijdig is met de ambitie van een groene, technologische topregio.

25-NB-3.3 Citymarketing

Toelichting op het voorstel

In het kader van de talentopgave is het belangrijk dat we talenten laten zien wat we allemaal te bieden hebben in Hengelo en wat er te beleven is. Een goede (city)marketing is onmisbaar om de talenten en high-tech industrie te 'verleiden' om Hengelo te bezoeken.

Daarvoor hebben we in 2023 gewerkt aan de herijking van de citymarketingvisie en –strategie. De hernieuwde citymarketingvisie is 16 april 2024 door het college vastgesteld en daarna gelanceerd met een nieuwe stadsfilm. Door een strategische positionering en profilering van onze stad kunnen we samen met stakeholders werken aan een positief onderscheidend, herkenbaar en een eenduidig profiel van Hengelo. Met als doel om de juiste bezoekers, bewoners, bedrijven, werknemers en investeerders naar onze stad te trekken. Om de uitrol van de citymarketingvisie met ambitie en lef neer te zetten is expertise nodig. Daarom wordt voorgesteld hiervoor een citymarketeer in te huren om de citymarketingvisie inhoudelijk te laden en te implementeren. Dit is nodig om echt vaart te zetten achter de uitwerking van deze visie. Samenwerking met de doelgroep talent is hierbij het uitgangspunt. Daarnaast is er een nadrukkelijke relatie met het opstellen van het evenementenbeleid. In samenwerking met Hengelo Promotie willen we evenementenbeleid opstellen, dat past bij onze koers 2040 en de doelgroepen die we willen bereiken. We schatten in dat de kosten hiervoor voor 2024 € 80.000 en voor 2025 € 175.000 zullen bedragen. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget talentopgave. Na de uitrol in de jaren 2024 en 2025 kan worden bepaald of de inzet van deze expertise voor onze citymarketing nog nodig is én hoe de uitvoering wordt georganiseerd en opgepakt en welke kosten daarmee zijn gemoeid.

Maatschappelijke effecten

Citymarketing levert een waardevolle bijdrage aan het vertellen van het goede verhaal voor het aantrekken en behouden van talent.

Risico's

Voor het maken van een plan van aanpak voor de uitvoering van de citymarketingvisie is specifieke kennis en capaciteit nodig, die op dit moment onvoldoende aanwezig is binnen de gemeentelijke organisatie en Hengelo Promotie.

Strategische citymarketing werkt alleen als je het samen doet. Het is belangrijk dat het verhaal van Hengelo aantrekkelijk en eenduidig uitgedragen wordt door zoveel mogelijk partners of stakeholders binnen Hengelo. Daarin heeft de in te huren citymarketeer een belangrijke rol.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Mocht dit voorstel bij de behandeling van de Zomernota niet gehonoreerd worden, dan betekent dat de ambitie ter aanzien van de uitvoering van de citymarketingvisie naar beneden bijgesteld moet worden.

25-NB-3.4 Hengelo op de kaart

Toelichting op het voorstel

We zijn een stad en regio met ambitie. We zijn volop in beweging en we bieden ruimte. Ruimte voor mensen die kansen zien en die de handen uit de mouwen willen steken. We willen Hengelo aantrekkelijk maken voor jong talent en ondernemers. Daarvoor moeten we onze stad positief op de kaart zetten. We zijn trots op wie we zijn en wat we te bieden hebben. En dat willen we graag laten zien. Dit willen we doen door (samen met onze partners in de stad) momenten te organiseren om kennis en ervaring uit te wisselen en relaties op te bouwen. Daarbij kan worden gedacht aan:

- Innovatiewedstrijden: talenten en ondernemers worden uitgedaagd om samen te werken aan het vinden van creatieve oplossingen voor specifieke uitdagingen binnen een werkveld.

- Conferenties en symposia: Bijvoorbeeld het zomersymposium Twents/ Stads, waarbij wij de kracht en potentie van stedelijk leven in Twente laten zien vanuit Hart van Hengelo, opgevolgd door een boekje over stedelijk leven in Twente voor de nieuwe inwoner.
- Rondleidingen en bedrijfsbezoeken: We willen rondleidingen en bedrijfsbezoeken faciliteren bij innovatieve bedrijven en start-up hubs, zodat jong talent inzicht krijgt in de werking van verschillende bedrijven en de kans krijgt om te leren van praktijkvoorbeelden.
- Introductiedagen UT/Saxion/ROC: Passend bij de stedelijke gebied Hengelo/Enschede en de geïntensiveerde relatie met de kennis/onderwijsinstellingen is (her)invoering van een deel van de jaarlijkse introductiedagen in Hengelo van toegevoegde waarde voor de bekendheid en waardering van de stad bij jong talent (deels van buiten Twente komend).
- Vernieuwende content-creatie / publiciteit: het vraagt een vernieuwende communicatieaanpak en - stijl om de verschillende activiteiten bij de beoogde doelgroep onder de aandacht te brengen. Bijvoorbeeld door inzet van de doelgroep zelf (Instagram Takeover en zo meer)

We schatten in dat de kosten hiervoor voor 2024 circa € 150.000 en voor 2025 € 200.000 bedragen. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget talentopgave.

Maatschappelijke effecten

Hengelo op de kaart levert een waardevolle bijdrage aan het als stad en regio meer zichtbaar worden als de plek voor het aantrekken en behouden van talent.

Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Mocht dit voorstel bij de behandeling van de Zomernota niet gehonoreerd worden, dan betekent dat de ambitie ter attentie van het op de kaart zetten van onze stad naar beneden bijgesteld moet worden en we hiermee achter gaan lopen.

25-NB-3.5 Prijsvraag win je werkruimte

Toelichting op het voorstel

In Hengelo realiseren we een aantrekkelijk woon-, werk- en leefmilieu voor de doelgroep talent. Hengelo onderscheidt zich doordat het in staat is om ruimte te bieden aan deze talenten. Ruimte om te wonen en te recreëren, maar ook om te werken zodat we ondernemerschap stimuleren. Het einddoel is een dynamisch stedelijk werkmilieu en om een leefomgeving te bieden dat talent aantrekt. Hier hebben start-ups en scale-ups voldoende ruimte om zich te ontplooien, te experimenteren en te groeien.

Start-ups en scale-ups spelen een cruciale rol in het aantrekken en behouden van talent. Bestaande en nieuwe start-ups en scale-ups lopen dikwijls tegen een knellende ruimtevraag aan, waardoor er letterlijk onvoldoende ruimte is om zich te ontplooien. Daarom willen we een prijsvraag organiseren om één of enkele bruisende ondernemingen een jaar lang gratis te huisvesten in H2. Het gaat hierbij om jonge startende ondernemers met een onderneming die een aanjaagfunctie vormt voor de talentopgave. De onderneming moet hierbij concreet zijn en innovatief, creatief of ambachtelijk zijn en daarmee een toevoeging op het bestaande aanbod in de magneet. We zoeken verbinding met onze partners in de stad en de regio als ROZ, Novelty, WTC en Oost-NL, die de startende ondernemer kunnen ondersteunen. De verwachte kosten zijn € 20.000 in 2025 en worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget talentopgave.

De in een ander format toegelichte rol van de Community aanjager kan, wellicht in combinatie met ROZ/ Novelty/WTC/Oost-NL, de verbinding leggen tussen het beoogde focusgebied en de ondernemingen.

Maatschappelijke effecten

De prijsvraag draagt bij aan het versterken van het dynamische stedelijke werkmilieu in de Hengelose Magneet (het focusgebied van de talentopgave). Door via een prijsvraag een gratis werkplek voor een jaar te organiseren in het H2 wordt hierin een belangrijke stap gezet. De vervolgstategie is dat dit een aanzuigende werking heeft op andere start-ups en scale-ups die uiteindelijk aan de overkant in de KMS-locatie kunnen landen en tot volle wasdom kunnen komen.

Risico's

Dit voorstel wordt gedaan ten aanzien van het aanjaagbudget talentopgave. Deze middelen zijn incidenteel. Voor een borging van dit voorstel na 2025 zijn geen beoogde middelen voor handen.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Bij afwijzing van dit voorstel missen we de kans om een impuls te geven aan het faciliteren van talentvolle ondernemers in de Hengelose magneet. Hiermee laten we dus ook na om op deze wijze een bijdrage te leveren aan het versterken van het dynamische stedelijke werkmilieu.

25-NB-3.6 Opstellen evenementenbeleid

Toelichting op het voorstel

We moeten talenten laten zien wat we allemaal te bieden hebben in Hengelo en wat er te beleven is. Een goede (city)marketing en het juiste aanbod aan evenementen is daarvoor onmisbaar. We zijn er van overtuigd dat de juiste evenementen een enorme aantrekkingskracht kunnen hebben om doelgroepen naar de stad te trekken.

In de verschillende recent vastgestelde visies voor de stad en het Hart van Hengelo in het bijzonder hebben evenementen een belangrijke positie gekregen om deze gestelde ambities te behalen, waaronder die van de talentopgave. In Hengelo worden jaarlijks circa 200 evenementen georganiseerd. Deze worden door bezoekers goed gewaardeerd.

Jaarlijks kunnen organisatoren bij Hengelo Promotie een verzoek indienen voor een financiële bijdrage. Hiervoor wordt jaarlijks aan Hengelo Promotie een subsidie van € 200.000 verstrekt. Door Hengelo Promotie is een kader opgesteld op basis waarvan de bijdrage onder de organisatoren wordt verdeeld.

Op dit moment ontbreekt een beleidsmatig kader voor evenementen dat is gebaseerd op de koers van de stad en daarmee ook de talentopgave. De doelen uit de visies zijn niet verder uitgewerkt waardoor de aansluiting mist op de in de visies vastgestelde strategische ambities. Als dit beleid er is kunnen organisatoren van evenementen op basis hiervan evenementen uitbouwen. Het opstellen van een evenementenbeleid heeft een nadrukkelijke relatie met de citymarketingvisie en de citymarketing. In samenhang met het uitvoeren van de citymarketingvisie en in samenwerking met Hengelo Promotie willen we evenementenbeleid opstellen, dat past bij onze koers 2040 en de doelgroepen die we willen bereiken. Voor het opstellen van het evenementenbeleid is in totaliteit € 50.000 nodig (2024 en 2025). Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget talentopgave.

Maatschappelijke effecten

Door het opstellen van een evenementenbeleid ontstaat er een kader waarop organisatoren evenementen kunnen uitbouwen om zo maximaal ondersteunend te zijn bij de strategische opgaven.

Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Wanneer er geen evenementenbeleid wordt opgesteld worden er geen keuzes gemaakt en blijft het gissen of de evenementen bijdragen aan de ambities die zijn gesteld.

25-NB-3.7 Verhoging subsidie Hengelo Promotie

Toelichting op het voorstel

In samenwerking met de gemeente Hengelo heeft Stichting Hengelo Promotie haar taken uitgebreid, waaronder het coördineren van evenementen, het bevorderen van de vrijetijdseconomie en citymarketing. Stichting Hengelo Promotie werkt samen met verschillende partners, zoals centrummanagement Hengelo en lokale horeca. Samen is het profiel van Hengelo versterkt, een citymarketingstrategie ontwikkeld en is de zichtbaarheid van Hengelo vergroot. Ondanks de inspanningen van de Stichting Hengelo Promotie om eigen inkomsten te genereren, stijgen de kosten door externe factoren, waardoor nu concessies overwogen moeten worden. Dit terwijl juist nu middelen nodig zijn voor marketing, communicatie en evenementen om de investeringen in de binnenstad te benutten en het profiel van Hengelo te versterken.

Samengevat vraagt de Stichting Hengelo promotie een extra subsidie van €60.000.

Inflatiecorrectie lonen (€ 10.000)

De lonen van de medewerkers van Stichting Hengelo Promotie zijn per 1 januari 2024 verhoogd met 3,8%. Het percentage sluit aan bij de sector.

Huisvestingslasten (€5.000)

De Stichting Hengelo Promotie huurt sinds 2018 de locatie aan de Markt 8. Op basis van de huurovereenkomst vindt in november een huurindexatie plaats. De huurindexatie bedroeg per 1 november 2023 4,6%. Naast het stijgen van de huurlast zien we over de gehele linie dat de inflatieinvloeden worden gecorrigeerd waardoor onze huisvestingslasten stijgen, denk aan kosten voor afvalverwerking, verzekeringen en ict.

Compensatie lasten evenementenorganisatoren (€30.000)

Van de totale begroting wordt EUR 230.000 gereserveerd voor evenementen. Door aanhoudende inflatie in 2023 zijn de kosten voor evenementenorganisatoren gestegen, zoals inkooprijzen, personeelskosten en materiaalkosten. Om de kwaliteit van de evenementen te waarborgen, wil Hengelo Promotie de organisatoren tegemoetkomen met een extra bijdrage van EUR 30.000. Hierdoor groeit het budget voor evenementen naar € 260.000.

Kosten marketing & communicatie (€15.000)

Hengelo Promotie wordt geconfronteerd met hogere inkooprijzen voor marketing en promotie en gestegen kosten door inflatie en prijsstijgingen. In 2021, 2022 en 2023 hebben ze gebruik kunnen maken van de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve werd gevormd door middelen die in de coronaperiode niet besteed konden worden aan evenementen. Hengelo Promotie heeft een kwaliteitsslag gemaakt als het gaat om de marketing en communicatie van evenementen en vrijetijdsvoorzieningen. Deze kwaliteit willen zij vasthouden en hiervoor hebben ze € 15.000 per jaar extra nodig.

Voor de gemeentelijke bijdrage is al in de meerjarenbegroting een indexering toegepast van 5,6% voor verbonden partijen. Dit leidt tot een verhoging van € 21.391. Zodoende leiden de bovenstaande effecten tot een structurele uitzetting van € 38.609 voor de gemeentelijke begroting. Hiermee kan Hengelo Promotie haar taken (zie zij sinds 2013 vervullen) blijven voortzetten. Hiermee worden geen extra evenementen of activiteiten ontplooid.

Maatschappelijke effecten

Met haar werkzaamheden levert Hengelo Promotie een belangrijke bijdrage aan het bruisend houden van de binnenstad en daarmee de gehele stad. De programmalijn Bruisende Binnenstad vormt een onderdeel van het integrale Actieplan Binnenstad.

Ook is de inzet van Hengelo Promotie van belang bij het goed voor het voetlicht brengen van onze stad bij bezoekers en toekomstige bewoners, waarbij ook de relatie wordt gelegd met de talentopgave middels de herijkte citymarketingstrategie.

Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Door stijgende kosten wordt het voor evenementen steeds moeilijker de begroting voor hun evenement rond te krijgen. De *Bruisende Binnenstad* dreigt hieronder onder druk komen te staan. Extra middelen en capaciteit voor Hengelo Promotie kan deze ontwikkeling tegen gaan. Bij afwijzing dienen er scherpere keuzes worden gemaakt in de inzet van Hengelo Promotie en het toedelen van subsidies aan evenementen.

25-NB-3.8 Herinrichting/revitalisering openbare ruimte bedrijventerrein Timmersveld

Toelichting op het voorstel

In de koers 2040 ambiëren wij om onderscheidend te zijn als groene Technologische topregio. Deze ambitie haakt in op het verleden van Hengelo als techniekstad en daar ligt tevens onze toekomst. We zetten de komende jaren in op een sterke sociaaleconomische structuur. Dat doen we samen met onze partners in het Twentse ecosysteem. Het is belangrijk om de werklocaties, zoals bedrijventerreinen die daaraan een bijdrage leveren, te laten floreren.

De gemeentelijke begrotingen benadrukken al enige tijd het belang van sterke en toekomstbestendige bedrijventerreinen in Hengelo. Om dit te realiseren, zijn we gestart met een proces waarbij we samen met ondernemers(verenigingen) bepalen welke maatregelen er nodig zijn om de bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken. Dit proces, genaamd de 'investeringsgerichte aanpak bedrijventerreinen' (IAB), bevindt zich momenteel in de fase van prioritering en betrokkenheid van ondernemers, ondersteund door een analyse van adviesbureau STEC.

Deze aanpak sluit aan op de eisen van integrale samenwerking uit de Omgevingswet en kan dienen als basis voor de derde fase 3 van de Omgevingsvisie (overig stedelijk gebied). Specifiek voor het Timmersveld zijn zowel publieke als private investeringen nodig om het terrein toekomstbestendig te maken. Dit omvat vernieuwing van bestrating, aanleg van een vrij liggend fietspad tussen de Deurningerstaat en het zwembad, vervanging van verouderde straatverlichting, verbetering van de riolering, en opknopbeurt van groenvoorzieningen.

De huidige budgetten voor regulier onderhoud zijn niet toereikend. In het najaar komen we bij uw raad terug met een uitgewerkt overzicht voor benodigde middelen voor verlichting, wegen, groen en (verkeers)veiligheid. Voor nu is er op basis van een voorlopig ontwerp een inschatting gemaakt van de totale kosten.

Samen met de ondernemersvereniging Timmersveld zijn de plannen afgelopen jaar verder uitgewerkt naar een definitief ontwerp. In de Zomernota 2023-2027 werd een ruwe schatting gemaakt van € 2,0 miljoen voor de plannen op Timmersveld. Het ontwerp was toen nog niet gedetailleerd uitgewerkt en de impact op de naastgelegen watergang was nog niet bekend. In het najaar van 2023 is overeenstemming bereikt met het Waterschap Vechtstromen om de watergang te verkleinen voor de aanleg van het gewenste fietspad. Dit vereist extra kosten voor een betonbakconstructie. De totale geschatte kosten zijn nu € 2,9 miljoen. Naast de hogere kosten zijn de ingeschatte bijdragen uit het GRP lager dan in eerste instantie verwacht.

Vanuit het GRP kan circa € 0,64 miljoen worden gedekt. Er zal subsidie worden verstrekt door de provincie (Subsidie toekomstbestendige werklocaties) van circa € 0,15 miljoen.

Daarnaast zal de bijdrage voor de nieuwe ledverlichting ook vanuit de algemene middelen worden gedekt, dit zal circa € 82.000 zijn.

Hiermee komt het resterende (netto) investeringsbedrag op ca. € 2,03 miljoen waarvoor nu aanvullend dekking wordt aangevraagd. Met de Zomernota van vorig jaar is reeds dekking aangevraagd van € 50.000 voor de jaarlijkse rente- en afschrijvingslasten. Met dit voorstel wordt aanvullende dekking gevraagd voor de kapitaallasten van jaarlijks € 31.000. Daarmee komen de totale structurele kapitaallasten voor de investering op € 81.000.

Maatschappelijke effecten

We streven naar het behoud en de vergroting van werkgelegenheid, het realiseren van duurzaamheidsambities, economische structuurversterking, het vergroten van de aantrekkingskracht van Hengelo als woon- en werkgemeente, en het creëren van draagvlak voor voorzieningen.

Risico's

De hoogte van de bijdrage vanuit het programma water en riolering moet intern nog worden afgestemd.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

1. Door toezeggingen in het verleden zijn verwachtingen gewekt over het aanpakken van de openbare ruimte op bedrijventerrein Timmersveld richting de ondernemers.
2. De route richting het Twentebad wordt veel gebruikt door jongeren die richting het Twentebad fietsen. Het fietsverkeer zit op hetzelfde wegvak als (zwaar) vrachtverkeer richting de bedrijven op Timmersveld. Wanneer de weg niet wordt heringericht blijft de onveilige fietsroute richting het Twentebad bestaan met de hierbij horende risico's op onveilige situaties.
3. Bij het niet uitvoeren van de revitalisering ontstaat het risico dat de toekomstbestendigheid van het bedrijventerrein Timmersveld nog meer achteruit zal gaan. Dit heeft gevolgen voor de aantrekkelijkheid

5.3.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

Geen autonome financiële ontwikkelingen.

5.3.4 Risico's

De binnenstad van Hengelo is in beweging. Er is een start gemaakt met de horecawand en er zijn vorderingen op het gebied van de herontwikkeling V&D complex en lange Wemen. De waardering voor de binnenstad is toegenomen, maar zorgen over de leegstand, met als gevolg een onaantrekkelijke binnenstad blijven. Daarnaast zijn er zorgen over vertraging van de ontwikkelingen in de binnenstad. Vanwege personeelskrapte bij de gemeente of uitvoerders en andere diverse ontwikkelingen (stijgende rente en nieuwe regelgeving) is het voor ontwikkelaars en investeerders minder aantrekkelijk om te investeren. Dit is ook een risico bij de grondexploitaties van bedrijventerreinen, bijvoorbeeld het risico dat de verkoop van kavels minder wordt of een afname in de waarde van de gronden.

5.4 Onderwijs

5.4.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

Lokale educatieve agenda 2024 -2027

De gemeente Hengelo heeft samen met partners een nieuwe Lokale Educatieve Agenda (LEA) voor de periode 2024 – 2027 opgesteld. Het concept is in maart jl. besproken met de gemeenteraad. In de LEA werken wij als gemeente integraal samen met kinderopvang en onderwijs, om vanuit één visie de kansengelijkheid voor Hengelose kinderen en jongeren/jongvolwassenen van 0 tot 27 jaar te vergroten. In de LEA geven wij aan waar wij de komende jaren met ons allen aan willen en moeten werken, inclusief onze wettelijke taken. Wij bouwen voort op wat wij in de afgelopen jaren met elkaar in Hengelo hebben neergezet. De ambities en opgaven in de LEA sluiten aan bij de uitgangspunten in het Transformatieplan Sociaal Domein. Kinderopvang en onderwijs zijn belangrijke onderdelen van de sociale basis en basisondersteuning. Daar waar kinderen en ouders komen (de zogenaamde vindplekken) en waar professionals (samen)werken. De LEA helpt ons deze sociale basis en basisondersteuning te versterken.

Ook heeft de LEA verbinding met de hervormingsagenda jeugd (zie beschreven ontwikkeling in paragraaf 5.6.1), waar steviger wordt ingezet op de verbinding jeugdhulp en onderwijs.

Wij zetten in de LEA in op drie thema's:

1. Onderwijskansenbeleid
2. Integraal en inclusiever onderwijs & kinderopvang
3. Doorgaande leerlijn

Wij investeren op deze drie thema's vanuit de middelen onderwijsbeleid. Gericht en vooral daar waar de effecten het grootst zijn. Zie 24-FP-4.3.

Schoolveiligheid binnen LEA

Binnen de LEA (thema onderwijskansenbeleid) is afgesproken om in te zetten op een duurzame samenwerking op het gebied van schoolveiligheid. Wij gaan in een gezamenlijke werkgroep van voortgezet onderwijs (VO), politie en gemeente de samenwerkingsafspraken actualiseren en borgen. Onderdeel hiervan zijn onder andere het vormgeven van de vroegsignalering jeugd (komt voort uit regionale afspraken rondom aanpak jeugd en veiligheid) en het tegengaan van (digitaal) pesten op school (in lijn met de motie die de gemeenteraad heeft aangenomen op 8 november 2023). Daarbij bespreken wij ook de vervolginzet van het schoolmaatschappelijk werk en ambulante jongerenwerk op het VO.

Voortijdig schoolverlaters

De Twentse Belofte 2020-2024 is een regionale aanpak van de 14 Twentse gemeenten in samenwerking met onderwijsinstellingen voor de aanpak van voortijdig schoolverlaters en kwetsbare jongeren. De Twentse Belofte is met een jaar verlengd. Reden hiervan is de inwerkingtreding medio 2025 van het wetsvoorstel 'van school naar duurzaam werk' die momenteel bij de Raad van State in procedure is. Het doel van dit wetsvoorstel is om jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt de juiste begeleiding en ondersteuning te geven richting economische zelfstandigheid.

In het wetsvoorstel is onder andere opgenomen dat de leeftijd van de doelgroep van het Doorstroompunt wordt opgehoogd van 23 naar 27 jaar. Hiervoor is een financieel perspectief voorstel opgenomen (24-FP-4.2). In 2024 wordt de nieuwe Twentse Belofte voor de komende jaren geschreven waarin de gevolgen van de wetwijziging worden meegenomen.

Integraal huisvestingsplan

De gemeente Hengelo werkt samen met de schoolbesturen aan de ontwikkeling van een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs voor de periode tot 2050. In dit IHP staat hoe de gemeente samen met de schoolbesturen de komende jaren integraal en planmatig investeert in de huisvesting van het onderwijs. Het IHP maakt de benodigde investeringen op de lange termijn inzichtelijk en resulteert in een uitvoeringsplan voor de komende zes jaar (tot 2030) en wordt over vier jaar herijkt (wettelijke plicht).

Het IHP is in april jl. tijdens een informerende sessie met de gemeenteraad besproken. Op dit moment zijn wij in de afrondende fase van het IHP en het plan wordt in juli 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. In deze Zomernota nemen wij ook jaarschijf 2028 op in het financieel perspectief en actualiseren wij de geraamde kapitaallasten IHP (24-FP-4.1).

5.4.2 Nieuwe beleidsvoorstellen

Geen nieuwe beleidsvoorstellen.

5.4.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

24-FP-4.1 Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-4.1	Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	-	-	-	-	-463

In de Zomernota 2023-2027 (23-FP-4.5) hebben wij investeringsruimte vrijgemaakt voor het IHP in onze begroting op basis van scenario 2b (€ 10 miljoen per jaar). De verwachte investeringen worden hierbij gedaan in de jaren 2025 t/m 2029. De kapitaallasten kennen hiermee een opgaande lijn tot en met 2031. De impact van het voorstel in de Zomernota 2023-2027 is in de jaarschijven tot en met 2027 in beeld gebracht. In deze Zomernota 2024-2028 voegen we hier, op basis van het reeds besloten scenario 2b, de jaarschijf 2028 aan toe. Daarnaast zijn ook incidentele voorbereidingskosten geraamd van 8% per school, voor de jaren 2024 t/m 2028. Dekking van deze kosten vindt plaats via de reserve onderwijshuisvesting.

24-FP-4.2 Doorstroompunt

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-4.2	Doorstroompunt	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

De huidige doelgroep voor het Doorstroompunt zijn jongeren tussen de 16 en 23 jaar. Met ingang van het schooljaar 2025 – 2026 wordt deze doelgroep uitgebreid met jongeren van 23 – 27 jaar, doordat de wet ‘van school naar duurzaam werk’ naar alle waarschijnlijkheid medio 2025 in werking treedt. Op dit moment is het wetsvoorstel aanhangig bij de Raad van State. In de wet wordt niet alleen gepleit voor een uitbreiding van de leeftijd, maar kan ook een jongere met startkwalificatie onder de doelgroep vallen. Voor de uitvoering van de begeleiding van deze nieuwe doelgroep komen landelijke middelen mee.

Hoe groot de extra doelgroep wordt, is nog niet te zeggen. Als indicatie: de omvang van het aantal jongeren tussen de 23 en 27 jaar zonder uitkering op grond van de Participatiewet en zonder startkwalificatie is op dit moment ongeveer 100.

De gemeente Hengelo voert een deel van de taken van het Doorstroompunt ook uit voor de gemeente Hof van Twente. De gemeente Hof van Twente is aan het onderzoeken of zij zelf een Doorstroompunt wil oprichten per 1 januari 2025. Als de taken die wij nu voor de gemeente Hof van Twente uitvoeren wegvallen, hebben wij minder personeel nodig per 1 januari 2025. Door de inwerkingtreding van de nieuwe wet medio 2025 wordt de doelgroep uitgebreid. Vanaf dat moment zullen wij meer personeel nodig hebben. Dit kan resulteren in een tijdelijke overbezetting. Met het oog op de huidige arbeidsmarkt, verwachten wij ze (tijdelijk) elders in te kunnen zetten.

De bekostiging van het Doorstroompunt gebeurt vanuit het Rijk aan de regio Twente. Voor de uitbreiding van de doelgroep krijgt de regio Twente extra middelen. Daarnaast zal de verdeling van de middelen over de individuele gemeenten, waaronder Hengelo, anders gaan wanneer de nieuwe wet wordt ingevoerd.

24-FP-4.3 Herijking middelen onderwijsbeleid

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-4.3	Herijking middelen onderwijsbeleid	298	498	188	78	78

De bekostiging van het onderwijsbeleid bestaat uit twee stromingen. Dit zijn de rijksmiddelen en de eigen middelen van de gemeente. De rijksmiddelen ontvangen wij via een specifieke uitkering (SPUK), die in periodes van vier jaar wordt verstrekt.

In 2023 is de nieuwe periode van 4 jaar ingegaan voor de rijksfinanciering onderwijs achterstandenbeleid (GOAB-budget). Dit budget wordt jaarlijks bepaald aan de hand van de achteraf gemeten achterstandsscores van de diverse gemeenten. Het voorlopig budget wordt in september voorafgaand aan het begrotingsjaar bekend gemaakt en de definitieve afrekening volgt wederom in september in het lopende jaar. Met deze middelen mogen wij, rekening houden met enkele spelregels, schuiven tussen de jaren. Daarnaast dienen wij jaarlijks de bestedingen van deze middelen te verantwoorden in de Jaarstukken. Deze financieringssysteem maakt dat wij jaarlijks deze middelen dienen te herijken en dat doen wij door middel van het bijstellen van het financieel perspectief.

Uit deze budgetten worden de plekken voor Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie (VVE) bekostigd. Dit is een wettelijke taak. Wij bekostigen hieruit ook de VVE plekken voor nieuwkomers. Indien de komende jaren het aantal nieuwkomers toeneemt, verwachten wij ook dat de uitgaven hieromtrent toenemen. Vanwege de vertraging bij de gemeten achterstandsscores heeft het Rijk ons hiervoor de afgelopen jaren incidenteel gecompenseerd. Inmiddels mogen wij verwachten dat de huidige aantallen meegenomen worden in de metingen bij de gemeten achterstandsscores. Wij zouden alleen bij toename van aantallen incidenteel mogelijk tekorten kunnen verwachten. Ook bekostigen wij vanaf 2024 een aantal posten vanuit onderwijsbeleid die voorheen vanuit minimabeleid werden bekostigd.

Daarnaast zijn budgetten gereserveerd voor de nieuwe Lokaal Educatieve Agenda (LEA). De gemeente Hengelo heeft samen met partners een nieuwe LEA voor de periode 2024 – 2027 opgesteld. Zie beschrijving bij ontwikkelingen in paragraaf 5.4.1.

Per saldo verwachten wij voor 2024 voldoende rijksmiddelen te ontvangen om onze lasten hieruit te kunnen dekken en kunnen wij een gedeelte van deze Rijksmiddelen doorschuiven naar 2025 en 2026. Wij kunnen daarom voor 2024, 2025 en 2026 een deel van onze eigen middelen vrij laten vallen. Voor 2027 en verder zijn wij nog in afwachting hoe de meerjarenbijstelling van de rijksbijdrage gaat verlopen en mede daarom is de voorlopige bijstelling voor deze jaren aanzienlijk lager.

5.4.4 Risico's

Stelselwijziging kinderopvang

In 2027 komt er een stelselwijziging binnen de kinderopvang, waarbij de intentie is de kinderopvang gratis te maken. Wij voorzien dat de gemeente dan te maken krijgt met extra kosten.

Integraal huisvestingsplan onderwijs

Wij zien een verhoogd risico bij het project Integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs. Er is een inschatting gemaakt van de investeringen vanuit het IHP voor de jaren t/m 2030. Op dit moment schatten wij in dat, door goed te kijken naar timing en gewenste en noodzakelijke maatregelen per school, de beschikbaar gestelde middelen vanuit de Zomernota 2023-2027 passend zijn. Het moderniseren of vervanging van gebouwen kan echter extra (onvoorziene) kosten met zich meebrengen. De benodigde middelen worden periodiek herijkt en meegenomen in de P en C-cyclus.

5.5 Sport, cultuur en recreatie

5.5.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

Sport

SHE ontwikkeling

De Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE) wordt dé economische slagader van de technologische topregio Twente. Een magneet waar knappe koppen, vernieuwende ideeën en de volgende generatie technologische bedrijven samen komen en willen blijven. Cultuur en sport (mede door sportpark Veldwijk) hebben hierin een belangrijke rol om te zorgen voor ontmoeting, plezier, prestatie, behouden van (jong) talent en het creëren van een bruisende stad en omgeving. Op dit moment liggen er in dit gebied al veel (toonaangevende) sport- en cultuurvoorzieningen. Hiermee ligt er al een goed fundament dat verder uitgebouwd kan worden om zodoende nog meer (boven-)regionale aantrekkingskracht te creëren.

Tarieven onderzoek en doorvoeren kostprijsdekkende huur (KPDH)

Gemeentebreed voeren wij de KPDH in en huurders van sportaccommodaties hebben hiermee te maken. In 2024 wordt onderzoek gedaan naar de tarieven. De opbouw en toekomstbestendigheid wordt hierin gemeten en ingericht.

Nieuwe sportvisie

Op 20 december 2023 is de nieuwe sport- en beweegvisie vastgesteld. Wij zijn bezig om de opgenomen ambities en speerpunten in te richten. Het Gebied en Accommodatie-voorzieningen Plan (GAP) is gestart met een inventarisatiefase en het integreren van de Kadernota Spelen.

Sportpark Veldwijk en voetbalacademie FC Twente-Heracles Almelo

In het FBK-stadion worden nieuwe stoelen geplaatst. De opening vindt plaats tijdens het NK atletiek in juni. De start van de nieuwbouw van de voetbalacademie FC Twente-Heracles Almelo start naar verwachting eind 2024.

Met de sport- en beweegvisie zetten wij in op meer (aansprekende) evenementen voor verschillende doelgroepen.

Cultuur

Tussenrapportage Cultuurnota

De door ons vastgestelde Tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota 2021-2024 geeft een stand van zaken over het kunst- en cultuurbeleid eind 2023. Na de uitdagingen van de coronacrisis willen wij de ingezette koers graag voorzetten en de aanjaagfunctie van cultuur op de stedelijke ontwikkelingen versterken. Daarom stellen wij aan u voor om de looptijd van de Kunst- en Cultuurnota te verlengen met twee jaar- tot en met 2026 (onze brief van 2 april 2024 zaaknummer 3711738) met de bijbehorende middelen (24-FP-5.9). Dit mede om de huidige beleidslijnen, activiteiten en het cultuuraanbod te borgen. Dit proces is in afstemming met onze culturele (kern)partners. In deze jaren werken we aan meerdere sporen: wij maken af waar we aan begonnen zijn in de huidige periode 2021-2024, wij spelen in op nieuwe ontwikkelingen op basis van voortschrijdend inzicht én we werken een gedegen plan uit om samen met onze partners tot een lange termijn visie voor kunst- en cultuur te komen. Passend bij de stadsontwikkelingen, de invulling van de omgevingsvisie met deelprogramma's, de ontwikkelingen in het sociaal domein en de talentopgave.

Lokale omroep 1Twente|Hengelo

Op 24 mei 2024 is de zendlicentie van Stichting Lokale Omroep Hengelo verlopen. Vanaf de zomer van 2023 is de procedure voor de nieuwe aanwijzing gevolgd. Bij het Commissariaat voor de Media (Commissariaat) zijn twee aanvragen binnengekomen: Stichting Lokale Omroep Hengelo en Stichting Lokale Omroep Almelo. De raad heeft een voorkeursadvies voor Stichting Lokale Omroep Hengelo voorgedragen (10 april j.l.). Het Commissariaat heeft het voornemen (brief 7 mei j.l.) de aanvraag van Stichting Lokale Omroep Hengelo toe te wijzen voor de gemeente Hengelo. Na het verstrijken van de termijn van een zienswijze besluit het Commissariaat. Tot die tijd behoudt Stichting Lokale Omroep Hengelo de zendlicentie.

Hengeloos Energiefonds Maatschappelijke Organisaties 2024 (HEMO 2024)

Het Hengeloos Energiefonds Maatschappelijke Organisaties (HEMO) 2022-2023 eindigde op 31 december 2023. Er is besloten om deze regeling nog eenmaal open te stellen in 2024. Op 10 april jl. heeft u voor de HEMO 2024 het subsidieplafond en € 120.000 beschikbaar gesteld. De uitvoeringsregeling HEMO 2024 is 23 april j.l. vastgesteld. De regeling is in lijn met de vorige regeling (referentiejaar 2021) opgesteld; organisaties kunnen vanwege hoge energiekosten over geheel 2023 eenmalig subsidie aanvragen.

Beheer en onderhoud kunstcollectie

Het beheer en onderhoud van de gemeentelijke kunstcollectie is een doorlopend proces. De afgelopen jaren hebben wij de omvang, de staat en de (artistieke/financiële) waarde van de gemeentelijke kunstcollectie in beeld gebracht. Dit proces heeft geleid tot de uitwerking van een visie op het toegankelijk maken en tonen van de gemeentelijke kunstcollectie.

Motie Gratis lidmaatschap Bibliotheek 18-27 jaar

Sinds 2022 is het wettelijk verplicht om een gratis lidmaatschap Bibliotheek aan te bieden voor de leeftijdsgroep 0-18 jaar. De motie Gratis lidmaatschap Bibliotheek 18-27 jaar pleit ervoor om dit uit te breiden naar 27 jaar. Bibliotheek Hengelo kan deze uitbreiding vanaf 2025 uit rijksmiddelen bekostigen; met een eenmalige investering uit onderwijsmiddelen kan zij ook een programma voor 18-jarigen draaien met een passend aanbod rondom digitale informatie en het vergroten van digitale vaardigheden.

Motie Laat de beiaard klinken

Met de aangenomen motie "Laat de beiaarde klinken" (19 juli 2023) wil de raad onderzoeken of een tweede bespeling van het carillon van het stadhuis mogelijk is vanaf 2025. Met een informerende brief (d.d. 12 maart 2024) is de raad op de hoogte gesteld van de uitkomsten van het onderzoek.

Motie gemeentelijk onderzoek bij verenigingen

Op 8 november 2023 heeft de gemeenteraad van Hengelo de motie 'Gemeentelijk onderzoek bij verenigingen' aangenomen, met als opdracht aan het college te inventariseren welke regels en wetgeving deze organisaties in de weg staan om goed te functioneren. In de eerste maanden van 2024 hebben wij een quickscan uitgevoerd, waarvan de resultaten op 23 april jl. met de gemeenteraad zijn gedeeld.

Openbaar groen

We krijgen steeds vaker te maken met extreme weersituaties als gevolg van het veranderende klimaat. Denk aan de periode van recorddroogte in de zomer van 2023, gevolgd door een extreem nat najaar. Deze extremen hebben gevolgen voor het openbaar groen (en daarmee de biodiversiteit). Het wordt steeds belangrijker om in de openbare ruimte (en ook op particulier terrein) rekening te houden met het veranderende klimaat, onder andere door voldoende groen en water in de stad te hebben om zo betere bestand te zijn tegen deze extremen.

5.5.2 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2024	2025	2026	2027	2028
25-NB-5.1	Prijsvraag Cultuur (talentopgave)	b.n.	b.n.	-	-	-
25-NB-5.2	Projectsubsidie broedplaatsen (talentopgave)	-	b.n.	-	-	-
25-NB-5.3	Soortenmanagementplan (SMP)	-	-170	-45	-45	-45
25-NB-5.4	Van Grijs naar Groen Binnenstad en Beckum / Oele	-	-	-6	-6	-6
25-NB-5.5	Herdenking April-Mei staking Hengelo	-	-5	-5	-5	-25
25-NB-5.6	Uitwerking motie Laat de beiaard klinken	-	-13	-13	-13	-13

1 - - = nadeel; bedragen * € 1.000

25-NB-5.1 Prijsvraag cultuur (Talentopgave)

Toelichting op het voorstel

Om bruisende ideeën voor de KMS en de Hengelose Magneet van Hengelo mogelijk te maken willen we een prijsvraag organiseren voor nieuwe culturele initiatieven. We zetten in op dynamische stedelijke leefmilieus om de talenten een leefomgeving te bieden die ze trekt. Culturele instellingen spelen een cruciale rol in het boeien, binden en aantrekken van talent. Zij weten wat nodig is om dit leefmilieu te creëren. Instellingen lopen dikwijls tegen moeizame en statische subsidiekaders aan, waardoor ze onvoldoende fondsen kunnen werven.

Daarom willen we een prijsvraag organiseren om de culturele instellingen te verleiden nieuwe bruisende ideeën uit te werken die bijdragen aan doelstellingen bij de talentopgave. De voorwaarden worden in overleg met de culturele instellingen nader uitgewerkt. Voorwaarden kunnen zijn dat het idee:

1. het idee aantoonbaar gericht is op de doelgroep talent
2. concreet is.
3. innovatief is, en daarmee een toevoeging is op het bestaande culturele aanbod binnen het focusgebied van de Talentopgave 2024/2025 de Magneet.
4. aantoonbaar bijdraagt aan een interessant leefmilieu voor talent binnen de KMS-locatie en de Magneet.
5. samenwerking tussen instellingen is een pré.

Het is nadrukkelijk de bedoeling om daarnaast minimaal mogelijk kaders mee te geven zodat creativiteit niet wordt geremd. Een jury bepaalt welk idee de grootste bijdrage levert aan de Talentopgave en wordt gehonoreerd met € 50.000 (jaarlijks) om dit idee tot uitvoer te brengen voor de jaren 2024 en 2025. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget talentopgave. Nadere kaders worden in overleg met de bestaande instellingen verder uitgewerkt, zodat het aansluit bij een hanteerbare werkwijze van de instellingen.

Maatschappelijke effecten

Met het aanbieden van een prijsvraag betrekken we de bestaande Hengelose culturele instellingen bij de Talentopgave. De zichtbare activiteit van culturele activiteiten vergroot de belevingswaarde en de community building op de KMS-locatie en binnen de Hengelose Magneet. Daarnaast geven de ontplooidde activiteiten een gezicht aan creatieve pioniers die actief zijn in de stad en de regio.

Risico's

Dit voorstel wordt gedaan ten aanzien van het aanjaagbudget voor talent. Deze middelen zijn incidenteel. Voor een borging van dit voorstel na 2025 zijn geen beoogde middelen voor handen.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

We missen dan de kans om de culturele instellingen de ruimte te geven voor het ontwikkelen van bruisende ideeën die bijdragen aan de belevingswaarde van de KMS en de Magneet.

25-NB-5.2 Projectsubsidie Broedplaatsen (talentopgave)

Toelichting op het voorstel

We willen met een projectsubsidie voor creatieve broedplaatsen, jonge makers en creatieve ondernemers interesseren en binden aan de stad Hengelo. Zo willen wij broedplaatsen de mogelijkheid geven hun ruimtes op projectbasis aan te bieden voor nieuwe en bestaande makers, voor publiek maar ook voor sociaalmaatschappelijke projecten.

Binnen de subsidieregeling onderscheiden we vier keuzeonderdelen die elk gebaseerd zijn op de principes van maken en raken. Hiermee willen we een impuls geven aan zowel het artistieke/innovatieve karakter van broedplaatsen (maken) als het sociaalmaatschappelijke karakter van hun programmering (raken):

Maken

- Artist in Residency; projectsubsidie voor particuliere makers (vast bedrag) per vierkante meter maakruimte
- Collectief in Residency; projectsubsidie voor groepen makers (vast bedrag) per vierkante meter maakruimte

Raken

- Community projecten; samenwerkingsproject met maatschappelijke impact; eenmalig € 5.000
- Programmering; publiekelijke activiteit of evenement; eenmalig € 5.000

Op basis van een of meerdere onderdelen maximum aan te vragen per broedplaats: € 25.000.

Maatschappelijke effecten

Ervaring met aanjagen van talent

Met de inzet van de corona-middelen en andere incidentele rijksmiddelen van de afgelopen jaren hebben we al een verbinding met talentvolle makers kunnen leggen. De opgedane ervaringen ten aanzien van het aanjagen van talent vanuit deze regelingen hebben de lokale en regionale potentiële kracht van de creatieve sector een gezicht gegeven. Een voorbeeld hiervan is het Make & Meet project bij broedplaats Möllerwerf, waarbij jongeren samen met bedrijven en kunstenaars door middel van workshops hun talent konden ontdekken om daarmee schooluitval tegen te gaan. Deze incidentele middelen vallen per 2025 weg. We willen de bijdrage van kunst en cultuur aan de stedelijke ontwikkelingen blijvend versterken. Met deze projectsubsidie houden we ook voor de komende jaren de ingezette koers vast en blijven we talent aanjagen, voor nu binnen het focusgebied van de KMS en de Magneet.

Borging binnen bestaand beleid

Hengelo wil graag een aantrekkelijke stad zijn voor (jong) nieuw talent. In de in 2021 door de raad vastgestelde Cultuurnota 'Samen meer voor kunst en cultuur' is het beleidsdoel opgenomen om het atelierbeleid opnieuw vorm te geven en ruimte te bieden aan (jonge) nieuwe makers. Beoogd effect van beide voornemens (speerpunt 8 en speerpunt 9) is om "jonge makers en kunstenaars ruimte te geven om zich te ontwikkelen. Ook willen we creatieve ondernemers interesseren en binden aan de stad Hengelo, door het creëren van broedplaatsen (ruimte voor jonge makers)".

Risico's

Het gaat hier om een tijdelijk budget. Hiermee kunnen eenmalig tijdelijke initiatieven worden opgezet en uitgevoerd. Na 2025 is er geen budget voor handen om dit initiatief te continueren.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Door het niet toekennen van dit budget is er geen budget beschikbaar om de creatieve broedplaatsen die actief zijn binnen Hart van Zuid te ondersteunen in hun programmering. Daarnaast kunnen we dan geen uitvoering geven aan de in de kunst- en cultuurnota opgenomen ambities in relatie tot creatieve broedplaatsen en ruimte voor (jonge) nieuwe makers.

25-NB-5.3 Soortenmanagementplan

Toelichting op het voorstel

Voor het stedelijk gebied van gemeente Hengelo (inclusief kern Beckum) willen we een soortenmanagementplan (SMP) laten opstellen.

In 2050 willen we energieneutraal zijn en geen fossiele energie meer gebruiken. Met isolatie- en renovatieplannen voor woningen (en gebouwen) werken we aan verduurzaming én de bestrijding van energiearmoede. Een uitspraak van de Raad van State stelt strenge eisen aan de bescherming van dier- en planten soorten. Dit zorgt, als we niets doen, voor vertraging bij gebiedsontwikkelingen (onder andere woonopgave), energietransitie/verduurzaming en de bestrijding van energiearmoede. Tot slot dreigen termijnen voor verstrekte subsidies te verlopen.

Voor veel projecten is een omgevingsvergunning voor flora- en fauna van de provincie nodig: spouwmuur- en dakisolatie, renovatie/sloop, ruimtelijke ontwikkelingen waaronder woningbouw. Voor al deze projecten *moet vooraf* onderzocht worden of er (beschermde) soorten aanwezig kunnen zijn, die door de werkzaamheden verontrust en/of gedood kunnen worden. Dit kan sneller, slimmer en beter. Namelijk door op gebiedsniveau uitgebreid ecologisch soortenonderzoek te doen en dit vast te leggen in een SMP. Met een SMP kan een gebiedsgerichte omgevingsvergunning bij de provincie aangevraagd worden. Nadat de provincie de vergunning heeft verleend, zijn een (uitgebreid) ecologisch onderzoek en omgevingsvergunning flora-/fauna voor individuele projecten doorgaans niet meer nodig.

Voor een breed gebied wordt een ecologisch soortenonderzoek uitgevoerd. Om soorten te beschermen en de staat van instandhouding van populaties te verbeteren, worden maatregelen getroffen en gemonitord (incl. rapportage aan het bevoegd gezag). Dit geheel (ecologisch onderzoek, wegnemen negatieve effecten, monitoren en verbeteren instandhouding) wordt een soortenmanagementplan genoemd. Kortweg SMP. Door nu te starten met een gemeentebreed SMP voorkomen we niet alleen extra kosten voor inwoners, maar ook de onzekerheid rondom de regelgeving.

Voor de opstart- en implementatiekosten wordt een bedrag voorzien van € 170.000, gevolgd door jaarlijkse kosten van € 45.000. Een cruciale rol is weggelegd voor de stadsecoloog, waarvoor de middelen in de Zomernota 2023 – 2027 zijn vastgesteld (24-NB-5.7/ Groenadviseur/stadsecoloog). De stadsecoloog is in april 2024 gestart.

De incidentele kosten voor het maken van het SMP dekken we vanuit de € 1,28 miljoen extra dividend dat Twence vorig jaar uitgekeerd heeft. Het college stelde in de Zomernota 2023-2027 voor (23-FP-9.4 Dividendbaten) om het overschot op de begroting wat hierdoor ontstaat in te zetten om inwoners te ondersteunen bij het nemen van duurzaamheidsmaatregelen.

Deze middelen zijn vorig jaar, indirect door het positieve saldo 2024 van de Zomernota toegevoegd aan de algemene reserve.

We zoeken manieren om de structurele kosten te laten dekken door partijen die ook voordelen hebben bij een SMP. In de anterieure overeenkomst kunnen we bijvoorbeeld kosten voor monitoring en maatregelen die samenhangen met een SMP, bij projectontwikkelaars in rekening brengen. Woningcorporatie Welbions is een grote speler in de bouw, verbouw, renovatie en het verduurzamen van woningen. Welbions heeft daarom veel baat bij een SMP. Daarom willen we met Welbions afspraken maken over hun bijdrage voor het treffen van maatregelen en voorzieningen (onder andere plaatsen nestkasten en kraamverblijven) en de kosten die hiermee samenhangen.

Soortenbescherming is geregeld in de Omgevingswet. Het uitgangspunt is dat beschermde soorten niet gedood, verwond of verstoord mogen worden. Ook hun verblijfplaats en leefgebied zijn beschermd. Het voortbestaan van soorten en de biodiversiteit staan wereldwijd onder druk, ook in Hengelo. Bescherming van de natuur zoals dat gebeurde, is onvoldoende gebleken. De Raad van State stelde daarom in een uitspraak strengere eisen aan de bescherming van dier- en plantensoorten.

In Overijssel beschikken de gemeente Zwolle en Deventer over een SMP. Gemeente Enschede start in de eerste helft van 2024 met een ecologisch onderzoek en verwacht halverwege 2025 een omgevingsvergunning bij de provincie aan te vragen. Ook de gemeenten Losser, Hellendoorn, Borne en Almelo hebben ingestemd met het opstellen van een (pre-)SMP en monitoringsplan.

Maatschappelijke effecten

Een SMP draagt bij aan het versneld verduurzamen van de gebouwde omgeving en daarmee de bestrijding van energietoename. Voorzienbaar risico op vertraging in de realisatie van gebieds-ontwikkelingen wordt voor soortenbescherming geminimaliseerd. Gelijkijdig draagt het bij aan een aantrekkelijke groene leefomgeving en het vergroten van de biodiversiteit. Het is kostenverlagend voor onze inwoners, omdat individueel ecologisch onderzoek en provinciale leges niet noodzakelijk zijn. Tot slot vergroot het de flexibiliteit in planning en uitvoering van projecten.

Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Demissionair minister Hugo de Jonge geeft in een kamerbrief van 4 oktober 2023 aan dat gemeentebrede SMP's het duurzame (middel)lange termijn perspectief vormen voor natuurbescherming en energiebesparing. Gelet op

de ambities en opgaves van Hengelo, is de verwachting dat er op verschillende plekken in Hengelo ruimtelijke ontwikkelingen zoals woningbouw en renovatie-/isolatieprojecten gestart worden. Kiest Hengelo niet voor een SMP, dan moet voor elk project vooraf een (uitgebreid) ecologisch onderzoek worden uitgevoerd en eventueel een vergunning flora/fauna worden aangevraagd. Dit betekent alsnog onderzoeks- en legeskosten. Projecten kunnen hierdoor tot wel twee 2 jaar vertraagd. Dit betekent een vertraging van ruimtelijke ontwikkelingen projecten en het remmen van de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Ook particulieren dienen dan voorafgaand aan isoleren van hun woning een ecologisch onderzoek laten uitvoeren waardoor het verduurzamen van hun woning hoogstwaarschijnlijk niet meer aantrekkelijk of haalbaar is.

25-NB-5.4 Van Grijs naar Groen Binnenstad en Beckum / Oele

Toelichting op het voorstel

In de Kadernota 2020 - 2023 besloot de raad om gedurende vier jaren extra geld (€ 600.000) beschikbaar te stellen om Hengelo te vergroenen. Jaarlijks kwam hiermee € 150.000 beschikbaar voor het vergroenen van twee wijken (€ 75.000 per wijk), onder de naam 'Van Grijs naar Groen'. Dit vergroeningsproject van de wijken is in 2020 van start gegaan in de Wijk Woolde. Hierna volgden de wijken Noord, Slangenbeek, Wilderinkshoek, Groot Driene, Hengelose Es en Berflo Es. Op 1 maart 2024 startte het project 'Van Grijs naar Groen Hasseler Es'. Dit is de achtste, en tevens laatste wijk, die vanuit het beschikbaar gestelde krediet, vergroend zal worden.

Daarmee is er, in samenwerking samen met de inwoners van de acht wijken, een flinke impuls gegeven aan het vergroenen van de stad. Bij dit project zijn de dorpskernen Beckum en Oele echter buiten beschouwing gelaten. Ditzelfde geldt voor de buurten in de Binnenstad. In het centrum is er de afgelopen jaren natuurlijk al flink ingezet op het vergroenen van de openbare ruimte (denk aan het Marktpllein of het groen rondom het stadhuis en de Sint Lambertusbasiliek). Maar we vinden het belangrijk dat álle inwoners van Hengelo de mogelijkheid krijgen om hun directe leefomgeving te vergroenen. Daarom stellen we voor om het project Van Grijs naar Groen te verlengen en in 2025 een doorstart te maken in Beckum/Oele en in de Binnenstad.

In een informerende brief aan de raad (zaak 3698578, *Van Grijs naar Groen - stand van zaken, 13 maart 2024*) is voorgesteld om 'in de komende Zomernota 2024 – 2028 (Nieuw Beleid) hier een krediet voor aan te vragen van € 150.000 (€ 75.000 voor Beckum/Oele en € 75.000 voor de Binnenstad).' In de raadsvergadering is de politieke toezegging gedaan om dit in te brengen bij komende Zomernota.

Bij instemming bedraagt de investering van € 150.000. Met een afschrijvingstermijn van 25 jaar zullen de jaarlijkse rente- en afschrijvingslasten € 6.150 bedragen waarvoor nu dekking wordt aangevraagd.

Maatschappelijke effecten

Bij de behandeling van de Kadernota 2020 – 2023 is als voorwaarde bij dit project gesteld dat bewoners moeten kunnen meedenken over de groene invulling in de stad en in hun directe leefomgeving. Inwoners kregen daarom de mogelijkheid om mee te denken waar en hoe de vergroening in de wijken zou moeten plaatsvinden. We vinden het belangrijk dat dit geldt voor álle bewoners van Hengelo.

Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Dit voorstel is een politieke toezegging aan de raad en deze kan dan niet gestand worden gedaan.

We krijgen vaker signalen dat bewoners van (met name) de kernen Beckum en Oele het gevoel hebben niet volwaardig bij gemeente Hengelo te behoren. Bij de start van dit project is ook geen rekening gehouden met Beckum/Oele en met de buurten van de Binnenstad. Dit kunnen we nu recht trekken, om zo álle Hengelose inwoners dezelfde mogelijkheid te geven om hun straat/ buurt/ wijk te vergroenen.

In de brief aan de raad is dit ook zo verwoord. Als we dit voorstel afwijzen, kan dit als een verkeerd signaal richting de bewoners(organisaties) van deze buurten worden opgevat.

25-NB-5.5 Herdenking April-Mei staking Hengelo

Toelichting op het voorstel

Vorig jaar is met succes de april-mei staking 1943, die in Hengelo begon, nationaal herdacht. Teneinde deze staking te blijven herinneren in Hengelo, als onderdeel van haar geschiedenis, is er een stichting opgericht. Vorig jaar is al de bestuurlijke intentie uitgesproken deze stichting vanuit de gemeente financieel te ondersteunen. Voor de jaarlijkse kranslegging ca is dat een gemeentelijke bijdrage van € 5.000 en voor de 5-jaarlijkse herdenking (nu in 2028) € 20.000. In dit kroonjaar zal ook een extra bijdrage (€ 5.000) aan Hengelo Promotie worden gegeven om te zorgen dat deze herdenking landelijk breed en integraal in de campagne wordt meegenomen (e.e.a. zoals ook in 2023 is gebeurd).

Deze financiële ondersteuning past bij het DNA van Hengelo (Stork en de wederopbouw) en draagt bij aan de herkenbaarheid van Hengelo. Met deze bijdrage ziet ook de nieuwe Hengeloër wat deze stad zo heeft gevormd en draagt dus bij aan de brede talentopgave van de stad.

Maatschappelijke effecten

Langzaam verdwijnt nu uit Hengelo de generatie die aan den lijve de staking heeft meegemaakt. Met deze bijdrage proberen we de herinnering in Hengelo levend te houden.

Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Door de initiatiefnemers van vorig jaar zal het niet nakomen van de bestuurlijke toezegging teleurstellend worden ontvangen.

25-NB-5.6 Uitwerking motie Laat de beiaard klinken

Toelichting op het voorstel

Bij de opening van het stadhuis in 1963 werd ook de beiaard bestaande uit 47 klokken in gebruik genomen. De beiaard is in 2011 uitgebreid met 12 kleine carillonklokken, waarmee het instrument nog beter bespeeld kon worden. Sinds het begin heeft de gemeente een stadsbeiaardier in dienst gehad, die een keer per week op woensdag een live het carillon bespeelt. Bovendien draagt deze zorg voor de programmering van het automatische carillon, dat een korte bespeling rondom de uurslagen regelt.

In de raadsvergadering van 19 juli 2023 is de motie 'Laat de beiaard klinken' aangenomen. In de motie gaf de raad aan het belangrijk te vinden, dat de wekelijkse bespelingen op het carillon van het stadhuis gehandhaafd blijven. Bovendien was het voorstel om een tweede wekelijkse bespeling door de Stadsbeiaardier te laten onderzoeken en te evalueren of de extra bespeling op zaterdag recht doet aan de voorkeur van de Hengeloërs. Lopende het onderzoek is met de aanvaarding van de motie een tweede bespeling per week in 2024 mogelijk gemaakt met een éénmalige bijdrage.

Om te onderzoeken wat de mening van de Hengeloër is over de extra beiaardbespeling per week is een aantal vragen hieromtrent toegevoegd aan de Binnenstadspelling (december 2023). Met een informerende brief (d.d. 12 maart 2024) is de raad op de hoogte gesteld van de uitkomsten van het onderzoek. Uit de positieve resultaten uit de peiling kan worden opgemaakt, dat een tweede wekelijkse bespeling recht doet aan de voorkeur van de Hengeloërs.

Maatschappelijke effecten

Bijdrage aan Talentopgave: De aanwezigheid van kunst- en cultuur in een stad draagt wezenlijk bij aan een aantrekkelijk woon- en werkklimaat. Het culturele veld bestaat uit een humuslaag van amateurkunst-verenigingen, een aantal culturele kernvoorzieningen (Bibliotheek, Metropool, Oyfo en Schouwburg) en een divers middenveld met culturele aanbieders, vrijwilligers organisaties en belangenverenigingen. De bespelingen op het carillon maken hier ook onderdeel van uit en hebben sinds de bouw van het stadhuis een vaste waarde gekregen in de binnenstad.

De beiaardbespelingen passen binnen de traditie van de beiaardcultuur in Nederland, dat als immaterieel (cultureel) erfgoed is erkend. Gezien de uitkomsten van het onderzoek en de waarde die het carillon heeft binnen de binnenstadsprogrammering, draagt een tweede bespeling bij aan de aantrekkelijkheid van de binnenstad.

Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Als dit voorstel wordt afgewezen, wordt geen recht gedaan aan de voorkeur van de Hengeloërs en zal het aantal bespelingen op het carillon teruggaan naar een keer per week per 2025. De positieve bijdrage aan de programmering in de binnenstad zal teruggebracht worden.

5.5.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

24-FP-5.1 Recreatieschap Twente

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-5.1	Recreatieschap Twente	114	325	325	325	325

Tijdens de 2^e Beleidsrapportage 2023 is het effect van de ontbinding van Regio Twente in de begroting verwerkt. Middels dit voorstel wordt het structurele effect voor 2024 en verder gepresenteerd. Voor programma 3 leidt dit tot een voordeel van € 344.000 in 2024. In programma 9 leidt dit tot een nadeel van € 40.000. Daarnaast is er sprake van een eenmalige bijdrage in 2024 van € 194.000 voor het investeren van de beschoeiingen bij het Rutbeek en het Hulsbeek. Dit leidt tot een nadeel op programma 5. Per saldo leiden afwijkingen tot een voordeel van € 114.000 in 2024 en € 325.000 voor 2025 en verder. Hieronder volgt een verdere toelichting over de investering van de beschoeiingen.

Ten tijde van het opstellen van de visie 'Ontwikkeling Recreatieparken Twente' is geconstateerd dat er meerdere verzakkingen hebben plaatsgevonden en dat er zand achter de huidige slechte damwanden of palen begint weg te spoelen. Zo is de beschoeiing bij Het Rutbeek al vijftig jaar oud en op grote delen ernstig aangetast, wat de dringende noodzaak tot vervanging benadrukt.

Deze verontrustende ontwikkeling vormt een direct risico voor de veiligheid van de bezoekers, de organisatie van evenementen en van de bedrijfszekerheid van de ondernemers die gelegen zijn op het de parken in de nabijheid van deze beschoeiing. Het is absoluut noodzakelijk om deze situatie aan te pakken en te zorgen voor een veilige en stabiele omgeving van het Rutbeek en het Hulsbeek.

Er is een marktconsultatie uitgevoerd om de haalbaarheid en kosten van een beschoeiingsproject ter verbetering van de beschoeiingen te beoordelen. Hieruit blijkt dat een investering van ongeveer € 1,5 miljoen nodig is. Indien de 14 gemeenten deze investering incidenteel vergoeden, kunnen jaarlijkse rentelasten van € 45.000 worden vermeden. De investering moeten dan worden afgeschreven volgens het activabeleid, wat betekent dat het bedrag van € 1,5 miljoen zal worden gestort in een speciale reserve voor kapitaallasten beschoeiing. Deze reserve zal jaarlijks worden gebruikt om de afschrijvingslast van € 75.000 te dekken.

Het Bestuurlijk Overleg is akkoord gegaan met instellen van deze reserve kapitaallasten. Dit betekent voor de gemeente Hengelo een bijdrage van € 194.000.

24-FP-5.2 Verlenging financiering Lokale Omroep 1Twente

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-5.2	Verlenging financiering Lokale Omroep 1Twente	0	0	-183	0	0

De omvorming van de huidige wetgeving van de lokale omroep tot de wetgeving voor de streekomroep zou in werking treden op 1 januari 2026. Door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is gemeld dat de streekomroepvorming is uitgesteld. De nieuwe planning is dat de wetwijziging ingaat op 1 januari 2026 en de inwerkingtreding per 1 januari 2027.

In de huidige begroting zijn tot en met 2025 middelen begroot om de lokale omroep 1Twente Hengelo te ondersteunen in de omvorming van de lokale omroep naar de streekomroep (Zomernota 2023 – 2027 NB-24-5.1). Dit is overeenkomstig het scenario waarvan de Raad ons heeft gevraagd dit verder uit te werken.

Het uitstel van de inwerkingtreding zorgt ervoor, dat de financiering van de lokale omroep voor 2026 ook nog via de gemeente loopt. Dit maakt dat voor 2026 een incidentele extra bijdrage nodig is van € 183.000. 1Twente sorteert al voor op de komende wetwijziging en past de organisatie daarop aan. Met de extra middelen kan 1Twente dit continueren.

Van het totaalbedrag is € 13.000 bestemd voor verlenging met 1 jaar van de tijdelijke uitbreiding accounthouderschap met 0,11 fte.

24-FP-5.3 Herijking inkomsten Spuk Sport btw

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-5.3	Herijking inkomsten spuk stimulering sport BTW	234	-	-	-	-

De begroting is bijgesteld voor de specifieke uitkering stimulering sport 2024. Het doel van deze regeling is de gemeenten te vergoeden voor de btw last op gelegenheid geven tot sport. Op basis van de aanvraag 2024 hebben wij recht op € 234.000 meer (voordeel) dan nu opgenomen in de begroting. Deels komt dit door het in 2024 verhoogde percentage, anderzijds zijn de uitgaven voor lasten en investeringen hoger dan voorgaande jaren, onder andere door prijsindexaties.

24-FP-5.4 Herverdeling energielasten

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-5.4	Herverdeling energielasten	62	62	62	62	62

De verdeling van de budgetten energielasten voor sport zijn opnieuw beoordeeld. In totaal levert dit een structureel voordeel op van € 62.000. Er is wel een herverdeling nodig van de lasten over de verschillende taakvelden. De begrote lasten voor de gymnastieklokalen (programma 4) dalen met € 285.000, die voor het Twentebad, sportparken en –hallen (programma 5) stijgen met € 223.000. Per saldo een voordeel van € 62.000.

24-FP-5.5 Herindexatie DVO Gildebor 2024-2029

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-5.5	Herindexatie DVO-Gildebor 2024-2029	-244	-254	-254	-254	-254

De vaststelling van het indexcijfer is altijd aan het begin van het voorgaande indexjaar. In dit geval heeft de raad dit indexcijfer in 2022 vastgesteld.

In 2023 zijn vanwege de uitkomsten van Cao-onderhandelingen de ambtelijke salarissen fors gestegen. Dat heeft er toe geleid dat het vastgestelde cijfer niet toereikend is. In samenspraak met de Hof van Twente is in de budgetten de indexatie eind 2023 verhoogd.

De totale uitzetting voor 2024 bedraagt afgerond € 244.000 en € 254.000 voor 2025 en verder, waarvan een klein deel ten laste wordt gebracht van de voorziening Riolering.

24-FP-5.6 Diverse kleine wijzigingen programma 5

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-5.6	Diverse kleine wijzigingen programma 5	-76	-49	-49	-49	-49

Doorschuiven middelen SPUK Impuls Jongerencultuur (budget neutraal)

Voor de SPUK Impuls Jongerencultuur hebben wij de overgebleven middelen 2023 van € 269.000 doorgeschoven naar 2024, omdat de activiteiten in 2024 plaats zullen vinden. Dit is in overeenstemming met de regeling. Zowel de inkomsten als de uitgaven stijgen met dit bedrag en per saldo is dit budgetneutraal.

Subsidie Cross-TIC (nadeel € 32.000)

In 2021 is door Stichting Concordia Kunst en Cultuur een subsidie aangevraagd voor Cross-TIC voor de jaren 2021-2024. Deze subsidie is verleend en uitbetaald aan hen voor de jaren 2021-2024. Deze subsidie hadden wij over deze periode moeten verdelen in de Begroting. Dat is niet gebeurd. In 2024 dienen wij nog lasten voor een bedrag van € 32.000 (incidenteel) op te nemen in de Begroting.

Herwaardering functies (nadeel € 22.000)

Voor diverse functies is door een externe partij een functiewaarderingstraject uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een herwaardering van functies. Deze herwaardering zien wij als onvermijdbaar en leidt vanaf 2024 tot hogere lasten van € 22.000 per jaar.

Indexatie Stimuleringsregeling Beeldende Kunst en Vormgeving (nadeel € 5.000)

Per abuis is de subsidie 2024 verbonden aan de Stimuleringsregeling Beeldende Kunst en Vormgeving niet geïndexeerd. In deze Zomernota herstellen wij dit. Dit leidt vanaf 2025 jaarlijks tot structureel hogere lasten van € 5.000.

Beslispunt: Het subsidieplafond voor de Stimuleringsregeling Beeldende Kunst en Vormgeving 2024 met € 4.630 te verhogen tot € 58.995.

Subsidie FBK Games (nadeel € 22.000)

De FBK Games is het belangrijkste atletiek evenement in Nederland en staat 18e in de wereld (ruim 1.000 evenementen). In de World Athletics Continental Tour Gold zijn de FBK Games een vast onderdeel.

De World Athletics heeft de FBK Games uitgeroepen tot de 'proeftuin' van de atletiek. De FBK Games staat bekend om innovatief te organiseren (Wavelight, RealTime Tracking System). Deze innovatieve slagkracht wordt in de komende jaren verder ontwikkeld met speciale aandacht voor duurzaamheid en maatschappelijke impact. De FBK Games zijn samen met de Atletiek Unie en zorgverzekeraar(s) in gesprek om atletiekpleinen te realiseren in de openbare ruimte. Dit zijn multifunctionele 'beweegtuinen' en sluit aan bij de ambitie rondom openbaar spelen (Sport- en bewegvisie – GAP).

De kosten van het evenement en de daaraan gerelateerde activiteiten, zoals de Dubbele Mijl, Kidsrun en FBK Urban Sports Festival, zijn aanzienlijk gestegen in de afgelopen jaren en de organisatie heeft zich op creatieve wijze vaak gered. Hierin hebben wij ook bijgedragen door de huur van het stadion niet door te belasten en 500 (maatschappelijke) tickets af te nemen en weg te geven aan inwoners die een leuke dag uit nodig hadden (bijvoorbeeld asielzoekers en inwoners met beperkte financiële middelen). Deze bijdrage is incidenteel en niet wenselijk. Er dient structurele ondersteuning te komen met als hoofddoel het behoud van het evenementen in Hengelo. Het voorstel is dan ook om de jaarlijkse subsidie aan de FBK Games structureel te verhogen met € 22.000 tot € 100.000.

Vaststellen gewijzigde subsidieplafonds

Wij vragen de volgende subsidieplafonds vast te stellen, zodat deze overeenkomen met de te verstrekken subsidies. De gewijzigde plafonds leiden, behoudens die voor de FBK Games, niet tot extra lasten. Er is sprake van verschuiving van budgetten (Metropool), aanpassing van het subsidieplafond aan het in de primitieve begroting opgenomen subsidiebedrag (Schouwborg) en uitstel van de invoering kostprijsdekkende huur (SWWK).

Beslispunten:

- *Het subsidieplafond voor de subsidie aan de FBK Games te verhogen met € 22.501 tot € 100.000.*
Zie de toelichting hiervoor.
- *Het subsidieplafond voor de subsidie aan de Schouwborg Hengelo te verhogen met € 104.394 tot € 2.455.980.*
Met de overdracht van het pand van de Schouwborg naar de gemeente was een aantal wijzigingen in de begroting nodig. Voor een aantal gebouwgebonden lasten geldt dat deze wel in de begroting 2024 zijn verwerkt, maar nog niet zijn meegenomen in het subsidieplafond zoals dat is vastgesteld in de Beleidsbegroting 2024. Deze lasten leiden tot een hogere kostprijsdekkende huur en dus ook tot een hogere subsidie voor hetzelfde bedrag. Deze bedragen zijn ook al verwerkt in het subsidiebedrag 2024 en in de huur. Voor zowel de Schouwborg als de gemeente leidt dit niet tot extra lasten. Door het subsidieplafond te verhogen is deze weer gelijk aan de verstrekte subsidie en daardoor rechtmatig.
- *Het subsidieplafond voor de subsidie aan Metropool te verhogen met € 8.969 tot € 987.328.*
Enkele onderhoudswerkzaamheden zijn van de gemeente overgegaan naar Metropool. Hiervoor dient nog extra subsidie richting Metropool te gaan. De kostprijsdekkende huur wordt ook hoger voor hetzelfde bedrag. Dit is budgettair neutraal. De hogere subsidie leidt tot het verhogen van het plafond.
- *Het subsidieplafond voor de subsidie aan SWWK te verlagen met € 85.037 tot € 13.662.*
Er is van uitgegaan dat voor SWWK ook de kostprijsdekkende huur zou worden ingevoerd voor 2024. Door verschillende redenen is er vertraging ontstaan in de ondertekening van nieuwe huurovereenkomsten. We zijn aan de slag om dit komende maanden op te lossen, zodat we dit voor 2025 kunnen regelen. Hierop was het subsidieplafond ook gebaseerd. De invoering van de kostprijsdekkende huur is uitgesteld naar 2025. Als gevolg hiervan was een hogere subsidie niet nodig en wordt het plafond verlaagd naar het bedrag van de subsidie dat voor 2024 is verleend.

24-FP-5.7 Vervangingsinvesteringen groen

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-5.7	Vervangingsinvesteringen groen	-	-	-	-	-

Zie toelichting bij format 24-FP-2.2 Vervangingsinvesteringen wegen, kunstwerken, openbare verlichting, straatmeubilair, verkeersregelininstallaties, bewegwijzering.

24-FP-5.8 Hijsinstallatie Schouwborg Hengelo

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-5.8	Hijsinstallatie Schouwborg Hengelo	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

De gemeenteraad heeft met het vaststellen van de Zomernota 2023 – 2027 (24-NB-5.2) besloten dat de hijsinstallatie voor de Schouwborg zal worden vervangen en direct zal worden uitgebreid naar het niveau van vergelijkbare zalen. Op basis van een indicatieve prijsopgave uit 2022 is een krediet aangevraagd van € 450.000 in de 2e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2024 - 2027.

Inmiddels is de aanbestedingsprocedure opgestart, zodat het vervangen en uitbreiden van de hijsinstallatie deze zomer gereed is. De Schouwborg kan dan met ingang van nieuwe theaterseizoen gebruik maken van de hijsinstallatie. In de programmering is hier ook al rekening mee gehouden.

Uit de aanbestedingsprocedure is gebleken dat de investering € 140.000 hoger is, voornamelijk als gevolg van gestegen prijzen van materialen en uren. De totale investering komt daarmee op € 590.000. Wij verzoeken uw raad een aanvullend krediet beschikbaar te stellen van € 140.000. Deze middelen zullen uit de algemene reserve worden overgeheveld naar de reserve dekking kapitaallasten. Dit is in lijn met de wijze waarop het initiële krediet is gedekt.

De jaarlijkse afschrijvingen bedragen € 39.000 en zijn daarmee € 9.000 hoger dan in eerste instantie geraamd. De afschrijvingen worden onttrokken uit de reserve dekking kapitaallasten en zijn daarmee budgettair neutraal.

24-FP- 5.9 Tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-5.9	Tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota	-	-45	-45	-	-

De Tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota 2021-2024 geeft een stand van zaken over het kunst- en cultuurbeleid eind 2023. Door de impact van corona hebben we onze aandacht moeten richten op het behoud van de culturele organisaties in de kunst- en cultuursector.

De uitgangspunten van de huidige Kunst- en Cultuurnota zijn nog steeds actueel. Na de uitdagingen van de coronacrisis willen we de ingezette koers graag voorzetten en de aanjaagfunctie van cultuur op de stedelijke ontwikkelingen versterken. Daarom stellen we u voor om de looptijd van de Kunst- en Cultuurnota te verlengen met twee jaar- tot en met 2026 met de bijbehorende middelen. Dit mede om de huidige beleidslijnen, activiteiten en het cultuuraanbod te borgen. Dit proces is in afstemming met onze culturele (kern)partners.

In deze jaren werken we aan meerdere sporen: we maken af waar we aan begonnen zijn in de huidige periode 2021-2024, we spelen in op nieuwe ontwikkelingen op basis van voortschrijdend inzicht én we werken een gedegen plan uit om samen met onze partners tot een lange termijn visie voor kunst- en cultuur te komen. Hierin kunnen we een toekomstbestendige en innovatieve koers uitzetten.

Met de Kunst- en Cultuurnota 2021-2024 kreeg het beleidsveld beeldende kunst hernieuwde aandacht. Daarom heeft u ook incidenteel budget beschikbaar gesteld voor 0,4 fte personele inzet voor uitvoering van het beeldende kunstbeleid (deze capaciteit was in de jaren voor 2021 tot nul gereduceerd). Deze 0,4 fte is gekoppeld aan de looptijd van de nota tot en met 2024. Verlenging van de looptijd van de huidige nota vraagt daarom ook verlenging van deze personeelsinzet met twee jaar (2025 en 2026).

24-FP-5.10 Oyfo compensatie 2023

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-5.10	Oyfo compensatie 2023	-130	-	-	-	-

De gemeente Hengelo ondersteunt jaarlijks een aantal culturele instellingen vanuit de gedachte dat deze de basis vormen van de structurele, culturele infrastructuur van Hengelo. Deze kernvoorzieningen zijn voor de lange termijn onderdeel van het gemeentelijk Kunst- en Cultuurbeleid en zorgen voor continuïteit in het culturele veld.

Stichting Oyfo is ontstaan uit een samengaan van Techniekmuseum HEIM, Muziekschool Hengelo en CREA, centrum voor Kunsteducatie. Als culturele kernvoorziening in Hengelo streeft zij naar het bieden van aansprekende culturele en artistieke programma's voor de inwoners van Hengelo. Vanaf de opening in 2021 biedt Oyfo een hoogwaardig aanbod in het Techniekmuseum en de Kunstenschool. In roerige tijden heeft zij haar plek weten te vinden op het Hazemeijer terrein; na de verhuizing en de maatregelen rondom Covid'19 hebben de bezoekers, leerlingen en cursisten de instelling langzaam weer weten te vinden.

Ondanks dat de bezoekers- en cursistenaantallen volgens (en zelfs boven) prognose stijgen, wordt Oyfo geconfronteerd met aanzienlijke financiële uitdagingen als gevolg van sterk stijgende kosten. Deze onvoorziene kosten hebben een enorme impact op de exploitatie, hetgeen heeft geleid tot een fors financieel tekort van € 130.000 voor 2023. Deze extra kosten zijn veroorzaakt door stijgende energielasten, een huurverhoging van 9% binnen de CPI-index en stijgende cao- en onderhoudskosten. Daarnaast heeft het museum minder omzet behaald dan begroot. Dit is in lijn met de landelijke tendens, dat culturele instellingen nog steeds te maken hebben met de nasleep van Covid'19.

Oyfo heeft in haar brandbrief van september 2023 aangegeven een tekort van € 200.000 te verwachten; de instelling heeft kritisch gekeken naar waar zij zelf kon bezuinigen en ombuigen (zonder de kwaliteit en diversiteit van haar jaarprogramma in gevaar proberen te brengen). Uit gesprekken en voorlopige cijfers over 2023 bleek dat Oyfo het

tekort terug heeft weten te dringen tot € 130.000. Maar door de gevolgen van Covid'19 en de uitdagingen van de explosieve kostenstijgingen heeft de jonge instelling nog niet genoeg weerstandsvermogen opgebouwd om een tekort van deze orde op te (blijven) vangen.

Compensatie via verhoging subsidie-index loopt altijd een jaar achter op de ontwikkelingen; dit biedt geen oplossing voor het opgelopen onvoorziene tekort voor 2023. Het ontstane tekort werkt ook door in volgende jaren ondanks alle bijsturingen. Met een incidentele bijdrage van € 130.000 wordt het tekort over 2023 gecompenseerd. Met Oyfo is afgesproken dat zij een realistisch MJOP opstellen (onderhoud is nu karig begroot), en een plan uitwerken om een robuuste organisatie te worden, met voldoende weerstandsvermogen.

5.5.4 Risico's

Diverse (culturele) instellingen of organisaties ontvangen subsidie van de gemeente Hengelo. Hiervoor moeten ze een financiële onderbouwing aanleveren. We merken dat niet in alle gevallen de financiële onderbouwing van voldoende kwaliteit is of dat er voldoende financiële kennis aanwezig is. We zien mogelijkheden tot verbetering met betrekking het zakelijk partnerschap, zowel bij ons als gemeente en bij de gesubsidieerde instellingen.

Er is nog altijd een risico voor BTW compensatie op sportuitgaven. De regeling die in 2023 eindig was is inmiddels wel verlengd tot en met 2025. Daarnaast onderzoekt het ministerie van VWS samen met belanghebbenden hoe gemeenten vanaf 2026 gecompenseerd kunnen worden voor het btw-verlies.

Door het veranderende klimaat, krijgen we steeds vaker te maken met perioden van extreme droogte, hitte en wateroverlast. Hierdoor wordt het steeds moeilijker om het openbare groen te onderhouden conform het gewenste onderhoudsniveau. Daarnaast hebben deze extreme weersituaties gevolgen voor de gezondheid. Zo komt hittestress (als gevolg van de steeds warmere zomers) vaker en in steeds hogere mate voor, zeker in dichtbebouwde gebieden. Daarnaast wonen er in de toekomst steeds meer mensen in de stad. Hier is het vaak warmer dan in open, groene omgevingen, dit wordt ook wel het stedelijk hitte-eiland effect genoemd. Hoge temperaturen kunnen zorgen voor een onaangenaam gevoel, maar ook voor slechter slapen, ziekte of zelfs sterfte. Vooral ouderen en andere kwetsbare groepen kunnen veel last hebben van extreme hitte, wat terug te zien is in meer ziekenhuisopnames en hogere sterftecijfers. Daarom wordt het steeds belangrijker om voldoende, kwalitatief goed, openbaar groen in de stad te hebben om deze negatieve effecten op te kunnen vangen.

Bij enkele kunstwerken in de openbare ruimte is sprake van gebreken, die veiligheidsrisico's met zich mee kunnen brengen voor de omgeving en kunnen leiden tot onherstelbare schade aan de kunstwerken. We weten nog niet welk budget hiervoor benodigd is en komen hier in de 2e Beleidsrapportage 2024 op terug.

5.6 Sociaal domein

5.6.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

Jeugd

Regionale inkoop jeugdhulp

Een groot deel van de jeugdhulp koopt de gemeente Hengelo (verplicht) regionaal in. Per 2025 moet deze jeugdhulp opnieuw ingekocht zijn. In maart 2024 heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang van de regionale inkoop en transformatie (zaaknummer 3730093). Met de Inkoop Jeugdhulp 2025 koersen wij op een regionaal dekkend zorglandschap en hiermee het borgen van de zorgcontinuïteit voor jeugdigen in Twente. Wanneer er wordt vastgesteld dat het ingekochte zorglandschap niet dekkend is, worden nieuwe aanbieders toegelaten. Dit laatste is een belangrijk verschil met de huidige manier van inkopen. Hiervoor is gekozen om de groei aan nieuwe aanbieders in te perken.

Goed opdrachtgeverschap en goede kwaliteit vraagt om reële tarieven. Dit zijn wij wettelijk verplicht. Er zijn verschillende ontwikkelingen die maken dat de tarieven voor meerdere vormen van hulpverlening fors hoger worden. Het betreffen autonome ontwikkelingen. Wij hebben in de informerende brief een eerste inschatting van de impact gemaakt. In deze Zomernota maken wij vanuit de volumeontwikkelingen 2023 een nieuwe inschatting. Zie 24-FP-6.7.

Er komt regionaal een transformatieplan met beheersmaatregelen om de uitzetting van de kosten bij te sturen. Daarbij wordt de relatie gelegd met de Samenwerkingsagenda jeugdhulp Twente, waarover de gemeenteraad in november 2023 is geïnformeerd (zaaknummer 3653475). Een groot deel van de beheersmaatregelen overlappen ons transformatieplan. Door de regionale samenwerking verwachten wij nog wel een versterking van de impact van deze maatregelen. Deze kunnen wij op dit moment nog niet kwantificeren. In de tweede helft van 2024 wordt dit regionale transformatieplan in gezamenlijkheid met de aanbieders uitgewerkt. Wij verwachten in de Zomernota 2025-2029 een beter beeld te kunnen geven of en zo ja hoeveel dit aan extra besparingen zou kunnen opleveren en wat dit eventueel aan extra investering vraagt. Wij zullen als Hengelo intensief meedenken en -doen bij de totstandkoming van dit regionale transformatieplan (zie ook 25-NB-6.3).

Hervormingsagenda Jeugd en transformatieplan

Omdat de regionale inkoop van jeugdhulp niet los staat van de hervormingsagenda Jeugd en ons eigen transformatieplan, is in de informerende raadsbrief van maart 2024 de gemeenteraad ook hierover geïnformeerd.

De landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 heeft als doel het verbeteren van de hulpverlening en moet zorgen voor een financieel beheersbaar en duurzaam jeugdstelsel. Er zitten lokale en regionale maatregelen in de hervormingsagenda. Inhoudelijk komen de visie, urgentie en de richting van lokale maatregelen van de hervormingsagenda en ons transformatieplan goed met elkaar overeen. Er is een aantal maatregelen die wij nog onvoldoende in gang hebben gezet of die (op termijn) meer aandacht vragen. Dit heeft onze aandacht, onder andere bij de verwerving van de basisondersteuning. Zo hebben wij begin 2024 tijdens de dialoogsessies met het samenwerkingsverband van aanbieders gesproken over de inzet van ervaringsdeskundigen.

De regionale maatregelen in de hervormingsagenda worden nog uitgewerkt, maar komen grotendeels al terug in de Samenwerkingsagenda. Daarover hebben wij nu geen nieuwe informatie.

Financieel zien wij dat de taakstellingen die zijn opgenomen voor Jeugd in het transformatieplan volstaan. Er is geen aanvullende taakstelling op basis van de hervormingsagenda. Dit is verwerkt in de lagere rijksinkomst (gemeentefonds) waarmee wij in het transformatieplan en onze begroting rekening hebben gehouden.

In het coalitieakkoord Rutte IV is wel een extra bezuiniging van € 511 miljoen landelijk op jeugdzorg aangekondigd. Dit betekent voor Hengelo een taakstelling van € 2,6 miljoen. Het Rijk heeft in mei 2022 besloten dat deze voor rekening en risico van het Rijk is. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 kan nog niet gerealiseerd worden, omdat rijksmaatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn benoemd. Hiervoor ontvangen we o.b.v. de meicirculaire 2024 extra middelen in 2025 in het gemeentefonds. Hierdoor vervalt in 2025 de oorspronkelijke stelpost 'Taakstelling Jeugd door nieuwe rijksmaatregelen'. Daarmee is de taakstelling vanaf 2026 nog niet weg. Het Rijk zal nieuwe, aanvullende maatregelen moeten nemen om deze taakstelling te kunnen invullen of dat de taakstelling wordt afgeschaft. Dit laatste is verwoord in het Hoofdlijnenakkoord van de nieuwe kabinetsformatie.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Naast de hervormingsagenda loopt een traject tot vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen. Het landelijk programma 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' schets op hoofdlijnen hoe de kind- en gezinsbescherming er over vijf tot tien jaar (2026-2031) uit kan zien. In 2023 zijn eerste stappen gezet om het Toekomstscenario vorm te geven in Twente, maar is dit na capaciteitsproblemen bij partners stil komen te liggen. In maart 2024 is een nieuwe projectleider gestart die opnieuw bekijkt op welke wijze de beoogde pilot waar gemeente Hengelo aan deelneemt vorm kan krijgen. Zie ook 25-NB-6.4.

Pilot Kind in Huis

Naar aanleiding van een aangenomen raadsmotie 'buurtgezinnen' in 2023 hebben we Humanitas Twente gevraagd om de pilot Kind in Huis te gaan starten in Hengelo.

Doel van deze pilot is om vraagouders te ontlasten en ondersteunen bij praktische vragen. Door ondersteuning van steunouders is er extra aandacht voor de kinderen en kan zwaardere zorg worden voorkomen.

De pilot is in het najaar van 2023 gestart. In het eerste kwartaal van 2024 zijn de eerste vraaggezinnen en steungezinnen aan elkaar gekoppeld. Wij zijn voornemens om, bij een positieve evaluatie met betrokkenen, deze pilot vanaf 2025 structureel te borgen in de basisondersteuning.

Ondersteuningsstructuur op scholen

De pilot Jeugdhulpteams (JHT) op zorgintensieve scholen loopt tot en met juli 2025. Uit de pilot blijkt tot nu toe dat een vorm van ondersteuning en jeugdhulp op deze scholen helpend is voor de leerlingen en hun ouders. Inhoudelijk sluit het aan op de basisondersteuning die wij vanaf 2025 nieuw inkopen. Qua timing en risico is er voor gekozen het JHT niet mee te nemen in de opdracht voor de basisondersteuning. Afstemming en samenwerking met de ondersteuning op de zorgintensieve scholen is echter wel aan de orde.

De pilot wordt geëvalueerd en op basis daarvan bekijken wij hoe wij vanaf juli 2025 doorgaan met de ondersteuningsstructuur op zorgintensieve scholen in Hengelo. Wij hebben in het transformatieplan rekening gehouden met een investeringsbijdrage. Omdat nog niet duidelijk is hoe de ondersteuningsstructuur straks wordt voortgezet, weten wij niet of dit bedrag volstaat. Wij komen daar volgend jaar in de Zomernota op terug.

Zorg, welzijn en wonen

Sociale basis

De gemeente Hengelo versterkt met de transformatie de sociale basis. Wij investeren in wijken zodat inwoners elkaar kunnen ontmoeten en professionals basisondersteuning kunnen bieden aan de gemeenschap. Het doel is dat inwoners zich minder eenzaam voelen en individuele ondersteuning slechts beperkt nog nodig is.

Wij investeren in de wijkcentra en wijkhuizen. De verbouwing van het wijkcentrum Slangenbeek staat voor 2025 gepland. Om te zorgen dat deze voorzieningen voldoende zijn in alle wijken en de openingstijden aansluiten bij de behoeften van de inwoners, hebben wij in de Zomernota 2023-2027 al aangegeven mogelijk te zullen investeren in het beheer van de wijkcentra. Dit beheer wordt uitgevoerd door het Sociaal Leer-Werkbedrijf (SWB). Wij hebben binnen de bestaande begroting (kleine posten binnen het taakveld 'Samenkracht en burgerparticipatie' die niet structureel werden ingezet) ruimte gevonden om hiermee een start te maken en gaan 2 fte extra beheer inzetten.

Samen met vrijwillige besturen van de wijkcentra en samenwerkende partners in de wijken kijken wij daarnaast wat er nodig is om de sociale basis te versterken. Dit kan, zoals in het transformatieplan is aangegeven, (financiële) consequenties hebben. Zowel voor de gebouwen en het gebruik ervan, als mogelijk ook voor de opdracht of uitvoering van de vrijwillige besturen van de wijkcentra of voor specifieke activiteiten. Wij faciliteren inwoners- en andere maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan een sterke sociale basis en onderzoeken daarom of een inwonersfonds hieraan kan bijdragen. Dit met het doel samenkracht, talent en zorg van, voor en door onze inwoners te ondersteunen bij problemen die onze inwoners ervaren. Voor de eventuele financiering van een dergelijk fonds komen wij terug bij de gemeenteraad.

Pilot Krachtig oud worden

In april 2023 is de pilot 'Krachtig oud worden' (Powerful Ageing) van start gegaan, die loopt tot medio augustus 2024. De deelnemers kunnen tot een jaar na afloop van de pilot gebruik maken van het traject.

De komende maanden werken wij aan een structurele aanpak zodat de Hengeloër krachtig oud kan worden. De kosten dekken wij uit de bestaande begroting.

Abonnementstarief

Het Rijk heeft een wetsvoorstel opgesteld om te komen tot een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Dit wetsvoorstel is niet controversieel verklaard. De voorbereidingen voor

deze wetswijziging gaan vooralsnog door. Met het wetsvoorstel wordt het huidige abonnementstarief afgeschaft. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat inwoners die deze bijdrage moeten betalen zelf in een oplossing zullen gaan voorzien. Vanuit gemeenten is aangegeven dat, mede gezien de beperkte beschikbaarheid van particuliere hulp, de verwachting is dat de opbrengsten van de eigen bijdrage niet aan zullen sluiten bij de ingeboekte korting op het gemeentefonds.

Het Rijk verwacht met de aanpassing van de wet minder aanspraak door inwoners (dus lagere kosten) en meer inkomsten (uit de eigen bijdrage). Daarom is ook een uitname in het gemeentefonds gepland, voor de gemeente Hengelo van € 1,85 miljoen per jaar vanaf 2026 (zie Zomernota 2023-2027 23-FP-9.3). De gemeente Hengelo heeft hiervoor een taakstelling opgenomen. Deze taakstelling is buiten het Transformatieplan gehouden, omdat wij hier zelf geen invloed op hebben.

Onafhankelijke cliëntondersteuning

Onafhankelijke cliëntondersteuning is een wettelijke verplichting vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). In 2024 is Wijkkracht hiervoor verantwoordelijk. Bij inwoners waarbij sprake is van complexe vraagstukken - mede gekoppeld aan de Wet langdurige zorg (Wlz) - wordt incidenteel SCOT (Stichting Cliëntondersteuning Twente) gevraagd om te ondersteunen. De transformatie in het sociaal domein en de realisatie en doorontwikkeling van de basisondersteuning geeft aanleiding om de onafhankelijke cliëntondersteuning opnieuw te positioneren.

Pilot Logeerszorg

Per 1 februari 2024 is de regionale Pilot Logeerszorg gestart, waar alle veertien Twentse gemeenten aan meedoen, evenals zorgkantoor Menzis en vier zorgaanbieders die de bedden beschikbaar stellen. In deze pilot worden zeven logeerbedden aangeboden (één Wmo, zes Wlz). Deze bedden kunnen worden gebruikt door inwoners om één of meerdere nachten in te logeren, wanneer dit nodig is om de mantelzorger(s) te ontlasten. De gemeente Hengelo betaalt wanneer een inwoner gebruik maakt van een bed. Deze pilot loopt tot 1 februari 2025. In de zomer van 2024 wordt de pilot geëvalueerd door de regionale projectgroep en wordt bepaald of en in welke vorm deze werkwijze wordt verlengd en gefinancierd.

Huisvesting voor kwetsbare inwoners

We zetten sterk in op het realiseren van huisvesting voor kwetsbare inwoners (statushouders, ouderen, jongvolwassenen, inwoners met GGZ of LVB problematiek etc.). Wij zien een toename van inwoners met meervoudige en complexe problematiek en in de toekomst minder beschikbare plekken in de 24-uurs zorg. Bovendien vraagt de naar verwachting toekomstige Wet versterking regie Volkshuisvesting dat we zorgdragen voor de huisvesting van diverse doelgroepen en urgentiegroepen en daarbij ook de eventueel benodigde zorg en ondersteuning organiseren. Met onze zorg en welzijnspartners onderzoeken we hoe deze ondersteuning bij complexe problematiek innovatief in de wijken georganiseerd kan worden. We moeten ook rekening houden met een toename van nieuwkomers door migratiestromen ten gevolge van de problemen elders in de wereld. Het aantal inwoners dat een beroep doet op ondersteuning bij het zelfstandig wonen neemt toe.

Recentelijk hebben de gemeenten in Twente de Regionale woonzorgvisie Twente' en het 'Afsprakenkader ouderenhuisvesting Twente' vastgesteld. Dit plan beschrijft de gezamenlijke woonzorgopgave en biedt een basis om aan de slag te gaan met een lokale woonzorgvisie als onderdeel van de volkshuisvestelijke opgave.

Decentralisatie beschermd wonen (BW)

Het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel is nog steeds controversieel verklaard. Ook het objectieve verdeelmodel voor de middelen die gemeenten ontvangen voor BW wordt nog niet ingevoerd. Want dat is onlosmakelijk verbonden met het woonplaatsbeginsel. De nieuwe streefdatum voor invoering is nu 1 januari 2026.

Zorg en Veiligheid

Doorontwikkeling Huis van Herstel

Het huis van herstel is een pilot voor een kleinschalige detentievoorziening bij de penitentiaire inrichting (PI) in Almelo, die als doel heeft Twentse gedetineerden met multiproblematiek succesvol te laten re-integreren. Vanaf 2026 is er geen bijdrage meer vanuit het ministerie voor deze pilot en is het aan de gemeenten of zij door willen gaan met (de bekostiging van) het huis van herstel. Momenteel wordt een maatschappelijke kosten-baten analyse en plan van aanpak tot doorontwikkeling en financiering voorbereid.

Uitbreiding regionaal meldpunt zorgwekkend gedrag met politiemeldingen

Vanaf 2023 is het meldpunt vanwege de jarenlange toename van meldingen uitgebreid en structureel belegd bij

GGD Twente. Vanaf medio 2023 meldt ook de politie zorgmeldingen aan bij het regionaal meldpunt. Hierdoor zijn het aantal meldingen - zowel acuut als niet acuut - verder gestegen. Door een tijdelijke subsidie van Zon Mw is er voorzien in een tijdelijke formatieuitbreiding tot juni 2025 bij het regionaal meldpunt om deze stijging op te vangen. De komende tijd gaan we de meldingen monitoren en wordt onderzocht hoe we hier op moeten anticiperen en of en zo ja hoeveel extra kosten dit met zich meebrengt.

Regionale impuls m.b.t. domeinoverstijgende samenwerking op zorg en veiligheid

In Twente is er een samenwerking op het gebied van Zorg, Veiligheid en Straf (ZVS) als verbindende factor tussen het sociaal domein, het zorgdomein en het veiligheidsdomein. Vanuit deze samenwerking hebben wij regionaal subsidie aangevraagd en ontvangen voor de versterking van hulp aan inwoners met onbegrepen gedrag. Het gaat om € 1 miljoen, die wij de komende jaren op drie onderdelen gaan inzetten: verkennen uitbreiding regionale streettriage, opvolging politiemeldingen via Meldpunt Zorgwekkend Gedrag en invulling geven aan wederkerigheid binnen de Wet verplichte ggz (hoe zorg je dat mensen na opname weer goed mee kunnen doen in de wijk/omgeving).

Participatie, werk en inkomen

Breed offensief Participatiewet en Participatiewet in balans

In de Beleidsbegroting 2024-2027 hebben wij aangegeven dat er lopende het jaar nog een aantal maatregelen van het wetsvoorstel 'Breed Offensief Participatiewet' ingevoerd zou worden. Met dit offensief stelt het kabinet maatregelen voor om meer mensen met een beperking aan een baan te helpen en aan het werk te houden. In dit kader is de nieuwe Reintegratieverordening vastgesteld.

Ook was de verwachting dat het programma 'Participatiewet in balans' in 2024 zou ingaan. Met dit programma wil de overheid de ervaren hardheid wegnemen door vertrouwen en menselijke maat als centrale begrippen te verankeren in (de uitvoering van) de wet. Hierdoor krijgen onze professionals meer handelingsvrijheid. Verdeeld over 3 sporen wordt er hard gewerkt aan de in- en uitvoering hiervan. Daadwerkelijke wijzigingen worden in 2025 verwacht. Dit kan grote gevolgen hebben voor de manier van werken. Wij volgen de ontwikkelingen op de voet en waar nodig passen wij onze werkzaamheden aan in lijn met bovenstaande ontwikkelingen.

Dit voorjaar liep de internetconsultatie 'Wijziging Participatiewet in verband met categoriale bijzondere bijstand voor alleenverdieners'. Met de informatie die op dit moment beschikbaar is, verwachten wij geen extra kosten. Het uitgangspunt is dat zowel de uitvoeringskosten als de uitkeringslasten gecompenseerd worden. Op het moment dat wij meer weten over de omvang van de doelgroep (waarschijnlijk eind juni 2024), kunnen wij bepalen op welke wijze wij hiermee om gaan. Dan zullen wij de gemeenteraad hierover informeren.

Arbeidsmarkt

De gemeente Hengelo heeft al lange tijd te maken met een krappe arbeidsmarkt. Dat is gunstig voor werkzoekenden, al verschilt het aanbod per beroepsgroep. Door naast lokaal ook regionaal samen te werken, ondersteunen wij alle inwoners die kunnen en willen werken. Door onder meer loopbaan- en coaching gesprekken, adviseren in herscholing, omscholing en bijscholing en het inzetten van ondersteuningsinstrumenten helpen we de inwoners die een (andere) baan zoeken. Vooruitlopend op de ingezette landelijke ontwikkelingen voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur, hebben wij regionaal een strategische agenda voor de komende jaren uitgewerkt. Wij verkennen in Hengelo de mogelijkheden en financiële gevolgen van het daadwerkelijk vestigen van een zogenoemd Werkcentrum Twente.

Beleidskader armoede en schulden

In 2020 heeft de gemeenteraad het beleidskader Armoede en Schulden vastgesteld voor de periode van 2021 tot en met 2024. Deze loopt dit jaar ten einde. Daarom gaan wij een nieuw beleidskader opstellen. In de aanloop daar naar toe, kwam tijdens de politieke markt van 21 november 2023 de stand van zaken met betrekking tot het beleidskader armoede en schulden al aan de orde. De stand van zaken en de opbrengsten uit de politieke markt vormen, naast het bepaalde in het Transformatieplan en de actuele lokale en landelijke ontwikkelingen, belangrijke input voor het nieuwe beleidskader. Via een informerende brief (zaaknummer 3725423) is de gemeenteraad in maart jl. op de hoogte gesteld van het proces en de uitgangspunten rondom het nieuwe beleidskader.

Leven lang ontwikkelen

De gemeente Hengelo zet zich in voor het verbeteren van lage of beperkte basis- en vakvaardigheden van inwoners. Met als doel de sociale inclusie en positie op de arbeidsmarkt te verbeteren. Wij bieden zowel formeel het WEB

aanbod (Wet Educatie Beroepsonderwijs) als ook non formeel taalaanbod (Taal in de Wijk) voor de inwoners op NT1 en NT2 niveau (Nederlands als tweede taal), maar bijvoorbeeld ook voor Oekraïners.

Twente is daarnaast één van de twee pilot regio's vanuit het Leven Lang Ontwikkelen Collectief die aan de slag is gegaan. Onder de noemer Ikletterop.nl leren inwoners de basis- en vakvaardigheden met mogelijke uitbreiding op beroepsonderwijs én trajectbegeleiding.

Inburgering

De gemeente Hengelo geeft uitvoering aan de Wet inburgering die in 2022 in is gegaan, met als doel dat alle inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in de Nederlandse samenleving. Het liefst door betaald werk. Wij hebben de regie over het hele inburgeringstraject en ontvangen extra middelen voor de uitvoering en een programmabijdrage per inburgeringsplichtige. Wij krijgen elk half jaar een wettelijke taakstelling van de provincie om statushouders te huisvesten (gebaseerd op het aantal inwoners). De verhoogde asielinstroom in Nederland leidt tot hogere taakstellingen, ook voor de gemeente Hengelo. Naar verwachting blijft de taakstelling ook in 2025 hoog. Wij verwachten dat wij bij een hogere taakstelling financieel door het Rijk worden gecompenseerd.

Onder de oude wet had de gemeente een beperkte taak en heeft de inburgeraar zelf de regie over zijn traject. Deze inburgeraars hebben veelal een uitkering en dan is de gemeente verplicht om te zorgen voor uitstroom naar werk. Er is een groep inburgeraars die onder de oude Wet inburgering 2013 vallen, die nog niet aan hun inburgeringsverplichting heeft voldaan en daarvoor geen geld meer kan lenen bij DUO. De zogenaamde ELIP-groep (einde lening nog inburgeringsplichtig) is gebaat bij extra begeleiding in hun traject en inzet voor taal, zodat zij hun inburgering halen en daarmee de kansen op uitstroom naar werk groter worden. Zie 24-FP-6.3.

Beleidsagenda nieuwkomers

Op gemeenten wordt een steeds groter beroep gedaan om vluchtelingen op te vangen, al dan niet binnen een wettelijk kader. Het is verstandig erop voorbereid te zijn dat opvangen een reguliere gemeentelijke taak wordt, die in periodes beperkt is, en op andere momenten piekt. Het opnemen van nieuwe (tijdelijke) bewoners gaat daarbij verder dan enkel de fysieke opvang. Het wordt zichtbaar in de stad en de wijken. Het heeft gevolgen voor voorzieningen en het zal merkbaar worden in de gemeentelijke organisatie door de domeinoverstijgende opgaven. Om hierop te kunnen anticiperen en acteren, ook in samenwerking met verschillende externe partijen en in aansluiting op relevante (voorgenomen) ontwikkelingen op landelijk en regionaal niveau, is een beleidsagenda opgesteld. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd (zaaknummer 3741482). Voor de uitvoering van de beleidsagenda reserveren wij middelen (24-FP-6.3).

Doelstellingen en beleidsindicatoren

Zoals wij eerder in de P en C documenten hebben aangegeven, zullen wij een deel van de beleidsdoelstellingen en -indicatoren aanpassen aan de veranderingen die het transformatieplan met zich mee brengt. Met de verwerving van de basisondersteuning per 1 januari 2025 verandert er in ieder geval veel voor de in de Beleidsbegroting opgenomen beleidsdoelstellingen over de algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. Maar het kan ook invloed hebben op andere doelstellingen en indicatoren. Wij zullen hiervoor in de Beleidsbegroting 2025-2028 met een voorstel komen richting de gemeenteraad. Dit vooruitlopend op het gemeentebrede proces van herijking van doelstellingen en beleidsindicatoren dat in 2025 gaat lopen.

5.6.2 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2024	2025	2026	2027	2028
25-NB-6.1	Wachttijstvrij werken team Jeugd en Gezin	-	-345	-345	-345	-345
25-NB-6.2	Afspraken over verwijzingen van externe verwijzers en samenwerking met basisondersteuning	-	-153	-41	b.n.	b.n.
25-NB-6.3	Wonen en verblijf (instroom beperken en uitstroom bevorderen)	-	p.m	p.m	p.m	p.m
25-NB-6.4	Afspraken gecertificeerde instellingen en toekomstscenario kind en gezinsbescherming	-	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
25-NB-6.5	Brede analyse en triage aan de voorkant	-	-97	-97	-23	-23
25-NB-6.6	Wijkgericht werken	-	-503	-509	-	-
25-NB-6.7	Investeren in sociale basis jongeren	-	-310	-310	-	-

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

25-NB-6.1 Wachttijstvrij werken team Jeugd en Gezin

Toelichting op het voorstel

Al een aantal jaar heeft team Jeugd en Gezin onvoldoende fte om aan alle wettelijke taken en verwachte werkzaamheden te voldoen. Er is momenteel sprake van een wachtlijst. Wij werken met een caseload van 1 fte op 30 zaken, terwijl de Gecertificeerde Instelling (GI) met een -recent aangepaste- landelijk vastgestelde caseload werkt van 1 fte op 12 zaken. En dat terwijl wij met vergelijkbare werkzaamheden, casussen en problematieken te maken hebben. En de aangepaste caseload bij de GI kan tot effect hebben dat meer casussen overgedragen worden naar het vrijwillig kader, ofwel de gemeente.

Gezien de toenemende problematiek en complexiteit, is er onvoldoende tijd om goed te sturen op problematiek en is de situatie van reactief handelen en brandjes blussen ontstaan. De regisseurs doen het hoognodige, moeten continue prioriteren of sluiten casuïstiek vroegtijdig af om nieuwe casuïstiek op te kunnen pakken. Hierdoor ontstaat echter een waterbedeffect, waarbij casuïstiek op een later moment alsnog in beeld komt, mogelijk verergerd is en er ook meer sprake is van crisis. Zowel het beheren van de wachtlijst als het inspelen op crisissituaties kost extra tijd en resulteert veelal in duurdere zorginzet.

Daar waar Hengelo ambtelijk destijds bewust heeft gekozen om de wachtlijst niet op te laten lopen, zien wij nu een structurele wachtlijst ontstaan. De huidige workloadbelasting gaat ten koste van geleverde kwaliteit en de mentale gezondheid van medewerkers.

Dat er inmiddels structureel sprake is van een wachttijd, geeft ook aan dat er structureel een capaciteitstekort is. Het is acceptabel om incidenteel een wachttijd van twee weken tot vier weken te hebben maar wanneer dit oploopt tot een structurele wachtlijst van minimaal twee maand (wat nu het geval is), brengt dit zoals hierboven beschreven verstrekende gevolgen met zich mee. Om wachtlijst vrij te kunnen werken is een uitbreiding van 3 fte structureel benodigd. Hiervoor is geen dekking binnen het sociaal domein.

We zetten in op een structureel aantal fte's omdat de nieuwe contractperiode minimaal vier jaar is (exclusief de optiejaren), zowel lokaal als regionaal. En omdat tijdelijke arbeidskrachten niet meer te vinden zijn.

Omdat we verwachten dat de lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen effecten hebben op de regievoering van gemeenten en daarmee op de wachtlijsten, stellen we voor om aan dit advies voor nieuw beleid een opdracht toe te voegen. De opdracht om binnen drie jaar te komen tot vaststelling van zowel kerntaken van de gemeentelijke toegang (maar ook contractmanagement en inkoop) en een daarmee gepaard gaande werkbare caseloadnorm voor het team Jeugd en gezin.

Maatschappelijke effecten

Wanneer wij wachttijstvrij kunnen werken, komt dit de jeugdhulp aan jeugdigen en gezinnen ten goede en kunnen de problemen die zij ervaren eerder en wellicht beter worden opgepakt. En kan verergering van problematiek en eventuele maatschappelijke gevolgen voorkomen worden. Tevens kan dit effect hebben op de trajectduur en zal er mogelijk sneller afgeschaald kunnen worden naar de basisondersteuning.

Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Oplopende problemen bij jeugdigen en gezinnen met eventuele maatschappelijke gevolgen van dien. En mogelijk duurdere inzet en oplopen zorgkosten.

25-NB-6.2 Afspraken over verwijzingen van externe verwijzers en samenwerking met basisondersteuning

Toelichting op het voorstel

Op dit moment wordt het Preventieteam Jeugd, met daarin onder andere de Praktijkondersteuners Huisartsen (POH) en Schoolzorgondersteuners (SZO), aangestuurd vanuit het team Jeugd en Gezin van de gemeente Hengelo. Daarmee hebben wij indirect zicht op de verwijzingen van de huisarts (via de POH) en de jeugdarts (via de SZO). Per 2025 zit het Preventieteam in de opdracht 'Realiseren en doorontwikkelen basisondersteuning'. Daarmee verleggen wij de regie op deze verwijzingen en vraagt het van ons een andere manier van sturen en samenwerken met betrekking tot de instroom in maatwerk. Daarom zetten wij samen in op een omslag in denken en doen.

Daarnaast pleiten wij voor structureel overleg met de Gecertificeerde instellingen (GI's) over de meest passende en daarbij financieel bewuste zorginzet. Om samen beter in te zetten op normaliseren, basisondersteuning, lichtere jeugdhulp en kortere inzet van producten als verblijf.

Het investeren in de omslag in denken en doen en het commitment van partners op de maatschappelijke en financiële opgaven, vraagt tijd. De afgelopen jaren hebben ons geleerd dat verwijzers het niet prettig vinden dat wij aan hun rol als verwijzers komen. Wij hebben de verwijzers echter keihard nodig om de inhoudelijke en financiële doelen van de transformatie te behalen. Met het oog op de oplopende tekorten jeugd, werken wij met hun aan stevige regie op te toegang (zie strategische agenda, paragraaf 4.1). Dit doen wij onder andere door met het samenwerkingsverband van aanbieders van de basisondersteuning afspraken te maken over verwijzingen naar de maatwerkvoorzieningen. Op casusniveau door contact op te nemen met team Jeugd en Gezin, maar ook door zakelijk partnerschap met afspraken over monitoring, sturing (op klantstromen) en contractmanagement.

Daarnaast is in de regionale inkoopdocumenten opgenomen dat alle jeugdhulpinzet vanuit medische verwijzer bij meer dan 6000 minuten of bij een verlenging/langer dan een jaar alsnog door de gemeentelijke toegang moet worden beoordeeld alvorens er een verlenging afgegeven kan worden. Het gaat daarbij om zo'n 600 (van de 1.600) indicaties door medische verwijzers, die na dat jaar naar het team Jeugd en Gezin gaan.

Wij hebben de afgelopen jaren met beperkte capaciteit (succesvol) ingezet op afspraken met externe verwijzers, maar achten structurele en extra inzet vanaf 2025 noodzakelijk (€ 230.000). Voor de omslag in denken en doen en het in beweging brengen van het jeugdzorgstelsel.

Tot slot verwachten wij de eerste jaren van de realisatie en doorontwikkeling van de basisondersteuning incidenteel vanuit de gemeentelijke toegang inzet te moeten plegen (1 fte voor 2025 en 2026). Voor het (her)inrichten van werkprocessen, maken van samenwerkingsafspraken en investeren in de nieuwe ketensamenwerking. Daarnaast vragen wij van het samenwerkingsverband van aanbieders van de basisondersteuning ons nauw te betrekken bij (innovatieve) ontwikkelingen (inhoudelijk dan wel in de samenwerking met huis- en jeugdartsen. Wij nemen dit op in de Ontwikkelagenda en Strategische meerjarenagenda die wij opstellen met het samenwerkingsverband.

De formatie-uitbreiding kan grotendeels gedekt worden binnen het sociaal domein. Voor de jaren 2025 en 2026 zijn incidenteel aanvullende middelen benodigd.

Maatschappelijke effecten

Door het voeren van een stevige regie op de toegang en verkrijgen van commitment van externe verwijzer op de maatschappelijke en financiële opgave van het sociaal domein, willen wij (financieel) passende zorg bieden; nu en in de toekomst.

Risico's

Op het moment dat wij geen commitment van de externe verwijzers krijgen op de opgaven in het sociaal domein, zal het lastiger worden te sturen op de toegang tot de jeugdhulp.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Dan verwachten wij de toenemende inzet van jeugdhulp en de olopende tekorten niet te kunnen ombuigen.

25-NB-6.3 Wonen en verblijf (instroom beperken en uitstroom bevorderen)

Toelichting op het voorstel

In lijn met het huidige transformatieplan focussen wij ons **lokaal** op het gebruik van toekomstplannen bij jongeren 16+. Wij maken hierover afspraken met aanbieders via de nieuwe regionale inkoop (zie hieronder) en ons samenwerkingsverband van aanbieders van de basisondersteuning. Wij intensiveren de volgende acties

- Wij gaan de uitstroom van 16+ jongeren die al in wonen en verblijf zitten (32 cliënten van 16-18 jaar, exclusief pleegzorg) bevorderen door aanbod van woningen die tijdelijk voor deze jongeren beschikbaar gesteld worden (met de nodige ondersteuning), om doorstroom naar een eigen woning mogelijk te maken. Dit vraagt veel in toewijzing, matching en sturen op doorstroom.
- Wij gaan bij nieuwe instroom, jongeren op voorhand al het perspectief naar zelfstandigheid bieden. Jongeren blijven nu onnodig lang in verblijfsvoorzieningen. Dit kunnen wij voorkomen door aan de voorkant beter de verwachtingen te managen. Daarnaast zien wij in de praktijk dat het helpend is om perspectief te bieden waardoor jongeren gemotiveerd raken om echt aan de slag te gaan met het toekomstplan. Tevens gaan wij de aanbieder verantwoordelijk maken voor een passend aanbod dat aansluit bij de praktijk en inspeelt op actuele ontwikkelingen.
- Wij zetten de (gedigitaliseerde) toekomstplannen breder in, niet alleen voor jongeren in wonen en verblijf. Waarbij wij van aanbieders vragen zich niet alleen te richten op de mentale gezondheid van jongeren, maar ook op de aanpak/ het voorkomen van bijvoorbeeld schulden, geen netwerk meer, basis niet op orde. En dan is het toekomstplan geen doel op zich, maar het helpt jongeren, hun netwerk en professionals te bewegen richting een zelfstandig perspectief.

Vanuit de Samenwerkingsagenda zijn wij een **regionaal** coördinatiepunt wonen en verblijf aan het inrichten. Dit coördinatiepunt moet er voor zorgen dat er betere matches komen, dat wij beter kunnen sturen op de instroom (goedkoopst adequaat alternatief) en dat er een goed beeld komt van het Twentse zorglandschap wonen en verblijf. Wij verwachten dat dit coördinatiepunt ons gaat helpen in het beperken van de instroom en wellicht ook bij het bevorderen van de uitstroom. Het coördinatiepunt wordt in eerste instantie incidenteel gefinancierd met regionale transformatiemiddelen. Voor structurele financiering komen wij mogelijk volgend jaar terug bij de gemeenteraad. Voordat een casus naar het coördinatiepunt toe kan, moet de verwijzer een zogenaamde verklarende analyse invullen. Dit vraagt ook iets van ons team Jeugd en Gezin. Zie hiervoor 25-NB-6.5.

Daarnaast worden met de nieuwe **regionale** inkoop jeugdhulp afspraken gemaakt met aanbieders over een reductie van de inzet van wonen en verblijf. In de tweede helft van 2024 worden deze afspraken geconcretiseerd. Zie ook de beschrijving bij beleidsmatige ontwikkelingen (paragraaf 5.6.1). Per 2025 zal dit intensief gemonitord moeten worden, via extra casusregie en/of leveranciers- en contractmanagement. Gezien de impact van wonen en verblijf op de jeugdigen en op ons budget, gaan wij hierop intensiever inzetten. Zoals in paragraaf 5.6.1 aangegeven kunnen wij nog niet overzien of en zo ja hoeveel een reductie zou kunnen opleveren en wat dit eventueel aan extra inzet vraagt. Daarom zetten wij dit nu op PM. Hierop komen wij op een later moment nog terug bij de gemeenteraad.

Met het oog op de financiële impact van wonen en verblijf, wordt deze zorgvorm korter gecontracteerd. Daarmee is het ook noodzakelijk alvast vooruit te kijken naar een nieuwe en mogelijk andere vorm van inkopen per 2028. Wij verwachten hiermee in 2025 al te zullen starten en extra inzet nodig te hebben, maar ook dat vraagt een nadere inschatting.

De vormgeving van het coördinatiepunt en het meedenken en doen met de totstandkoming van het regionale transformatieplan vraagt incidenteel voor 2024 inzet vanuit zowel uitvoering, contractmanagement en beleid. Dit kunnen wij dekken uit het incidentele voordeel in 2024 op het transformatieplan (zie 24-FP-6.1).

Maatschappelijke effecten

Door zowel lokaal als regionaal nieuwe afspraken te maken over de toegang tot en uitstroom uit wonen en verblijf willen wij (financieel) passende zorg bieden; nu en in de toekomst.

Risico's

Op het moment dat wij geen goede afspraken kunnen maken over de toegang tot en uitstroom uit verblijf, kunnen wij structureel de ombuiging van de transformatie niet behalen.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Dan verwachten wij de toenemende inzet van jeugdhulp en de oplopende tekorten niet te kunnen ombuigen.

25-NB-6.4 Afspraken gecertificeerde instellingen en toekomstscenario kind en gezinsbescherming

Toelichting op het voorstel

Het contact met de Gecertificeerde instellingen (GI's) over hun verwijzingen en de inzet van jeugdhulp gaat steeds beter en de gesprekken zijn steeds constructiever. Zoals in 25-NB-6.2 is beschreven gaan wij dit intensiveren (met het oog op de nieuwe basisondersteuning in Hengelo), maar dat blijft veelal sturen achteraf. Wij pleiten voor betere afspraken aan de voorkant en commitment op de maatschappelijke en financiële opgave, regionaal. Met het 'Implementatieplan 'Werkwijze GI' zijn in het verleden regionale samenwerkingsafspraken opgesteld, waarbij de GI's met de gemeente zouden afstemmen voordat geïndiceerde zorg wordt ingezet. Uiteindelijk hebben wij hierover geen overeenstemming bereikt met de GI's. Zij vonden dat gemeenten te veel op hun verwijzstoel gingen zitten. Wij willen hierover graag opnieuw in gesprek met de GI's. Dit kan vanuit de Samenwerkingsagenda jeugdhulp Twente, waaraan ook de GI's deelnemen. Onder andere via de Twentse pilot Toekomstscenario (zie Beleidsmatige ontwikkelingen in paragraaf 5.6.1). De verwachting is dat wij de 'Werkwijze GI' kunnen integreren binnen de pilot.

De pilot zou in Twente starten met vijf gemeenten, inclusief de gemeente Hengelo. Daarmee willen wij bereiken dat er sneller passende hulp en meer integrale en duurzame oplossingen worden ingezet voor jeugdigen en gezinnen. En dat zij zich beter gehoord en gezien voelen.

Door personeelstekort heeft de pilot wat vertraging opgelopen, maar het doel is nog steeds de werkwijze uit de pilot in 2025 in te bedden als reguliere werkwijze. Met de Zomernota 2023-2027 hadden wij incidenteel 2 fte inzet voor deelname aan de pilot, maar met het oog op structurele implementatie in 2025 stellen wij voor deze fte's structureel te maken. Daarmee verwachten wij ook te kunnen voldoen aan de eis uit het programma Toekomstscenario dat er per 1 januari 2025 altijd een vast aanspreekpunt voor de cliënt moet zijn, ondanks de door de kinderrechtter uitgesproken maatregel, als er sprake is van complexe gezinscasuïstiek. De GI en lokale Toegang zullen daar intensiever met elkaar moeten samenwerken omdat er dan veelal sprake is van (structurele) onveiligheid. Deze structurele formatie kunnen wij dekken binnen het sociaal domein.

Maatschappelijke effecten

Door regionale afspraken over de werkwijze van de GI's en uitvoeren van de pilot, willen wij in samenwerking de meest (financieel) passende zorg bieden in complexe gezinscasuïstiek (waarbij veelal sprake is van onveiligheid).

Risico's

Op het moment dat wij niet tot afspraken komen en/of de nieuwe werkwijze niet kan worden ingebed, kan dit gevolgen hebben voor de veiligheid van kinderen.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Dan verwachten wij de toenemende inzet van jeugdhulp en de oplopende tekorten niet te kunnen ombuigen.

25-NB-6.5 Brede analyse en triage aan de voorkant

Toelichting op het voorstel

In de Hervormingsagenda Jeugd (zie paragraaf 6.5.1 beleidsmatige ontwikkelingen) staat dat gemeenten moeten inzetten op 'Stevige lokale teams'. Als onderdeel hiervan is er een kwaliteitskader met criteria ontwikkeld voor het uitvoeren van een brede analyse waar triage, een verklarende analyse en verwijzing onderdeel van zijn. De verklarende analyse wordt ook verplicht wanneer wij een casus naar het coördinatiepunt wonen en verblijf willen doorzetten (zie format 25-NB-6.3). In de hervormingsagenda wordt gesteld dat het van belang is om tijdens dit proces van onderzoek te vertragen. Dat wil zeggen aan de voorkant meer tijd nemen voor brede vraagverheldering/verklarende analyse om daarmee goed de vraag achter de vraag te achterhalen.

Daarbij moeten wij inzetten op regionale afspraken over hoe gemeenten de toegang inrichten. Niet alleen de hervormingsagenda, maar ook aanbieders vragen om meer eenduidigheid. Deze eenduidigheid en afspraken zorgen er voor dat aanbieders gemeenten minder tegen elkaar uitspelen. Wanneer wij hierover als gemeenten betere afspraken maken, is het voor de toegang ook makkelijker om stelling te nemen. Nu blijft dit altijd lastig.

Voor deze formatie-uitbreiding is gedeeltelijk dekking binnen het sociaal domein.

Maatschappelijke effecten

Vertragen aan de voorkant en een goede verklarende analyse zal resulteren in betere, efficiëntere inzet van zorg en mogelijk zelfs tot inperken van complexiteit en trajectduur. Gezien onze huidige financiële situatie is het sturen op maatwerk in deze onuitstelbaar.

Risico's

Wij kunnen niet sturen op goedkopere en duurzamere alternatieven en afschalen als wij aan de voorkant niet kunnen/mogen vertragen

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Dan verwachten wij de toenemende inzet van jeugdhulp en de olopende tekorten niet te kunnen ombuigen.

25-NB-6.6 Wijkgericht werken

Toelichting op het voorstel

Voor de uitvoering van de nieuwe Bestuurlijke opdracht Wijkgericht werken en wijkaanpak (zie paragraaf 4.1 strategische agenda) willen wij extra middelen inzetten. Voor het project, programma en participatietraject, als ook voor de uitvoering van de wijkaanpak. Dat laatste maakt het mogelijk om niet enkel langjarige ontwikkelopgaven op te pakken, maar ook direct en zichtbaar actie te ondernemen in de buurt of wijk. Om de analyse te kunnen maken is het noodzakelijk de Wijk en buurtmonitor door te ontwikkelen. De uren voor projectleiding en programmamanagement worden ingezet voor ontwikkeling van wijkgericht werken in de gehele organisatie en de programma uitvoering van de wijkaanpak. De inzet van procesregie op buurt of wijkniveau richt zich op de externe participatie en de interne afstemming om te komen tot een meerjarig uitvoeringsprogramma als onderdeel van een wijkaanpak.

De incidentele middelen die benodigd zijn voor het jaar 2024 zijn aangevraagd en toegekend in de Zomernota 2023-2027. Om de nieuwe bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak uit te kunnen voeren is in 2025 € 503.000 en in 2026 € 509.000 nodig.

Maatschappelijke effecten

Wijkgericht werken in gemeente Hengelo leidt tot verbeterde leefbaarheid, versterkte sociale cohesie, betere samenwerking (intern en extern) en efficiënter gebruik van middelen.

Risico's

Het ontwikkelen en uitvoeren van wijkgericht werken en een wijkaanpak vereist specifieke kennis en vaardigheden. Als de interne organisatie niet over voldoende capaciteit of expertise beschikt, kan dit de effectiviteit van de uitvoering belemmeren. Daarnaast hangt het succes af van goede samenwerking tussen verschillende afdelingen en teams binnen de organisatie. Als er sprake is van een gebrek aan samenwerking, kan dit leiden tot inefficiëntie en suboptimale resultaten.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Als een gemeente Hengelo niet verder gaat met de ontwikkeling van wijkgericht werken kan dit leiden tot verminderde betrokkenheid van burgers, minder effectieve aanpak van lokale problemen, beperkte sociale cohesie, gemiste kansen voor maatwerk en suboptimale inzet van middelen.

25-NB-6.7 Investeren in sociale basis jongeren

Toelichting op het voorstel

Wij investeren in het versterken van de sociale basis voor jeugdigen. Dit doen wij vooralsnog door het voorzetten van de ondersteuning aan jongeren via het concept Studio15. Studio 15 is een samenwerkingsverband tussen

Metropool, Oyfo en Wijkkracht en brengt het culturele en sociale domein samen. In Hengelo zijn wij in september 2023 gestart met Studio15, in navolging van de successen in Almelo en Enschede.

Studio15 richt zich op jongeren in de leeftijd 15 tot 30 jaar, met een afstand tot de maatschappij. Jongeren uit aandachtswijken, jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of jongeren in een sociaal isolement. Maar feitelijk is Studio15 openbaar toegankelijk voor álle jongeren tussen de 15 en 30 jaar. Het concept draagt bij aan het vergroten van het mentaal welbevinden van al deze jongeren. Studio15 kent drie hoofddoelstellingen:

- Volkomen Thuis (bevorderen van persoonlijke ontwikkeling (zelfvertrouwen & welbevinden) bij jongeren, bieden van perspectief, begeleiden bij inrichting van het leven en naar arbeid of school (d.m.v. werken ontwikkelplekken).
- Creatieve Coaching, Workshops & Masterclasses (verdiepingsslag talentontwikkeling (in kunst en cultuur), cultureel ondernemerschap)
- Multidisciplinaire Shows & Evenementen (zelf voorstellingen maken, doorstromen naar professioneel podium).

Studio15 levert een goede bijdrage aan de sociale basis voor jeugdigen. Met name vanuit de eerste hoofddoelstelling 'Volkomen Thuis'. Wij hebben in het transformatieplan namelijk gesteld dat wij in de sociale basis weinig alternatieven hebben voor jongeren. Studio15 draagt bij aan normaliseren en preventie en helpt de beweging van maatwerk naar meer voorliggend te stimuleren.

Voor Studio15 is een businesscase in ontwikkeling (wat kan het besparen om het daarmee uiteindelijk te bekostigen), maar de resultaten daarvan hebben wij op korte termijn niet in beeld. Om te voorkomen dat het 'kind met het badwater wordt weggegooid', verlengen wij Studio15 met twee jaar (ad. € 310.000 per jaar). Dit geeft ons de tijd om concrete resultaten te monitoren en de meerwaarde van het concept voor een stevige sociale basis voor jeugd nader te onderzoeken, ook met de gecontracteerde partij voor basisondersteuning.

Maatschappelijke effecten

Doordat jongeren tussen 15 en 30 jaar met zinvolle activiteiten en met sociale interactie bezig zijn, hun creatieve talenten kunnen ervaren binnen een veilige omgeving, wordt hun nieuwsgierigheid geprikkeld. De positieve ervaringen leveren een bijdrage aan de ontwikkeling van het zenuwstelsel, de ervaring van een geluksgevoel, dat onmisbaar is en een wezenlijke preventieve werking kan hebben, waardoor ze niet in de jeugdhulpverlening terechtkomen. Het effect op langere termijn kan zijn dat toekomstig problematisch gedrag kan worden voorkomen.

Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan dit voorstel.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Het kost veel tijd en een specifieke aanpak om jongeren te enthousiasmeren, boeien en binden. Studio15 is een kansrijk concept voor de jeugd van Hengelo. Wij stellen jongeren teleur die bij Studio15 eindelijk een plek hebben gevonden waar ze een zinvolle vrijetijdsbesteding hebben gevonden, activiteiten die een essentiële bijdrage leveren aan hun ontwikkeling.

5.6.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

24-FP-6.1 Transformatieplan

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.1	Transformatieplan	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Realistisch besparingspotentieel

Het besparingspotentieel van het transformatieplan (zie beschrijving paragraaf 4.1 bij Toekomstbestendig sociaal domein) is gebaseerd op aannames medio 2022, waarbij er ondertussen verschillende ontwikkelingen zijn geweest die hierop zowel voor- als nadelig invloed hebben gehad. Een aantal belangrijke aandachtspunten zijn opgenomen

in de Uitvoeringsagenda 2024, waarbij wij hebben aangegeven dat wij het besparingspotentieel opnieuw zullen beoordelen. Dit hebben wij in Q1 2024 gedaan, waarbij wij opnieuw met aannames hebben gewerkt. Op onderdelen leidt dit tot een positieve bijstelling, bijvoorbeeld door externe financiering van de geplande investeringen en een hoger besparingspotentieel dan aanvankelijk ingeschat. Op andere onderdelen zien wij dat de verwachte besparing in omvang of tempo niet realistisch is, bijvoorbeeld door de stijging van de tarieven voor jeugdzorg (zie ook 24-FP-6.8). Per saldo verwachten wij dat wij met het geactualiseerde besparingspotentieel de taakstellingen vanuit het Transformatieplan structureel kunnen realiseren, met uitzondering van het jaar 2025. Hierin zien wij een nadeel van € 112.000 ontstaan, dat wij kunnen opvangen binnen het sociaal domein.

Lokale basisondersteuning

Met de keuze voor de lokale inkoop van basisondersteuning zetten wij een belangrijke stap in lijn met onze ambities uit het Transformatieplan. Zowel inhoudelijk als financieel. De opdracht voor de inrichting van de lokale basisondersteuning was bij het opstellen van het Transformatieplan voorzien per 2024, waardoor de investeringen en besparingen ook per 2024 zijn opgenomen. De geplande investeringen en te realiseren besparingen vallen hiermee voor 2024 vrij. Dit zorgt voor een incidenteel voordeel in 2024 van ca. € 880.000. Het incidentele voordeel in 2024 reserveren wij voor verdere uitvoering van het Transformatieplan in 2024. Waarbij wij willen opmerken dat de geplande investeringen die voor 2024 gelinkt zijn aan de opdracht basisondersteuning mogelijk later in de tijd (bijvoorbeeld in 2025 en 2026) wel nodig zijn om het transformatie-effect binnen de opdracht te kunnen bereiken. De verwachte brandbreedte van deze geplande investering in 2024 is € 0 tot € 2 miljoen, binnen deze bandbreedte zullen wij potentieel extra incidenteel moeten investeren om het transformatie-effect te kunnen bereiken. Hiermee hebben wij rekening gehouden in ons weerstandsvermogen. Indien de potentiële extra investering benodigd is, komen wij daar bij de raad op terug.

Invulling besparingspotentieel

In deze Zomernota 2024-2028 zien wij de (financiële) effecten van een aantal ingezette activiteiten vanuit het Transformatieplan, voor alle domeinen. Wij zien dat wij zowel inhoudelijk als financieel goed op weg zijn met het realiseren van de opgaven. Door de ingezette activiteiten kunnen wij het besparingspotentieel hiervoor structureel invullen en ook de benodigde investeringen vanuit het besparingspotentieel doen. Een aantal voorbeelden:

- Wij zien dat wij met de inzet vanuit het actieplan bewind resultaat bereiken, naast steeds meer landelijke aandacht voor de schuldenproblematiek en de vroegsignalering van schulden. De kwaliteit van bewind is omhoog gegaan en de uitgaven zijn omlaag gegaan. Hierdoor kunnen wij de resterende taakstelling van € 200.000 op bijzondere bijstand en minima invullen. Hiermee is de taakstelling op de bijzondere bijstand financieel gezien afgerond.
- Voor de inzet van trajecten vanuit de aanpak "Krachtig oud worden" doen wij investeringen vanuit het Transformatieplan. Hierdoor zien wij dat de uitgaven voor Huishoudelijke Ondersteuning niet stijgen en kunnen wij de taakstelling invullen (zie ook 24-FP-6.5).
- Wonen en verblijf jeugd: Door het sturen op de plaatsing van jongeren met een Toekomstplan en begeleiding vanuit onder andere Kickstart op de locaties Sportlaan Driene en de Korenbloemstraat, zien wij dat wij een aanzienlijke kostenstijging voor Wonen en verblijf inclusief begeleiding vanuit zowel Jeugdzorg als Wmo voorkomen. Hiermee kunnen wij deze taakstelling invullen.

24-FP-6.2 Inkomensvoorziening en loonkostensubsidie

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.2	Inkomensvoorziening en loonkostensubsidie	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Wij hebben de afgelopen jaren, conform rijksbeleid, ingezet op het instrument loonkostensubsidie. Dit betekent dat een inwoner aan het werk gaat bij een werkgever en wij deze werkgever daarvoor een loonkostensubsidie verstrekken. Het Rijk garandeert dat gemeenten de werkelijke uitgaven loonkostensubsidie maximaal één jaar later volledig vergoed krijgen. Dit is het te beïnvloeden gedeelte van de BUIG, waarbij de gemeente Hengelo betere resultaten haalt dan het landelijk gemiddelde. Dit leidt tot een gunstige ontwikkeling van dit gedeelte van de BUIG. Onder andere hierdoor zijn wij in 2023 een voordeelgemeente BUIG geweest. Dit betekent dat onze inkomsten hoger waren dan de werkelijke uitgaven.

Wij blijven inzetten op maximale inzet van het instrument loonkostensubsidie. Dit doen wij ook vanuit het Transformatieplan met het project "werk eerst". Randvoorwaardelijk is wel dat de uitvoeringsorganisatie voldoende

capaciteit heeft om aan de inzet van het instrument uitvoering te kunnen blijven geven. Zowel op directe uitvoering maar ook beleidsmatig. Daarnaast is het belangrijk om proactief met de ontwikkelingen mee aan de slag te gaan, zoals de Participatiewet in Balans.

Door hierop in te zetten verwachten wij een voordeelgemeente BUIG te kunnen blijven. Tot op heden hielden wij voor de BUIG de nullijn aan. Dit houdt in dat wij evenveel inkomsten verwachten om de uitgaven te dekken. Wij stellen nu voor om meerjarig € 550.000 in te boeken als voordeelgemeente waarmee wij de nog openstaande taakstelling voor project Werk Eerst ad. € 375.000 kunnen invullen en daarnaast de benodigde uitbreiding op personeel kunnen inzetten.

Risico: Wij willen hierbij wel opmerken, zoals bij alle middelen vanuit het Rijk, dat het risico bestaat dat er op rijksniveau beleidswijzigingen kunnen optreden of dat er aanpassingen in het verdeelmodel van de BUIG worden doorgevoerd.

24-FP-6.3 Beleid nieuwkomers

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.3	Beleid nieuwkomers	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Voor de opvang van nieuwkomers (asielzoekers, Oekraïners en statushouders) maakt de gemeente Hengelo noodzakelijke kosten die door de Rijksoverheid met diverse regelingen worden vergoed. Met de beleidsagenda Nieuwkomers hebben we geformuleerd wat de opname van nieuwkomers in de Hengelose samenwerking voor de komende jaren per beleidsveld vraagt.

2024-2025

Voor de verwachte inkomsten hanteren wij het uitgangspunt dat voor 2024 en ook voor 2025 de bestaande regelingen, conform het huidige beleid, gecontinueerd worden en dat het aantal beschikbare bedden gelijk blijft. Op basis van de werkelijke uitgaven 2023 hebben wij een eerste inschatting gemaakt van de verwachte lasten voor 2024 en deze doorgetrokken naar 2025. Hieraan toegevoegd hebben wij twee incidentele meerjarige posten (zie ook paragraaf 5.6.1 beleidsmatige ontwikkelingen). De eerste betreft een incidentele meerjarige post ad. € 305.000 om de doelgroep einde lening inburgeraars (ELIP) van vóór 2022 alsnog aan een inburgeringsdiploma te helpen. Hiermee beperken wij het risico dat deze doelgroep onnodig in ons uitkeringenbestand blijft hangen. De tweede betreft een stelpost voor de nadere uitwerking van de Beleidsagenda Nieuwkomers. Hiervoor reserveren wij voor 2024 € 150.000 en voor 2025 € 250.000.

Wij verwachten voor 2024 en 2025, met bovenstaande uitgangspunten, wederom meer inkomsten dan uitgaven, per saldo ruim € 5 miljoen per jaar. Wij stellen voor om dit saldo voor zowel 2024 als 2025 vooralsnog te storten in de reserve Vluchtelingen.

2026 en verder

Conform rijksbeleid hebben wij voor 2026 en verder de bijbehorende inkomsten en uitgaven om uitvoering te geven aan de noodopvang in onze begroting voorlopig op 0 geraamd. Om eventuele doorlopende verplichtingen (contracten personeel, wonen etc.) bij te kunnen stellen hebben wij voor 2026, 2027 en 2028 € 1,5 miljoen als stelpost opgenomen als onttrekking uit de reserve Vluchtelingen.

Daarnaast stellen wij voor om de doorlopende lasten voor het project Elip ook meerjarig uit de reserve Vluchtelingen te dekken. Dit leidt naar verwachting voor 2026 en 2027 tot een onttrekking van € 90.000 en voor 2028 van € 15.000.

24-FP-6.4 Tarieven Jeugd & Wmo

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.4	Tarieven Jeugd & Wmo	632	741	596	596	596

Binnen de Wmo en Jeugd hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan die effect hebben op de tarieven. Per saldo kennen deze ontwikkelingen een positief resultaat ten opzichte van de Beleidsbegroting 2024-2027. De ontwikkelingen worden hieronder toegelicht.

Onderzoek reële tarieven Wmo en Jeugd

Regionaal is in 2023 onderzoek gedaan naar de huidige tarieven van het Twents Model Jeugd en Wmo 2015. Bij

het opstellen van de Beleidsbegroting 2024-2027 hebben wij een voorlopige inschatting gedaan van het financiële effect hiervan. De definitieve uitkomsten van het onderzoek zorgen voor een structureel voordeel ten opzichte van de voorlopige inschatting van € 248.000 voor jeugd en € 567.000 voor Wmo.

Bekostiging Jeugdbescherming- en reclassering (JBJR)

Daarnaast is in 2023 landelijk onderzoek gedaan naar de tarieven en bekostiging van jeugdbescherming en jeugdreclassering (JBJR). In oktober hebben het Rijk en de VNG de gemaakte afspraken vastgelegd. Op basis hiervan hebben de Twentse Gemeenten (via het OZJT) de tarieven voor jeugdbescherming en jeugdreclassering gewijzigd. Dit leidt voor de gemeente Hengelo tot een structureel nadeel van € 362.000. We verwachten hierin voor ongeveer € 143.000 gecompenseerd te zullen worden door het Rijk.

Definitieve prijsindexatie 2024

Bij het opstellen van de Beleidsbegroting 2024-2027 zijn we uitgegaan van voorlopige indexcijfers 2024. De tarieven worden jaarlijks verhoogd op basis van de indexcijfers met peildatum 1 september. Het definitieve indexcijfers is 0,61% hoger dan begroot, dit leidt tot een nadeel van € 201.000 oplopend tot € 220.000 structureel voor jeugd en € 97.000 structureel voor Wmo. Deze bijstelling dekken we vanuit de stelpost prijs- en loonontwikkelingen in het Gemeentefonds (zie 24-FP-9.2).

Beschikbaarheidsbijdrage Weinig voorkomende, hoog specialistische zorg (WVHS) en crisiszorg

De afgelopen tijd is gebleken dat de terugloop in bedbezetting en verdergaande ambulantisering bij weinig voorkomende, hoog specialistische zorg (WVHS) en crisiszorg maakt, dat betrokken aanbieders de beschikbaarheidsvoorziening financieel steeds moeilijker in de benen kunnen houden middels de huidige bekostigingsvorm (p*q). Daarmee komt de continuïteit van zorg steeds meer onder druk te staan. De beschikbaarheid van deze zorg voor deze jonge zeer kwetsbare Twentse cliënten is cruciaal en dient altijd geborgd te zijn (brandweerfunctie). Bovendien worden betrokken aanbieders geacht om bij te dragen aan de transformatie, onder andere door meer te gaan ambulantiseren. Daarom hebben de Twentse gemeenten (via het OZJT) onlangs besloten om (deels met terugwerkende kracht voor 2023) niet bezette bedden in de vorm van een beschikbaarheidsbijdrage te vergoeden. Dit leidt voor de gemeente Hengelo tot een nadeel van € 214.000 in 2024. Vanaf 2025 worden deze zorgvormen meegenomen in de nieuwe regionale inkoop (24-FP-6.7).

Inzet stelpost gemeentefonds

Tenslotte zetten we de stelpost gemeentefonds loon- en prijsbijstellingen Jeugdzorg in (€ 250.000 in 2024 en € 145.000 in 2025) ter dekking van deze ontwikkelingen. Het resterende deel van deze stelpost wordt afgeraamd.

24-FP-6.5 Prognoses en ontwikkelingen Wmo

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.5	Prognoses en ontwikkelingen Wmo	-150	-64	121	116	111

In deze Zomernota 2024-2027 actualiseren wij het meerjarenperspectief voor de Wmo. Wij doen dit op basis van de realisatie 2023, de facturatie over de eerste drie maanden van 2024 en de verwachte ontwikkeling van het aantal cliënten.

Wij houden de komende jaren rekening met een populatiegroei van 1% als gevolg van vergrijzing. Deze populatiegroei leidt tot structureel hogere kosten van € 277.000 in 2025 oplopend tot € 1.108.000 in 2028. Het Rijk heeft in de Voorjaarsnota 2024 voor de Wmo een aparte indexering aangekondigd en hier middelen voor gereserveerd ten behoeve van het gemeentefonds. Daarom stellen wij voor de volumegroei binnen de Wmo te dekken uit deze reservering (zie 24-FP-9.2).

Ontwikkelingen Wmo

Wij verwachten op basis van de geactualiseerde meerjarenprognoses dat wij binnen de Wmo in 2024 en verder iets minder uit gaan geven. Dit wordt gedeeltelijk veroorzaakt door activiteiten vanuit het Transformatieplan (zie 24-FP-6.1). Het voordeel op de Wmo bestaat uit verschillende voor- en nadelen, die hieronder afzonderlijk worden toegelicht:

- Hulpmiddelen: Door omzetting van de oude contracten naar de nieuwe contracten in 2023 (sterfhuisconstructie) krijgen we te maken met structureel hogere kosten voor de hulpmiddelen. Het nadeel is € 257.000 in 2024 aflopend naar € 222.000 structureel.
- Huishoudelijke ondersteuning (HO): In 2023 is de HO opnieuw aanbesteed. Met de HO aanbieders is afgesproken dat zoveel mogelijk gekeken wordt naar zelfredzaamheid van de inwoners en dat ondersteuning wordt ingezet voor taken die inwoners zelf niet kunnen. Daarnaast wordt met behulp van de pilot Krachtig oud worden gekeken of mensen trainbaar zijn om zelfstandig huishoudelijke taken te kunnen doen (zie beleidsmatige ontwikkelingen 5.6.1). Deze twee ontwikkelingen leiden tot een structureel voordeel van € 332.000 oplopend tot € 408.000. Hiermee vullen we de taakstelling vanuit het Transformatieplan dan ook in.
- Begeleiding en dagbesteding: In de Zomernota 2023-2027 hebben wij reeds gemeld dat we een structureel voordeel zien ontstaan op begeleiding en dagbesteding. Dit is grotendeels te verklaren door het uitvoeren van het beleid waarbij wij goed kijken naar de benodigde zorg en ondersteuning. Daarnaast wordt meer gebruik gemaakt van de voorliggende activiteiten in de Wijkhuizen in plaats van geïndiceerde dagbesteding. Voor dagbesteding zien wij dat het voordeel groter is dan aanvankelijk ingeschat. Echter zien wij bij individuele begeleiding een lichte toename van het aantal cliënten eind 2023. Per saldo leidt dit tot een voordeel op onze begroting van € 228.000 structureel. In lijn met de afname van de geïndiceerde dagbesteding zijn er ook minder uitgaven voor het vervoer hier naar toe. Ook dit hebben wij reeds in de Zomernota 2023-2027 geconstateerd, waarbij het voordeel met de actualisering van de meerjarenprognoses nog iets voordeliger uitvalt. Het structurele voordeel op vervoer zetten wij in voor de besparingsopgave vanuit het Transformatieplan.
- Verblijf Wmo: De uitgaven voor verblijf zijn moeilijk te voorspellen. Het vinden van passende verblijfsplekken in complexe situaties is een probleem als gevolg van onvoldoende woonplekken, het ontbreken van een grondslag voor andere financiering en een toename aan complexe problematiek. Hierdoor zijn wij soms genoodzaakt om op korte termijn een oplossing te bieden vanuit de Wmo. Ook zien wij een toenemende vraag naar respijtzorg, als gevolg van de communicatie vanuit de pilot logeerszorg. Deze toename leidt tot een structureel nadeel van € 105.000 aflopend tot € 97.000. Via activiteiten vanuit het Transformatieplan zetten wij in op wonen & verblijf, waarbij wij zien dat we door deze inzet een grotere kostenuitzetting hebben voorkomen. Hierdoor hebben wij een besparing binnen de Wmo gerealiseerd, waarmee wij de besparingsopgave binnen de Wmo deels kunnen invullen.
- Ondersteuning bij geclusterd en gemengd wonen: In 2021 is regionaal een besluit genomen over herfinanciering van de middelen maatschappelijke opvang (MO), waarbij duidelijk is geworden dat KamerRaad geen MO voorziening is. KamerRaad is een woon-, werk- en leerhuis (van Humanitas onder Dak) voor jongeren tussen 18 en 27 jaar, die in een lastige thuissituatie zitten. De beschikbaarheid en inzet van een huisvader/moeder blijft door de centrumgemeente bekostigd worden (vanuit preventie MO), maar de individuele ondersteuning moet vanaf volgend jaar gefinancierd worden door gemeenten (vanuit lokale Wmo middelen). De kosten hiervan bedragen € 150.000 per jaar. Deze inzet van ondersteuning wordt opgenomen in de opdracht aan de basisondersteuning.
- Beschermd Wonen (BW): Voor Beschermd Wonen hebben wij een prognose van het voorlopige resultaat 2024 ontvangen van de Centrumgemeente Enschede. In verband met een aantal onzekerheden in de prognose, bijvoorbeeld door aannames over wijzigingen in de Meicirculaire 2024 van het gemeentefonds, de besteding van het innovatiebudget en de groei van het aantal plekken naar aanleiding van de aanpak wachttijden nemen we 75% van de prognose mee in het resultaat van 2024. Dit leidt tot een voorlopig voordeel van € 767.000. Dit reserveren we voor ondersteuning bij geclusterd en gemengd wonen.

24-FP-6.6 Prognoses en ontwikkelingen Jeugd

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.6	Prognoses en ontwikkelingen Jeugd	-2.488	-128	-644	-643	-643

We zien het aantal jeugdigen in Hengelo licht dalen (ca. 0,84%). Daarentegen zien we het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van zorg licht stijgen. Per saldo verwachten we een volumeontwikkeling van 0%.

Het blijft lastig in te schatten wat de structurele trendlijn is voor jeugdhulp. De kosten in het jeugddomein blijven toenemen. Op basis van een inventarisatie bij de G40 kunnen we zeggen dat dit een landelijk beeld is. De kosten nemen toe ondanks maatregelen die gemeenten nemen in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd. Een deel van de

stijging is te verklaren door stijgende complexiteit van de casuïstiek, hogere inschaling van zorg en meer gebruik van duurdere verblijfsplekken.

Door de inzet vanuit het Transformatieplan zien we wel dat we een hogere kostenstijging voorkomen. Dit geldt met name voor de inzet op wonen & verblijf. Door te sturen op plaatsing van jongeren met een Toekomstplan en interne begeleiding op de beschikbare locaties zien wij dat wij een aanzienlijke stijging voor Wonen en verblijf inclusief begeleiding voorkomen. Hiermee kunnen we een gedeelte van het besparingspotentieel invullen.

Zoals aangekondigd in de risico's (paragraaf 5.6.4) in de Zomernota 2023-2027 hebben enige aanbieders hun verblijfsplekken de afgelopen periode omgebouwd naar kleinschalige voorzieningen. De verbouwkosten zijn door het Rijk gefinancierd. De structurele extra kosten voor jeugdzorg worden echter niet door het Rijk vergoed. We verwachten dat de kosten voor jeugdzorg in 2024 met € 700.000 zullen toenemen. Dit bedrag nemen we nu op in de begroting. De structurele extra kosten vanaf 2025 zijn meegenomen in de gevolgen van de regionale inkoop (24-FP-6.8).

Als laatste hebben we in Hengelo te maken met een uitzonderlijke situatie van een gezin waar zeer intensieve zorg wordt geleverd. In 2024 bedragen de kosten voor dit gezin ongeveer € 1,3 miljoen. Het is nog niet duidelijk of deze kosten een structureel karakter hebben en in welke omvang dat zal zijn. Een deel van deze kosten wordt daarnaast mogelijk gecompenseerd vanuit de landelijke compensatieregeling woonplaatsbeginsel. Het is de vraag of de omvang van deze regeling toereikend is om deze kosten volledig te vergoeden. Ook is de regeling tijdelijk van aard. Vooralsnog nemen we deze kosten enkel in 2024 op in onze begroting. Wel houden we in het weerstandsvermogen rekening met het risico dat deze kosten structureel van aard zijn.

Voor de jaren 2024 en 2025 zetten we ter dekking van deze uitzetting middelen in die we via de meicirculaire 2023 hebben ontvangen (2024: € 229.000 en 2025: € 514.000) (zie ook Zomernota 2023-2027 23-FP-9.3).

24-FP-6.7 Regionale inkoop Jeugd

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.7	Regionale inkoop Jeugd	-	-4.376	-4.376	-4.376	-4.376

Zoals beschreven in paragraaf 5.6.1 bij beleidsmatige ontwikkelingen kopen wij een groot deel van de jeugdhulp (verplicht) regionaal in. Het gaat om de volgende vormen van jeugdhulp:

1. Ambulante jeugdhulp: alle jeugdhulp die individueel of in groepsverband wordt geboden aan jeugdigen zoals begeleiding, behandeling, dagbesteding en dagbehandeling. Hengelo doet op een aantal onderdelen voor begeleiding regionaal niet mee met de inkoop, omdat dit vorm wordt gegeven in de lokale basisondersteuning;
2. Wonen en Verblijf: alle jeugdhulp waarbij een jeugdige verblijft of woont;
3. Crisis: de regionale crisisroute waarbij een groep aanbieders de verantwoordelijkheid heeft om crisissituaties in Twente op te pakken;
4. Advies en Expertise: een nieuw product waarbij gemeenten de expertise van zorgaanbieders kunnen inschakelen om de juiste hulpverlening te kunnen organiseren.

Het gevolg van de huidige landelijke ontwikkelingen rondom inflatie en loonstijgingen, maakt dat tarieven voor meerdere vormen van hulpverlening fors hoger worden. Ook de landelijke opgave tot ombouw naar kleinschalige verblijfsvoorzieningen brengt structureel hogere kosten met zich mee, waarvoor wij niet gecompenseerd worden door het Rijk. Dit hebben wij in de Zomernota 2023-2027 opgenomen onder de risico's en vanaf 2024 nemen wij dit op in de begroting (zie ook 24-FP-6.6). De totale impact van de inkoop vanaf 2025 is voor Hengelo ruim 14%. Dit betekent bijna € 4,4 miljoen extra uitgaven ten opzichte van volumes 2023 (prijsspeil 2024). Het betreft een autonome ontwikkeling. Deze impact zit voor het grootste gedeelte op wonen en verblijf.

24-FP-6.8 SamenTwente

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.8	SamenTwente	-135	-221	-194	-133	-133

In een context van stijgende prijzen, meer vraag naar zorg en complexe maatschappelijke vraagstukken, moet SamenTwente keuzes maken die ingewikkeld zijn. In opdracht van het Algemeen Bestuur (AB) gaat SamenTwente het gesprek voeren over taakuitvoering, ambities en daarbij horende middelen. Dit is ook aangekondigd in de Ontwikkelingsbrief die SamenTwente begin dit jaar naar de gemeenteraad heeft gestuurd.

Directe aanleiding daarvoor is een viertal ontwikkelingen die in de brief zijn genoemd en die vragen om extra gemeentelijke bijdragen. Dit zijn:

1. Informatiebeveiliging, management en privacy: SamenTwente is verantwoordelijk voor zeer privacygevoelige informatie. De afgelopen jaren is vooral incidenteel geïnvesteerd om de IT-omgeving veiliger te maken en te houden. Er is een plan van aanpak opgesteld hoe deze informatiebeveiliging, management en privacy structureel te kunnen borgen. Dit vraagt om een structurele uitbreiding van de begroting (€ 1,2 miljoen).
2. Forensische geneeskunde: Door extreme krapte op de arbeidsmarkt heeft de GGD geen eigen forensisch artsen meer in dienst en is ze afhankelijk van ZZP'ers. Dit leidt tot extra kosten. Er worden lange en korte termijn oplossingen onderzocht om het financieel knelpunt zo klein mogelijk te houden en duurzame oplossingen te vinden voor de forensische dienst. Daarom wordt voorgesteld om voor drie jaar incidenteel extra budget beschikbaar te stellen (€ 474.000 voor de jaren 2024 t/m 2026).
3. Milieu & gezondheid: De toenemende aandacht voor een gezonde leefomgeving leidt tot een toename van vragen bij de GGD, vanuit zowel fysiek als sociaal domein van gemeenten. De huidige formatie is ontoereikend om aan deze vragen te kunnen voldoen. Vooruitlopend op de kerntakendiscussie worden incidentele middelen beschikbaar gesteld (€ 134.000 voor de jaren 2024-2025).
4. Meldpunt woning vervuiling: Na corona is het aantal meldingen bij dit meldpunt fors gestegen. Hierdoor is een wachtlijst ontstaan en zonder uitbreiding van formatie zal deze wachtlijst groter worden. Ook hier is vooruitlopend op de kerntakendiscussie het voorstel om incidentele middelen beschikbaar te stellen voor extra formatie (€ 95.000 voor de jaren 2024-2025).

Deze ontwikkelingen betekenen voor Hengelo een nadeel van ca. € 260.000 in 2025 aflopend naar € 170.000 structureel. De loon- en prijsontwikkelingen vanuit de begroting 2025 SamenTwente zijn daarnaast, net als voor de andere verbonden partijen, opgenomen in programma 9.

De bovengenoemde ontwikkelingen spelen al vanaf 2024. Hierdoor zijn extra kosten in 2024 onvermijdbaar. SamenTwente heeft daarom naast de ontwerpbegroting 2025 ook de ontwerpbegrotingswijziging voor 2024 aan de gemeenteraad aangeboden voor zienswijze. Het nadeel in 2024 is ca. € 241.000 voor de gemeente Hengelo. Een deel van de extra gevraagde bijdrage (zowel incidenteel als structureel) kan worden opgevangen binnen de huidige begrote budgetten voor SamenTwente. Enerzijds doordat projectfinanciering nu gedeeltelijk is opgenomen in de reguliere bijdrage aan SamenTwente en anderzijds door dat we de middelen vanuit de spuk GALA kunnen inzetten voor een van de projecten. Daarnaast wordt het jaarrekeningresultaat 2023 van SamenTwente in 2024 uitgekeerd aan de gemeenten.

Per saldo betekent dit een nadeel van € 135.000 in 2024, € 221.000 in 2025 aflopend naar € 133.000 structureel.

24-FP-6.9 MFA Beckum

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.9	MFA Beckum	200	200	-	-	-

In de Zomernota 2023-2027 is een maximaal investeringsbedrag vastgesteld van € 7,6 miljoen, onder andere ter vervanging van de huidige school en sportzaal in een nieuw te bouwen Multi Functionele Accommodatie (MFA) (24-NB-6.10). Hierbij financiert de gemeente ook extra voorzieningen zoals de kleedkamers en het grand café. De bijbehorende ingeschatte kapitaallasten zijn geraamd op € 200.000 per jaar.

De met het maximale investeringsbedrag gepaard gaande kapitaallasten leggen beslag op de gemeentelijke begroting. Hierbij geldt dat deze kapitaallasten ingaan 1 jaar ná oplevering of realisatie van een project of gebouw. Aangezien de investering niet voor 2026 gerealiseerd zal zijn vallen de kapitaallasten van € 200.000 vrij, die zowel voor 2024 als 2025 waren geraamd.

Er is een projectgroep gestart om het proces te begeleiden vanuit de gemeente. In het tweede kwartaal van 2024 zal een plan van aanpak/routekaart worden opgesteld om het project vorm te geven. In de tweede helft van 2024 zal eveneens de haalbaarheid van het plan verder worden onderzocht.

24-FP-6.10 Reserve Ondernemersfonds

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.10	Reserve Ondernemersfonds	900	-	-	-	-

In 2021 is besloten om € 1,2 miljoen te reserveren in een Reserve Ondernemersfonds waarbij de ondernemers van Hengelo alsnog in aanmerking konden komen voor twee ondersteuningsmaatregelen in de vorm van ondernemerskredieten. Aanvullend is in de Zomernota 2023-2027 besloten (24-NB-3.1) om voor 2024 tot en met 2027 € 50.000 per jaar beschikbaar te stellen voor een exploitatiebudget omtrent de bedrijventerreinen. Uit de doorrekening van het financieel meerjarig perspectief van deze reserve blijkt dat de reservering hoger is dan nodig. De maximaal benodigde claim bedraagt € 280.000, terwijl de reserve per 31-12-2023 € 1.180.000 is. Wij stellen daarom voor om eenmalig in 2024 € 900.000 uit deze reserve vrij te laten vallen.

24-FP-6.11 Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.11	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	85	b.n.	-	-	-

In de Tweede Beleidsrapportage 2023 hebben wij een aantal incidentele middelen toegevoegd aan de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. Dit met het doel om ze vanuit de reserve vervolgens in 2024 weer aan de exploitatie toe te voegen voor uitvoering van dit beleid.

De volgende middelen halen wij nu uit deze reserve:

- Versterken sociale basis: Om de ingezette weg voort te zetten om te komen tot een sterke sociale basis in Hengelo, stellen wij voor de benodigde middelen voor invulling van het projectleiderschap in 2025 beschikbaar te stellen (€ 60.000).
- Jongerenperspectieffonds (JPF): De pilot JPF is voorbereid in 2023 en gaat starten in 2024. Het JPF is een landelijke aanpak en richt zich op de doelgroep jongeren in de leeftijd van 18 tot 27 jaar met problematische schulden en/of problematiek op meerdere levensgebieden. Gedurende een traject van twee jaar worden zij begeleid naar zelfstandigheid zonder schulden. Voor de pilotperiode in 2024 en 2025 hebben wij een bedrag van € 160.000 benodigd. Dit is enerzijds voor de inzet van personeel en anderzijds voor de uitvoering van de schuldsanering door de Stadsbank. Het restant van de middelen in de reserve valt vrij (€ 85.000).

24-FP-6.12 Diverse kleine wijzigingen programma 6

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-6.12	Diverse kleine wijzigingen programma 6	26	20	-	-	-4

Deze post bestaat uit verschillende kleine wijzigingen onder de rapportagegrens van € 50.000.

5.6.4 Risico's

Financiële situatie zorgaanbieders

Vanuit leveranciersmanagement spreken de contractmanagers (gemeente en OZJT) frequent met de strategische zorgaanbieders die zorg leveren aan de cliënten in Twente. Uit deze gesprekken blijkt dat de financiële positie van aanbieders zorgelijk is. Als gevolg van onder andere oplopende personeels- en energiekosten. Dit vormt een risico voor de beschikbaarheid en continuïteit van cruciale zorg voor de meest kwetsbare cliënten in Twente. Zorg, waarvoor niet direct een alternatief (zorg/ woonplek) beschikbaar is. Deze trend is landelijk waarneembaar.

Toename van beroep op of overschrijding van de geraamde budgetten Wmo en Jeugd

Voor het gebruik van Wmo is een nieuwe inschatting gemaakt op basis van prognoses m.b.t. vergrijzing en de huidige benutting. Daarmee is het risico beperkt. We zien wel een aantal beleidsmatige en maatschappelijke ontwikkelingen beleidsmatig die kunnen leiden tot meer beroep op de Wmo. Voorbeelden zijn de wet Wams, landelijk machtigingsbesluit politiegegevens, verslechtering in mentale gezondheid en een toename van onbegrepen gedrag. Het Rijk gaat kijken naar een aparte bekostigingsvorm voor Wmo (Voorjaarsnota 2024).

Op het vlak van de jeugdhulp is landelijke trend in intensivering, zowel wat betreft het aantal als de zwaarte van zorgvragen. De oorzaken hiervan zijn velerlei. Zo kan tijdens de crisis niet alle zorg geboden worden die nodig is. Ook is er kans op verergering van problematiek (zoals bij verslavingen), als gevolg van spanningen die kunnen optreden. Ook hier zien we een aantal beleidsmatige en maatschappelijke ontwikkelingen die kunnen leiden tot meer beroep op jeugdhulp. De vraag is hierin redelijk onvoorspelbaar. Daarnaast is er het risico dat vanuit de Hervormingsagenda Jeugd en vanuit de maatregelen in het regionale transformatieplan op dezelfde maatregelen wordt gestuurd als wij al doen.

Niet realiseren van extra rijksinkomsten / verlaging uitgaven door rijksmaatregelen Sociaal Domein

Het Rijk heeft een wetsvoorstel opgesteld om te komen tot een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Met het wetsvoorstel wordt het huidige abonnementstarief afgeschaft. Het Rijk verwacht met de aanpassing van de wet minder aanspraak door inwoners op de Wmo (dus lagere kosten) en meer inkomsten (uit de eigen bijdrage). Daarom is ook een uitname in het gemeentefonds gepland, voor de gemeente Hengelo van € 1,85 miljoen per jaar vanaf 2026 (zie Zomernota 2023-2027 23-FP-9.3). Het is de vraag of, mede gezien de beperkte beschikbaarheid van particuliere hulp, de lagere kosten en de hogere inkomsten aan zullen sluiten bij de taakstelling.

Capaciteit transformatie

De transformatie van het sociaal domein is een uitdagende en tijdrovende ontwikkeling waaraan veel mensen, intern en extern, met veel enthousiasme werken. Dit trekt wel een grote wissel op de reguliere taken van mensen. De basis op orde houden kost veel tijd en energie. Wij merken dat de grens soms al wordt bereikt in wat mensen aankunnen.

Krapte op de arbeidsmarkt

Bij een aantal ontwikkelingen hebben wij al aangegeven dat de krapte op de arbeidsmarkt de gemeente Hengelo parten kan gaan spelen. Niet alleen voor het invullen van vacatures binnen de eigen organisatie, maar ook bij die van onze partners. De ondersteuning aan onze inwoners valt of staat bij de medewerkers die zij in dienst hebben.

Risico op benodigde extra investeringen tbv de transformatie van de basisondersteuning

Met de keuze voor de lokale inkoop van basisondersteuning zetten wij een belangrijke stap in lijn met onze ambities uit het Transformatieplan. Zowel inhoudelijk als financieel. De opdracht voor de inrichting van de lokale basisondersteuning was bij het opstellen van het Transformatieplan voorzien per 2024, waardoor de investeringen en besparingen ook per 2024 zijn opgenomen. Waarbij wij willen opmerken dat de geplande investeringen die voor 2024 gelinkt zijn aan de opdracht basisondersteuning mogelijk later in de tijd (bijvoorbeeld in 2025 en 2026) wel nodig zijn om het transformatie-effect binnen de opdracht te kunnen bereiken. Hiervoor is dus mogelijk een extra incidentele investering benodigd. Hiermee hebben wij rekening gehouden in ons weerstandsvermogen. Met de inrichting van de lokale basisondersteuning gaat mogelijk een verschuiving plaatsvinden van taken tussen de gemeente en de aanbieder. De mogelijke gevolgen en omvang hiervan zijn nog niet bekend.

Risico's vanwege de opvang van nieuwkomers

Gemeente Hengelo vangt op dit moment een groot aantal nieuwkomers op, dit zijn asielzoekers, statushouders en Oekraïners. Het beroep op gemeenten om deze nieuwkomers op te vangen en te huisvesten wordt tot nu toe steeds groter. Dit brengt ook risico's met zich mee die op korte termijn vooral maatschappelijk en organisatorische gevolgen kunnen hebben. Het verloop van gebeurtenissen in de wereld die van invloed zijn op migratiestromen en onzekerheid in landelijk beleid maken de duur en omvang van de huidige opvangcrisis en het perspectief voor de jaren daarna onzeker. Dit vraagt flexibiliteit van onze organisatie en maatschappelijke partners. Tegelijkertijd is, mede ook met het hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet, moeilijk te voorspellen hoe ruim die flexibiliteit moet zijn, en of deze bij tijden niet te ruim zal zijn.

Met het opstellen van beleidsagenda en actief bezig te gaan met uitwerking en uitvoering van deze agenda zetten we een koers uit om hierop te kunnen sturen.

Daarnaast hebben we de afgelopen jaren de overschotten op de geldstromen van deze doelgroepen gereserveerd in een Reserve Vluchtelingen. Wij verwachten hiermee de risico's op te kunnen vangen.

5.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

5.7.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

Volksgezondheid

Herijken nota gezondheid

Op dit moment werken wij aan de nieuwe nota gezondheid. Vanuit de Wet publieke gezondheid (Wpg) moet de gemeenteraad elke 4 jaar nieuw lokaal gezondheidsbeleid vaststellen. Daarbij volgen wij de landelijke lijn en zetten wij in op een stevig preventief gezondheidsbeleid. Met als focus: van het repareren van gezondheidsproblemen naar het voorkomen ervan. Dit perspectief vraagt meer dan een medische benadering van gezondheid. Deze bredere benadering wordt ook wel 'Positieve gezondheid' genoemd (zie ook strategische visie, paragraaf 4.1).

Sinds de invoering van de Omgevingswet heeft gezondheid een prominentere plek gekregen bij de afweging van de fysieke inrichting van de leefomgeving. Dit maakt dat de basis van de nota gezondheid niet meer alleen in het sociaal, maar ook in het fysiek domein ligt. De verwachting is dat de nota gezondheid in het najaar ter besluitvorming wordt aangeboden aan de gemeenteraad.

Met de herijking van de nota gezondheid, passen wij ook de beleidsdoelstellingen en –indicatoren aan. Wij brengen dit in lijn met het nieuwe beleid. Wanneer mogelijk (in tijd) zullen wij in de Beleidsbegroting 2025-2028 met een voorstel komen richting de gemeenteraad. Vooruitlopend op het gemeentebrede proces van herijking van doelstellingen en indicatoren dat in 2025 gaat lopen.

Bodem en Milieu

Er zijn geen beleidsmatige ontwikkelingen.

Duurzaamheid

Op het gebied van duurzaamheid zien we veel ontwikkelingen die invloed hebben op de samenleving. We werken hieraan langs verschillende samenhangende lijnen. Dat doen we via het programma duurzaamheid, maar ook in allerlei andere taakvelden, werkzaamheden en opdrachten.

Renovatieideal

Voor steeds meer inwoners is het moeilijk hun energierekening te betalen. We sloten de Renovatieideal met het Rijk om energiearmoede terug te dringen, door het versnellen van de verduurzaming van huur- en koopwoningen. In totaal 7000 woningen in de periode tot 2030. Daarnaast helpen we inwoners met het verduurzamen van hun woning met subsidies en concrete hulp. We werken hierin samen met de energiecoöperatie Energie van Hengelo (Energiecoaches en Fixbrigade).

Bedrijventerreinen

Ook voor bedrijven zetten we in op verduurzaming, want bedrijven gebruiken veel energie. Op basis van 50% cofinanciering sloten we met het Rijk de Regio Deal II. Onderdeel hiervan is het verduurzamen en ontwikkelen van bedrijfslocaties met de focus op het verduurzamen van de energievoorziening. Maar we zien meer mogelijkheden. Daarom werken we aan een Omgevingsprogramma toekomstbestendige bedrijventerreinen waarin we economische en duurzaamheidsambities verenigen. Dit is een belangrijke bouwsteen om te kunnen groeien tot een groene technologische topregio.

Wijkuitvoeringsplannen

Verduurzamen van woningen en bedrijven is een eerste stap op weg naar het aardgasvrij maken. We gaan aan de slag met wijkuitvoeringsplannen (WUP) waarin we vastleggen hoe een wijk of buurt van het aardgas afgaat, wat de streefdatum daarvoor is en wat de alternatieven voor aardgas zijn. De eerste wijken zijn de Nijverheid en Twentekanaal. Een belangrijk alternatief voor aardgas is een warmtenet. We onderzoeken de mogelijkheden van een

regionaal warmtenet en werken aan een bronnenstrategie. In het klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten in de warmtetransitie de regierol hebben. Om dit juridisch te regelen zijn momenteel twee belangrijke wetsvoorstellen in voorbereiding.

Netcongestie

Het elektriciteitsnet loopt steeds verder vol. Het kan de groeiende vraag naar elektriciteit en het stijgende aandeel van duurzame elektriciteit uit wind en zon niet meer aan (netcongestie). Hierdoor kunnen aansluitingen op het net niet of maar beperkt gerealiseerd worden. Er wordt daarom fors geïnvesteerd in het verzwaren van het net. Maar er wordt ook gekeken naar andere oplossingen zoals (batterij)opslag, slimme netten en energiedelen. Dit alles zal invloed hebben op de omgeving, zowel boven als onder de grond.

Zonneveld Boeldershoek

Met de aanleg van het zonneveld Boeldershoek ontwikkelen we de eerste locatie voor de opwek van duurzame elektriciteit uit zon en wind. De komende jaren ontwikkelen we in fasen de verschillende andere locaties. We maakten programmeringsafspraken met de provincie over de opwek van windenergie. Daarmee houden we de regie in eigen hand.

Energiecoöperatie Energie van Hengelo

Lokaal eigenaarschap in de energietransitie is van belang om de lusten en lasten in balans te hebben. Daarnaast is het belangrijk om zeggenschap te hebben over de beschikbaarheid van energie. We werken daarom samen met de energiecoöperatie Energie van Hengelo, de duurzame coöperatie van en voor Hengeloërs.

Klimaatverandering en biodiversiteit

We werken niet alleen aan het energievraagstuk. Klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit hebben ook in Hengelo veel invloed. Daarom werken we aan het beperken van hittestress, nemen maatregelen in verband met wateroverlast en droogte en versterken onze groenstructuren en biodiversiteit.

Duurzaam vervoer en maatschappelijk vastgoed

Tenslotte werken we aan duurzaam vervoer en het circulair maken van onze samenleving. En als gemeente geven we het goede voorbeeld, door het verduurzamen van ons maatschappelijk vastgoed en bedrijfsvoeringsonderdelen.

Klimaatakkoord

We doen dat natuurlijk niet alleen, maar met onze inwoners, bedrijven, instellingen partners en medeoverheden. Zo werken we samen aan oplossingen om onze stad duurzamer, bestendiger en veerkrachtiger te maken. Maar daar hangen ook kosten aan die wij als gemeente niet kunnen dragen. Het Rijk heeft daarom middelen beschikbaar gesteld voor de compensatie van uitvoeringslasten die voortkomen uit het klimaatakkoord (CDOKE). Uit een evaluatieonderzoek (2023) door de Raad voor het openbaar bestuur (ROB) blijkt echter dat de uitvoeringslasten flink hoger liggen dan eerder geraamd. De ROB heeft in een advies gepleit voor verhoging van de compensatiemiddelen en voor onderzoek naar de investeringslasten die de uitvoering van alle maatregelen vraagt.

5.7.2 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2024	2025	2026	2027	2028
25-NB-7.1	Toezicht en handhaving energiebesparingsplicht bedrijven	-	-73	-73	-73	-73
25-NB-7.2	SVN duurzaamheidsleningen	-	1	1	2	2
25-NB-7.3	Label C plicht bij kantoorpanden	-	b.n.	-	-	-
25-NB-7.4	Netwerk circulaire economie	-	p.m.	-	-	-

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

25-NB-7.1 Toezicht en handhaving energiebesparingsplicht bedrijven

Toelichting op het voorstel

Bedrijven met een energieverbruik van 25.000 m³ aardgas(equivalent) of 50.000 kWh moeten alle CO₂- en energiebesparende maatregelen nemen die in 5 jaar terugverdiend kunnen worden. Dit is de wettelijke energiebesparingsplicht. Onder de Omgevingswet is de energiebesparingsplicht opgenomen in artikel 5.15 onder het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en in artikel 3.84 van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). De gemeente is in meeste gevallen het bevoegd gezag.

Toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht is sinds 2023 wettelijk onderdeel van het basistakenpakket van de Omgevingsdienst. Dit betekent dat de Omgevingsdienst dit meeneemt bij reguliere controles. De Omgevingsdienst Twente (ODT) en het Rijk willen hier echter meer prioriteit aan geven vanwege de urgentie en het besparingspotentieel. Omgevingsdiensten hebben onvoldoende middelen om de verplichtingen voldoende te kunnen handhaven. Om dat wel te kunnen doen is aanvullend structureel budget nodig voor extra, gerichte energiecontroles bij bedrijven. In 2022 en 2023 hebben wij hiervoor een incidentele bijdrage gedaan aan de ODT. Naast de energiebesparingsplicht is er ook de label-C plicht voor kantoorpanden. Hiervoor is een aparte aanvraag nieuw beleid ingediend.

Lokaal hebben we afgesproken zoveel mogelijk in te zetten op energiebesparing. De gemeenteraad heeft in de duurzaamheidsvisie (2023) vastgesteld: "Onze koers is erop gericht dat bedrijven daadwerkelijk voldoen aan wettelijke verplichtingen voor verduurzaming zoals verduurzaming van kantoorgebouwen en bedrijfspanden".

Het voorstel is om extra, gerichte toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht structureel onderdeel te maken van de opdracht van de ODT, in lijn met het voorstel van ODT. Hiervoor is jaarlijks een aanvullend budget van € 73.000 nodig. Het Rijk verdubbelt deze bijdrage met de Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK THE). Het doel van de SPUK THE is om meerjarig additionele capaciteit voor toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht te realiseren.

Toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht levert jaarlijks een energiebesparing op van circa 655.000 kWh en 36.400 m³ aardgas. Dat is gelijk aan ongeveer 204 gemiddelde huishoudens die € 357 per woning energie besparen. Daarbij bespaart de ondernemer gemiddeld € 4.565 per jaar op de energierekening.

Toezicht en handhaving op deze wettelijke verplichtingen is een effectieve en efficiënte maatregel om energie te besparen. Wij hoeven daarvoor alleen de ODT opdracht te geven.

Maatschappelijke effecten

We dragen op effectieve en efficiënte wijze bij aan onze energie- en CO₂ doelstellingen. We zorgen voor een gelijk speelveld voor ondernemers. We vergoten het draagvlak onder ondernemers en inwoners om energie te besparen door achterblijvers aan te pakken. We verminderen netcongestie en zorgen voor meer ontwikkelruimte voor bedrijven. Dit is voorwaarde voor een groene technologische topregio.

Risico's

Met dit besluit wijken we wel af van het VTH-beleid dat in 2023 is vastgesteld. Echter levert afwijken veel op en stimuleert het Rijk omgevingsdiensten en hun opdrachtgevers om hier structureel extra op in te zetten.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

We zetten een streep door een van de meest effectieve en efficiënte maatregelen om energie te besparen. We benutten niet de financiële stimulans van het Rijk waardoor de ODT niet meer dan het wettelijke minimum kan uitvoeren voor Hengelo. Hierdoor is ook de CO₂- en energiebesparing minimaal. We volgen niet het voorstel van de ODT. De benoemde maatschappelijke effecten worden juist negatief.

25-NB-7.2 SVN Duurzaamheidsleningen

Toelichting op het voorstel

In de visie "Duurzaam Hengelo. Koers richting 2050" is vastgelegd dat Hengelo in 2050 klimaat- en energieneutraal is. Deze ambitie is o.a. vertaald in een warmteprogramma en het stimuleringsplan energiebesparing. Om te komen

tot een klimaat- en energieneutraal Hengelo vragen wij forse stappen van onze inwoners. Het verduurzamen van de woning leidt tot een besparing van onze CO₂-uitstoot, leidt tot een lagere energierekening en helpt energiearmoede te voorkomen. Het leidt bovendien tot een beter binnenklimaat en bevordert de gezondheid van onze inwoners. We zien dat voor een grote groep het gebrek aan financiële middelen een beperking is om te verduurzamen. Wie rood staat, kan niet groen doen! Om hen te helpen willen we een financiering via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) inrichten.

De SVn leningen zijn aanvullend op de bestaande leenvorm van het Warmtefonds en helpen bij het versnellen van het nemen van maatregelen i.c.m. de bestaande regelingen, waarbij vaak eerst investeringen gedaan dienen te worden voordat de subsidies ontvangen worden.

We stellen voor om voor de SVn lening via de Zomernota middelen te reserveren voor in eerste instantie 2025, 2026 en 2027 voor een totaalbedrag van € 7,5 miljoen. De inzet van de € 7,5 miljoen levert in eerste instantie 4 verschillende leenvormen op om zoveel mogelijk inwoners met een grondgebonden woning te ondersteunen met het nemen van duurzame maatregelen. Daarnaast gaan we ervan uit dat deze maatregel 10.900 KWH-besparing per verduurzaamde woning oplevert. Dit betekent dat we uitgaan van een besparing van 3.272.000 KWH, oftewel 1.178.000 kg CO₂.

We vragen om € 7,5 miljoen aan liquide middelen te storten in het revolverend fonds bij de SVn, conform de Starterslening. De regeling kan vrijwel budget neutraal uitgevoerd worden. De beheerkosten die door de gemeente aan SVn betaald worden, vallen weg tegen de rente-inkomsten die wij ontvangen. Het afhandelen van de verzoeken die binnenkomen kan gedaan worden binnen het huidige aantal formatieplaatsen, waarbij de werkzaamheden verder bij de SVn belegd zijn. Na het overzetten van de liquide middelen blijft er voldoende ruimte in onze liquiditeitspositie. Er wordt geld weggezet bij het SVn dat door hen uitgeleend kan worden aan inwoners. Doordat het een revolverend fonds is kunnen de aflossingen later weer uitgeleend worden of teruggevorderd worden door de gemeente.

Maatschappelijke effecten

Met het instemmen van de storting van € 7.500.000 over de jaren 2025 tot en met 2027 uit de liquide middelen zijn we in staat om onze inwoners met een particuliere woning te ondersteunen bij het nemen van de noodzakelijke investeringen om hun woning uiteindelijk aardgasvrij te maken. Hiermee ondersteunen we een potentiële groep van ongeveer 55% van onze inwoners (Woonvisie 2016-2026). Door het revolverende karakter van de SVn leningen kunnen we de komende decennia deze groep inwoners verder helpen.

Risico's

De liquiditeitspositie van de gemeente kan in de toekomst veranderen, waardoor externe middelen aangetrokken moeten worden met eventuele bijbehorende rentelasten. Echter gezien de positieve liquiditeitspositie van de gemeente over de afgelopen jaren schatten wij het risico hierop laag in.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Het afwijzen van dit voorstel kan leiden tot imago schade voor de gemeente. We laten in ons beleid en onze uitingen zien dat het verduurzamen van onze leefomgeving essentieel is. Tot nu toe hebben we nog beperkt voorstellen gedaan om hier ook de nodige financiële armslag aan te koppelen voor onze inwoners. Haalbaar en betaalbaar zijn essentiële randvoorwaarden in de energietransitie. Het aanbieden van de verschillende SVn leenvormen komt hierin tegemoet t.o.v. commerciële leningen en is complementair aan bestaande alternatieven zoals het Warmtefonds. De energietransitie lijkt steeds meer een financieringsvraagstuk te worden, waarbij eenmalige subsidies als oplossing worden aangeboden, maar de invulling van financierbaarheid de echte oplossing biedt.

25-NB-7.3 Label C plicht bij kantoren

Toelichting op het voorstel

In artikel 5.11 van het Bouwbesluit en – na invoering van de Omgevingswet – in artikel 3.87 van het Bbl is opgenomen dat een kantoorgebouw met ingang van 1 januari 2023 niet langer gebruikt mag worden of in gebruik mag worden genomen als er geen geldig energielabel is met een maximale waarde primair fossiel energiegebruik van 225 kWh/m² per jaar. Een primair fossiel energiegebruik voor kantoren met een maximumwaarde van 225 kWh/m² per jaar is gelijk aan labelklasse C. Naast de label-C plicht is er ook de energiebesparingsplicht voor bedrijven. Hiervoor is een aparte aanvraag nieuw beleid ingediend.

De gemeente is het bevoegd gezag en zou vanaf 1 januari 2023 moeten toezien en handhaven op de label-C plicht. Hiervoor is in Hengelo binnen team VTH echter geen capaciteit en in het nieuwe VTH-beleid is dit ook niet opgenomen. Wij hebben in januari 2023 enkel een informerende brief naar de ondernemers gestuurd. De gemeente kan toezicht en handhaving voor de label-C plicht laten uitvoeren door de Omgevingsdienst Twente (ODT).

Lokaal hebben we afgesproken zo veel mogelijk in te zetten op energiebesparing. De gemeenteraad heeft in de duurzaamheidsvisie (2023) vastgesteld: "Onze koers is erop gericht dat bedrijven daadwerkelijk voldoen aan wettelijke verplichtingen voor verduurzaming zoals verduurzaming van kantoorgebouwen en bedrijfspanden".

Het voorstel is om de ODT een eenmalige opdracht te geven voor toezicht en handhaving op de label-C plicht. Hiervoor is een budget nodig van € 80.000. Voor 2025 worden deze lasten gedekt vanuit de stelpost Duurzaamheid.

In 2023 voldeed 56% van de label-C plichtige kantoorpanden aan de label-C plicht. 44% voldeed niet, waarvan 34% überhaupt geen energielabel had en 10% een geregistreerd energielabel lager dan C (bron: RVO, 2023).

Door de kantoorpanden die nu niet voldoen aan de label-C plicht naar energielabel C te brengen, besparen we jaarlijks 21 miljoen kWh aan energie. Evenveel als 1.650 gemiddelde huishoudens. Als deze kantoorpanden verduurzamen naar de renovatiestandaard voor kantoorpanden (energielabel A+++), besparen we 93 miljoen kWh. Evenveel als 7.307 gemiddelde huishoudens.

Toezicht en handhaving op deze wettelijke verplichting is een effectieve en efficiënte maatregel om energie te besparen. Wij hoeven daarvoor alleen de ODT opdracht te geven.

Maatschappelijke effecten

We dragen op effectieve en efficiënte wijze bij aan onze energie- en CO₂ doelstellingen. We zorgen voor een gelijk speelveld voor ondernemers. We vergoten het draagvlak onder ondernemers en inwoners om energie te besparen door achterblijvers aan te pakken. We verminderen netcongestie en zorgen voor meer ontwikkelruimte voor bedrijven. Dit is voorwaarde voor een groene technologische topregio.

Risico's

Met dit besluit wijken we wel af van het VTH-beleid dat in 2023 is vastgesteld. Hiervan afwijken levert veel op. Ook de minister heeft gemeenten drie keer per brief verzocht om hierop in te zetten.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

We zetten een streep door een van de meest effectieve en efficiënte maatregelen om energie te besparen. We voeren niet onze wettelijke taak uit voor de label-C plicht. We negeren meerdere oproepen van de minister om ons in te zetten op toezicht en handhaving op de label-C plicht. De benoemde maatschappelijke effecten worden juist negatief.

25-NB-7.4 Netwerk circulaire economie

Gebleken is dat de businesscase om te komen tot een fysiek Circulair Ambachtscentrum niet haalbaar is. We zetten in plaats van een fysieke voorziening in op een netwerk. In Hengelo zijn immers talrijke partijen actief op het gebied van circulariteit en tweedehands goederen en zijn gemeente, Twente Milieu en SWB al in een hechte samenwerking verbonden. Het actief verbinden en stimuleren van samenwerking in dit kader past goed bij de rol en uitgangspunten die de gemeente heeft. Over deze ontwikkeling is de gemeenteraad onlangs geïnformeerd (zaaknummer 3666178). Voor 2025 nemen het onderzoek naar het versterken van het netwerk mee in de Zomernota als p.m. post. Dit wordt naar de begroting 2025 verder geconcretiseerd.

5.7.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

24-FP-7.1 Wijziging doorberekeningen aan taakveld Riolering

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-7.1	Aanpassing doorberekeningen aan taakveld Riolering	325	325	325	325	325

Eind 2023 is het nieuwe Programma Water en Riolering vastgesteld. Hierin is opgenomen dat we een percentage van de kosten van de activiteiten Waterlopen, Netheid en Onkruidbestrijding doorberekenen aan het taakveld Riolering. Het gaat om 75% van de activiteit Waterlopen, 10% van de activiteit Onkruidbestrijding en 40% van de activiteit Netheid.

De totale uitzetting voor 2024 en verder bedraagt afgerond € 325.000. Dit is een doorberekening van kosten op andere taakvelden die ten laste komen van de voorziening Riolering en tegelijkertijd een voordeel voor de algemene middelen. De onttrekking uit de voorziening wordt namelijk als een voordeel gepresenteerd. Voor een nadere toelichting over de rioolheffing verwijzen wij naar hoofdstuk 8.1 Woonlastenontwikkeling.

24-FP-7.2 Ontwikkelingen Afval

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-7.2	Ontwikkelingen afval	-	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

De opbrengsten van verscheidene afvalstromen zijn onderhevig aan de ontwikkelingen in de wereldmarktprijs. Ook zijn er andere zaken van belang zoals de ontwikkelingen van verschillende UPV's (Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid) op verschillende stromen. Daarnaast is er sprake van wijzigingen in diverse afspraken. Dit leidt tot volgende wijzigingen:

Verschil in baten

Over de jaren heen is er een daling zichtbaar in het aangeboden fijn restafval. Ook wordt er minder gebruik gemaakt van de Biobox dan verwacht. Tegelijkertijd stijgt de hoeveelheid belastingplichtigen in Hengelo. Dit heeft een effect op de inkomsten afval (afvalstoffenheffingstarieven).

Door landelijke ontwikkelingen gericht op het tegengaan van zwerfafval zijn er ook wijzigingen zichtbaar. De zwerfafvalvergoeding is in 2025 officieel vervallen. Wel wordt er een SUP (Single Use Plastic)-vergoeding van het voorgaande jaar ontvangen. In dit geval wordt er in 2025 duidelijk hoeveel er ontvangen wordt over 2024.

De ketenovereenkomst verpakkingsafval is opgezegd door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Als gevolg hiervan zijn er nieuwe onderhandelingen op landelijke schaal zichtbaar met betrekking tot verpakkingen. De wereldmarktprijs van papier trekt langzaam aan, maar is nog niet op de hoogte van een aantal jaar terug.

Verschil in lasten

Met de Zomernota van vorig jaar is een deel van de indexatie van Twente Milieu meegenomen. De voorlopige indexatie kwam helaas te laat binnen om de volledige doorrekening nog mee te nemen in de begroting. Om deze reden is niet de gehele 10,2% indexatie meegenomen in de tarieven voor 2024. Nu de definitieve indexatie bekend is zien wij het effect ervan terug door een stijging van de kosten voor 2024 en daarmee ook 2025 en verder. Recentelijk hebben wij eveneens de voorlopige indexatie 2025 van Twente Milieu ontvangen. Indicatief wordt uitgegaan van een stijging die rond de 6% ligt. De definitieve indexatie volgt later dit jaar.

Tevens hebben de gemeenten de afgelopen jaren de effecten gemerkt van de wetwijziging betreffende lachgas. Lachgas is tegenwoordig verboden, waardoor de cilinders gedumpt worden in de openbare ruimte of bij het restafval gooien. Dit veroorzaakt schade bij de verwerking van het restafval, en extra kosten om deze cilinders uit de openbare ruimte te verwijderen. Dit houdt in dat de gemeente hierdoor extra kosten maakt. Momenteel is er een pilot van Twente waarbij statiegeld wordt ingezet om eerdergenoemde kosten te verminderen.

Gevolgen voor de woonlasten

De bovenstaande ontwikkelingen en de toegepaste prijsindex leiden tot een stijging van het vast tarief met € 2,76 in 2025. Voor een nadere toelichting over de heffingstarieven verwijzen wij naar hoofdstuk 8.1 Woonlastenontwikkeling.

24-FP-7.3 Penvoerder regionale samenwerking Onder Twente

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-7.3	Penvoering regionale samenwerking Onder Twente	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

In de regionale samenwerking ondergrond, Onder Twente, is afgesproken dat gemeente Hengelo de rol van penvoerder van de gemeente Enschede overneemt vanaf 2024. Hengelo beheert de bijdragen van de deelnemende gemeenten en zorgt voor de factuurafhandeling. Besteding van de middelen vindt plaats volgens het uitvoeringsplan dat door de regionale portefeuillehouders Milieu, Duurzaamheid en Afval is overeengekomen. Actualisering van de begroting is nodig om de gemaakte afspraken uit te kunnen voeren. Penvoering is financieel neutraal en past binnen het takenpakket.

5.7.4 Risico's

Bij het programma volksgezondheid, milieu en duurzaamheid zien we vooral risico's op het gebied van duurzaamheid en projecten van nieuwe energie. Draagvlak bij inwoners is een belangrijk thema, daarvoor worden participatietrajecten met omwonenden en betrokkenen georganiseerd. Het is een risico dat de gemaakte afspraken voor verduurzaming door de gemeente niet tijdig gerealiseerd worden of dat de middelen hiervoor niet toereikend zijn. Ook ligt er nog een risico bij projecten met aansluitingen op het bestaande net, door overbelasting is het niet zeker dat alle energie kan worden (terug)geleverd. Ook zien we risico's bij de aanleg van het zonnenveld Boeldershoek. Met name het risico op gestegen inkoopkosten waardoor de business case onder druk komt te staan.

5.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

5.8.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

Nederland is een klein land met grote opgaven die vragen om ruimtelijke keuzes. De groei van de bevolking, klimaatverandering en toenemende sociaal-culturele verschillen vragen om keuzes voor wonen, werken, mobiliteit en voorzieningen in het hele land. Op dit moment liggen er – ook in Twente - grote, urgente opgaven die opgelost moeten worden. De Twentse steden spelen hierin een belangrijke rol en hebben elkaar nodig. Om te zorgen voor een rechtvaardige verdeling van de ruimte neemt het Rijk de regie in de ruimtelijke ordening weer in handen. Het Rijk werkt daarom aan een nieuwe Nota Ruimte. De nieuwe Nota Ruimte zal een lange termijnvisie geven op de ruimtelijke inrichting van Nederland. In de Nota Ruimte worden grote ruimtelijke keuzes gemaakt die nodig zijn voor de ontwikkeling van heel Nederland. Het Rijk wenst de Nota Ruimte samen met provincies op te stellen en heeft daarom alle provincies gevraagd om input.

Regionale Investeringsagenda drie Twentse Steden (RSIA)

Voor Twente hebben de vier colleges in 2023 de handen ineengeslagen om een Regionale Stedelijke Investeringsagenda op te stellen die input heeft geleverd aan het Overijsselse ruimtelijk voorstel aan het Rijk. Aanleiding voor de RSIA was de wens om het belang van de verstedelijkingsopgave en ambitie van de steden gezamenlijk met de provincie onder de aandacht van het Rijk te brengen, omdat Twente niet als een van de 16 NOVEX gebieden is aangewezen. Dit zijn gebieden die als gevolg van de nationale opgaven ingrijpend worden heringericht tegen de achtergrond van de nieuwe Nota Ruimte. Met de door het Rijk opgestelde Contourennotitie voor de Nota Ruimte heeft Twente alsnog erkenning gekregen. De ambities in de RSIA sluiten hier goed op aan. We werken nu toe naar een samenwerking met het Rijk om dit samen met ons verder uit te werken in een verstedelijkingsstrategie.

De RSIA is in lijn met en een uitwerking van onze eerder geformuleerde en door de raad vastgestelde ambities zoals de Koers 2040, de Omgevingsvisie Hart van Hengelo en de visie voor de Spoorzone Hengelo Enschede (SHE). Hierin hebben we de ambitie vastgelegd om de high tech sector en maakindustrie de komende decennia verder te ontwikkelen als motor voor de sociaaleconomische ontwikkeling van onze regio. De ontwikkeling van de high tech sector zorgt voor banen, stimuleert de welvaart en verhoogt de potentie voor het voorzieningenniveau. De doorontwikkeling van de maakindustrie in Hengelo en Twente tot topsector is alleen mogelijk bij een brede sociaaleconomische ontwikkeling van onze steden als fundament. Belangrijke aspecten daarbij zijn een breed en gevarieerd voorzieningenniveau, een goede bereikbaarheid, voldoende brede werkgelegenheid, en voldoende aanbod van (betaalbare) woningen voor diverse bevolkingsgroepen in een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. De uitwerking voor onze omgevingsvisie stedelijk gebied (derde en vierde fase) zit op het verankeren en ruimtelijk vertalen van de RSIA. De ontwikkeling van de Spoorzone Hengelo Enschede is een belangrijk vliegwiel voor het bereiken van onze ambities uit de RSIA.

SHE

Ten behoeve van de toekomstbestendige ontwikkeling van onze stad is de verdere vormgeving en uitwerking van SHE als hart van de technologische topregio Twente van groot belang. De ontwikkeling van SHE is een van de belangrijkste pijlers van de RSIA. SHE biedt dé plek en ruimte om onze ambities waar te maken door onder meer rondom de stations knooppunten te verdichten en onderscheidende woon- en werk- en leefmilieus te realiseren en voorzieningen toe te voegen. Dit is nodig om talenten te binden en groeiende bedrijven vast te houden. De gemeenteraad heeft vorig jaar op 17 mei 2023 de visie SHE als richtinggevend beleidskader vastgesteld onder meer om te gebruiken als een van de bouwstenen voor de omgevingsvisie.

Op dit moment wordt in opdracht van de gemeente Enschede en Hengelo met een kwartiermakersteam invulling gegeven aan de uitwerking van SHE.

Het kwartiermakersteam SHE is nu ruim een half jaar onderweg om de in 2023 vastgestelde visie te concretiseren en verder te brengen. Aan de hand van meerdere programmalijnen zijn de banden met externe partners opgestart of aangehaald en krijgen een aantal projecten vorm.

Woningbouw

De woningbouwproductie ligt op niveau en in lijn met de ambitie. Mede door de inzet van subsidieregelingen als de Woningbouwimpuls, en de Startbouwimpuls ligt de woningbouwproductie in 2024 op koers. Projecten die in 2024 zijn afgerond zijn bijvoorbeeld: de Apollotoren in de Berflo Es, De Bataafse Kamp aan de rand van de Binnenstad, de Hofmakerij deel 1 in Hart van Zuid, delen van het Brouwerijterrein en de Bandoengstraat. Ondanks deze woningbouwproductie zijn er punten van zorg; de woningbouwprojecten die vanaf 2025 en verder in productie zouden gaan, en niet in aanmerking kwamen voor subsidieregelingen, krijgen het financieel moeilijk door hogere kosten en mogelijk lagere opbrengsten dan begroot. Dit kan leiden tot planvertraging of planuitval.

Naast de brede woningbouwproductie zijn er diverse specifieke doelgroepen met een huisvestingsvraag. In eerste instantie gaat het om de brede doelgroep die een beroep doet op de sociale huur. Samen met Welbions onderzoeken en benutten we mogelijkheden om de sociale huurvoorraad te vergroten. Daarnaast richten we ons op een meer langdurige manier van de huisvesting van de ontheemde Oekrainers. De spreidingswet vraagt om meer plekken voor asielopvang en de relatief hoge taakstelling voor het huisvesting van statushouders zijn uitdagend. Vanwege de doorlooptijd van procedures en (bouw)werkzaamheden, en een evenwichtige toedeling van doelgroepen, gaat het waarschijnlijk niet lukken om de taakstelling statushouders in 2024 volledig in te vullen. We blijven ons er gezamenlijk voor inspannen om de woningvoorraad en sociale huurvoorraad te vergroten voor alle doelgroepen.

5.8.2 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2024	2025	2026	2027	2028
25-NB-8.1	Onderzoek legesdekking VTH	-	b.n.	-	-	-
25-NB-8.2	Community aanjagen KMS locatie met stimuleringsbudget (talentopgave)	b.n.	b.n.	-	-	-
25-NB-8.3	Spoorzone Hengelo Enschede (talentopgave)	b.n.	b.n.	-	-	-
25-NB-8.4	RSIA/ROS Twente (talentopgave)	b.n.	b.n.	-	-	-
25-NB-8.5	Reconstructie Mariastraat	-	-	-	-18	-18

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

25-NB-8.1 Onderzoek legesdekking Vergunning, Toezicht, Handhaving (VTH)

Toelichting op het voorstel

Voor omgevingsvergunningen gelden leges volgens de vastgestelde legesverordening, gebaseerd op een percentage van de bouwsom en/of een vast bedrag, afhankelijk van de procedure. Grotere projecten betalen relatief meer dan kleinere. We mogen alleen daadwerkelijk bestede uren in rekening brengen en maximaal 100% van de totale uren. Er mag geen verdienmodel ontstaan.

Periodiek onderzoek naar de dekkingsgraad van de leges is nodig, vooral na invoering van de Omgevingswet. Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden en zijn er nieuwe en gewijzigde activiteiten voor de fysieke leefomgeving ontstaan. De dienstverlening voor de fysieke leefomgeving en omgevingsvergunning is verbreed door de bredere reikwijdte van de Omgevingswet.

Periodiek onderzoek naar de dekkingsgraad helpt bij verantwoording aan de raad en het opstellen van realistische begrotingen, voorkomt te hoge leges en verzekert de rechtmatigheid. Externe expertise is vereist voor dit onderzoek, inclusief benchmarking met vergelijkbare gemeenten en het bekijken van legesopties onder de Omgevingswet. De resultaten kunnen worden gebruikt voor toekomstige leges en personeelskosten.

De verwachte kosten voor het extern onderzoek zal naar verwachting € 25.000 bedragen en worden gedekt middels de stelpost van het WKB uit de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten.

Maatschappelijke effecten

Geen.

Risico's

De bepaling van de kostendekkendheid dient twee doelen: 1. vanuit rechtmatigheid om de kostendekkendheid integraal te onderbouwen; 2. vanuit rechtmatigheid om zekerheid te hebben dat wij niet meer dan 100% kostendekkend zijn. Met de invoering van de Omgevingswet zijn de activiteiten gewijzigd en is een nieuwe verordening opgesteld, hiermee kunnen wij niet meer terugvallen op historische gegevens. Met dit onderzoek minimaliseren we het risico dat de kostendekkendheid onvoldoende is.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

De gevolgen bij afwijzing van het voorstel is dat we onvoldoende zicht hebben op de dekkingsgraad van onze dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving en omgevingsvergunning. En daarmee mogelijk onrechtmatig handelen.

25-NB-8.2 Community aanjagen KMS locatie met stimuleringsbudget

Toelichting op het voorstel

Om de opgave die wij zien om jonge mensen aan onze stad te binden en zo onze beroepsbevolking op peil te houden moeten we investeren in het toevoegen van beleving, levendigheid en gemeenschapszin in de stad.

De invulling van de KMS-locatie is het vliegwiel om een bijzondere en onderscheidende community te maken voor stad en regio. Een plek waar werken, wonen, leren, en ontdekken samenkomen, een plek waar mensen elkaar ontmoeten, een plek waar mensen willen komen, zijn en willen blijven. Dit soort stedelijke milieus is nodig om talenten vast te houden en aan te trekken én groeiende bedrijven vast te houden.

Op dit moment wordt gewerkt aan de afronding van het omgevingsprogramma voor de KMS-locatie. De verwachting is dat we dit jaar nodig hebben voor de vaststelling van het omgevingsprogramma KMS-locatie en voor het maken van afspraken met de ontwikkelaar over onze rol, positie en financiële inzet in de ontwikkeling van de locatie. Hiervoor volgt in de loop van het jaar een separaat (investerings-)voorstel aan de raad.

Om deze in het omgevingsprogramma KMS-locatie opgenomen community op korte termijn tot werkelijkheid te laten worden gaan we creatieve ondernemers interesseren en binden aan de stad Hengelo door jonge makers ruimte te bieden en te stimuleren. Dat doen we door betrokkenheid te stimuleren, evenementen en projecten te organiseren en te faciliteren, contacten te leggen en deelname aan te moedigen, als verbinder te functioneren tussen alle deelnemers en initiatiefnemers, actief te communiceren, te etaleren, te benaderen en te aquiren, belangen te behartigen van deelnemers en oplossingen te zoeken die ten goede komen aan de community. Voor deze placemaking willen wij een "community-aanjager" inzetten, die het gebied met (tijdelijke) functies gaat activeren, nadrukkelijk vanuit en in samenhang met de Hengelose Magneet en gericht op het activeren van een community met een mix aan functies. Hierbij hoort ook een stimuleringsbudget voor (tijdelijke) initiatieven om de locatie te activeren.

Vooruitlopend op de besluitvorming op het omgevingsprogramma KMS-locatie en de afspraken met ontwikkelaar daarover menen wij dat wij nu reeds dit voorstel moeten adresseren, zodat we in 2024 en 2025 ook gelijk van start zouden kunnen gaan. Het activeren van de locatie vraagt om specifieke competenties. Het is nodig expertise in te huren, die in samenwerking met de doelgroep aan de slag gaat om de KMS-locatie te activeren. We schatten in dat we voor de community aanjager voor 2024 een budget van € 50.000 en voor 2025 € 175.000 nodig zullen hebben, aangevuld met een stimuleringsbudget van € 75.000 voor dit jaar en € 200.000 voor 2025, te bekostigen uit de reserve aanjaagbudget talentopgave.

Maatschappelijke effecten

De ontwikkeling van de KMS locatie is een uitwerking van de omgevingsvisie Hart van Hengelo. Veel van de doelstellingen voor 2040 komen samen in de Hengelose Magneet. Hier ontstaat straks nieuwe stedelijke

cultuur waarbinnen ontmoeten, interactie en kruisbestuivingen tussen bedrijfsleven, onderwijs en maatschappij de voedingsbodem vormen voor nieuwe doelgroepen en initiatieven. Een plek waar stedelijke dynamiek straks echt voelbaar is en daarmee een waardevolle toevoeging biedt op hetgeen wat Hengelo en de regio op dit moment te bieden hebben. De KMS-locatie vormt het schakelpunt in de Hengelose Magneet tussen de binnenstad, diverse culturele en maatschappelijke voorzieningen, Hart van Zuid en het station. De succesvolle ontwikkeling van de KMS-locatie is van groot belang voor de ambities van de stad en regio.

- De KMS-locatie biedt een aantrekkelijk woon- en leefmilieu voor een (jonge) doelgroep met een stedelijke levensstijl. Voortbouwend op de beoogde doelgroepen voor Hart van Zuid. De aanwezigheid van een stedelijke cultuur, met o.a. kunst en cultuur draagt wezenlijk bij aan een aantrekkelijk woon- en werkklimaat.
- De KMS-locatie is een aantrekkelijke vestigingsplek voor spraakmakende bedrijven uit het innovatie ecosysteem.
- De KMS-locatie versterkt het stedelijk voorzieningenniveau van Hengelo en de regio en draagt zo bij aan de aantrekkelijkheid van stad en regio voor bedrijven, instellingen en (toekomstige) werknemers.
- De KMS-locatie levert een bijdrage aan het systeem van kruisbestuiving en samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en maatschappij, de zogenaamde Triple Helix.

Risico's

Het omgevingsprogramma en de afspraken over de ontwikkeling van de KMS-locatie zijn nog niet afgerond. In 2024 wordt het omgevingsprogramma KMS-locatie afgerond en worden de afspraken met de ontwikkelaar over onze rol en positie en bijbehorende financiële afspraken gemaakt. Hiervoor volgt in de loop van dit jaar een separaat voorstel aan de raad. Op dit moment wordt nog gewerkt aan de afronding van het omgevingsprogramma KMS-locatie. Het voorliggende voorstel loopt hier op vooruit en het inzetten van de expertise van een community aanjager moet nog worden afgestemd en afgesproken met de ontwikkelaar voor de locatie.

Het gaat hier om een tijdelijk budget. Met het bijbehorende stimuleringsbudget kunnen enkel tijdelijke initiatieven worden opgezet en uitgevoerd.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Mocht dit voorstel niet gehonoreerd worden, dan betekent dat dat we de ambitie t.a.v. het activeren van de Hengelose magneet en de KMS-locatie niet gelijk tot uitvoer kunnen brengen en we dit voorstel mee moeten nemen in het integrale (investerings-) voorstel dat we later dit jaar aan de raad zullen voorleggen.

25-NB-8.3 Spoorzone Hengelo Enschede

Toelichting op het voorstel

Ten behoeve van de toekomstbestendige ontwikkeling van onze stad is de verdere vormgeving en uitwerking van de Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE) als hart van de groene technologische topregio Twente van groot belang. SHE is een van de belangrijkste pijlers van de RSIA en biedt dé plek en ruimte om onze ambities waar te maken door onder meer rondom de stations knooppunten te verdichten en onderscheidende woon- en werk- en leefmilieus te realiseren en voorzieningen toe te voegen. Dit is nodig om talenten aan te trekken en te binden en groeiende bedrijven vast te houden. De gemeenteraad heeft op 17 mei 2023 de visie SHE als richtinggevend beleidskader vastgesteld onder meer om te gebruiken als een van de bouwstenen voor de omgevingsvisie Stedelijk Gebied.

SHE is een integrale opgave die disciplines en gemeentegrenzen overstijgt. Om de ambities waar te maken is het van belang dat er één centrale (programmatische) aansturing met lef en mandaat georganiseerd wordt, die de strategie voor SHE verder concretiseert, mogelijke projecten en nieuwe projectlocaties in beeld brengt en zich ontfermt over het gebiedsmanagement.

In de Beleidsbegroting 2024-2027 is voor de verdere uitwerking van SHE € 200.000 voor de komende 4 jaar opgenomen. Bij de raming van de kosten zijn wij uitgegaan van een ingroeimodel, waarbij passend bij het ambitieniveau en de fase van de ontwikkeling opgeschaald moet kunnen worden. Op dit moment wordt met een kwartiermakersteam invulling gegeven aan de uitwerking van SHE. Maar we willen versneld toewerken naar de opzet van een programmaorganisatie.

Er is al € 200.000 beschikbaar in de begroting. Op een aantal vlakken is meer nodig, onder meer voor:

- het organiseren van een inhoudelijk vervolg naar een ruimtelijke, programmatische, strategische uitwerking van SHE. Talent uit de regio wordt ingezet om mede vorm te geven aan de uitwerking van SHE, bijvoorbeeld bij de ruimtelijke uitwerking worden studenten met een bouwkundige studie ingezet om mee te denken en te werken in de zogenaamde week van SHE.
- het integreren van sport en cultuur in SHE, dat een cruciale bijdrage levert aan een levendige, inclusieve en bloeiende stedelijke cultuur in het gebied.
- verkenning van de bereikbaarheid Hengelo Oost/ Enschede West

De verwachting is dat de reeds beschikbare middelen hiervoor niet toereikend zijn, en dat voor dit jaar circa € 150.000 extra nodig is. De verwachting is dat voor de programmaorganisatie SHE vanaf 2025 € 250.000, boven de reeds beschikbare middelen, nodig is. Deze kosten worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget talentopgave.

Maatschappelijke effecten

SHE levert een belangrijke bijdrage om de sociaaleconomische ontwikkeling in de regio te versterken en om een aantrekkelijk werk-, woon- en leefklimaat voor het aantrekken en behouden van talent te bieden. De ontwikkeling van en samenwerking in SHE kan worden gezien als belangrijke stap om onze ambitie waar te maken. Uiteindelijk zal zich dit vertalen in een meer evenwichtige opbouw van de bevolking, een beter draagvlak voor de voorzieningen en een sterkere economische positie en daarmee meer kansen voor alle Hengeloërs op de arbeidsmarkt en op participatie in de samenleving.

Risico's

De kosten voor SHE worden gelijk tussen Enschede en Hengelo verdeeld. De gemeente Enschede stelt in haar Zomernota eveneens voor vanaf 2025 een bedrag van in totaal € 450.000 per jaar beschikbaar te stellen voor een periode van in ieder geval 4 jaar. Wanneer dit voorstel niet wordt gehonoreerd moeten wij ons ambitieniveau voor de verdere uitwerking van SHE naar beneden bijstellen.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

De uitwerking van SHE is randvoorwaardelijk voor het doen slagen van het aantrekken en binden van talent. Wanneer we dit voorstel afwijzen moeten we ons ambitieniveau voor de verdere uitwerking van SHE naar beneden bijstellen, waardoor de kans aanwezig is dat de samenwerking niet verder komt dan afstemmen over de inhoudelijke opgaven tussen de beide gemeenten en met diverse stakeholders, en we er niet in slagen de gewenste groeiambitie waar te maken.

25-NB-8.4 RSIA/ROS Twente

Toelichting op het voorstel

In het afgelopen jaar is samen met Enschede, Almelo en de provincie Overijssel de Regionale Stedelijke Investerings Agenda (RSIA) opgesteld. Hierin is de ambitie voor Twente opgenomen die nodig is om ook de groeiambitie van Hengelo, zoals die in de Koers 2040 is vastgelegd te realiseren. Hengelo bevindt zich uiteraard niet op een eiland, maar zal om haar doelstellingen te bereiken goed moeten samenwerken met de regio en met name met de andere steden, de provincie en het Rijk.

Door het Rijk is gereageerd op de RSIA door Twente op te nemen in de contourennota van de Nota Ruimte als gebied waar potentieel een schaalessprong mogelijk is. Hiertoe is door het Rijk ook aangegeven dat zij samen met de regio de RSIA wil vertalen in een verstedelijkingsstrategie. Hieraan gaan we in de komende periode samen met Rijk en regio verder werken. Om dit proces in goede banen te leiden is het inhuren van expertise nodig die in ieder geval namens de drie steden optreedt als trekker van het verstedelijkingsprogramma richting Rijk en provincie. Deze is uitgezet in een gezamenlijke vacature namens de drie steden.

De kosten zijn € 150.000 in 2024 en € 120.000 in 2025. Deze kosten worden gedekt door de reserve aanjaagbudget talentopgave.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Het opstellen van een verstedelijkingsstrategie is noodzakelijk om samen met het Rijk te onderzoeken welke randvoorwaarden ingevuld moeten worden om de beoogde kwalitatieve groei mogelijk te maken in Hengelo en de hele regio. Zonder het Rijk zal Hengelo namelijk niet in staat zijn om de groei en de daarvoor benodigde investeringen in bijvoorbeeld infrastructuur en voorzieningen te realiseren.

25-NB-8.5 Reconstructie Mariastraat

Toelichting op het voorstel

De sloop van de woningen aan de Mariastraat, Geerdinksweg, Krabbenbosweg en Wilderinksstraat start dit najaar. Er worden 107 oude woningen gesloopt om vervolgens 102 nieuwe woningen terug te bouwen. Het stedenbouwkundige plan is zo opgezet dat het tuindorpkarakter van de wijk behouden blijft.

De Mariastraat heeft met oog op het versterken van het tuindorpkarakter een breder profiel gekregen zodat ruimte ontstaat voor bomen en groenvakken. De voortuinen zijn ingekort.

Dit betekent automatisch dat de trottoirs naar buiten opschuiven, aan 1 zijde langsparkeren in combinatie met boomvakken wordt ingepast en de weg opnieuw wordt aangelegd.

De Mariastraat moet dus als gevolg van de ontwikkelingen van Welbions (sloop en nieuwbouw) en de stedenbouwkundige wijzigingen die door middel van de omgevingsvergunning zijn bekrachtigd, worden gereconstrueerd. Deze reconstructie kan deels gedekt worden uit het afkoppelprogramma van cluster water en riolering. Het voorstel is om de overige middelen via de Zomernota ter beschikking gesteld te krijgen.

Het voorstel biedt kansen ten aanzien van klimaatadaptatie, duurzaamheid (de woningen worden 100% elektrisch) en leefbaarheid. De openbare ruimte wordt vergroend zodat hittestress mogelijk kan worden voorkomen. Daarnaast wordt het regenwater van de woningen en de openbare ruimte afgekoppeld en lokaal geborgen zodat verdroging tegengegaan wordt. De gebakken klinkers van de rijbaan worden herstraat in het kader van duurzaamheid en het behoud van het tuindorpkarakter.

Het huidige kwaliteitsniveau is onder de maat. Hemelwater is nog aangesloten op het vulwaterstelsel wat daardoor voor onnodige belasting van de rioolwaterzuivering zorgt. Daarnaast is er op dit moment geen volwaardige groenstructuur in de straat aanwezig wat effect heeft op de thema's klimaatadaptatie en leefbaarheid.

Integrale samenwerking met en tussen de verschillende vakdisciplines is de sleutel voor het opstellen van een gedragen plan. Daarnaast is "timemanagement" en de samenwerking en afstemming met Welbions en de nutspartijen enorm belangrijk. De plannings van de verschillende stakeholders zijn verschillend vanwege bijvoorbeeld leverantietijd en capaciteit bij de nutspartijen en vergunningstrajecten bij Welbions. Het uitvoeren van een integraal gedragen plan en het samenvoegen van deze plannings tot 1 overallplanning zijn de kritische succesfactoren.

Samenwerkingsrelaties

Welbions is eigenaar van de woningen aan de Mariastraat, Geerdinksweg, Krabbenbosweg en is initiator van de herontwikkeling van deze locaties. Het opstelde stedenbouwkundig plan stelt kaders en randvoorwaarden aan de vormgeving van de woningen en aan die van de openbare ruimte. Welbions en de gemeente Hengelo zijn in deze dus als partijen onlosmakelijk aan elkaar verbonden.

De nutspartijen moeten in het kader van de reconstructie van de weg en de nieuwbouw van de woningen een nieuw kabels en leidingen tracé aanleggen. De partijen werken in nauwe afstemming met gemeente Hengelo en Welbions samen.

De kosten voor het verleggen van de kabel en leidingen komen ten laste van de nutspartijen. De werkzaamheden op grond van Welbions worden door Welbions bekostigd. De reconstructie van de Mariastraat is voor de gemeente Hengelo.

Er zijn raakvlakken met de taakvelden riolering en water, wegen (verkeer) en groen.

Het raakvlak met water en riolering betreft de wens een hemelwaterriool aan te leggen in de Mariastraat naast het huidige vuilwaterriool. Het vuilwaterriool hoeft niet te worden vervangen. De Mariastraat en directe omgeving kunnen zo 100% afgekoppeld worden. Daarnaast kan ook het afgekoppelde en geborgen regenwater op Welbions terrein bij extreme neerslag aangesloten worden op het hemelwaterriool. Ook dit schone water komt dan niet onnodig alsnog in het vuilwaterriool terecht.

Het raakvlak met wegen betreft het op een nieuwe locatie aanleggen van de trottoirs, het aanleggen van een langspaarkeerstrook in combinatie met plant- / boomvakken en het herstraten van de weg met de huidige gebakken klinkers.

Het raakvlak met groen betreft het aanleggen van een groenstructuur conform stedenbouwkundig plan; groenvakken voorzien van heesters en bomen.

Kosten

De totale kosten voor de reconstructie van de Mariastraat bedragen € 593.000. Hierbij wordt expliciet geen rekening gehouden met de ontwikkeling van het warmtenet. Eventuele investeringen die gemaakt moeten worden voor de aanleg van het warmtenet komen volledig ten laste van het warmtenet. Dit behelst onder meer herstelkosten van de Mariastraat als de Mariastraat weer open moet (nieuw voor nieuw).

Nu bekend is dat de Mariastraat gereconstrueerd gaat worden heeft team water en riolering besloten om een nieuw hemelwaterriool aan te leggen zodat regenwater kan worden afgekoppeld. De kosten voor de aanleg van het nieuwe riool bedragen € 150.000 en worden gedekt binnen het GRP. Binnen andere (reguliere) onderhoudsbudgetten is geen dekking voor de reconstructie van de Mariastraat.

Voor de resterende kosten van € 459.000 voor bouwkosten verharding, groen, verlichting, engineering en directievoering en toezicht wordt nu dekking gevraagd. De investering wordt verwacht in 2026. Vooralsnog is voor alle investeringskosten rekening gehouden met een afschrijvingstermijn van 25 jaar, waardoor de jaarlijkse rente- en afschrijvingslasten ca. € 18.400 bedragen.

Maatschappelijke effecten

Welbions bouwt 64 sociale huurwoningen, 15 vrije sector huurwoningen en 23 koopwoningen terug. In totaal dus 102 woningen. Ze ontwikkelen, bouwen en verkopen de koopwoningen zelf. De 15 huurwoningen in de vrije sector zijn voor mensen die net teveel verdienen voor sociale huur en ook geen woning kunnen kopen.

Het karakter van de Mariastraat wijzigt van een krap profiel naar een open groen profiel.

Risico's

De reconstructie van de Mariastraat draagt bij aan de ontwikkeling de wijk. Er zijn daarom geen aanwijsbare (sociale) risico's te benoemen. De hoogte van de bijdrage vanuit het programma water en riolering moet intern nog worden afgestemd.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

De gevolgen voor de inrichting van de wijk zijn groot. Het nieuwe profiel van de openbare weg wordt niet (volledig) aangelegd wat betekent dat terrein braak blijft liggen. Dit is in het kader van afspraken met Welbions, leefbaarheid, beheersbaarheid etc. niet wenselijk.

5.8.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

24-FP-8.1 Vitale binnenstad

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-8.1	Vitale binnenstad	2	91	144	133	-89

In de Zomerbrief 2022 – 2026 is goedkeuring gegeven voor investeringen in de binnenstad van € 7,5 miljoen (23-NB-8.3 Vitale binnenstad). De initiële planning was optimistisch en is nu bijgesteld. Omdat een aantal investeringen zijn opgeschoven in de tijd zijn er in de jaren 2024 tot en met 2027 minder rente- en afschrijvingslasten dan oorspronkelijk begroot (voordeel). Dit betreft bijvoorbeeld de projecten Wetplein, Marktstraat en Molenstraat. De Zomernota van afgelopen jaar liep tot en met jaarschijf 2027, met dit onderdeel verwerken we de investeringen ook in de volgende jaarschijven. Uiteindelijk zullen de investeringen van in totaal € 7,5 miljoen leiden tot rente- en afschrijvingslasten van ongeveer € 380.000 in 2030.

24-FP-8.2 Doorontwikkeling Vergunnen, Toezicht, Handhaven (VTH)

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-8.2	Doorontwikkeling VTH-samenwerking Twente	-	-15	-15	-	-

Het college heeft op 13 februari 2024 ingestemd met het voorstel (3708634) om de Twentse samenwerking op het gebied van Vergunnen, Toezicht en Handhaving (VTH) te versterken. Met dit besluit krijgt de samenwerking een nieuwe opzet. VTH is losgekoppeld van het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Twente en sluit daarmee aan bij de omgevingswetgedachte. Dit besluit omvat een vaste bijdrage van ongeveer € 15.000 per deelnemer gedurende de jaren 2024 tot en met 2026. De bijdrage per deelnemer is in eerste instantie voor een periode van drie jaar, met de intentie van een structurele bijdrage (afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie in 2026). De bijdrage voor 2024 wordt gedekt met de reeds beschikbare middelen voor VTH.

24-FP-8.3 Omgevingswet

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-8.3	Omgevingswet	-100	100	-	-	-

Met ingang van 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet kent onder andere nieuwe:

- regelgeving
- instrumenten (beleidscyclus)
- systemen
- werkprocessen

Daarnaast heeft de Omgevingswet ook impact op onze houding en gedrag en de manier van werken. De wet stelt de inwoner centraal. Daarmee wordt de dienstverlening nóg belangrijker. Onze houding moet daarom verschuiven 'van controleren is goed (nee, tenzij) naar vertrouwen is beter' (ja, mits). Als een ontwikkeling niet past binnen het omgevingsplan, maar wel wenselijk is op basis van onze Koers 2040, ons beleid en onze strategische opgaven, dan gaan we samen met de initiatiefnemer op zoek naar een integrale haalbare oplossing. We moeten dus meer gaan samenwerken over domeinen heen. Dat vraagt van medewerkers dat zij boven hun eigen vakspecialisme durven uitstijgen en het integrale belang herkennen.

In 2023 zijn de verantwoordelijkheden van het programma Omgevingswet overgedragen van de programmaorganisatie naar de lijnorganisatie. De programmanager heeft in 2024 nog een rol als adviseur en in 2025 geen rol meer.

Nieuwe rollen

Deze veranderingen vragen niet alleen om andere werkwijzen, het is ook van invloed op competenties, vaardigheden en rollen van medewerkers. Wij zien een aantal nieuwe rollen als gevolg van de invoering van de Omgevingswet.

1. regisseur beleidscyclus
2. procescoördinator omgevingsplan
3. initiatievencoördinator

We stellen voor deze rollen tijdelijk (in 2024) intern in te vullen. Daarna kunnen we begin 2025 evalueren of deze rollen al dan niet blijvend zijn. De nieuwe rollen zijn noodzakelijk voor het uitvoeren van onze wettelijke taken op grond van de Omgevingswet. De kosten van de tijdelijke nieuwe rollen worden gedekt door het vervallen van de rol van programmamanager in 2024 en 2025.

24-FP-8.4 Diverse kleine wijzigingen programma 8

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-8.4	Diverse kleine wijzigingen programma 8	30	-	-	-	-

In de Zomernota 2023 – 2028 (24-NB-8.2 – personeel fysiek domein) is extra formatie toegevoegd. Met dit voorstel wordt deze formatie verdeeld over de verschillende programma's. In 2024 valt € 30.000 vrij, aangezien dit bedrag wordt gedekt uit projecten. Voor 2025 en verder is het bedrag verdeeld conform het oorspronkelijke voorstel en verwerkt in onze formatie begroting.

5.8.4 Risico's

We zien risico's bij grote projecten voor nieuwbouw zoals Hart van Zuid en Dalmeden. Daarin zien we risico's vanwege de economische, marktontwikkeling en krapte op de arbeidsmarkt. Toegenomen bouwkosten en rentes kunnen leiden tot verminderde afname van kavels of bouwgrond voor nieuwbouw. Ook kan de rentestijging een risico vormen voor hogere kosten in de grondexploitaties.

5.9 Bestuur en ondersteuning

5.9.1 Beleidsmatige ontwikkelingen 2024

Voorjaarsnota 2024 Rijk

Medio april 2024 heeft de VNG met het demissionaire kabinet een onderhandelingsresultaat bereikt. Het Rijk heeft de volgende punten in de Voorjaarsnota 2024 opgenomen:

- De oploop van de opschalingskorting van € 675 miljoen wordt structureel geschrapt.
- De invoering van de bbp (bruto-binnenlands product)-systematiek geschiedt met ingang van 2024 in plaats van 2027. Incidentele compensatie van het Rijk voor het lagere accres tot en met het jaar 2029. Echter in 2025 wordt het gemeentefonds eenmalig € 675 miljoen lager vastgesteld.
- Risicoverdeling voor de Wmo door afspraken over objectieve indexering en aparte fondsvorming. De indexering van de zorgkosten: € 75 miljoen in 2026 oplopend tot 300 miljoen in 2029.
- Een opschoonactie voor specifieke uitkeringen.

De voorlopige effecten van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk en de definitieve verwerking ervan in de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds worden uitgebreid toegelicht in bijlage 10.3.

De provincie Overijssel komt in het kader van het financieel toezicht met nieuwe afspraken over de verwerkingwijze van het landelijk tekort van € 675 miljoen in 2025. Voor Hengelo is dit omgerekend circa € 3,3 miljoen. De provincie gaat dit tekort als incidenteel beschouwen, zodat dit geen invloed heeft op het structureel begrotingsaldo.

Streven naar goede balans tussen taken en middelen

De meicirculaire 2024 is, naast de (nieuwe) taakmutaties, een definitieve financiële uitwerking van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk. Dit betekent dat structureel gezien de financiële problemen voor gemeenten niet zijn opgelost door het Rijk. Op landelijk niveau is nog steeds sprake van aanzienlijke tekorten voor de taken die gemeenten moeten uitvoeren. Bij gemeentelijke taken horen ook de bijpassende knaken van het Rijk. We blijven streven naar een goede balans tussen taken en middelen. Hiervoor blijven we stevig lobbyen bij het Rijk en de VNG.

Hoofdlijnenakkoord nieuwe kabinetsformatie

Het Hoofdlijnenakkoord van de nieuwe kabinetsformatie is niet verwerkt in deze Zomernota. Immers dit akkoord dient nog geconcretiseerd te worden in een Regeerakkoord. Besluitvorming over het beleid dient op rijksniveau nog plaats te vinden.

Renteontwikkeling

Tot op heden hebben we in 2024 te maken met een relatief stabiele rentemarkt. Dit komt door een stabiele ECB-rente (Europese Centrale Bank) en licht dalende inflatie. De dalende inflatie zorgt voor de verwachting dat de ECB-rente wordt teruggeschoefd. De verwachting was dat dit vier keer in 2024 zou gebeuren met een kwart procent per keer. Het eerste moment was in april en werd door de ECB als te vroeg bestempeld. Inmiddels is in juni de rente met een kwart procent naar beneden bijgesteld. We houden dit nauwlettend in de gaten, al is de verwachting niet dat we op korte termijn de markt op gaan voor een financiering.

5.9.2 Nieuwe beleidsvoorstellen

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2024	2025	2026	2027	2028
25-NB-9.1	Stagevergoeding verhogen en meer stage- en afstudeerplekken (talentopgave)	-	b.n.	-	-	-
25-NB-9.2	Samenwerking met Enschede, Almelo en Twenteboard in het kader van talent (talentopgave)	b.n.	b.n.	-	-	-
25-NB-9.3	Aanwending besparingen energiekosten verduurzaming gemeentelijk vastgoed	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
25-NB-9.4	Geen indexering hondenbelasting	-	-12	-12	-12	-12

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

25-NB-9.1 Stagevergoeding verhogen en meer stage- en afstudeerplaatsen (talentopgave)

In deze arbeidsmarkt is het hard werken om met name jong talent, de nieuwe generatie op de arbeidsmarkt, aan te trekken. De beroepsbevolking wordt kleiner door vergrijzing. Het aanbod van startend talent op de arbeidsmarkt zal vanaf 2026 niet meer in de vervangingsvraag kunnen voorzien. Met de Talentopgave als strategische topprioriteit wordt dit belang voor de regio en ook de gemeente Hengelo als werkgever onderstreept.

Het bieden van stageplaatsen is een belangrijke factor bij het binden van talent aan bedrijven en instellingen. In dit voorstel stellen wij daarom voor in te zetten op het aanbieden van meer stageplekken en stagevergoedingen te verhogen. Zo geven wij het goede voorbeeld en investeren wij tevens in het binden van potentiële werknemers in een krappe arbeidsmarkt.

CAO

In de CAO 2024-2025 is opgenomen dat elke student een passende en gelijke vergoeding moet krijgen voor de stage. Dat is nu binnen de gemeente Hengelo niet het geval (MBO € 175, HBO/WO € 275). Uit vergelijkend onderzoek blijkt bovendien dat de hoogte van de stagevergoeding bij de gemeente Hengelo laag is (landelijk gemiddeld € 500) met als gevolg dat we merken dat onze gemeente door potentiële stagiairs vaak niet wordt overwogen als werkgever/stageorganisatie. Om te kunnen concurreren om jong talent zullen we dus de stagevergoeding moeten verhogen.

Door de stagevergoeding te verhogen en hierbij geen onderscheid te maken tussen stagiair(e)s van verschillende opleidingsniveaus, kan gemeente Hengelo zich onderscheiden van andere stage biedende organisaties. Op dit moment bieden we ongeveer 25 stageplaatsen, goed voor 50 stages per jaar. Stages duren gemiddeld 5 maanden, dus is er op een stageplaats ruimte voor twee stagiair(e)s per jaar. We willen echter meer stage- en afstudeerplaatsen bieden om talent in vroeg stadium te interesseren voor een loopbaan bij de gemeente – en daarmee in de regio. We voorzien ongeveer 35 stageplaatsen per jaar. Met uitzondering van afstudeerders en BBL leerwerk trajecten. Dat zijn 70 stagiair(e)s per jaar.

Kosten

Wij stellen voor de stagevergoeding te baseren op 25% van het minimumloon in 2025. Deze optie wordt in een aantal omliggende gemeenten toegepast en geniet onze voorkeur. Met deze vergoeding zijn we dan concurrerend op de arbeidsmarkt. De stagevergoeding groeit mee met indexeringen van het minimumloon. Dit maakt deze optie toekomstbestendiger.

Uitgaande van 70 stageplekken is een extra bedrag van € 120.000 in 2025 nodig. Dit bedrag wordt gedekt uit de reserve aanjaagbudget talentopgave.

Aanvulling Amendement C01-A01: Verhoging stagevergoeding (17 juli 2024)

Beleidswens 25-NB-9.1. normalisering van de stagevergoeding en het aanbieden van 70 stages per jaar door te trekken naar 2026 en de kosten ter hoogte van € 120.000 te dekken uit de reserve aanjaagbudget.

Maatschappelijk effect

Zie toelichting hierboven. Investering in stageplaatsen en daarbij passende vergoeding zal naar de toekomst toe een substantiële bijdrage leveren aan het realiseren van onze talentopgave. Daarnaast geven wij hiermee invulling aan onze voorbeeldfunctie als maatschappelijk partner.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Gelet op het voorgaande zal de realisatie van onze talentopgave een stuk lastiger worden. In meer algemene zin zal dit ook gevolgen hebben voor onze ambities als organisatie in relatie tot de overige opgaven binnen de Koers 2040. Deze opgaven vragen om een gerichte strategische personeelsplanning waarbij het binden en boeien van jong talent een belangrijke factor is naar de toekomst toe.

25-NB-9.2 Samenwerking met Enschede, Almelo en Twenteboard in het kader van talent (talentopgave)

Investeren in het creëren van aantrekkelijke en onderscheidende woon- en werkmilieus vraagt investeren in het versterken van regionale samenwerking en afspraken met het Rijk.

We hebben het doel om de kwaliteit van leven van onze inwoners duurzaam te behouden en te versterken. Een krappe arbeidsmarkt en de verdere vergrijzing en ontgroening van onze bevolking vormen hiervoor een serieuze bedreiging. Ook verlaten veel jonge mensen Twente. Het doel is om de high-tech sector en (innovatieve) maakindustrie de komende decennia verder te ontwikkelen als motor voor de sociaal-economische ontwikkeling van onze stad en de regio en door te groeien tot een groene technologische topregio. Hengelo en Twente hebben hiervoor een kansrijke uitgangspositie, maar het gaat niet vanzelf. Het aantrekken en binden van talent is hiervoor een belangrijke opgave. De talentopgave draagt bij aan onze ambitie die is verwoord in de Koers 2040 en de omgevingsvisie Hart van Hengelo. Ook in de Regionale Stedelijke Investeringsagenda en de Spoorzone Hengelo-Enschede is het aantrekken en binden van talent een belangrijke opgave.

De Talentopgave is niet alleen een Hengelose, maar een regionale opgave. De gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo vormen het hart van één arbeidsmarkt/daily urban system en willen daarom samen met Twente Board werken aan de talentopgave. We willen onze krachten bundelen en een gunstige omgeving creëren voor groei en succes.

Hiervoor willen we in de regio samenwerken met studenten, (young) professionals, bedrijven, kennisinstellingen en culturele en maatschappelijke organisaties. We willen de talentopgave vormgeven met de partners in de stad en in de regio die nauw bij deze opgave betrokken zijn. In 2024 willen we een gezamenlijke opdracht verstrekken om op basis van data inzicht te krijgen in wie de doelgroep talent is en wat hun wensen zijn op het gebied van wonen, werken en leven. Na de zomer willen we de resultaten afstemmen met de doelgroep (studenten en young professionals van alle niveaus). De resultaten worden in een bijeenkomst gedeeld met partners in de stad en in de regio. Dit geeft ons inzicht in de doelgroep en hun wensen en levert tegelijkertijd lokaal commitment en een waardevol netwerk op tussen onderwijs, ondernemers en overheid.

Hiervoor is een budget van € 50.000 in 2024 en 2025 voor samenwerking, onderzoek en participatie nodig ten behoeve van de gezamenlijke talentopgave in de regio Twente. Deze bedragen worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget talentopgave.

Maatschappelijke effecten

Het uiteindelijke maatschappelijk effect op de langere termijn is behoud en versterking van onze kwaliteit van leven, doordat we er in zijn geslaagd om, ook in de toekomst, een adequate beroepsbevolking in Hengelo en Twente te hebben. Zonder aandacht hiervoor leiden vergrijzing, ontgroening en huidige aantrekkingskracht van andere regio's/steden tot een daling van de beroepsbevolking, waardoor op termijn het draagvlak onder onze kwaliteit van leven wegvalt. Dat is de reden om het aantrekken en binden van talent als specifieke opgave te benoemen. Een deel van deze opgave kunnen wij lokaal (met lokale partners) oppakken. Een belangrijk deel is echter een regionale opgave.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

Wanneer dit voorstel niet wordt gehonoreerd betekent dit dat partijen ieder voor zich aan de slag gaat met de talentopgave, dat zo overduidelijk grotendeels een regionale opgave is. Dit is niet effectief en efficiënt. Er is dan geen sprake van bijvoorbeeld kennisdeling, gecoördineerde inspanningen en gedeelde lasten en dit leidt tot suboptimale oplossingen.

25-NB-9.3 Aanwending van de besparingen op de energiekosten die voortkomen uit de verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed

Met het raadsvoorstel Verduurzamen maatschappelijke vastgoed (3710695) heeft de raad € 10 miljoen beschikbaar gesteld om de komende jaren te investeren in de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed in eigendom van de gemeente. In de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed schetsen we in welke volgorde we ons vastgoed gaan aanpakken. Met de kennis van nu schatten we dat de investering in de verduurzaming van onze vastgoedportefeuille circa € 31,7 miljoen kost.

In het raadsvoorstel schreven we "In de Zomernota 2024-2028 komen we met een voorstel voor de aanwending van de besparingen op de energiekosten die voortkomen uit de verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed. In dit voorstel werken we door op de in 2019 met de Raad afgesproken lijn (zaaknummer: 2460504) dat we besparingen die volgen uit verduurzaming gebruiken voor verdere verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed."

Ons uitgangspunt blijft om de verduurzaming van de totale vastgoedportefeuille te dekken uit de besparingen die we realiseren met verduurzaming van onze gebouwen. De verduurzaming heeft twee financiële gevolgen:

1. kapitaallasten voor de investering in aanpassingen aan het gebouw.
2. eventueel hogere kosten voor onderhoud van technische installaties.

Wij kunnen op dit moment nog niet exact voorspellen hoe groot de besparing is die wij vanaf een bepaald jaar realiseren. Wij updaten de routekaart echter jaarlijks. Daarmee laten wij zien welke investeringen wij gaan doen, en tot welke besparingen dit zal leiden. Voor de verwachte vrijval zal een nieuw bestedingsvoorstel worden aangeboden waarbij de middelen worden ingezet ter dekking van de kapitaallasten en onderhoudskosten voor nieuwe investeringen in de verduurzaming van onze vastgoedportefeuille. Het eventuele restant van de besparing kan vrijvallen in de begroting. Op deze manier voorkomen wij dat er onnodig reserves opgebouwd worden die enige tijd ongebruikt blijven.

Maatschappelijke effecten

Hanteren van dit uitgangspunt zorgt ervoor dat we de energie- en warmtevoorziening van ons gemeentelijk vastgoed waarborgen en dat we gaan voldoen aan het Klimaatakkoord. Bovendien hebben we hierin als gemeente een voorbeeldfunctie.

Risico's

Een risico is dat we gerealiseerde besparingen niet direct kunnen inzetten voor nieuwe verduurzamingsinitiatieven als het investeren in verduurzaming van vastgoed langer duurt dan verwacht. Het gevolg is dat de besparingen op de energiekosten vanuit integrale afweging elders worden ingezet dan voor de verdere verduurzaming van de vastgoedportefeuille.

Gevolgen als we dit voorstel afwijzen

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten hun maatschappelijk vastgoed voor 2050 verduurzamen. Uitgangspunt is een reductie van 95% van de CO₂-uitstoot en het aardgasvrij maken van gebouwen. Door besparingen niet in te zetten voor verdere verduurzaming brengen we geen vliegwieltje op gang om te voldoen aan deze afspraak.

25-NB-9.4 Geen indexering hondenbelasting

De gemeenteraad heeft bij de voorgaande Zomernota de wens uitgesproken om over te gaan tot afschaffing van de hondenbelasting. Per aanvaarde motie (C01-M01) is bepaald, dat bij nieuwe financiële meevallers van structurele aard de mogelijke inzet hiervan voor (al dan niet gedeeltelijke) dekking van de hondenbelasting uitdrukkelijk mee te nemen. In de tussentijdse periode zijn (per saldo) geen substantiële structurele meevallers ontstaan. Dit is ook de constatering ten tijde van het opstellen van deze Zomernota. Om alsnog de afschaffing van de hondenbelasting mogelijk te maken, zijn twee opties mogelijk.

1. Schrappen binnen de nieuwe beleidsvoornemens of in het huidige bestaande beleid.
2. Inkomsten, door bijvoorbeeld de OZB, te verhogen. Om de afschaffing van de hondenbelasting structureel te dekken, is een OZB-verhoging van bijna 2% nodig.

Het college stelt deze oplossingen niet voor. De motie heeft immers opgeroepen over te gaan tot afschaffing indien er financiële meevallers van structurele aard zouden zijn, die deze afschaffing kan opvangen. Dit is, gelet op het financieel meerjarenperspectief, niet aan de orde.

Vorig jaar is per amendement (C01-A02) bij de Zomernota bepaald dat de tarieven 2024 zouden worden bevroren. Wij stellen voor om in 2025 hetzelfde tarief als in 2024 te handhaven. Dit betekent dat er geen indexering plaatsvindt.

Aanvulling Amendement C01-A03: Ideeënmarkt 2024/2025 (17 juli 2024)

- Een bedrag van € 100.000 uit het begrotingssaldo 2025 beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en ideeën vanuit inwoners van Hengelo in een te organiseren ideeënmarkt;
- Indien het begrotingssaldo 2025 (na andere amendementen/moties) niet meer toereikend is dan het (restant)bedrag te onttrekken uit de algemene reserve.

5.9.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid

24-FP-9.1 Gemeentefonds jaarschijf 2028 t.o.v. 2027

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.1	Gemeentefonds jaarschijf 2028 t.o.v. 2027	-	-	-	-	171

Voorafgaand aan de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds brengen we in beeld wat de (nieuwe) jaarschijf 2028 in de Zomernota betekent.

Op basis van de decembercirculaire 2023 is het positief financieel effect tussen de nieuwe jaarschijf 2028 t.o.v. 2027 voor de gemeentefondsuitkering circa € 171.000.

Het verschil wordt met name veroorzaakt door de hogere accresontwikkeling in het gemeentefonds en de hogere uitgaven (stelpost) nominale ontwikkelingen vanaf 2027.

Daarnaast is de integratie-uitkering voor Participatie lager. Voor Participatie ontvangen we een hogere compensatie voor beschut werk en een lagere compensatie voor het WSW-deel.

24-FP-9.2 Prijs- en loonontwikkelingen 2024 e.v. versus compensatie gemeentefonds inclusief Voorjaarsnota 2024 Rijk

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.2	Prijs- en loonontwikkelingen 2024 e.v. versus compensatie gemeentefonds inclusief Voorjaarsnota 2024 Rijk	940	-3.730	1.901	3.987	5.953

De eerste globale indicatie van de doorrekening van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk en de effecten van de verwachte prijs-, loon- en volumeontwikkelingen voor de Zomernota 2024-2028 zijn (ambtelijk) in een eerder stadium op hoofdlijnen in beeld gebracht.

Resumerend geeft dit het volgende beeld:

ONDERDELEN:	2024	2025	2026	2027	2028
1. Verwachte compensatie van het Rijk en inzet eerdere afgezonderde stelposten	1.872	8.320	8.052	11.792	14.979
2. Verwachte prijs-, loon- en volumeontwikkelingen	46	-8.584	-10.554	-12.504	-14.112
3. Verwachte effecten Voorjaarsnota 2024 Rijk	-978	-3.466	4.403	4.699	5.086
TOTAAL VERWACHT EFFECT Voorjaarsnota Rijk 2024 en verwachte prijs-, loon- en volumeontwikkelingen:	940	-3.730	1.901	3.987	5.953

De onderdelen zijn uitgebreid toegelicht in bijlage 10.3.1 'Prijs- en loonontwikkelingen 2024 e.v. versus compensatie gemeentefonds inclusief Voorjaarsnota 2024 van het Rijk' in verband met de verwevenheid.

Daarnaast zijn er met name extra uitzettingen boven op de reguliere loon- en prijsindexen op andere onderdelen:

- Herindexatie DVO-Gildebor 2024-2029 (24-FP-5.5); structureel nadeel € 254.000;
- Tarieven Jeugd en Wmo (24-FP-6.4); structureel voordeel bijna € 0,6 miljoen;
- Regionale inkoop Jeugd (24-FP-6.7); structureel nadeel bijna € 4,4 miljoen;
- Indexatie bij verbonden partijen (24-FP-9.8); structureel nadeel € 271.000;

Het totaaleffect wordt behoorlijk positief beïnvloed door de eerder gecreëerde stelposten nominale ontwikkelingen die we nu vrij laten vallen (met name € 4,2 miljoen in 2027 en € 7,4 miljoen in 2028). Dit hadden we ook toegezegd op basis van de eerdere raadsbrieven over de gemeentefondscirculaires. Over de hele reeks 2024-2028 zijn positieve saldi te zien met uitzondering van 2025. Dat is het jaar dat het Rijk gemeenten niet voldoende compenseert voor het lagere volume - en prijsaccres. Dit resulteert landelijk in een tekort van € 675 miljoen. De provincie Overijssel komt in het kader van het financieel toezicht met nieuwe afspraken over de verwerkingswijze van dit tekort in 2025. Voor Hengelo is dit omgerekend circa € 3,3 miljoen. De provincie gaat dit tekort als incidenteel beschouwen, zodat dit geen invloed heeft op het structureel begrotingsaldo.

Daarnaast is vanaf 2026 de opschalingskorting afgeschaft. Dit leidt tot een structureel voordeel van circa € 3,3 miljoen. Tevens houden we rekening met extra ruimte onder het plafond BTW compensatiefonds (€ 1,2 miljoen vanaf 2025). Op basis van afspraken tussen het Rijk en de VNG hebben we de stelpost Wmo indexering opgenomen vanaf 2026.

Exacte financiële consequenties in meicirculaire 2024 gemeentefonds

We zijn als gemeente sterk afhankelijk van de rijksinkomsten in het gemeentefonds. De definitieve uitwerking van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk vond plaats in de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds. Bij de verwerking van de de meicirculaire 2024 zijn de gemeentelijke en landelijke aantallen van verschillende verdeelmaatstaven in het gemeentefonds geactualiseerd.

24-FP-9.3 Meicirculaire 2024 gemeentefonds

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.3	Meicirculaire 2024 gemeentefonds	3.065	2.970	1.235	545	391

Het financieel effect voor het begrotingsjaar 2024 is bijna € 3,1 miljoen voordelig. De mutaties voor het jaar 2024 zijn in de 3e (begroting)verzamelwijziging over de Zomernota verwerkt.

Voor de jaren 2025-2028 is het financieel effect voordelig, van bijna € 3 miljoen in 2025 aflopend tot bijna € 0,4 miljoen in 2028. De mutaties voor de jaren 2025-2028 worden verwerkt in de Beleidsbegroting 2025-2028.

Grote verschillen op basis van de meicirculaire 2024 t.o.v. de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk en de decembercirculaire 2023 zijn met name:

- Gemeentelijke en landelijke hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven.
- Aflopende compensatie voor loon en prijsontwikkelingen vanaf 2026.

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 10.3.2.

24-FP-9.4 Structurele extra bijdrage Kennispunt Twente en IT-platform Twente

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.4	Structurele extra bijdrage Kennispunt Twente en IT-platform Twente	-65	-54	-54	-54	-54

Tijdens het bestuurlijk overleg Kennispunt Twente van 27 maart 2024 is akkoord gegeven op een structurele verhoging. De verhoging wordt doorberekend aan de deelnemers van Kennispunt Twente. Voor de gemeente Hengelo betekent de verhoging een uitzetting van € 38.000 per jaar vanaf 2025. Voor 2024 is eenmalig € 65.000 extra afgesproken. Dit betreft onder andere eenmalige kosten die gemaakt worden om ervoor te zorgen dat het Kennispunt Twente en de gemeente Hengelo op de juiste wijze omgaan met de AVG bij het uitvoeren van onderzoeken.

Daarnaast is op 13 maart 2024 akkoord gegeven op de begroting van het IT-platform Twente. Dit leidt tot een actualisatie van de structurele bijdrage van de gemeente Hengelo aan het IT-platform van € 16.000.

Het betreft hier reeds genomen besluiten waar de ambtelijke organisatie uitvoering aan geeft. Het niet actualiseren van de budgetten betekent een overschrijding op het desbetreffende budget.

24-FP-9.5 Compensatie meerkosten beëindigen contracten gas SEFE Energy Ltd.

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.5	Compensatie meerkosten beëindigen contracten gas SEFE Energy Ltd.	831	-	-	-	-

Ook in 2024 krijgen wij een compensatievergoeding van het Rijk voor de meerkosten voor het beëindigen van de contracten met SEFE Energy Ltd. Wij verwachten nog circa € 831.000 te ontvangen. Het voordeel valt in verschillende programma's, waarvan de grootste bedragen betrekking hebben op het Twentebad en de sporthallen (€ 434.000, programma 5), gymnastieklokalen (€ 91.000, programma 4) en huisvesting van de gemeentelijke organisatie (€ 89.000, programma 9).

24-FP-9.6 Dividendbaten

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.6	Dividendverwachtingen	-56	-79	-79	-90	-79

Economische ontwikkelingen bepalen winsten van bedrijven, waarvan wij dividend ontvangen. Wij kunnen hier bijna geen invloed op uitoefenen als het gaat om Enexis en BNG Bank en beperkt invloed uitoefenen als het gaat om onze eigen uitvoerings-BV's, Twence en Crematoria. Daarom zijn de effecten nauwelijks beïnvloedbaar en daarmee onvermijdbaar. Begroot dividend is gebaseerd op de dividendhistorie in combinatie met betrouwbare prognosecijfers voor zover deze door de bedrijven worden afgegeven. Als er belangrijke ontwikkelingen zijn, die dividendzekerheid verstoren nemen we deze uit voorzichtigheid ook mee.

Voor 2024 kennen we de dividendverwachting. De bijstelling is gebaseerd op de al gepubliceerde resultaatbestemmingen van de bedrijven. Voor 2025 leiden we de begrotingsmutatie als volgt af:

BNG Bank dividend fluctueert in enige mate. Voor 2024 ontvangen we € 23.000 minder dan begroot. Het meerjarenperspectief stellen we niet bij.

Enexis heeft komende jaren te maken met zeer hoge investeringen in het versterken van haar netwerken. Deze mag ze nog niet direct via tarieven op gebruikers verhalen. Het drukkend effect op het resultaat is in 2024 tot uiting gekomen: € 49.000 onder begroot. We houden structureel vanaf 2025 rekening met een vermindering van € 25.000.

Wij hebben na meerdere jaren hoger dan begroot dividend Twence de begroting in 2024 verhoogd van € 775.000 naar € 925.000. Twence heeft in december 2023 de winstverwachtingen neerwaarts bijgesteld. Vanaf 2024 gaan we € 54.000 minder dan begroot ontvangen. Er is een minimum gegarandeerd dividend van € 7 miljoen, waarvan wij € 871.000 ontvangen. Deze dividendgarantie geldt niet als de winst onder de € 7 miljoen daalt. Dit is volgens bijgesteld perspectief van Twence in 2026 het geval (met effect voor de gemeente in 2027).

In 2024 ontvangen we van Crematoria Twente € 70.000, dat is € 30.000 meer dan begroot. Deze begroting stond voor de jaren vanaf 2025 op nul, omdat Crematoria het eigen vermogen wil versterken en leningen af wil bouwen. Veiligheidshalve blijven we voorlopig geen dividend ramen.

We kunnen het effect voor de gemeentelijke begroting drukken door de daling van dividend van Twence ook door te vertalen naar een lagere bijdrage aan de afvalbegroting. Een voorstel zou kunnen zijn om de dividenddaling van € 54.000 50/50 te verdelen tussen taakveld 7.3 en taakveld 0.5. Het nadeel hiervan is dat – zonder verdere wijzigingen in de afvalbegroting – de burger dit gaat betalen.

24-FP-9.7 Wetgeving i.h.k.v. dienstverlening

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.7	Wetgeving i.h.k.v. dienstverlening	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	p.m.

Hengelo heeft een rijksmiddelen ontvangen voor verbetering van de dienstverlening

Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het Rijk tot en met 2027 budget beschikbaar gesteld om de dienstverlening te verbeteren. Als gemeente hebben we daarom een opdracht om hier invulling aan te geven.

Vanaf 2022 is een deel van de middelen op incidentele basis besteed, een deel toegevoegd aan de reserve of in andere gevallen vrijgevallen, omdat ze niet zijn besteed. De resterende POK-middelen voor de jaren 2024-2027 wijzen wij toe aan projecten voor verbetering van dienstverlening, gericht op autonome ontwikkelingen:

1. Realiseren van een duidelijke plek en contactpersoon voor klachten van inwoners

Hengeloërs zijn tevreden over ons werk, maar we krijgen ook klachten en bezwaarschriften.

Als gemeente hebben we op dit moment geen formatie voor een klachtencoördinator. Ondanks dat wij volgens artikel 9:12 van de Algemene wet bestuursrecht als gemeente hiervoor zorg moeten dragen. Dit gaat om een behoorlijke behandeling van mondelinge en schriftelijke klachten over het werk en gedrag van medewerkers van de gemeente. Bovendien heeft de burgemeester volgens de Gemeentewet (artikel 170) de taak om toe te zien op een zorgvuldige behandeling van klachten (én een zorgvuldige behandeling van bezwaarschriften).

Voor de taak klachtencoördinatie is in de Zomernota 2023-2027 voorgesteld POK-middelen in te zetten (0,16 fte). Deze formatie geeft geen tijd om in gesprek te gaan met inwoners en te luisteren naar klachten. Ook het adviseren/begeleiden van medewerkers kan onvoldoende in het aantal uren dat beschikbaar is. Daarmee hebben we geen behoorlijke en zorgvuldige behandeling van klachten, zoals de wet vraagt. Deze taak wordt via dit voorstel omgezet naar een formele functie klachtencoördinator (0,6 fte, vanaf half 2024 t/m 2027). Dit betekent dat aanvullend vanaf 2025 0,44 fte benodigd is. Voor de periode 2024-2027 is daarnaast een werkbudget nodig voor het verbeteren van het proces (teksten/website/registratie). In 2026-2027 wordt geëvalueerd of deze aangepaste inzet voldoet aan de verwachtingen en op welke wijze deze functie verder vorm krijgt na 2027 en wat hiervoor nodig is.

2. Implementatie Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)

De Wmebv regelt per 1 januari 2025 dat inwoners en bedrijven hun zaken die ze met de gemeente regelen, digitaal kunnen afhandelen. Inwoners krijgen daarmee het recht om officiële berichten, zoals aanvragen voor vergunningen en bezwaarschriften, elektronisch aan de gemeente toe te sturen.

Om te kunnen voldoen aan deze wetgeving is tijdelijk extra capaciteit nodig om onder andere webformulieren te maken (voor 2024 en 2025). We verwachten dat o.a. (tijdelijke) capaciteit nodig is voor het bouwen van webformulieren en een functioneel beheerder. Al werkende wordt gekeken welke inhuur van capaciteit nodig is. Daarnaast is een werkbudget benodigd voor verbeteringen die gaandeweg naar boven komen, zoals extra inzet op het kunnen verbeteren van bijvoorbeeld websiteteksten.

3. Implementatie Wet digitale overheid (en digitale toegankelijkheid)

De Wet digitale overheid regelt dat inwoners en bedrijven veilig en betrouwbaar kunnen inloggen bij de (semi-)overheid. Deze identificatiemiddelen geven ons als gemeente meer zekerheid over iemands identiteit. De wet stelt daarnaast open standaarden verplicht. Hiermee moeten we als gemeente onder andere de Europese richtlijn over (digitale) toegankelijkheid van overheidswebsites en apps toepassen. Omdat het een kaderwet is (nieuwe ontwikkelingen komen te vallen onder deze wet), kan de scope tijdens de implementatie uitgebreid worden.

Vooraf voor het voldoen aan de digitale toegankelijkheidseisen op onze website en apps hebben we tijdelijke inhuurcapaciteit nodig. Dat houdt in dat een tijdelijke projectleider in kaart brengt waar en wat we als gemeente

te verbeteren hebben. Op basis van dit advies worden verbeteringen in uitvoering gebracht. Dit leidt tot inzet van medewerkers, mogelijk in bestaande rollen (afhankelijk van het op te leveren advies). Voor deze verdere implementatie reserveren we een uitvoeringsbudget. Zoals technische aanpassingen, inhuur van medewerkers, ontwikkelen van tools en/of trainingen voor medewerkers die werken aan de websites van de gemeente.

4. Voortzetten juridisch spreekuur voor inwoners

Met een bijdrage uit de POK-middelen van 2023 heeft Bibliotheek Hengelo het sociaaljuridisch spreekuur voort kunnen zetten (in 2021 opgezet met landelijke middelen). Het loket is een vindplaats voor inwoners met sociaaljuridische vragen en verwijzingen. Het is onderdeel van het Ontwikkelplein in de bibliotheek in de binnenstad en in het Kulturhus Hasselo. In 2023 zijn er 745 hulpvragen gesteld aan het loket over (top-3): 1. Deurwaarder/energiebedrijf/verzekering 2. Sociale uitkeringen en voorzieningen en 3. Belasting- en familierecht. Bij 84% bleek geen vervolghulp nodig.

De ingezette opdracht voor de bibliotheek zetten we voort op basis van de toekenning en resultaten 2023. Hiervoor hebben we als gemeente in 2023 voor gekozen. De bibliotheek voert op dit moment daarom ook de taken uit voor 2024, met voor dit doel geschoolde medewerkers. Het is daarom noodzakelijk om dit ook voor 2024 toe te kennen. Het is bovendien niet reëel om van de bibliotheek te verlangen om in de 2e helft van 2024 al te komen met een evaluatie en advies voor de toekomst. Daarom is toekenning van de middelen voor 2025 ook noodzakelijk. Op basis van een evaluatie in 2025 wordt bepaald of de middelen in 2026 en 2027 voor ditzelfde doel besteed moet worden én/of eenzelfde budget nodig is. Daarom worden de resterende POK-middelen op de stelpost gereserveerd voor 2026 en 2027.

24-FP-9.8 Indexatie van bijdragen aan verbonden partijen

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.8	Indexatie van bijdragen aan verbonden partijen	-56	-271	-271	-271	-271

Autonome en niet te beïnvloeden ontwikkeling

Loon- en prijsontwikkeling bij gemeenschappelijke regelingen kunnen door henzelf niet worden beïnvloed. Het nadeel voor 2024 zou € 189.000 zijn op basis van de afzonderlijke begrotingen. Omdat GBTwente het voordeel in de jaarrekening 2023 niet heeft terugbetaald aan de deelnemers, maar heeft omgezet in een vermindering op de facturen in 2024, valt deze tariefsverlaging in 2024 geheel weg.

Toelichting bijstellingen

Voorafgaand aan het opstellen van de kaders voor de begroting van de gemeenschappelijke regelingen (GR'en) geven wij als Twentse gemeenten adviespercentages af, waar GR'en de stijging van loonkosten en prijsindexafhankelijke kosten van materieel en diensten op mogen baseren. Deze cijfers worden jaarlijks volgens een overeengekomen systematiek ontleend aan de landelijke loon- en prijsontwikkelingen (MEV-cijfers september van elk jaar). Voor de doorwerking in onze begroting gaan we uit van 50/50 (aandeel loon en prijs).

Voor 2025 was de prijsindex laag (nl. 1,9%) en de loonindex hoog (nl. 9,4%). Dit leidt (bij 50/50) tot een standaard verhoging van door GR'en doorberekende kosten van 5,65%.

We zien echter dat de begrotingen 2025 van de GR'en soms grotere stijgingen laten zien, die bij nadere analyse niet te wijten zijn aan nieuw beleid of nieuwe activiteiten. Dit is met name het geval bij GR'en waarvan het aandeel loonkosten in de totale kosten erg hoog is, tot soms wel 75%.

Als bij een dergelijk hoog aandeel loonkosten een gewogen stijging moet worden bepaald, dan komt deze niet op 5,65%, maar kan deze oplopen tot 7,5%.

Als wij hebben beoordeeld, dat de GR'en geen beleidsintensivering hebben doorberekend, dan zullen we de verhoogde loonkosten en prijsverhogingen van materieel en diensten moeten accepteren, vooral ook omdat gehandeld is naar de vooraf hierover gemaakte afspraken.

Nadelige effecten verminderen

We kunnen het effect voor de gemeentelijke begroting drukken door GR'en te motiveren om hun kosten terug te dringen. Dit zal wellicht voor een deel nog kunnen worden opgevangen met efficiencymaatregelen, maar GR'en hebben zelf ook al processen doorlopen om processen "lean" in te richten en activiteiten alleen uit te voeren als ze

een maatschappelijke bijdrage leveren. Het is veel waarschijnlijker, dat elke GR zal moeten bekijken waar ze niet voor de acht hoeven te gaan, maar wellicht met een zes of zeven onze inwoners ook nog voldoende kunnen bedienen.

Met het jaar 2026 in het vooruitzicht is het wel nodig om de kaders voor de begroting 2026 strakker op te stellen. Voor 2025 vinden we dit nog niet de juiste stap.

24-FP-9.9 Nota Overhead

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.9	Nota Overhead	-	101	101	101	101

De aanpassing van het landelijke beleid in de nieuwe notitie Overhead (december 2023) van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording is omgezet in de gemeentelijke nota Overhead gemeente Hengelo. Deze nieuwe nota is van toepassing met ingang van begrotings-/boekjaar 2025 (raadsbesluit 10 april 2024: zaaknummer 3717305). Deze omzetting in lokaal beleid resulteert in een voordelig totaaleffect van € 101.000. Dit heeft te maken met een hogere kostendekking van diverse onderdelen (grondexploitaties, belastingen, heffingen etc.) in de begroting ten laste van inwoners c.q. bedrijven. De effecten voor de inwoners en bedrijven zijn minimaal, omdat deze extra lasten doorwerken in de tarieven op diverse taakvelden.

24-FP-9.10 Wetgeving i.h.k.v. Digital Decade

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.10	Wetgeving i.h.k.v. Digital decade	-	-180	-20	-20	-20

De Europese commissie heeft, als onderdeel van de Digital Decade, een aantal wetten ontwikkeld. Hiermee wordt de digitale toekomst van Europa vormgegeven. Deze wetten hebben rechtstreeks impact op onze informatievoorziening. Voor het implementeren van deze wetten zijn investeringen nodig. Met deze Zomernota vragen we hier financiële middelen voor, als ook voor enkele specifieke Nederlandse wetten met impact op de digitale informatievoorziening.

Hieronder een overzicht van de Europese wetgevingen als onderdeel van de Digital Decade.

 <p>Privacy & Data Protection</p> <ul style="list-style-type: none"> • GDPR • E-Privacy Verordening 	 <p>Cybersecurity</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cybersecurity Act • NIS Directive 2 • Cyber Resilience Act 	 <p>Data & Information Exchange</p> <ul style="list-style-type: none"> • Single Digital Gateway • Open Data Directive • Data Governance Act • Data Act • European Data Spaces 	 <p>Artificial Intelligence</p> <ul style="list-style-type: none"> • AI act
 <p>Electronic Identification (E-IDAS)</p> <ul style="list-style-type: none"> • E-IDAS 2.0 	 <p>Urban Air Mobility</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regulations on UAS and on the rules to operate with them. • Regulations on the U-Space 	 <p>Consumer Protection & Regulation of Platforms</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digital Services & Digital Market Acts. 	

Op dit moment is het nog niet mogelijk nauwkeurig in te schatten wat de financiële consequenties van alle wetten zijn, omdat de impact van een aantal wetgevingen pas in de loop van 2024 en 2025 (meer) duidelijk gaat worden. Om die reden hebben we ervoor gekozen om nu beperkte financiële middelen op te nemen voor die wetten waarvan wij nu weten dan wel verwachten dat noodzakelijke (incidentele en structurele) aanpassingen doorgevoerd moeten gaan worden. In 2025 verwachten we bij de Zomernota de financiële consequenties weer verder te kunnen duiden.

Hieronder is kort per wetgeving aangegeven welke financiële consequenties er verwacht worden. Wetgeving waarvoor de financiële consequenties nu nog niet ingeschat kunnen worden, zijn niet opgenomen.

NIS Directive 2

De Network and Informatie Systems Directive (NIS2-richtlijn) is sinds 2023 van kracht. Lidstaten zijn verplicht om de richtlijn in 2024 om te zetten in nationale wetgeving. In Nederland wordt de nieuwe richtlijn verwerkt in de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni). Het doorvoeren van deze extra eisen vereist vooralsnog een eenmalige investering.

Eenmalig € 75.000

Single Digital Gateway

De Single Digital Gateway heeft als doel om alle Europese inwoners makkelijk toegang te geven tot onze dienstverlening. We hebben al gerealiseerd dat Europese inwoners (online) informatie kunnen vinden over onze producten en dienstverlening (Annex I). De volgende stap is dat we producten en bijhorende ondersteuning online beschikbaar hebben (Annex II). Concreet betekent dit een aanpassing van een gedeelte van onze webformulieren.

Eenmalig € 25.000

Elektronische Identificatie (E-IDAS)

De EU wil regelen dat het makkelijker en veiliger wordt om binnen Europe online zaken te regelen. Hiervoor krijgen inwoners één Europese digitale identiteit. Er komt een soort Europese portemonnee (wallet) voor digitale diensten. Hiermee kunnen inwoners zich dan identificeren, maar bijvoorbeeld ook documenten aanleveren. Gemeenten kunnen aansluiten op het Stelsel Toegang. Hiermee hoeven ze niet rechtstreeks de verschillende toegelaten identificatiemiddelen te ondersteunen. Voor het aansluiten op het Stelsel is een structurele investering nodig.

Eenmalig € 25.000

Structureel € 20.000

Archiefwet

De archiefwet wordt gemoderniseerd zodat deze beter aansluit op het digitale tijdperk. Belangrijkste wijziging is dat we voortaan nog maar 10 jaar in plaats van 20 jaar de tijd hebben om belangrijke informatie over te brengen naar een archief. De inwerkingtreding van de wet is mogelijk op 1 januari 2026. De nieuwe archiefwet zorgt ervoor dat we als organisatie op strategisch niveau keuzes moeten maken voor onze informatiehuishouding. In 2025 gaan we een informatiebeheer strategie opstellen.

Eenmalig: € 35.000

24-FP-9.11 Kapitaallasten-rentebaten

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.11	Kapitaallasten-rentebaten	3.575	1.899	1.425	1.301	1.228

De geraamde kapitaallasten in de Begroting bestaan uit afschrijvingen en rente op diverse taakvelden.

Afschrijvingen

Bij de afwijking van de afschrijvingslasten ten opzichte van de begroting 2023 gaat het bijna altijd om een afwijking in de fasering van de investeringen, waardoor afschrijvingslasten een boekjaar later starten dan vooraf was voorzien. Dit zorgt voor incidentele voordelen op de kapitaallasten. De neerwaartse bijstelling in de afschrijvingslasten in 2024 van € 1,3 miljoen is een gevolg van de investeringen die in 2023 niet gereed zijn gekomen, dit staat voor 2024 op de planning.

De grootste afwijkingen komen door vertraging van de volgende investeringen:

- De hardware investeringen op het gebied van I & IT hebben vertraging opgelopen als gevolg van de personele bezetting die niet volledig op peil was. Deze achterstand wordt in 2024 ingelopen.
- Enkele investeringen waaronder bijvoorbeeld Fietspaden Hasseler Es, Lage Weide-Timmersweide, Winkelcentrum Groot Driene en de Bankastraat zijn (nog) niet volledig uitgevoerd. Ten gevolge van externe factoren (zoals schaarste van materiaal bij de leverancier, vertragingen in leveranties en krapte op de arbeidsmarkt), maar ook door het gebrek aan interne capaciteit om de investeringen uit te voeren en/of te begeleiden lopen diverse projecten uit ten opzichte van de planning.
- Enkele investeringen waaronder bijvoorbeeld het vervangen van de masten openbare verlichting in de Hasseler Es en de Nijverheid zijn nog niet volledig uitgevoerd ten gevolge van externe factoren (zoals schaarste van materiaal bij de leverancier, vertragingen in leveranties en krapte op de arbeidsmarkt). Andere

projecten lopen uit ten opzichte van de oorspronkelijke planning (Wilbert, Vikkerhoek, Bedrijventerrein Timmersveld en Woolderes)

- De investeringswerken van de opwaardering van de haveninfrastructuur zijn nog niet volledig uitgevoerd waardoor de afschrijvingslasten verschuiven. Dit komt mede doordat de Raad van State de vrijstelling voor stikstof in de aanlegfase van projecten heeft vernietigd. De opdrachtnemer die de werkzaamheden gaat uitvoeren heeft daarnaast ook vertraging opgelopen.
- De planning voor de investeringen in de binnenstad is een aantal jaren geleden (te) optimistisch opgesteld. Hierdoor starten investeringsprojecten later of lopen ze iets langer door. In 2024 leidt dit tot een lagere afschrijvingslast als begroot, omdat bij het vaststellen van het integraal actieplan binnenstad was verwacht dat het marktplein in 2022 zou worden opgeleverd. We gaan het krediet dit jaar (2024) afsluiten (2024). Met de Zomernota 2024-2028 stellen we de gehele investeringsplanning van de binnenstad bij, zodat deze weer realistischer is.

Rentelasten

Bij investeringen worden rentelasten doorberekend in de maand na gereedkomen van de investering, dit is een andere methodiek dan bij afschrijvingen. De afwijking op de rente is minimaal door het lage renteomslagrente van 0,1%. Bij de 2e Beleidsrapportage 2024 zal opnieuw een analyse worden opgesteld om eventueel grotere afwijkingen te rapporteren.

	2024	2025	2026	2027	2028
Kapitaallasten	1.283				

Omslagrente

In de Begroting van 2023 en 2024 hanteerden we een omslagrentepercentage van 0,1%. Deze is voor de Begroting 2025 ook 0,1%. We hebben bij deze berekening rekening moeten houden met een (verplichte) wijziging in de notitie rente van de commissie BBV. Deze schrijft voor dat we vanaf 2025 geen aparte methode mogen hanteren voor het berekenen van het rentepercentage voor grondexploitaties. Dit hebben we tot 2025 gedaan op basis van gewogen gemiddelde van het vreemd vermogen (ruim 1,4%).

In de 'oude' systematiek van de rente nam de grondexploitatie een groot gedeelte van de rentelasten voor zijn rekening. De resterende rente rekenden we toe aan de overige taakvelden. De rente die eerder aan de grondexploitaties werd doorberekend komt nu in de nieuwe systematiek van de totale gemeentelijke omslagrente (0,1%) terug. Door de lagere (omslag)rentetoerekening aan de grondexploitaties zou dit tot een nadeel leiden in het begrotingssaldo. Echter de commissie BBV heeft ook aangegeven dat rentebaten in de berekening van de renteomslag meegenomen moeten worden. Dit zorgt er voor dat de het omslagrentepercentage niet stijgt met ingang van 2025.

Navenant wordt door de gewijzigde rentesystematiek de toevoeging aan de algemene reserve grondexploitatie ook neerwaarts bijgesteld van ruim 1,4% naar 0,1%.

	2024	2025	2026	2027	2028
Omslagrente algemene dienst		-1.083	-1.020	-733	-575
Minder toevoeging aan algemene reserve grondexploitatie		1.264	1.156	1.068	1.078

Rentebaat positieve schatkistsaldo

Eind 2022 hebben wij voor het eerst een rentebaat ontvangen op ons positieve schatkistsaldo. Dit bedrag is in 2023 flink opgelopen. De verwachting is dat wij ook in 2025 en verder, rentebaten gaan ontvangen gezien de huidige rentemarkt en onze liquide positie. We schatten deze zo reëel mogelijk in, al blijft het voorspellen van de markt lastig. We zullen deze jaarlijks blijven actualiseren en bij Beleidsrapportages rapporteren over het huidige jaar.

	2024	2025	2026	2027	2028
Rentebaten	2.291	1.719	1.289	967	725

24-FP-9.12 Hybride werken: voorzieningen thuiswerkplek

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.12	Hybride werken: voorzieningen thuiswerkplek	-118	-118	-118	-118	-118

Hybride weken: voldoen aan de wettelijke eisen voor een goede thuiswerkplek

Beleid

Inmiddels is hybride werken/thuiswerken (en daarmee de thuiswerkplek) een volwaardig onderdeel van ons werkconcept. In 2020 is er in eerste instantie een thuiswerkregeling ingevoerd, waarbij medewerkers tot € 250 konden declareren voor verbetering van de thuiswerkplek. In de praktijk blijkt dit bedrag onvoldoende om te voldoen aan de Arbo wetgeving. Nu duidelijk is dat de thuiswerkplek een volwaardig onderdeel blijft van onze manier van werken, moet deze regeling worden herzien.

Wettelijk kader

De werkgever moet zorgen voor een gezonde en veilige werkplek voor de werknemer en voor een inrichting van de werkplek die aan de persoonlijke eigenschappen van de werknemer is aangepast. Dit geldt ook voor de thuiswerkplek. Dit is vanuit de Arboret de wettelijke zorgplicht van de werkgever en daaraan voldoen we met de huidige voorziening niet.

Kosten

Om te voldoen aan onze wettelijke plicht, kunnen in de regeling hybride werken faciliteiten worden aangeschaft voor een goede thuiswerkplek. Deze vergoedingen zijn vrijgesteld en vallen niet onder de werkkostenregeling (WKR). De faciliteiten zijn nodig om te voldoen aan artikel 5.4 van het Arbeidsomstandighedenbesluit en artikel 5.1 van de Arbeidsomstandighedenregeling. Aan het bureau, de stoel, verlichting, beeldscherm, toetsenbord, muis en documenthouder worden specifieke eisen gesteld waarvoor de werkgever verantwoordelijk is, ook als het de thuiswerkplek betreft (artikel 1.47 lid 2 Arbeidsomstandighedenbesluit). Dekking voor deze autonome ontwikkeling wordt gevraagd voor de volgende middelen:

- Voor bureau en stoel: € 475 X aantal medewerkers (862) / 7 jaar = € 58.357 per jaar. Medewerkers mogen voor een bureau en stoel iedere 7 jaar gebruik maken van de regeling.
- Voor ICT middelen: € 345 X aantal medewerkers (862) / 5 jaar = € 59.478 per jaar. Medewerkers mogen voor ICT middelen iedere 5 jaar gebruik maken van deze regeling.

Totaal is de gevraagde investering dan € 117.835 per jaar.*

In de regeling is overigens een terugbetalingsregeling opgenomen voor het geval de werknemer op eigen initiatief uit dienst gaat.

*De genoemde investering is in eerste instantie gebaseerd op het aantal medewerkers van dit moment. Uiteraard wordt het verloop van de kosten de komende jaren nauwgezet gemonitord (daadwerkelijk gebruik o.b.v. het aantal medewerkers inclusief verloop) en de jaarlijkse investering bijgesteld waar nodig/mogelijk.

24-FP-9.13 Indexatie parkeertarieven en verschuiving binnen de begroting parkeerinkomsten

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.13	Indexatie parkeertarieven en verschuiving binnen begroting parkeerinkomsten	-	1	1	1	1

De begroting wordt jaarlijks geïndexeerd met de prijsindex (conform de financieringssysteematiek gemeentefonds). Voor 2025 komt dit uit op 2,1%. De tarieven voor parkeren stijgen mee.

Het tarief voor parkeren op straat wordt dan bijvoorbeeld € 1 euro per 28 minuten (dit is omgerekend € 2,14 per uur). En voor bewoners in een blauwe zone komt het jaartarief voor de 1e auto uit op € 41,15. Dit voorstel wordt meegenomen bij het proces tot het vaststellen van de diverse Verordeningen voor 2025.

Door indexering is aanpassing van de parkeerbegroting niet nodig, omdat indexatie hierin al standaard is meegenomen. Wel zijn er verschuivingen binnen de begroting. Als gevolg van ontwikkelingen in de binnenstad is het aantal parkeerplaatsen op straat gedaald. Er is een verschuiving opgetreden van parkeren op straat naar parkeren in de parkeergarage. De coronamaatregelen zijn voorbij. We zien dat de effecten op het parkeren zich stabiliseren. Bovendien is het aantal parkeervergunningen en ontheffingen gestegen als gevolg van een toename van het aantal woningen in de binnenstad en door uitbreidingen van de blauwe zones in de afgelopen jaren.

Daarom wordt de begroting voor 2025 bijgesteld. Een eventuele bijstelling voor 2024 wordt meegenomen in de 2e beleidsrapportage.

24-FP-9.14 Gemeentelijk vastgoed

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.14	Gemeentelijk vastgoed	-83	-21	-21	-21	-21

Kosten leegstaande panden

Tot op heden werd geen begroting opgesteld voor de kosten van leegstaande panden. Deze kosten werden aan het einde van het jaar verrekend met de reserve Vastgoedbedrijf. Om dit proces te verbeteren hebben we hiervoor een begroting opgesteld. Totaal komt het voor 2024 op € 230.000 te verminderen met de Jetten regeling. Per saldo wordt er € 167.000 onttrokken uit de reserve Vastgoedbedrijf (in het format 24-FP-9.5 is hier een voordeel van € 63.000 opgenomen). Voor 2025 en verder wordt er € 210.000 aan kosten geraamd en verrekend met de reserve Vastgoedbedrijf (budgettair neutraal).

Inhuur vastgoedbedrijf

In de Zomernota 2023-2027 is extra geld aangevraagd voor tijdelijke inhuur. In 2023 is dit bedrag nog niet volledig ingezet en zijn nog niet alle werkzaamheden volledig uitgevoerd. Het restant bedrag € 59.000 zetten we in 2024 alsnog in. Deze kosten worden verrekend met de reserve Vastgoedbedrijf (budgettair neutraal).

Doorbelasting kosten MFA 't Berflo, Apolloplein 1

De doorbelasting van het pand Apolloplein 1 met onderwijshuisvesting wordt gecorrigeerd ten opzichte van de Zomernota 2023-2027. In de Zomernota zou een voordeel in programma 9 en een last in programma moeten zijn verwerkt vanwege een andere batenstroom. Deze wijziging van € 192.100 is net andersom verwerkt (bate in P4, last in P9). In de Zomernota wordt daarom 2x dit bedrag tegengesteld verwerkt. Dit zorgt voor een nadeel van € 384.200 in programma 4 en een even groot voordeel in programma 9.

De geraamde kosten voor schoonmaakwerkzaamheden zijn niet toereikend en dienen jaarlijks met € 20.000 bijgesteld te worden. Tevens wordt de huidige interne doorbelasting aan onderwijs en welzijn geactualiseerd. Met name de doorbelasting voor de kosten van warmte, energie, schoonmaak en de kapitaallasten dienen aangepast te worden. De interne doorbelasting is budgettair neutraal.

24-FP-9.15 OZB

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.15	OZB-opbrengsten	0	0	0	0	160

Inflatiestijging opnemen is uitgangspunt

De OZB is in Hengelo een inkomstenbron ter dekking van algemene kosten.

Als de kosten stijgen of dalen, verwerken we deze mutatie eveneens in de OZB. Op deze wijze voorkomen we dat er een gat ontstaat tussen de dekkingsgraad van de OZB en het niveau van de uitgaven. In deze Zomernota stijgen de uitgaven met 2,1%. De OZB stijgt met hetzelfde percentage. Deze mutatie is al meegenomen in de begrotingsuitgangspunten (24-FP-9.2).

Areaaluitbreiding

De ontwikkelingen van het aantal woningen en overige gebouwde objecten wijkt niet af van wat we in de begroting 2024 al hebben aangenomen. In 2025 verwachten we nog 450 nieuwe woningen en daarna 400 nieuwe woningen per jaar. De areaaluitbreiding voor de nu toegevoegde jaarschijf 2028 is nog niet eerder opgenomen en wordt nu verwerkt.

24-FP-9.16 Diverse kleine wijzigingen programma 9

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-9.16	Diverse kleine wijzigingen programma 9	-44	-44	-44	-44	-44

Jaarlijks worden er functiewaarderingstrajecten uitgevoerd. Veranderingen in de taken die bij een functie horen leiden tot een andere functieomschrijving, een andere analyse en een lagere of hogere waardering (herwaardering). Afgelopen jaar zijn er herwaarderingen van functies geweest. Deze herwaarderingen zijn onvermijdbaar en voorlopig wordt op basis van het afgelopen jaar uitgegaan van € 44.000 per jaar.

5.9.4 Risico's

Onvoldoende structurele rijksmiddelen

Wet- of regelgeving of taken kunnen niet worden uitgevoerd door te weinig compensatie van het Rijk. Tevens lopen we risico's indien de 10% korting op de specifieke uitkeringen uit het Hoofdlijnenakkoord wordt doorgevoerd bij de storting in het gemeentefonds.

Onderzoeksresultaten herijking gemeentefonds

De resultaten van diverse onderzoeken in het kader van de herijking van het gemeentefonds is, op het moment van afronding van deze Zomernota, nog niet bekend. Dit kan mogelijk in de toekomst leiden tot risico's, namelijk door de aanpassingen in het verdeelmodel van het gemeentefonds.

Arbeidsmarkt

Wat betreft de bestuurlijke en organisatorische risico's zien we uitdagingen in het behoud van de kwaliteit en capaciteit van personeel. De oorzaak is een snel veranderende omgeving, waar we ons naar moeten verhouden met voldoende kennis en kunde. Maar ook zeker de krapte op de arbeidsmarkt vraagt van ons extra aandacht en inspanning om personeel te behouden en nieuw personeel aan te trekken.

Risico's IT en privacy

Ook zien we risico's op het gebied van gegevensbescherming en informatieveiligheid. Denk aan een hack waardoor we ons werk niet goed kunnen uitvoeren of privacygevoelige informatie die gelekt wordt. Informatieveiligheid is een thema dat binnen alle afdelingen van de gemeente aandacht krijgt.

6

Totaal verwacht financieel perspectief

6.1	Financieel perspectief na 2e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2024-2027	128
6.2	Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen bestaand beleid beleidsprogramma's	129
6.3	Totaaloverzicht nieuwe beleidswensen	130
6.4	Totaal verwacht perspectief Zomernota 2024-2028	132

6.1 Financieel perspectief na 2e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2024-2027

Het vertrekpunt voor het financieel meerjarenperspectief in deze Zomernota is de Beleidsbegroting 2024-2027. De Beleidsbegroting is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 november 2023. Daarna zijn er diverse mutaties geweest tot en met de 2e verzamelwijziging van de Beleidsbegroting 2024-2027, die reeds door de gemeenteraad zijn vastgesteld.

	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo Beleidsbegroting 2024-2027¹	471	1.019	-1.399	-2.942	-2.942
Financieel effect septembercirculaire 2023 gemeentefonds (onderdeel 1e verzamelwijziging)	-179	-343	-180	-316	-316
Financieel effect decembercirculaire 2023 gemeentefonds (onderdeel 1e verzamelwijziging)	162	-201	11	11	11
Overige mutaties 1e en 2e verzamelwijzigingen Beleidsbegroting 2024:	68	69	69	68	68
Saldo na 2e wijziging Beleidsbegroting 2024-2027:	522	544	-1.499	-3.179	-3.179

¹ (- = nadeel; bedragen * € 1.000)

Septembercirculaire 2023 gemeentefonds

Het financieel effect van de septembercirculaire was voor de jaren 2024 tot en met 2027 nadelig. Dit werd voor die jaren m.n. verklaard door hoeveelheidsverschillen bij verschillende verdeelmaatstaven. Verder waren er taakmutaties of wijzigingen in decentralisatie- en integratie-uitkeringen in het gemeentefonds waar lasten- of batenmutaties in de gemeentebegroting tegenover staan. Per saldo verliep dit nagenoeg budgettair neutraal. Daarnaast wijken de loon- en prijsontwikkelingen in de septembercirculaire 2023 af van de ramingen in de meicirculaire 2023. Deze (extra) middelen hebben we toen gereserveerd op de stelposten nominale ontwikkelingen 2024 en 2027. Deze stelposten zijn nu betrokken bij de nieuwe berekeningen van de loon- en prijsontwikkelingen (zie 24 FP-9.2). Voor een uitgebreide toelichting op de septembercirculaire 2023 van het gemeentefonds verwijzen wij naar de raadsbrief (zaaknummer: 3649476).

Decembercirculaire 2023 gemeentefonds

Er zijn op basis van de decembercirculaire hoeveelheidsverschillen bij verschillende verdeelmaatstaven. Dit komt door een aanpassing van landelijke en gemeentelijke aantallen van met name huishoudens met een laag inkomen boven drempel, bijstandsontvangers en de aanpassing van de voorlopige uitkeringsfactor 2024. Voor de uitgebreide toelichting op de decembercirculaire 2023 van het gemeentefonds verwijzen wij naar de raadsbrief (zaaknummer: 3685104).

Overige mutaties 1e en 2e verzamelwijzigingen Beleidsbegroting 2024

Voor de uitgebreide toelichtingen verwijzen wij naar:

- 1e verzamelwijziging (zaaknummer 3701262)
- 2e verzamelwijziging (zaaknummer 3747475)

6.2 Totaaloverzicht autonome ontwikkelingen bestaand beleid beleidsprogramma's

Onder autonome ontwikkelingen verstaan wij ontwikkelingen die door ons niet te sturen of te beïnvloeden zijn en zullen leiden tot onvermijdbare uitgaven of verminderingen van inkomsten in de begroting. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die op de gemeente afkomen en waar de gemeente zelf geen invloed op kan uitoefenen. In dat geval is er *geen* sprake van keuzevrijheid. Ten opzichte van voorgaande jaren zijn de autonome ontwikkelingen door het beperkte financiële kader ook gemeten aan de 3 O's: *Onvoorzien, Onvermijdbaar en Onuitstelbaar*. Zie de uitgebreide toelichting in hoofdstuk 4 (Inleiding).

In hoofdstuk 5 zijn de autonome ontwikkelingen in de subparagrafen 'autonome financiële ontwikkelingen in bestaand beleid' per programma uitgebreid toegelicht. Hieronder is dit in een totaaloverzicht weergegeven:

		2024	2025	2026	2027	2028
	Tussenstand begrotingssaldo na 2e wijziging	522	544	-1.499	-3.179	-3.179
	Beleidsbegroting 2024-2027:					
24-FP-1.1	Openbare orde en veiligheid beëindiging detachering medewerker	-108	-108	-108	-108	-108
24-FP-1.2	Optimalisatie team Veiligheid	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
24-FP-2.1	Hogere licentiekosten beheersystemen	-27	-27	-27	-27	-27
24-FP-2.2	Vervangingsinvesteringen wegen, kunstwerken, openbare verlichting, straatmeubilair, verkeersregelinstanties, bewegwijzering	-	-	-	-	-300
24-FP-2.3	Aanschaf programmatuur inzicht elektriciteit- en gasverbruik	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
24-FP-4.1	Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	-	-	-	-	-463
24-FP-4.2	Doorstroompunt	-	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
24-FP-4.3	Herijking middelen onderwijsbeleid	298	498	188	78	78
24-FP-5.1	Recreatieschap Twente	114	325	325	325	325
24-FP-5.2	Verlenging financiering Lokale Omroep 1Twente	-	-	-183	-	-
24-FP-5.3	Herijking inkomsten spuk stimulering sport BTW	234	-	-	-	-
24-FP-5.4	Herverdeling energielasten	62	62	62	62	62
24-FP-5.5	Herindexatie DVO-Gildebor 2024-2029	-244	-254	-254	-254	-254
24-FP-5.6	Diverse kleine wijzigingen programma 5	-76	-49	-49	-49	-49
24-FP-5.7	Vervangingsinvesteringen groen	-	-	-	-	-
24-FP-5.8	Hijsinstallatie Schouwburg Hengelo	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
24-FP-5.9	Tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota	-	-45	-45	-	-
24-FP-5.10	Oyfo compensatie 2023	-130				
24-FP-6.1	Transformatieplan	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
24-FP-6.2	Inkomensvoorziening en loonkostensubsidie	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
24-FP-6.3	Beleid nieuwkomers	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
24-FP-6.4	Tarieven Jeugd & Wmo	632	741	596	596	596
24-FP-6.5	Prognoses en ontwikkelingen Wmo	-150	-64	121	116	111
24-FP-6.6	Prognoses en ontwikkelingen Jeugd	-2.488	-128	-644	-643	-643
24-FP-6.7	Regionale inkoop Jeugd	-	-4.376	-4.376	-4.376	-4.376
24-FP-6.8	SamenTwente	-135	-221	-194	-133	-133
24-FP-6.9	MFA Beckum	200	200	-	-	-
24-FP-6.10	Reserve Ondernemersfonds	900	-	-	-	-
24-FP-6.11	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten	85	b.n.	-	-	-
24-FP-6.12	Diverse kleine wijzigingen programma 6	26	20	-	-	-4
24-FP-7.1	Aanpassing doorberekeningen aan taakveld Riolering	325	325	325	325	325
24-FP-7.2	Ontwikkelingen afval	-	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
24-FP-7.3	Penvoering regionale samenwerking Onder Twente	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
24-FP-8.1	Vitale binnenstad	2	91	144	133	-89
24-FP-8.2	Doorontwikkeling VTH-samenwerking Twente	-	-15	-15	-	-

		2024	2025	2026	2027	2028
24-FP-8.3	Omgevingswet	-100	100	-	-	-
24-FP-8.4	Diverse kleine wijzigingen programma 8	30	-	-	-	-
24-FP-9.1	Gemeentefonds jaarschijf 2028 t.o.v. 2027	-	-	-	-	171
24-FP-9.2	Prijs- en loonontwikkelingen 2024 e.v. versus compensatie gemeentefonds inclusief Voorjaarsnota 2024 Rijk	940	-3.730	1.901	3.987	5.953
24-FP-9.3	Meicirculaire 2024 gemeentefonds	3.065	2.970	1.235	545	391
24-FP-9.4	Structurele extra bijdrage Kennispunt Twente en IT-platform Twente	-65	-54	-54	-54	-54
24-FP-9.5	Compensatie meerkosten beëindigen contracten gas SEFE Energy Ltd.	831	-	-	-	-
24-FP-9.6	Dividendverwachtingen	-56	-79	-79	-90	-79
24-FP-9.7	Wetgeving i.h.k.v. dienstverlening	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	p.m.
24-FP-9.8	Indexatie van bijdragen aan verbonden partijen	-56	-271	-271	-271	-271
24-FP-9.9	Nota Overhead	-	101	101	101	101
24-FP-9.10	Wetgeving i.h.k.v. Digital decade	-	-180	-20	-20	-20
24-FP-9.11	Kapitaallasten-rentebaten	3.575	1.899	1.425	1.301	1.228
24-FP-9.12	Hybride werken: voorzieningen thuiswerkplek	-118	-118	-118	-118	-118
24-FP-9.13	Indexatie parkeertarieven en verschuiving binnen begroting parkeerinkomsten		1	1	1	1
24-FP-9.14	Gemeentelijk vastgoed	-83	-21	-21	-21	-21
24-FP-9.15	OZB-opbrengsten	-	-	-	-	160
24-FP-9.16	Diverse kleine wijzigingen programma 9	-44	-44	-44	-44	-44
	Afrondingsverschillen (door afronding op duizendtallen)	3	-2	-1	-	-
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2024-2028 incl. meicirculaire 2024		7.964	-1.909	-1.578	-1.817	-730

6.3 Totaaloverzicht nieuwe beleidswensen

In deze paragraaf worden nieuwe beleidswensen gepresenteerd, die voldoen aan de volgende focuspunten, de zogenaamde *TOP-prioriteiten: Talentopgave, Jeugd en Energie & warmte*. Zie de inleiding in hoofdstuk 4 voor de toelichting op het afwegingskader voor deze nieuwe beleidsvoorstellen. Uiteraard zijn er ook eerder gedane bestuurlijke toezeggingen, projecten die al in gang zijn gezet of moties vanuit de raad die niet direct te herleiden zijn naar de drie topprioriteiten maar die wel een plek krijgen in deze Zomernota. We vinden het belangrijk om vanuit een betrouwbare overheid onze toezeggingen na te komen en uit te voeren waar we ontwikkelingen in gang hebben gezet.

- = nadeel; bedragen * € 1.000						
Nummer¹	Omschrijving nieuwe beleidswensen	2024	2025	2026	2027	2028
25-NB-2.1	Bereikbaarheid Hengelo Oost / Enschede West (talentopgave)		b.n.			
25-NB-2.2	Toegankelijkheid bushaltes			-10	-10	-10
25-NB-2.3	Verkeerscirculatie Centrum (talentopgave)		b.n.			
25-NB-2.4	Aanpak verkeersonveilige situaties			-8	-8	-8
25-NB-2.5	Beheernota infrastructurele kapitaalgoederen		-100			
25-NB-3.1	Bedrijventerrein Twentekanaal aardgasvrij		b.n.			
25-NB-3.2	Cofinanciering Regio Deal, verduurzamen energievoorziening bedrijfslocaties		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
25-NB-3.3	Citymarketing (talentopgave)	b.n.	b.n.			
25-NB-3.4	Hengelo op de kaart (talentopgave)	b.n.	b.n.			
25-NB-3.5	Prijsvraag Win je werkruimte (talentopgave)		b.n.			
25-NB-3.6	Opstellen evenementenbeleid (talentopgave)	b.n.	b.n.			
25-NB-3.7	Verhoging subsidie Hengelo Promotie		-39	-39	-39	-39
25-NB-3.8	Herinrichting/revitalisering openbare ruimte bedrijventerrein Timmersveld			-31	-31	-31
25-NB-5.1	Prijsvraag Cultuur (talentopgave)	b.n.	b.n.			
25-NB-5.2	Projectsubsidie broedplaatsen (talentopgave)		b.n.			
25-NB-5.3	Soortenmanagementplan (SMP)		-170	-45	-45	-45
25-NB-5.4	Van Grijs naar Groen Binnenstad en Beckum / Oele			-6	-6	-6
25-NB-5.5	Herdenking April-Mei staking Hengelo		-5	-5	-5	-25
25-NB-5.6	Uitwerking motie Laat de beiaard klinken		-13	-13	-13	-13
25-NB-6.1	Wachtlijstvrij werken team Jeugd en Gezin		-345	-345	-345	-345
25-NB-6.2	Afspraken over verwijzingen van externe verwijzers en samenwerking met basisondersteuning		-153	-41	b.n.	b.n.
25-NB-6.3	Wonen en verblijf (instroom beperken en uitstroom bevorderen)		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
25-NB-6.4	Afspraken gecertificeerde instellingen en toekomstscenario kind en gezinsbescherming		b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
25-NB-6.5	Brede analyse en triage aan de voorkant		-97	-97	-23	-23
25-NB-6.6	Wijkgericht werken		-503	-509		
25-NB-6.7	Investeren in sociale basis jongeren		-310	-310		
25-NB-7.1	Toezicht en handhaving energiebesparingsplicht bedrijven		-73	-73	-73	-73
25-NB-7.2	SVN duurzaamheidsleningen		1	1	2	2
25-NB-7.3	Label C plicht bij kantoorpanden		b.n.			
25-NB-7.4	Netwerk circulaire economie		p.m.			
25-NB-8.1	Onderzoek legesdekking VTH		b.n.			
25-NB-8.2	Community aanjagen KMS locatie met stimuleringsbudget (talentopgave)	b.n.	b.n.			
25-NB-8.3	Spoorzone Hengelo Enschede (talentopgave)	b.n.	b.n.			
25-NB-8.4	RSIA/ROS Twente (talentopgave)	b.n.	b.n.			
25-NB-8.5	Reconstructie Mariastraat				-18	-18
25-NB-9.1	Stagevergoeding verhogen en meer stage- en afstudeerplekken (talentopgave)		b.n.			
25-NB-9.2	Samenwerking met Enschede, Almelo en Twenteboard in het kader van talent (talentopgave)	b.n.	b.n.			
25-NB-9.3	Aanwending besparingen energiekosten verduurzaming gemeentelijk vastgoed		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
25-NB-9.4	Geen indexering hondenbelasting		-12	-12	-12	-12
Totaal nieuwe beleidswensen:		0	-1.819	-1.543	-626	-646

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

Talentopgave

De talentopgave is uitvoerig beschreven in paragraaf 4.2. De volgende budgetten voor de jaren 2024 en 2025 worden gedekt uit de reserve aanjaagbudget talentopgave:

Talentopgave ¹	2024	2025
25-NB-2.1		75
25-NB-2.3		100
25-NB-3.3	80	175
25-NB-3.4	150	200
25-NB-3.5		20
25-NB-3.6	25	25
25-NB-5.1	50	50
25-NB-5.2		75
25-NB-8.2	125	375
25-NB-8.3	150	250
25-NB-8.4	150	120
25-NB-9.1		120
25-NB-9.2	50	50
Ten laste van reserve aanjaagbudget talentopgave	780	1.635

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

6.4 Totaal verwacht perspectief Zomernota 2024-2028

In hoofdstuk 5 van deze Zomernota zijn we uitgebreid ingegaan op de autonome financiële ontwikkelingen in het bestaande beleid en de nieuwe beleidsvoorstellen.

In paragraaf 6.2 staat het totaaloverzicht van de autonome ontwikkelingen in het bestaand beleid. Zie de 1e regel in de onderstaande tabel voor het totaaleffect. Als college stellen we nieuwe beleidswensen aan uw gemeenteraad voor. Voor het totaaloverzicht zie paragraaf 6.3. Het totaaleffect van nieuw beleid staat in de 2e regel in de onderstaande tabel.

Het totale financiële effect leidt in 2024 tot een voordelig resultaat van bijna € 8 miljoen (oorspronkelijk deel 1e Beleidsrapportage 2024). Wij stellen u voor dit bedrag toe te voegen aan de algemene reserve.

Voor de komende begrotingsjaren (inclusief nieuw beleid) hebben we te maken met een aflopend nadeel van € 3,7 miljoen in 2025 tot € 1,4 miljoen in 2028. Eigenlijk begint het ravijnjaar voor gemeenten al in 2025 i.p.v. 2026 door het niet volledig incidenteel compenseren van de gevolgen van de invoering van de nieuwe bbp-financieringssystematiek door het Rijk. Het jaar 2025 is het jaar dat het Rijk gemeenten niet voldoende incidenteel compenseert voor het lagere volume - en prijsaccres. Dit resulteert landelijk in een tekort van € 675 miljoen in 2025. De provincie Overijssel komt in het kader van het financieel toezicht met nieuwe afspraken over de verwerkingwijze van dit tekort in 2025. Voor Hengelo is dit omgerekend circa € 3,3 miljoen. De provincie Overijssel gaat dit tekort als incidenteel beschouwen, zodat dit geen invloed heeft op het structureel begrotingssaldo.

Ondanks deze oplossingsgerichte constructie van de provincie vinden wij het raadzaam om toch een structureel sluitende begroting voor de jaarschijf 2025 te presenteren. Bij de dekkingsvoorstellen hieronder komen wij daar op terug hoe we dit gaan doen. Voor de jaren 2026 en verder gaan we het tekort gedeeltelijk terugdringen. In de aanloop naar de volgende Zomernota 2025-2029 willen we het hele tekort oplossen, mits het Rijk (lees: nieuw kabinet) ons geen nieuwe rijksbezuinigingen oplegt.

Totaal financieel perspectief

In het onderstaand totaal financieel perspectief hebben we, conform het definitief begrotingsadvies van de VNG, op voorhand de volgende voordelen al verwerkt:

- Stelpost BTW compensatiefonds (extra ruimte onder plafond benutten); ruim € 2,8 miljoen structureel vanaf 2025.
- Stelpost Wmo indexering (aanvullende post op de Rijksbegroting); € 371.000 in 2026 oplopend tot bijna € 1,1 miljoen in 2028.

Als we deze stelposten niet hadden verwerkt in deze Zomernota dan was onderstaand financieel perspectief in 2028 ruim € 3,9 miljoen nadeliger geweest.

Het totaal financieel perspectief voor deze Zomernota ziet er als volgt uit:

Financieel totaaloverzicht Zomernota 2024-2028¹	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2024-2028 (inclusief meicirculaire 2024 gemeentefonds)	7.964	-1.909	-1.578	-1.817	-730
Collegevoorstel nieuw beleid	0	-1.819	-1.543	-626	-646
Totaal financieel perspectief inclusief nieuw beleid	7.964	-3.728	-3.121	-2.443	-1.376
Toevoeging aan de algemene reserve (1e Beleidsrapportage 2024)	-7.964				
Dekkingsvoorstellen 2025-2028		4.160	2.096	813	833
Totaal perspectief Zomernota 2024-2028	0	432	-1.025	-1.630	-543

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

Dekkingsvoorstellen

Om de tekorten in zijn geheel in 2025 of na 2025 terug te dringen doen we de volgende dekkingsvoorstellen. Onder de tabel volgt per onderdeel een toelichting.

Dekkingsvoorstellen:¹	2024	2025	2026	2027	2028
1. Lagere toevoeging algemene reserve (Toevoeging Zomernota 2023-2027 ongedaan maken)		3.670			
2. Dekking incidentele lasten Zomernota 2024-2028 uit algemene reserve			1.275	0	20
3. Lagere toevoeging aan reserve grondexploitatie (0,1% rente vervalt m.i.v. 2026)			86	78	78
4. <i>Inzet stelpost duurzaamheid</i>					
25-NB-5.3 Soortenmanagementplan (SMP)			45	45	45
25-NB-7.1 Toezicht en handhaving energiebesparingsplicht bedrijven		73	73	73	73
5. Inzet stelpost gemeentefonds: Extra verlofdag in 2025 obv CAO 1 jan 2024 - 1 april 2025		417	417	417	417
6. <i>Reserve dekking kapitaallasten:</i>					
6a. Onttrekking middelen uit algemene reserve (voor toevoeging aan reserve dekking kapitaallasten)	7.600				
6b. Toevoeging aan reserve dekking kapitaallasten	-7.600				
6c. Dekking kapitaallasten uit reserve dekking kapitaallasten i.p.v. begrotingssaldo	0	0	200	200	200
	0	4.160	2.096	813	833

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

1. In de Zomernota 2023-2027 is een bedrag van bijna € 3,7 miljoen in 2025 toegevoegd aan de algemene reserve. Wij stellen nu voor om deze toevoeging ongedaan te maken, zodat dit tot een voordeel leidt.
2. Gelet op onderdeel 1. hebben we voor de jaarschijf 2025 geen extra dekking nodig voor de incidentele lasten in deze Zomernota. Voor de jaren 2026 en 2028 stellen we voor de algemene reserve (=incidentele dekking) in te zetten voor de dekking van de incidentele lasten.
3. Door de renteaanpassing naar 0,1% is de toevoeging aan de algemene reserve grondexploitatie ook verlaagd tot circa € 78.000 in 2028 (zie 24-FP-9.11). Wij stellen u voor deze toevoegingen met ingang van 2026 te schrappen. Indien we op termijn extra middelen in deze reserve nodig hebben dan kunnen we altijd nog putten uit de algemene reserve.
4. Voor deze 2 nieuwe beleidsvoorstellen is dekking mogelijk binnen de stelpost duurzaamheid. Wij stellen u voor deze stelpost in te zetten.
5. In een aantal voorstellen is er sprake van uitvoeringscapaciteit. Wij stellen voor de effecten o.a. op te vangen binnen deze stelpost gemeentefonds.
6. De algemene reserve kan worden ingezet om meer structurele ruimte te creëren door middelen uit de algemene reserve toe te voegen aan de reserve dekking kapitaallasten. Bij deze overheveling kijken we ook of er geen inkomsten door economische activiteiten (opbrengsten energie, huuropbrengsten, etc.) tegenover de kapitaallasten staan.

MFA Beckum

Naar verwachting komt het eigenaarschap van de MFA Beckum niet bij de gemeente. We hoeven na de afloop van de afschrijvingstermijn geen vervangingsinvesteringen opnieuw te ramen in de gemeentebegroting. Conform de vastgestelde nota Investerings- en activeringsbeleid zijn deze investeringen het meest geschikt om deze investeringen via de reserve dekking kapitaallasten te laten lopen. Om zodoende inzet van incidentele middelen (algemene reserve) om te zetten naar structureel rendement. Het investeringsbedrag van € 7,6 miljoen wordt overgeheveld van de algemene reserve naar de reserve dekking kapitaallasten. De uit de investering voortvloeiende kapitaallasten worden gedekt uit deze reserve. Echter de ingangsdatum van deze investering is naar achteren geschoven (zie 24-FP-6.9). Hierdoor is het voordeel als aanvullende dekkingsmaatregel te realiseren vanaf 2026.

Optie Onderwijshuisvesting

Een andere optie in de toekomst is om bij de uitgewerkte businesscases in het kader van onderwijshuisvesting:

1. Incidentele kosten, zoals tijdelijke huisvestings- en sloopkosten, uit de investeringskredieten van de onderwijshuisvesting te halen en deze incidentele lasten direct ten laste van de algemene reserve te brengen.
2. De investeringsmiddelen te storten in de reserve dekking kapitaallasten. De uit de investering voortvloeiende kapitaallasten worden dan gedekt worden uit deze reserve.

Hiermee kunnen we het nadelige begrotingssaldo verder terugdringen in de toekomst.

7

Risico's en weerstandsvormogen

7.1	Risico's	136
7.2	Weerstandsvormogen	136

7.1 Risico's

De beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023 - 2027 is begin 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Op basis van deze nota worden de risico's onderzocht, weergegeven en verzameld per beleidsprogramma. In de beleidsprogramma's (hoofdstuk 5) zijn de risico's voor het (huidige) bestaand beleid beschreven. In de Beleidsbegroting 2025-2028 worden per programma ook de risico's vanuit het vastgesteld nieuw beleid in de Zomernota 2024-2028 door de gemeenteraad toegevoegd. Voor de Beleidsbegroting vindt een herijking van het totale risicoprofiel plaats.

7.2 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft o.a. inzicht in de gezondheid van de financiële positie van de gemeente. Om vast te stellen dat wij voldoende in staat zijn risico's op te vangen, maken we een inschatting van het zogenaamde benodigde weerstandsvermogen.

Om het benodigde weerstandsvermogen te berekenen is een goede risico-inventarisatie nodig met een inschatting van het gevolg, de kans dat het risico zich voordoet en de financiële impact. Risico's kunnen zich incidenteel voordoen, zoals eenmalige negatieve exploitatieresultaten. Deze risico's worden gedekt uit zogenoemde incidentele (beschikbare) weerstandscapaciteit d.w.z. de algemene reserve 'sec' en de post onvoorzien incidenteel.

Wanneer de financiële impact van risico's een structureel karakter heeft, is de algemene reserve als dekkingsmiddel niet toegestaan. Dan zal de structurele weerstandscapaciteit moeten worden aangesproken. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit.

Verwacht beschikbaar weerstandsvermogen

Het hieronder gepresenteerde verwachte beschikbaar weerstandsvermogen is inclusief het bestemmingsvoorstel in de Jaarstukken 2023 en de voorgestelde mutaties in de algemene reserve in deze Zomernota.

In de Jaarstukken 2023 wordt voorgesteld het restantbedrag van € 4,8 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve. De behandeling van de Jaarstukken is op 3 juli a.s. in de gemeenteraad.

In deze Zomernota 2024-2028 vindt u in Hoofdstuk 3 Raadsadvies alle voorgestelde mutaties in de algemene reserve. Op basis van de deze mutaties is de verwachte *incidentele weerstandscapaciteit* (stand eind 2025):

- de vrij aanwendbare reserves = algemene reserve 'sec': bijna € 67,6 miljoen;
- post onvoorzien incidenteel: € 66.000.

De *structurele weerstandscapaciteit* is de onbenutte belastingcapaciteit. De verwachte gemiddelde woonlasten voor een gemiddeld gezin in de gemeente Hengelo bedraagt in 2025 € 870. Het landelijk gemiddelde is € 994 (Coelo rapport 2024). Voor 2024 is de benutte belastingcapaciteit dan 87,5% van het landelijk gemiddelde. Als we de onbenutte belastingcapaciteit van 12,5%, zijnde € 124 vermenigvuldigen met het aantal huishoudens, ruim 38.300, komen we uit op een onbenutte belastingcapaciteit van ruim € 4,7 miljoen. Het totale verwachte beschikbare weerstandsvermogen is eind 2025:

Weerstandsvermogen	ultimo 2025 (* € 1 miljoen)
Algemene reserve sec	67,6
Onvoorzien incidenteel	0,1
Onbenutte belastingcapaciteit	4,7
Totaal	72,4

Benodigd weerstandsvermogen

Het benodigde weerstandsvermogen bepalen we door de geïdentificeerde risico's uit te drukken in euro's. Hierbij maken we gebruik van een kansberekening, omdat het niet waarschijnlijk is dat meerdere risico's zich op eenzelfde moment én in volle omvang zullen voordoen. Bij deze techniek van kansberekening wordt het optreden van de verschillende risico's in diverse scenario's vele malen gesimuleerd. Door deze methode hebben we een beeld van het benodigde weerstandsvermogen in vrijwel alle denkbare scenario's. Volgens deze analyse (zekerheidspercentage 90%) is de benodigde weerstandscapaciteit afgerond € 21 miljoen op basis van het risicoprofiel.

Ratio weerstandsvermogen

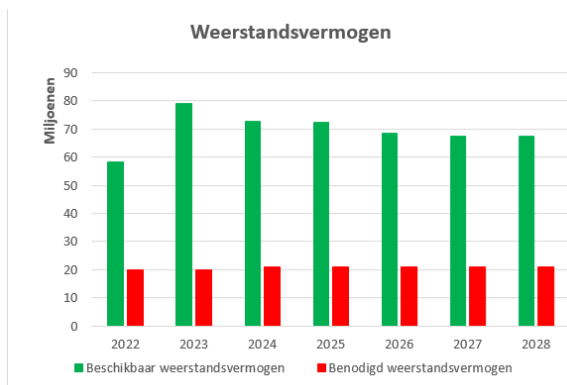
De weerstandscapaciteit zijn de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om onverwachte, niet begrote kosten of tegenvallende inkomsten te kunnen dekken. De weerstandscapaciteit (weerstandsratio) berekenen we als volgt:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio weerstandsvermogen}$$

Klasse - Ratio- Betekenis:

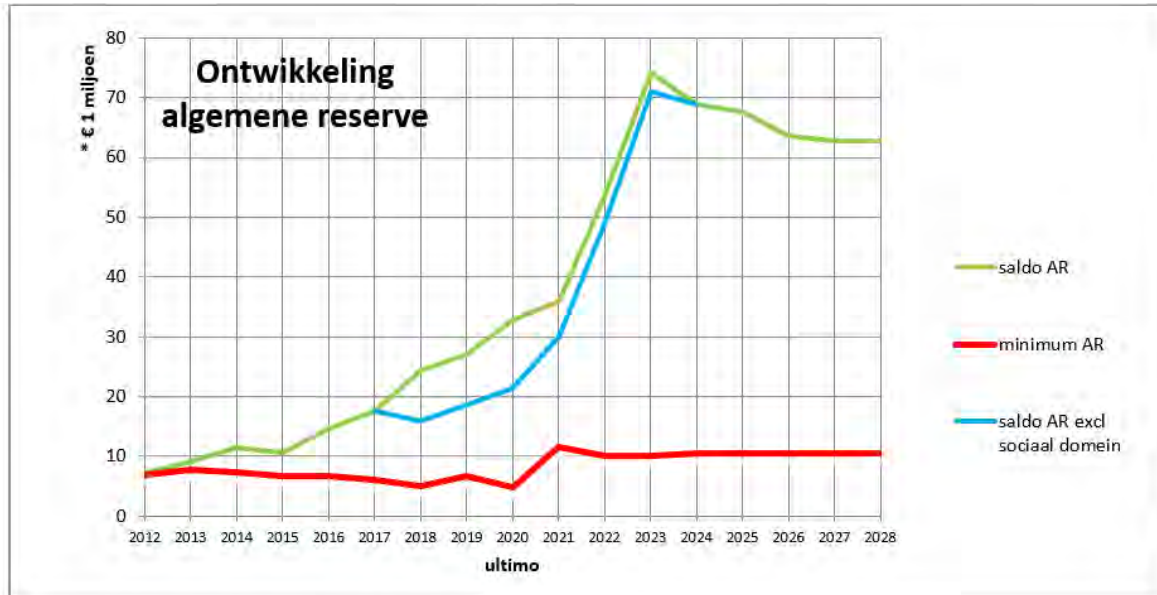
- A - > 2,0 - Uitstekend
- B - 1,4 tot 2,0 - Ruim voldoende
- C - 1,0 tot 1,4 - Voldoende
- D - 0,8 tot 1,0 - Matig
- E - 0,6 tot 0,8 - Onvoldoende
- F - < 0,6 - Ruim onvoldoende

De verwachte beschikbare weerstandscapaciteit is eind 2025 circa € 72,4 miljoen. De verwachte benodigde weerstandscapaciteit is € 21 miljoen. De ratio die hieruit volgt is dan 3,5 en is daarmee uitstekend.

Ontwikkeling algemene reserve 'sec'

Grotendeels bestaat het beschikbaar weerstandsvermogen uit de algemene reserve 'sec'. Het vastgestelde beleid gaat uit van een minimale hoogte van de algemene reserve van 50% van het benodigde weerstandsvermogen (risicoprofiel). De verwachte ontwikkeling van de algemene reserve, zoals hieronder weergegeven, is inclusief bestemmingsvoorstel Jaarstukken 2023 en de voorgestelde mutaties van de algemene reserve in deze Zomernota. De verwachte stand van de algemene reserve is eind 2028 bijna € 62,8 miljoen.

In de toekomst zullen we bij de verdere uitwerking van de talentopgave in een programmaplan en de strategische agenda de resterende middelen van de reserve aanjaagbudget talentopgave inzetten en het bovenmatige deel van de algemene reserve verder aftoppen.

We hebben in de toekomst honderden miljoenen nodig om de uitvoeringsagenda vorm te geven. Wij vinden het raadzaam om niet het gehele bovenmatige deel van de algemene reserve nu in te zetten in deze Zomernota maar ook middelen beschikbaar te houden als (co)financiering voor de uitvoeringsagenda, die we nog verder uitwerken.

We verwachten dat door de uitvoeringsagenda van het risicoprofiel (benodigd weerstandsvermogen) zal toenemen. Uitgangspunt blijft een financieel gezonde gemeente met voldoende beschikbaar weerstandsvermogen (m.n. algemene reserve) om tegenvallers op te kunnen vangen.

8

Woonlasten- ontwikkeling

8.1 Woonlastenontwikkeling

140

8.1 Woonlastenontwikkeling

OZB

De OZB is een van de inkomstenbronnen ter dekking van kosten. Als de lasten van de gemeente in het algemeen stijgen door indexering (inflatie), dan verwerken we deze mutatie eveneens in de OZB. Op deze wijze voorkomen we dat er een gat in de begroting ontstaat. In deze Zomernota stijgen de uitgaven met de prijsindex van 2,1%. De OZB stijgt met hetzelfde percentage. In de begrotingsuitgangspunten is dit toegelicht (bijlage 10.1)

In de OZB wordt rekening gehouden met het aantal belastingplichtige objecten. We voorspellen de groei van woningen en nemen deze mee in de verwachte belastingopbrengst.

Rioolheffing

De gemeente heeft een zorgplicht voor de afvoer van afvalwater, hemelwater en overtollig grondwater. Ten behoeve van de instandhouding van systemen en het beheer van deze taken verricht de gemeente hiervoor tal van activiteiten. Alle kosten van instandhouding van het rioolstelsel en de watertaken worden, na aftrek van overige baten, door de gebruikers betaald. Een gebruiker van een perceel betaalt op grond van de afgevoerde hoeveelheid water; deze wordt gesteld op de hoeveelheid toegevoerd of opgepompt (verbruikt) water.

Het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) is opgevolgd door het Programma Water en Riolerings 2023-2027 (PWR). Tegelijk met de vaststelling van de Verordening rioolheffing 2024, in oktober 2023, is het PWR door de gemeenteraad vastgesteld. Een gebruiker van een perceel betaalde in 2024 tot en met 500 m³ waterverbruik € 267,96 en voor het meerdere verbruik € 475,44.

In het PWR wordt dit tarief, naast de prijsindexering, jaarlijks van 2024 t/m 2026 met 1% verhoogd voor noodzakelijke intensivering van activiteiten in waterbeheer en riolerings. In het tarief 2024 was de eerste 1% en de indexering al meegenomen. Voor 2025 indexeren we dan alleen nog het jaar 2025 (2,3%, zie ook bijlage 10.2).

Dit leidt tot volgende indexering. Het tarief 2024 tot 500 m³ van € 267,96 wordt verhoogd met 3,3% (1% + 2,3%). Het tarief tot 500 m³ komt daarmee voor 2025 op € 276,72. Het tarief boven de 500 m³ stijgt eveneens met 3,3%.

Afvalstoffenheffing

De afvalbegroting is evenals de rioleringsbegroting kostendekkend. De gemeente maakt dus geen 'winst' op het afvalbeleid. De gemeentelijke lasten worden gedekt door overige baten en de afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing is het verschil tussen alle lasten en de baten, die we buiten de heffing om realiseren. Tot de dekkingsmiddelen behoren ook elementen, die in hun aard algemene dekkingsmiddelen kunnen zijn, maar die we wel aan afval toerekenen. Dit zijn b.v. een deel van het dividend van Twence en de baten die we ontvangen uit het invorderingsproces aanslagen lokale heffingen door GBTwente.

Voor een sluitende begroting is in 2025 € 9,38 miljoen aan opbrengsten afvalstoffenheffing noodzakelijk. Omdat de kosten stijgen door prijsindexaties op de verzameldiensten, is een stijging van de tarieven helaas onafwendbaar. De stijging van de kosten worden deels gedekt door een toename van het aantal belastingplichtigen en SUP-vergoeding (24-FP-7.2 Ontwikkelingen Afval). Het overige deel is verdisconteerd in het vaste tarief dat stijgt met € 2,76 om zodoende de afvalbegroting budgettair neutraal te houden. In onderstaande tabel zijn de tarieven weergegeven.

Begroting 2025	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Soort container	aantal uitgezette containers	aanbiedingen per jaar	totaal aanbiedingen	tarief incl. belasting	opbrengst
zorgcontainer 240 liter	158	7	1.106	€ 11,95	€ 13.217
zorgcontainer 140 liter	196	6	1.176	€ 7,00	€ 8.232
keuzecontainer 240 liter	2.661	4	10.644	€ 15,50	€ 164.982
keuzecontainer 140 liter	1.098	3	3.294	€ 8,70	€ 28.658
verzamelcontainers 30 liter	34.565	23	794.995	€ 1,30	€ 1.033.494
biobox hoogbouw	11.000	110	1.210.000	€ 0,08	€ 96.800
GFT 240 liter	8.846	10	88.460	€ 2,00	€ 176.920
GFT 140 liter	18.968	9	170.712	€ 1,20	€ 204.854
schatting aantal aansluitingen GBT totaal	38.324				€ 1.727.156
bruikleenvergoeding/toeslag keuzecontainer € 24	3.759			€ 24,00	€ 90.216
vast tarief	38.324			€ 197,28	€ 7.560.559
Totale opbrengst				€	9.377.931

Het vaste tarief wordt verhoogd van € 194,52 in 2024 naar € 197,28 in 2025. Bij een gemiddeld huishouden met een aanbodgedrag van 9 keer de groene container (140L), 23 aanbiedingen op de ondergrondse container en het vastrecht leidt dit tot de indicatieve woonlast van (€ 10,80 + € 29,90 + € 197,28) = € 237,98. Dit is een lichte stijging van gemiddeld € 236,52 in 2024 naar € 237,98 in 2025 dat veroorzaakt wordt door enerzijds een daling in het aantal aanbiedingen voor GFT 140 liter (€ 1,20) en anderzijds de verhoging van het vaste tarief (€ 2,76).

Lokale lastendruk

De ontwikkeling van de woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) geeft het volgende beeld voor de lokale belastingdruk. De belastingdruk voor een eigenaar van een woning neemt in 2025 t.o.v. 2024 toe met 2,1% en voor een huurder van een woning met 2%. Voor een indicatie van de ontwikkeling van de afzonderlijke onderdelen voor lokale woonlasten verwijzen wij naar bijlage 10.2.

9

Conclusie

9.1 Conclusie

144

9.1 Conclusie

Keuzes door structurele financiële krapte

De laatste jaren zien we in de Jaarstukken met name incidentele voordelen op verschillende taakvelden. Echter naar de toekomst hebben we met structurele financiële krapte te maken voor de taken die we als gemeenten moeten uitvoeren. Dit is voor ons de beweegreden geweest om in deze Zomernota in te zetten op de 3 topprioriteiten: Talentopgave, Jeugd(hulp) en Energie & Warmte. Investeren binnen deze prioriteiten is belangrijk voor het welslagen van de opgaven. We maken bewuste keuzes met een duidelijke focus: de Koers 2040. Ook in het verleden hebben we al diverse keuzes gemaakt om binnen het beperkte structurele financiële kader te blijven, doordat het Rijk ons te weinig vergoed voor de gemeentelijke taken die we moeten uitvoeren. We hebben vooral scherpe keuzes gemaakt omtrent het (transformatieplan) sociaal domein, het Integraal huisvestingsplan onderwijs en Infrastructurele werken.

Uiteraard zijn er ook eerder gedane bestuurlijk toezeggingen, projecten die al in gang zijn gezet of moties vanuit de raad die niet direct te herleiden zijn naar de drie topprioriteiten maar die wel een plek krijgen in deze Zomernota. We vinden het belangrijk om vanuit een betrouwbare overheid onze toezeggingen na te komen en uit te voeren waar we ontwikkelingen in gang hebben gezet.

Streven naar goede balans tussen taken en middelen

Ook door de Voorjaarnota 2024 van het Rijk en de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds zijn de structurele financiële problemen voor gemeenten nog steeds niet opgelost door het Rijk. Op landelijk niveau is nog steeds sprake van aanzienlijke tekorten voor taken die gemeenten moeten uitvoeren. Bij gemeentelijke taken horen ook de bijpassende knaken van het Rijk. We blijven streven naar een goede balans tussen taken en middelen. Hiervoor blijven we stevig lobbyen bij het Rijk en de VNG.

Langjarige koers/strategische agenda/talentopgave

In de toekomst zullen we bij de verdere uitwerking van de talentopgave in een programmaplan en de strategische agenda de resterende middelen van de reserve aanjaagbudget talentopgave inzetten en het bovenmatige deel van de algemene reserve verder aftoppen.

We hebben in de toekomst honderden miljoenen nodig om de uitvoeringsagenda vorm te geven. Wij vinden het raadzaam om niet het gehele bovenmatige deel van de algemene reserve nu in te zetten in deze Zomernota, maar ook middelen beschikbaar te houden als (co)financiering voor de uitvoeringsagenda, die we nog verder uitwerken. We verwachten dat door de uitvoeringsagenda van het risicoprofiel (benodigd weerstandsvermogen) zal toenemen. Uitgangspunt blijft een financieel gezonde gemeente met voldoende beschikbaar weerstandsvermogen (m.n. algemene reserve) om tegenvallers op te kunnen vangen.

Begrotingsverzamelwijziging 2024 Zomernota

De financiële mutaties voor 2024 zijn verwerkt in de 3e (begrotings)verzamelwijziging over deze Zomernota. Wij vragen uw gemeenteraad hiermee in te stemmen.

Vervolgproces

Over de Zomernota zal op 2 juli een politieke markt plaatsvinden. De raadsvergadering over de Zomernota vindt plaats op 17 juli a.s. De beleidsmatige en financiële vertaling voor de jaren 2025-2028 van de Zomernota worden, na vaststelling door uw gemeenteraad, verwerkt in de nog op stellen Beleidsbegroting 2025-2028. De Beleidsbegroting ligt dan op 6 november 2024 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor.

Wij vragen uw gemeenteraad om ons de komende maanden de ruimte te geven om deze Beleidsbegroting op te (laten) stellen, met inachtneming van hetgeen er eventueel nog op ons afkomt. Het begrotingsproces blijft een dynamisch proces. Ons uitgangspunt is dat we uw gemeenteraad een structureel sluitende Beleidsbegroting willen aanbieden voor de jaarschijf 2025.

10

Bijlagen

10.1	Begrotingsuitgangspunten 2025-2028	146
10.2	Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten	150
10.3	Financiële effecten gemeentefonds	151
10.4	Stand van zaken transformatieplan sociaal domein	160
10.5	Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte	164
10.6	3e Verzamelwijziging 2024 Zomernota	165
10.7	Amendementen en moties	167

10.1 Begrotingsuitgangspunten 2025-2028

In de vastgestelde Financiële Verordening van 19 april 2023 is bepaald dat ieder jaar de uitgangspunten voor de nieuwe begroting in de Zomernota worden voorgesteld. De begrotingsuitgangspunten treft u in deze bijlage aan. Met deze uitgangspunten wordt bedoeld de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, zoals de loon- en prijscompensaties, de inflatiecorrecties voor het sociaal domein, subsidies, huren, belastingen, heffingen en tarieven, de (omslag)rente en autonome - en volumeontwikkelingen.

Prijscompensatie

Op basis van het Centraal Economisch Plan 2024 (CEP2024) van het Centraal Planbureau zijn in februari 2024 de nieuwe prijs- en loonontwikkelingen gepubliceerd. Voor de prijscompensatie gaan we uit van de prijsindex bbp (bruto binnenlands product) met ingang van de begroting 2025. Dit sluit aan op de nieuwe systematiek in het gemeentefonds. Tot en met het jaar 2024 is de prijsindex gebaseerd op de netto materiële overheidsconsumptie. Zoals gebruikelijk is de prijsindex inclusief de correcties van de voorgaande jaren 2022, 2023 en 2024. Zie verderop het resumerend overzicht.

Looncompensatie

De huidige Cao gemeenten loopt van 1 januari 2024 tot en met 31 maart 2025. Voor de ramingen van de nieuwe loonontwikkelingen voor het jaar 2025 hanteren we zoals gebruikelijk de cijfers die in het CEP2024 zijn gepubliceerd. De verwachte structurele looncompensatie voor het begrotingsjaar 2025 is 4,4%, waarvan 9/12 deel in 2025 wordt geraamd in verband met de looptijd van de Cao gemeenten tot 1 april 2025. Normaliter worden deze middelen op een algemene stelpost in de begroting geraamd in afwachting van de nieuwe Cao gemeenten.

Daarnaast worden er extra middelen voor reële loonontwikkelingen voor de gemeente boven de prijsindex geraamd op een stelpost met ingang van 2026. Dit heeft te maken met de nieuwe bbp-systematiek in het gemeentefonds. De loonontwikkelingen boven de prijsindex moeten worden bekostigd uit het volumeaccres van het gemeentefonds. Op basis van het CEP2024 worden de komende jaren nog hogere loonindexen dan prijsindexen verwacht.

Subsidies

Voor de subsidies geldt de gebruikelijke weging van 2/3e looncompensatie en 1/3e prijscompensatie. Op basis van de onderstaande percentages in de tabel (inclusief correcties voorgaande jaren) komt de uiteindelijke stijging voor subsidies in 2025 uit op 3,77%.

Onvoorzien incidenteel en structureel

In de begroting 2025-2028 wordt een jaarlijks totaalbedrag van € 166.000 geraamd voor de post onvoorzien incidenteel en structureel. Voor 2025 is dit uitgesplit in € 66.000 aan onvoorzien incidenteel en € 100.000 aan onvoorzien structureel.

Gemeentefondsuitkering

De gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds.

De financiële consequenties van deze circulaire zijn in deze Zomernota verwerkt in paragraaf 5.9.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid (onderdelen 24-FP-9.2 en 24-FP-9.3). Een uitgebreide toelichting treft u aan in bijlage 10.3.

Belastingen, heffingen en tarieven

Bij tarieven geldt in principe volledige kostendekkendheid. Bij belastingen, heffingen en tarieven wordt voor de begroting 2025 (inclusief de correcties voor de voorgaande jaren) vooralsnog uitgegaan van een inflatiecorrectie van 2,1% voor die tarieven, waarbij geen sprake is van (volledige) kostendekkendheid. Kostendekkende heffingen zijn bijvoorbeeld de afvalstoffen- en rioolheffing.

Bij de OZB wordt vastgehouden aan het principe dat wordt gecorrigeerd voor nominale ontwikkelingen (inflatie 2025 inclusief correcties voorgaande jaren: 2,1%). Hierbij wordt zoals gebruikelijk aangesloten bij het te hanteren percentage voor de prijscompensatie op de verschillende budgetten in de begroting (zie hiervoor het item *Prijscompensatie*).

Huren

De te ontvangen huurbedragen in 2025 stijgen met het consumentenprijsindex (CPI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In enkele gevallen zijn er andere afspraken gemaakt met verenigingen, instellingen, etc. over huuraanpassingen.

Deze gehanteerde consumentenprijsindex is pas aan het eind van het jaar 2024 bekend. Daarom wordt in de begroting rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 2,1% (gelijk aan de prijscompensatie).

Constance lonen en prijzen

In de meerjarenramingen 2026-2028 wordt, zoals gebruikelijk, uitgegaan van constante lonen en prijzen. Dat wil zeggen dat de lonen en prijzen in de jaren 2026-2028 op hetzelfde niveau worden gehanteerd dan het jaar 2025. Er is dus geen sprake van een opeenstapeling van de jaarlijkse inflatie in de meerjarenramingen.

Het uitgangspunt van constante lonen en prijzen hanteren we ook voor de berekening van de gemeentefondsuitkering. Meer dan 2/3 van de gemeenten hanteert dit uitgangspunt.

Totale prijs-, loon- en volumeontwikkelingen

Om een totaalbeeld van het effect voor de prijs-, loon- en volumeontwikkelingen te krijgen verwijzen wij naar de paragraaf 5.9.3 Autonome financiële ontwikkelingen bestaand beleid (onderdeel 24-FP-9.2 Prijs- en loonontwikkelingen 2025 e.v. versus compensatie gemeentefonds).

Resumerend overzicht van de indexeringen:

Zomernota 2024-2028/ Beleidsbegroting 2025-2028 (o.b.v. CEP 2024):	2022	2023	2024	2025	
Prijscompensatie	7,70%	4,10%	2,90%	2,30%	
Looncompensatie	4,80%	5,10%	6,40%	4,40%	
Subsidies (1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie)	5,77%	4,77%	5,23%	3,70%	
Zomernota 2023-2027/ Beleidsbegroting 2024-2027 (o.b.v. CEP 2023):	2022	2023	2024	2025	
Prijscompensatie	5,10%	5,90%	3,90%		
Looncompensatie	7,40%	3,50%	5,20%		
Subsidies (1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie)	6,63%	4,30%	4,77%		
Vershil¹	2022	2023	2024	2025	Index 2025
Prijscompensatie	2,60%	-1,80%	-1,00%	2,30%	2,10%
Looncompensatie	-2,60%	1,60%	1,20%	4,40%	4,60%
Subsidies	-0,87%	0,47%	0,47%	3,70%	3,77%

1 (inclusief correcties voorgaande jaren 2022-2024)

Bovenstaande tabel is inclusief de bijstellingen voor loon- en prijscompensaties voor de jaren 2022 t/m 2024 op basis van het CEP2024 t.o.v. de Beleidsbegroting 2024-2027.

Sociaal domein (Wmo en Jeugd)

Binnen het sociaal domein hebben wij meerdere majeure (raam)contracten afgesloten waarin een verwijzing naar verschillende indexen wordt gemaakt. Zo geldt voor de Ondersteuningsbehoeften en Modules bijvoorbeeld een index conform NZA systematiek waarbij tot en met 2024 een verhouding 75/25 tussen personele- en materiële kosten/kapitaallasten wordt gemaakt. Vanaf 2025 wordt aangesloten bij de landelijke contractstandaarden en wordt gerekend met een verhouding van 90/10. Voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering geldt ook in 2024 al een verhouding 90/10. Voor huishoudelijke ondersteuning is de personele index afgeleid van de ontwikkelingen in de CAO VVT (aandeel 90%) en voor de materiële index (10%) vormt ook hier de NZA systematiek de basis. Voor hulpmiddelen is de CPI index Huishoudens van het CBS leidend. Tenslotte is voor vervoer de NEA index van toepassing.

Er wordt in de begroting rekening gehouden met de volgende percentages:

- ondersteuningsbehoeften, modules, beschikbaarheidsvoorzieningen en PGB 4,89%
- jeugdbescherming en jeugdreclassering 4,96%
- huishoudelijke ondersteuning 5,00%
- hulpmiddelen 3,1%
- vervoer 3,4%

- projecten die (vooralsnog) in het voorveld worden gesubsidieerd hanteren we de reguliere subsidiestijging van 3,77%
- woonvoorzieningen en dergelijke worden ook conform de NZA prijscompensatie (4,89%) geïndexeerd.

Gemeenschappelijke regelingen

We hanteren bij de gemeenschappelijke regelingen de volgende loon- en prijsstijgingen voor de begroting 2025.

Voor de loonontwikkeling geldt dezelfde Cao als die van gemeenten, enkele werknemersgroepen bij de Veiligheidsregio en SWB uitgezonderd. Voor de loonkosten is de toename 9,4%. Dit is inclusief een correctie over 2024.

Voor de prijsontwikkeling nemen we de prijsontwikkeling zoals het CPB deze per september 2023 bij de macro-economische verkenning (MEV) publiceert als uitgangspunt. Het CPB stelt de werkelijke inflatoire effecten achteraf nog bij. Deze bijstelling hebben we nog niet in onze prijsontwikkeling verwerkt als we uitgaan van het prijspeil van de vorige begroting. Daarom worden de correcties over deze 3 jaren alsnog meegenomen voor de bepaling van de totale prijsontwikkeling voor het begrotingsjaar 2025. Dit leidt tot een prijsstijging t.o.v. de begroting 2024 van 1,9%.

Uitgaande van 50% loon gebonden lasten en 50% inkoop gebonden lasten nemen we één gewogen index voor verbonden partijen mee van 5,65%.

De begrote indexering bij de gemeenschappelijke regeling kan hoger zijn. Dit effect treedt met name op als de loonlast bij een gemeenschappelijke regeling een groter aandeel dan 50% heeft in de totale lasten. We nemen dan een extra autonome lastenstijging mee in het financieel perspectief (24-FP-9.8).

(Omslag)rente eigen gemeentelijke grondexploitaties en overige investeringen

De omslagrente voor de eigen gemeentelijke grondexploitaties is met ingang van 2025 gebaseerd op de omslagrente. Op basis van de nieuwe notitie grondbeleid (december 2023) van de commissie BBV moet met ingang van 2025 ook de omslagrente worden gehanteerd voor de grondexploitaties. Voor de overige investeringen was de omslagrente al van toepassing. De omslagrente blijft in 2025 0,1% (identiek aan 2024). In de participerende grondexploitaties met andere partners (bijv. andere gemeenten) hanteren we de tussen partijen afgesproken rentepercentages.

Start afschrijving en rente van investeringen

De geactualiseerde nota 'Investerings- en activeringsbeleid m.i.v. begrotings-/boekjaar 2024' is 19 april 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin zijn de beleidsregels ten aanzien van afschrijvingen en rente uitgebreid toegelicht.

De afschrijving start op 1 januari van het jaar ná ingebruikname van een goed c.q. na afronding van een investering. Dit betekent dat er niet wordt afgeschreven in het jaar van afronding c.q. ingebruikname van een investering.

De rentelasten, vanaf de start van een investering, worden in werkelijkheid op maandelijkse basis toegerekend. Op begrotingsbasis wordt aan de geraamde investeringen in de eerste jaarschijf een half jaar rente als exploitatielast meegenomen. Daarna wordt telkens over het gehele jaar rente toegerekend.

De vervangingsinvesteringen maken onderdeel uit van het bestaand beleid. Zoals gebruikelijk gaan we ook bij de vervangingsinvesteringen uit van een jaarlijkse index, die is gebaseerd op de prijsindex van de afgelopen 10 jaren. In de nieuwe Beleidsbegroting wordt een meerjarig investeringsplan opgenomen, waarin ook alle vervangingsinvesteringen zijn verwerkt.

Arealen/autonome ontwikkelingen

De onderhoudsbudgetten voor wegen, groen en riolering worden aangepast voor volumemutaties conform de Areaalnota. De kostenuitzetting voor rioleringen verloopt budgettair neutraal voor de begroting. Uitgangspunt bij rioleringen is 100% kostendekkendheid.

Onder autonome ontwikkelingen verstaan wij ontwikkelingen die door ons niet te sturen of te beïnvloeden zijn en zullen leiden tot onvermijdbare uitgaven of verminderingen van inkomsten in de begroting. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die op de gemeente afkomen en waar de gemeente zelf geen invloed op kan uitoefenen. In dat geval is er *geen* sprake van keuzevrijheid.

Ten opzichte van voorgaande jaren zijn de autonome ontwikkelingen ook gemeten aan de **3 O's**:
Onvoorzien: waar je geen rekening mee hebt kunnen houden (bijv. onverwachtse omstandigheid)
Onvermijdbaar: noodzakelijk, onontkoombaar (bijsturen is niet mogelijk)
Onuitstelbaar: niet verstelbaar in tijd

Volumeontwikkelingen Jeugd en Wmo

Voor de volumeontwikkelingen Jeugd en Wmo worden in de begroting de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Jeugd: Het aantal jeugdigen in Hengelo daalt nog licht (0,84%). Echter daarentegen zien we het aantal jeugdigen dat gebruikt maakt van zorg licht stijgen. Per saldo verwachten we een populatieontwikkeling van 0%.

Wmo: Het aantal ouderen in Hengelo stijgt nog licht, namelijk met 1% per jaar.

We zijn hierbij uitgegaan van data die afkomstig zijn van Vektis, het Kennispunt en ons eigen dashboard.

10.2 Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten

	Eigenaar woning				Huurder woning		
	OZB	Afval	Riool	Totaal	index 2024=100	Afval+ Riool	index 2024=100
tarief 2024	348,36	236,52	267,96	852,84	100,0	504,48	100,0
Inflatiecorrectie 2,1%	7,32						
Toename 3,3% (inflatie alleen 2025 2,3% en groei lasten cf PWR 1%)			8,76				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		1,46					
tarief 2025	355,68	237,98	276,72	870,38	102,1	514,70	102,0
inflatiecorrectie	p.m.						
groei lasten conform PWR 1%			2,77				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m.					
tarief 2026	355,68	237,98	279,49	873,15	102,4	517,47	102,6
inflatiecorrectie	p.m.						
Inflatiecorrectie p.m.			p.m.				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m.					
tarief 2027	355,68	237,98	279,49	873,15	102,4	517,47	102,6
inflatiecorrectie	p.m.						
Inflatiecorrectie p.m.			p.m.				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m.					
tarief 2028	355,68	237,98	279,49	873,15	102,4	517,47	102,6

10.3 Financiële effecten gemeentefonds

10.3.1 Prijs- en loonontwikkelingen 2024 e.v. versus compensatie gemeentefonds inclusief Voorjaarsnota 2024 van het Rijk

De eerste globale indicatie van de doorrekening van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk en de effecten van de verwachte prijs-, loon- en volumeontwikkelingen voor de Zomernota 2024-2028 zijn (ambtelijk) in een eerder stadium op hoofdlijnen in beeld gebracht in onderdeel 24-FP-9.2. Hieronder volgt een gedetailleerde uitwerking.

ONDERDELEN:	2024	2025	2026	2027	2028
1. Verwachte compensatie van het Rijk en inzet eerdere afgezonderde stelposten:					
1a. Stelpost verwachte compensatie Rijk meicirculaire 2024 (uitkeringsfactor van constante naar lopende prijzen 2025)	-	7.550	7.550	7.550	7.550
1b. Vrijval restant stelpost loon- en prijsontwikkelingen 2024	1.872	770	502	605	606
1c. Vrijval stelpost nominale ontwikkelingen vanaf 2027 (sept.circ.2023 gemeentefonds)	-	-	-	3.637	6.823
Subtotaal:	1.872	8.320	8.052	11.792	14.979
2. Verwachte prijs-, loon- en volumeontwikkelingen:					
2a. Effect verwachte prijs-, loon- en volumeontwikkelingen (incl. nacalculatie 2024)	46	-8.584	-9.602	-9.804	-10.175
2b. Nieuwe stelpost reële loonontwikkeling gemeente (boven op prijsindex) m.i.v 2026 door vervroeging bbp-systematiek	-	-	-952	-2.700	-3.937
Subtotaal:	46	-8.584	-10.554	-12.504	-14.112
3. Verwachte effecten Voorjaarsnota 2024 Rijk:					
3a. Stelpost volume accres	-1.449	-2.046	4.006	3.965	3.993
3b. Stelpost aanpassing lpo accres naar prijs BBP (CEP2024)	-2.490	-5.774	-5.189	-5.050	-4.924
3c. Stelpost incidentele compensatie 2024-2029	3.483	3.154	673	535	429
3d. Stelpost schrappen oploop opschalingskorting	-	-	3.342	3.313	3.291
3e. Stelpost Wmo indexering (aanvullende post op Rijksbegroting)	-	-	371	736	1.097
3f. Stelpost taakstelling Jeugd (nieuwe rijksmaatregelen)/ besparingsverlies Jeugd VJN 2024 Rijk	-	b.n.	-	-	-
3g. Stelpost afrekening BTW compensatiefonds 2023	1.037	-	-	-	-
3h. Vervallen oude stelpost BTW compensatiefonds m.i.v. 2024	-1.559	-1.559	-1.559	-1.559	-1.559
3i. Nieuwe stelpost BTW compensatiefonds (ruimte onder plafond)	-	2.759	2.759	2.759	2.759
Subtotaal:	-978	-3.466	4.403	4.699	5.086
TOTAAL VERWACHT EFFECT Voorjaarsnota Rijk 2024 en verwachte prijs-, loon- en volumeontwikkelingen:	940	-3.730	1.901	3.987	5.953

Verslechtering door nieuwe financieringssystematiek

Op basis van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk is de bbp¹-financieringssystematiek met ingang van 2024 in plaats van 2027 ingevoerd. Uit beantwoording van Tweede Kamervragen blijkt deze nieuwe systematiek een aanzienlijke verslechtering is ten opzichte van de oude systematiek (€ 2,6 miljard in 2026 oplopend tot € 3,2 miljard in 2028). Incidenteel vindt (gedeeltelijke) compensatie plaats tot en met 2029. Hieronder gaan we in op de effecten voor Hengelo.

1. Verwachte compensatie van het Rijk en inzet eerdere afgezonderde stelposten

Voorafgaand aan de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds verwachten we met ingang van 2025 een jaarlijks bedrag van ruim € 7,5 miljoen te ontvangen voor loon- en prijscompensaties van het Rijk (1a). Daarnaast vallen de eerder gecreëerde stelposten voor nominale ontwikkelingen (1b en 1c) voor onze gemeente op basis van voorgaande gemeentefondscirculaires vrij.

2. Verwachte prijs-, loon- en volumeontwikkelingen

De gemeentelijke budgetten worden jaarlijks met name aangepast (2a) op basis van de prognoses voor loon- en prijscompensatie in het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau. Dit plan is in februari 2024 gepubliceerd. Hierbij wordt ook rekening gehouden met correcties van voorgaande jaren.

Zoals gebruikelijk houden we bij de meerjarenramingen 2026-2028 rekening met constante lonen en prijzen. Zie voor de verschillende loon-, prijs-, subsidie-indexeringen etc. bijlage 10.1 'Begrotingsuitgangspunten 2025-2028' van deze Zomernota.

In deze bijlage zijn de effecten van de reguliere prijs- en loonindexen op basis van de begrotingsuitgangspunten opgenomen. De extra uitzettingen bovenop de reguliere indexen treft u afzonderlijk aan in andere onderdelen van het financieel perspectief (24-FP-...).

De verwachte loonontwikkelingen zijn de komende jaren aanzienlijk hoger dan de prijsontwikkelingen. Dit betekent dat voor de extra loonstijging boven de inflatie (prijsindex) het volume accres vanaf 2026 moet worden aangesproken als gevolg van de nieuwe financieringssystematiek. Dit houdt in dat we voor de meerjarenramingen 2026 e.v. rekening moeten houden met een extra stelpost reële loonontwikkelingen boven op de prijsindex (2b).

3. Verwachte effecten Voorjaarsnota 2024 Rijk

De definitieve uitwerking van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk heeft zijn beslag gekregen in de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds (zie 10.3.2). Daarom gaan we hieronder eerst uit van (voorlopige indicaties van) stelposten naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk.

3a. Stelpost volume accres

In de Voorjaarsnota 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd van 2027 naar 2024. Dit betekent dat het volume accres vanaf 2024 wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde (t-9 t/m t-2) van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Door het toepassen van de ontwikkeling van het bbp vanaf 2024 zijn de tranches voor de jaren 2024 en 2025 lager dan in de Miljoenennota 2024. Verder worden in de Voorjaarsnota 2024 de tranches voor de jaren 2024 en 2025 structureel opgenomen in plaats van incidenteel. Hierdoor is het volume accres voor de jaren 2024 en 2025 lager dan in de Miljoenennota 2024 en vanaf 2026 en verder hoger.

3b. Stelpost aanpassing lpo accres naar prijs BBP (CEP2024)

In de Voorjaarsnota 2024 is het lpo (loon- en prijsontwikkelingen) accres eerst geactualiseerd voor de macro-economische cijfers van het Centraal Economisch Plan 2024 (CEP2024). Vervolgens is de prijsindexatie vanaf 2024 gebaseerd op de prijs bruto binnenlandse product. Dit gaat om forse neerwaartse bijstellingen voor de prijsindex.

¹ Bruto binnenlands product

3c. Stelpost incidentele compensatie

In verband met het vervroegen van de gewijzigde bbb-indexatie van 2027 naar 2024 wijzigen het volume - en prijsaccres voor de jaren 2024-2029. De incidentele compensaties van het Rijk hebben (macro gezien) alleen betrekking op de overgang van de lpo-systematiek naar de bbb-systematiek.

Echter in 2025 worden gemeenten landelijk geconfronteerd met een tekort van € 675 miljoen, doordat het Rijk maar voor ongeveer 50% incidentele compensatie gaat verstrekken.

De aanpassing naar de lagere prijsindexen op basis van de Centraal Economisch Plan 2024 worden niet gecompenseerd. Door het Rijk is aangegeven dat de indexen ook aan de lastenkant neerwaarts kunnen worden bijgesteld.

3d. Stelpost schrappen oploop opschalingskorting

Het schrappen van de oploop van de opschalingskorting met ingang van 2026 levert een structureel voordeel op van circa € 3,3 miljoen voor Hengelo. Echter is dit een sigaar uit eigen doos, omdat de opschaling in gemeenteland nooit heeft plaatsgevonden.

3e. Stelpost Wmo indexering (aanvullende post op Rijksbegroting)

De Wmo wordt een aparte financiering en loopt met ingang van 2026 niet meer via het gemeentefonds. Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm wordt door het Rijk onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met de kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Er zijn hiervoor middelen gereserveerd op de Rijksbegroting. Hiervoor willen we voor Hengelo een stelpost opnemen van € 371.000 in 2026 oplopend tot bijna € 1,1 miljoen in 2028 als verwachte inkomsten. Immers ramen we ook gemeentelijke volumeontwikkelingen op de budgetten voor de Wmo in de begroting (oplopend 1% per jaar). Hierover heeft de VNG ook afspraken met het Rijk gemaakt.

3f. Stelpost taakstelling Jeugd (nieuwe rijksmaatregelen)/besparingsverlies Jeugd VJN 2024 Rijk

De besparing van de Hervormingsagenda Jeugd vervalt in 2025 (€ 500 miljoen landelijk). Dit betekent dat we een hogere gemeentefondsuitkering ontvangen in 2025. Echter vervalt de gemeentelijke stelpost 'Taakstelling Jeugd door nieuwe rijksmaatregelen' in de huidige gemeentebegroting voor het jaar 2025. Dit verloopt waarschijnlijk budgettair neutraal voor de begroting 2025.

Het terugdraaien van deze taakstelling vanaf 2026, die genoemd wordt in het Hoofdlijnenakkoord, is nog niet besloten door het Rijk.

3g/3h/3i. Stelposten BTW compensatiefonds

De afrekening BTW compensatiefonds over het jaar 2023 is ruim € 1 miljoen voordelig (3g). Echter laten we de eerder gecreëerde stelpost m.i.v. 2024 vervallen (bijna € 1,6 miljoen nadeel).

We mogen de volledige structurele ruimte onder plafond BTW compensatiefonds vanaf 2025 op basis van de afrekening 2023 benutten. Hier maken we, zoals we altijd al doen, gebruik van. Dit is ook toegestaan in het kader van het provinciaal toezicht. Dit betekent dat we hiervoor een nieuwe structurele stelpost opnemen van € 2,8 miljoen (i.p.v. € 1,6 miljoen) voor Hengelo. Door de beperkte toekomstige financiële ruimte verwachten we dat gemeenten minder gaan investeren.

Totaal verwacht effect

In dit onderdeel zijn alleen effecten van de reguliere prijs- en loonindexen opgenomen, zoals verwoord in begrotingsuitgangspunten. De extra uitzettingen bovenop de reguliere indexen treft u afzonderlijk aan in andere onderdelen van het financieel perspectief (24-FP-...). Deze andere onderdelen zijn toegelicht in 24-FP-9.2.

Het totale effect voor Hengelo wordt behoorlijk positief beïnvloed door de eerder gecreëerde stelposten nominale ontwikkelingen die we nu vrij laten vallen (met name € 4,2 miljoen in 2027 en € 7,4 miljoen in 2028). Dit hadden we ook toegezegd op basis van de eerdere raadsbrieven over de gemeentefondscirculaires. Over de hele reeks 2024-2028 zijn positieve saldi te zien met uitzondering van 2025. Dat is het jaar dat het Rijk gemeenten niet voldoende compenseert voor het lagere volume - en prijsaccres. Dit resulteert landelijk in een tekort van € 675 miljoen.

In het kader van het provinciaal financieel toezicht zijn nieuwe afspraken gemaakt over de verwerkingswijze van dit tekort in 2025. Voor Hengelo is dit omgerekend circa € 3,3 miljoen. De provincie gaat dit tekort als incidenteel beschouwen, zodat dit geen invloed heeft op het structureel begrotingsaldo.

Daarnaast is vanaf 2026 de opschalingskorting afgeschaft. Dit leidt tot een structureel voordeel van circa € 3,3 miljoen. Tevens houden we rekening met extra ruimte onder het plafond BTW compensatiefonds (extra € 1,2 miljoen vanaf 2025). Op basis van afspraken tussen het Rijk en de VNG hebben we de stelpost Wmo indexering opgenomen vanaf 2026.

Exacte financiële consequenties in meicirculaire 2024 gemeentefonds

We zijn als gemeente erg afhankelijk van de rijksinkomsten in het gemeentefonds. De definitieve uitwerking van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk vond plaats in de meicirculaire 2024 van het gemeentefonds. Bij de verwerking van de meicirculaire zijn ook de gemeentelijke en landelijke aantallen van verschillende verdeelmaatstaven in het gemeentefonds geactualiseerd.

10.3.2 Meicirculaire 2024 gemeentefonds

De ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering op basis van de meicirculaire 2024 ten opzichte van de decembercirculaire 2023 (raadsbrief – zaaknummer 3685104) en Voorjaarsnota 2024 van het Rijk (zie hiervoor 10.3.1) ziet er als volgt uit (*bedragen * € 1.000; - = nadeel*):

	2024	2025	2026	2027	2028
1. Algemene uitkering:					
<i>Algemene mutaties:</i>					
1a. Compensatie meicirculaire 2024 (constante naar lopende prijzen 2025)		7.767	7.061	7.032	7.003
1b. Volume accres historisch Bbp	-1.483	-2.087	3.976	3.956	4.010
1c. Van lpo accres naar prijs Bbp	-2.535	-5.740	-5.009	-4.953	-4.969
1d. Incidentele compensatie (t/m 2029)	3.558	3.205	660	534	421
1e. Schrappen oploop opschalingskorting			3.301	3.292	3.298
1f. Ruimte onder BCF-plafond	-506	1.272	1.272	1.272	1.272
1g. Hoeveelheidsverschillen	3.261	2.240	1.377	744	670
<i>Taakmutaties:</i>					
1h. Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	229	237	231	237	245
1i. Correctie extrapolatie Participatie (Wajong en regulier werk)					43
1j. Werkdrukverlaging jeugdbescherming	167	171	161	161	163
1k. Vrijval reservering compensatieregelingen Voogdij 18+ incl. loon- en prijsbijstelling	9	188	176	177	179
1l. Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg	-156				
1m. Besparingsverlies Jeugd		2.773			
1n. Wmo hulpmiddelen	23	34			
1o. Landelijke Vreemdelingen Voorziening	-70				
2. Integratie en decentralisatie-uitkeringen:					
2a. Maatschappelijke begeleiding	12				
2b. Veilige steden	30	30	30		
2c. Bodembescherming	361	361	361	361	361
2d. Jeugd		-75	-75	-75	-75
2e. Armoedebestrijding kinderen		-40	-40	-40	-40
2f. Uitvoeringskosten Omgevingswet	262				
2g. Gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	12				
2h. Participatie	1.351	910	863	845	836
3. Overige kleine mutaties	8	-1	3	3	3
Totaal effect op gemeentefondsuitkeringen	4.533	11.245	14.349	13.549	13.422
Lasten- en batenmutaties:					
1a. Stelpost verwachte compensatie Rijk meicirculaire 2024 (uitkeringsfactor van constante naar lopende prijzen 2025) (10.3.1 -1a)		-7.550	-7.550	-7.550	-7.550
1b. Stelpost volume accres (10.3.1 - 3a)	1.449	2.046	-4.006	-3.965	-3.993
1c. Stelpost aanpassing lpo accres naar prijs BBP (CEP2024) (10.3.1 - 3b)	2.490	5.774	5.189	5.050	4.924
1d. Stelpost incidentele compensatie 2024-2029 (10.3.1 - 3c)	-3.483	-3.154	-673	-535	-429
1e. Stelpost schrappen oploop opschalingskorting (10.3.1 - 3d)			-3.342	-3.313	-3.291
1f. Stelposten ruimte onder plafond BCF (10.3.1 - 3g/3h/3i)	522	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
1h. Stelpost gemeentefonds - Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	-229	-237	-231	-237	-245
1j. Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-167	-171	-161	-161	-163
1m. Stelpost taakstelling Jeugd door nieuwe rijksmaatregelen (besparingsverlies Jeugd)		-2.563			
1n. Taakveld - Wmo hulpmiddelen	-23	-34			
2a. Taakveld - Maatschappelijke begeleiding	-12				
2b. Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Veilige steden	-30	-30	-30		
2c. Reserve bodemsanering - Bodembescherming (t/m 2030)	-361	-361	-361	-361	-361
2d. Stelpost gemeentefonds - Jeugd		75	75	75	75
2e. Stelpost gemeentefonds - Armoedebestrijding kinderen		40	40	40	40
2f. Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten - Uitvoeringskosten Omgevingswet	-262				

	2024	2025	2026	2027	2028
2g. Taakveld - Gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	-12				
2h. Taakveld - Participatie: Beschut werk WSW	-159	-172	-184	-197	-209
2h. Taakveld - Participatie: WSW	-1.192	-738	-679	-648	-627
Totaal effect op lasten- en batenmutaties:	-1.468	-8.276	-13.114	-13.004	-13.031
Totaal financieel effect meicirculaire 2024:	3.065	2.970	1.235	545	391

Grote verschillen op basis van de meicirculaire 2024 t.o.v. de Voorjaarnota 2024 van het Rijk en de decembercirculaire 2023 zijn met name:

- Hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven voor de periode 2024-2028 (1g)
- Aflopende compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen vanaf 2026 (1a)

De actualisatie van de hoeveelheidsverschillen leiden ook tot kleine afwijkingen op de accessen c.q. incidentele compensatie (1b/1c/1d) ten opzichte van de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk. Hieronder volgt een toelichting op de bovenstaande tabel.

1. Gemeentefondsuitkering

1. Algemene uitkering

Algemene mutaties

1a. Compensatie meicirculaire 2024 (constante naar lopende prijzen 2025)

Het ravijnjaar 2026 e.v. werkt in de meicirculaire 2024 ook door in de vergoeding die we van het Rijk ontvangen om loon- en prijsontwikkelingen in de budgetten op te vangen. Ten opzichte van de doorrekening in paragraaf 10.3.1 scheelt dit € 217.000 (voordeel) in 2025 oplopend tot € 547.000 (nadeel) in 2028.

1b. Volume accres historisch Bbp/1c. Van Ipo accres naar prijs Bbp/1d. Incidentele compensatie (t/m 2029)/

1e. Schrappen oploop opschalingskorting/1f. Ruimte onder BCF-plafond

Zoals u hiervoor hebt kunnen lezen heeft het Rijk in de Voorjaarsnota 2024 besloten om het gemeentefonds vanaf 2024 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. In de definitieve uitwerking in de meicirculaire leidt dit op deze onderdelen tot kleine verschillen.

1g. Hoeveelheidsverschillen

Vooraf is het goed om nader in te gaan op de werking van dit mechanisme: indien de landelijke aantallen stijgen van de verdeelmaatstaven daalt de (landelijke) uitkeringsfactor en navenant de te ontvangen gemeentefondsuitkering. Andersom: indien de landelijke aantallen dalen dan stijgt de uitkeringsfactor en dus ook de gemeentefondsuitkering.

De aanpassingen in de landelijke en gemeentelijke aantallen zijn met name voor de maatstaven: huishoudens met een laag inkomen, laag opleidingsniveau met drempel, regional en landelijke centrumfuncties, inwoners, jongeren 18-, inwoners 75+, omgevingsadressendichtheid, WOZ, bijstandontvangers, bedrijfsvestigingen, oppervlakte bebouwing woonkernen, inwoners met een migratieachtergrond, doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep en leerlingen VO.

Door de vele aanpassingen, in zowel landelijke dan wel gemeentelijke aantallen, is dit het afzonderlijk budgettaire effect (€ 1.000):

<i>Hoeveelheidsverschillen</i>	2024	2025	2026	2027	2028
Landelijk	2.073	587	826	832	839
Gemeente	1.188	1.654	551	-88	-169
Totaal	3.261	2.240	1.377	744	670

1h. Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden

Vanuit de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden zijn nu structurele middelen voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden beschikbaar gesteld. Voor 2023 waren de middelen nog incidenteel beschikbaar gesteld. Wij stellen voor de bedragen toe te voegen aan de stelpost gemeentefonds.

1i. Correctie extrapolatie Participatie (Wajong en regulier werk)

Met ingang van 2023 zijn de onderdelen Wajong en Regulier werk van de integratie-uitkering Participatie naar de algemene uitkering overgeheveld. Daarbij wordt de meerjarige oploop van deze onderdelen in de algemene uitkering jaarlijks gecompenseerd. De correctie op de extrapolatie voor 2028 is in deze circulaire verwerkt.

Taakmutaties

1j. Werkdrukverlaging jeugdbescherming

In het bestuurlijk akkoord over het verlagen van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen is afgesproken dat het ministerie van JenV vanaf 2024 structureel bijdraagt aan deze werkdrukverlaging. Wij stellen voor de bedragen toe te voegen aan de stelposten gemeentefonds. Zie ook de toelichting in onderdeel 24-FP-6.4 (paragraaf 5.6.3).

1k. Vrijval reservering compensatieregelingen Voogdij 18+ incl. loon- en prijsbijstelling

In de meicirculaire 2022 is het budget van de integratie-uitkering Voogdij 18+ overgeheveld naar de algemene uitkering. Op de integratie-uitkering is een reservering achtergebleven voor eventueel nog toe te kennen compensatieregelingen. Het restbudget wordt nu voor 2025 en verder overgeheveld naar de algemene uitkering. Over dat budget is ook loon- en prijsbijstelling toegekend.

1l. Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg

Voor het verlenen van de specifieke uitkering compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg in 2024 worden middelen vanuit de algemene uitkering van het gemeentefonds overgeboekt naar de begroting van het ministerie van VWS. Dit budget wordt ingezet om gemeenten te compenseren voor de niet beoogde kosten 2022 en 2023 na inwerkingtreding van de Wet wijziging woonplaatsbeginsel.

1m. Besparingsverlies Jeugd

In het coalitieakkoord Rutte IV is een aanvullende besparing op Jeugdzorg opgenomen die oploopt naar structureel € 511 miljoen (landelijk) vanaf 2027. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 kan nog niet gerealiseerd worden, omdat rijksmaatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn benoemd. Hiervoor ontvangen we extra middelen in de algemene uitkering. Echter vervalt hierdoor de oorspronkelijke stelpost 'Taakstelling Jeugd door nieuwe rijksmaatregelen in 2025'.

1n. Wmo hulpmiddelen

Het scheiden van wonen en zorg in de Wlz leidt bij gemeenten tot meerkosten. Bepaalde hulpmiddelen die bij zorg met verblijf vanuit de Wlz worden gefinancierd, worden bij andere leveringsvormen vanuit de Wmo gefinancierd. De meerkosten van gemeenten worden gedekt vanuit de Wlz. Daartoe zijn in 2024 en 2025 middelen aan het gemeentefonds toegevoegd. Wij stellen u voor deze middelen te ramen op het betreffende taakveld in de begroting.

1o. Landelijke Vreemdelingen Voorziening

Het pilotprogramma voor de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) had oorspronkelijk een looptijd van 2019 tot en met 2021. In afwachting van een mogelijke structurele regeling is de pilot verlengd tot en met 31 december 2024. De middelen aan de gemeenten met een LVV-voorziening worden sinds 2022 verstrekt via een specifieke uitkering. Een gedeelte hiervan wordt bekostigd door een uitname uit het gemeentefonds. Omdat de uitname in 2023 niet heeft plaatsgevonden, zijn in deze circulaire de uitnamen opgenomen voor 2023 en 2024.

2. Integratie en decentralisatie-uitkeringen

2a. Maatschappelijke begeleiding

Conform artikel 18 van de Wet inburgering 2013 ontvangen we voor maatschappelijke begeleiding van 5 inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden middelen. Wij stellen voor dit het bedrag voor 2024 op het taakveld te ramen.

2b. Veilige steden

De twintig gemeenten die participeren in het programma Veilige Steden van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ontvangen voor de periode 2024-2026 jaarlijks een bedrag. Het programma heeft als doel de sociale veiligheid van vrouwen in de publieke ruimte te vergroten. Wij stellen voor de bedragen toe te voegen aan de 'reserve nog uit te voeren werken/activiteiten' in afwachting van nadere invulling.

2c. Bodembescherming

Voor apparaatskosten Wet bodembescherming wordt de decentralisatie-uitkering voor de periode 2024 tot en met 2030 gecontinueerd. Dit maakt onderdeel uit van de bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond 2023 tot en met 2030, die eind 2022 zijn gemaakt tussen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het IPO, de VNG en de UvW. Het betreft een tegemoetkoming in de kosten van het ambtelijk apparaat dat zorgdraagt voor het uitvoeren van de taken die de Wet bodembescherming toekent aan bevoegde gezagen (gemeenten en provincies). We stellen voor de beschikbare bedragen toe te voegen aan de reserve bodemsanering.

2d. Jeugd

Het ministerie van OCW heeft afgelopen najaar een actieplan Voortijdig Schoolverlaten (vsv) naar de Tweede Kamer gestuurd. In de vsv-aanpak werken scholen en gemeenten verplicht samen in de Doorstroompuntregio met een regionaal programma. Met een gezamenlijk en ontschot budget stimuleert het ministerie van OCW dat scholen en gemeenten samenwerken. Hiervoor is niet alleen extra budget beschikbaar gesteld in de Werkagenda mbo, maar zijn ook bestaande middelen geormerkt specifiek voor dit regionaal programma. Op deze manier kunnen de middelen gericht en herleidbaar worden ingezet voor jongeren die ondersteuning nodig hebben. In dat kader worden deze middelen van de decentralisatie-uitkering (DU) Jeugd met ingang van 2025 structureel toegevoegd aan het budget voor de (contact)gemeente voor het regionaal programma, op de begroting van het ministerie van OCW. De DU Jeugd wordt dan beëindigd. Deze voornemens zijn onderdeel van het wetsvoorstel 'van school naar duurzaam werk' dat naar verwachting in het tweede kwartaal van 2024 aan de Tweede Kamer wordt aangeboden. We betrekken de uitname van deze middelen uit het gemeentefonds bij de te verwachten hogere budgetten vanuit (contact)gemeente Enschede voor het regionale Doorstroompunt.

2e. Armoedebestrijding kinderen

In de decembercirculaire 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over middelen die vanaf 2017 structureel beschikbaar zijn gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Jaarlijks vindt in de meicirculaire actualisatie plaats van de verdeling voor het jaar t+1 en verder. De middelen worden verdeeld op basis van CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede. Wij betrekken de uitname van deze middelen bij het armoedebeleid. Vooralsnog stellen we u voor deze taakstelling te ramen op de stelpost gemeentefonds.

2f. Uitvoeringskosten Omgevingswet

De financiële middelen vanuit het Coalitieakkoord van het kabinet-Rutte IV worden ingezet voor het bereiken van de doelen van de Omgevingswet. Met het uitkeren van extra middelen in 2024 kunnen de ontvangende partijen in hun transitie ervoor zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld zijn en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Er volgt nog een stelsevaluatie, waarbij de daadwerkelijk gemaakte kosten in kaart worden gebracht. Wij stellen u voor deze middelen toe te voegen aan de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten.

Op de aanvullende post bij het ministerie van Financiën staat nog een reservering van in totaal ruim € 80 miljoen in 2025 voor gemeenten. Deze middelen zullen naar verwachting in een volgende circulaire worden toegevoegd aan het gemeentefonds.

2g. Gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen

Gemeenten en hun antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) werken samen als het gaat om preventie van discriminatie op lokaal niveau. Vanaf dit jaar krijgen gemeenten middelen om samen met hun ADV's méér aan preventie te kunnen doen. De decentralisatie-uitkering maakt het mogelijk om op lokaal niveau maatwerk te kunnen toepassen. De ADV's kunnen gemeenten aan de hand van hun meldingscijfers adviseren over onderwerpen die hen zijn opgevallen binnen die gemeenten. Wij stellen u voor deze middelen op het taakveld te ramen.

2h. Participatie

De integratie-uitkering Participatie wordt opgehoogd om gemeenten tegemoet te komen bij de financiële uitdagingen die zij ervaren rondom de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven. Daarnaast wordt de begeleidingsmiddelen van beschut werk structureel verhoogd. Zoals gebruikelijk stellen wij u voor deze middelen in te zetten voor beide onderdelen.

2. Financieel effect meicirculaire 2024 gemeentefonds

	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal financieel effect meicirculaire 2024:	3.065	2.970	1.235	545	391

De financiële effecten voor de begrotingsjaren 2024-2028 zijn verwerkt in het financieel perspectief (24-FP-9.3). Het financieel effect voor het begrotingsjaar 2024 is bijna € 3,1 miljoen voordelig. De mutaties voor het jaar 2024 zijn in de 3e (begroting)verzamelwijziging over de Zomernota verwerkt.

Voor de jaren 2025-2028 is het financieel effect voordelig, van bijna € 3 miljoen in 2025 aflopend tot bijna € 0,4 miljoen in 2028. De mutaties voor de jaren 2025-2028 worden verwerkt in de Beleidsbegroting 2025-2028.

Grote verschillen op basis van de meicirculaire 2024 t.o.v. de Voorjaarnota 2024 van het Rijk en de decembercirculaire 2023 zijn met name hoeveelheidsverschillen bij diverse verdeelmaatstaven voor de periode 2024-2028 en de aflopende compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen vanaf 2026.

10.4 Stand van zaken

transformatieplan sociaal domein

Bij het vaststellen van de kaders van het transformatieplan door de gemeenteraad is afgesproken dat de verantwoording ervan plaats vindt via de reguliere P en C-cyclus, met een aanvullende bijlage daarbij. In hoofdstuk 4 en 5 is een aantal ontwikkelingen van de transformatie van het sociaal domein al aan de orde geweest. In deze bijlage geven wij aanvullende informatie over de voortgang van het uitvoeringsplan transformatie 2024.

Stand van zaken uitvoeringsplan 2024 - inhoudelijk

Zoals in de strategische agenda is verwoord (in paragraaf 4.1) zien wij dat de ingezette transformatie effect heeft. Wij geven steeds meer concreet inkleuring aan de gewenste verandering en uitvoering aan onze activiteiten.

Mooie successen die wij zien zijn onder andere (zie ook 24-FP-6.1):

- De beweging bij de uitstroom van wonen en verblijf. Meer jongeren in Hengelo wonen in een eigen woning met passende ambulante ondersteuning waar nodig. Daardoor zien wij een afname van duur maatwerk.
- De inzet van 'Krachtig oud worden' (voorheen Powerfull Ageing) zorgt ervoor dat onze inwoners investeren in hun eigen gezondheid, langer zelfredzaam blijven en actief mee kunnen doen. Dat deze inspanningen meerjarig ook financieel positieve effecten lijken te gaan hebben is daarmee dubbele winst.
- Wat wij daarnaast zien is dat het vasthouden aan een ingezette koers vruchten afwerpt. Binnen het domein werk en inkomen wordt vanuit het principe normaliseren al langere tijd consequent ingezet op loonkostensubsidie, met als gevolg een hogere instroom naar werk en afname van maatwerkvoorzieningen. Ook het Actieplan bewind werpt haar vruchten af. De kwaliteit van bewindvoering is omhoog gegaan en de uitgaven omlaag.

Natuurlijk zien wij ook aandachtspunten:

- Met de keuze voor de inkoop van basisondersteuning zetten wij een belangrijke grote stap in lijn met onze ambitie: een laagdrempelige basisondersteuning die optimaal aansluit bij en gebruik maakt van de sociale basis (voorzieningen) in de wijken. De integrale toegang is gekoppeld aan deze opdracht. Dichtbij de inwoners in de wijk. Met als doel zoveel mogelijk het voorveld in haar kracht te zetten en instroom naar maatwerk te minimaliseren. De basisondersteuning is niet op 1 januari 2025 geheel ingericht. Wij starten en ontwikkelen samen met het samenwerkingsverband met aanbieders, waarbij 2025 een overgangsjaar is. Hierin zit ook financieel gezien een aandachtspunt. De opdracht voor de inrichting van de lokale basisondersteuning was bij het opstellen van het Transformatieplan namelijk voorzien per 2024, waardoor de investeringen en besparingen ook per 2024 zijn opgenomen. De geplande investeringen zijn in 2024 nog niet gedaan, deze zullen wij mogelijk later in de tijd (bijvoorbeeld in 2025 en 2026) wel nodig hebben om het (financiële) transformatie-effect binnen de opdracht te kunnen bereiken. De omvang van deze geplande investering in 2024 is circa € 2 miljoen, hiermee hebben wij rekening gehouden in ons weerstandsvermogen (zie 24-FP-6.1)
- Ook de impact op onze eigen organisatie wordt werkende wijs steeds duidelijker. Op veel aspecten gaan er zaken veranderen. Functies verdwijnen of veranderen. Zowel binnen beleid als uitvoering wordt gevraagd vanuit een andere grondhouding te gaan werken. Dit gaat het komende jaar veel aandacht vragen in de samenwerking tussen het sociaal domein en het bedrijfsvoeringsdomein. Terwijl de winkel open is, zijn wij aan het verbouwen.
- Wij hebben de (financiële) beheersbaarheid van de inzet van jeugdhulp nog niet op orde. Zoals wij in paragraaf 4.1 hebben verwoord beperkt dit zich niet tot Hengelo. Wat betreft jeugd(hulp) maken wij landelijk en regionaal afspraken (86% kopen wij regionaal in) en laat de Jeugdwet het toe dat onder andere ook Gecertificeerde instellingen en huisartsen mogen doorverwijzen naar jeugdhulp. Daarom zetten wij daarop extra in.

Stand van zaken uitvoeringsplan 2024 - financieel

Om uitvoering te kunnen geven aan de gewenste veranderingen, is met het vaststellen van het transformatieplan een incidenteel transformatiebudget beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn structurele investeringen nodig en is aangegeven wat het structurele besparingspotentieel is. Het besparingspotentieel, minus de benodigde investeringen, is met ingang van de Beleidsbegroting 2023-2026 opgevoerd als taakstelling binnen het sociaal domein. Het incidentele transformatiebudget verwachten wij voor 2024 volledig te besteden.

De structureel benodigde investeringen en besparingen zijn opgenomen in het besparingspotentieel. Wij zien dat we op de goede weg zijn met het invullen hiervan. Wij hebben in 2023 al structurele investeringen gedaan en structurele besparingen gerealiseerd. Ook in 2024 is dit het geval. Bij aanvang van 2024 was de stand van het besparingspotentieel als volgt:

Besparingspotentieel in €	2024	2025	2026	2027
Structurele besparingen	2.826.500	6.705.500	10.744.500	10.744.500
Structurele investeringen	-2.552.400	-3.701.900	-4.753.000	-4.753.000
Structureel besparingspotentieel	274.100	3.003.600	5.991.500	5.991.500

In 2024 is gebleken zowel vanuit de monitoring vanuit verschillende projecten als vanuit de meerjarige prognoses voor Wmo, Jeugd en Werk en Inkomen dat wij binnen alle domeinen besparingen realiseren of een hogere kostenuitzetting voorkomen. Wij doen in deze Zomernota 2024-2028 dan ook diverse investeringen en vullen ook diverse besparingen in.

Hieronder laten wij zien wat de resterende opgave is voor 2024 en verder:

Besparingspotentieel in €	2024	2025	2026	2027
Structurele besparingen	0	4.760.500	8.625.500	8.625.500
Structurele investeringen	-205.000	-3.377.800	-4.672.131	-4.673.131
Structureel besparingspotentieel	-205.000	1.382.700	3.953.369	3.952.369

Monitoring en sturing

De transformatie sociaal domein gaat in de basis over de beweging die wij in gang zetten. Normaliseren, preventie, wijkgericht werken en zakelijk partnerschap moeten leiden tot een sterke sociale basis en (daardoor) minder maatwerk. Voor een toekomstbestendig en betaalbaar sociaal domein. Om die beweging te monitoren, gebruiken wij kernindicatoren die ons helpen inzicht te krijgen op de effecten ten aanzien van de:

1. financiële uitgaven
2. gebruik van voorzieningen
3. beleidsdoelstellingen (waaronder inwonerervaringen).

Zoals wij in de Jaarrekening 2023 hebben aangegeven zijn wij aan de hand van deze kernindicatoren gestart met het ombouwen van onze data- en informatiehuishouding. De basis daarvan hebben wij gelegd, maar de definitieve informatiehuishouding is iets wat wij samen met partners (vanaf de dialoofase) en de gemeenteraad vorm moeten geven. Na in de Jaarrekening een eerste beeld gegeven te hebben over 2023, geven wij in deze Zomernota - onderdeel 1e Beleidsrapportage 2024 - een eerste beeld over het lopende jaar.

Sociaal domein in Beeld

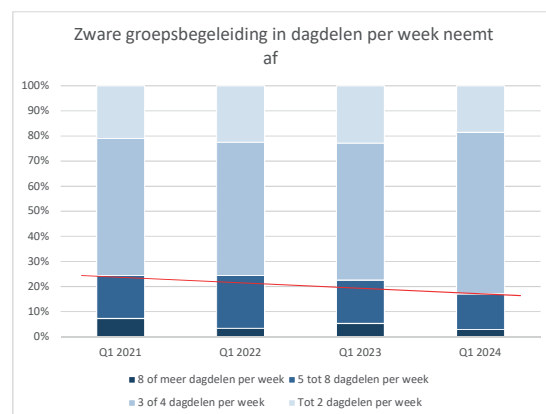
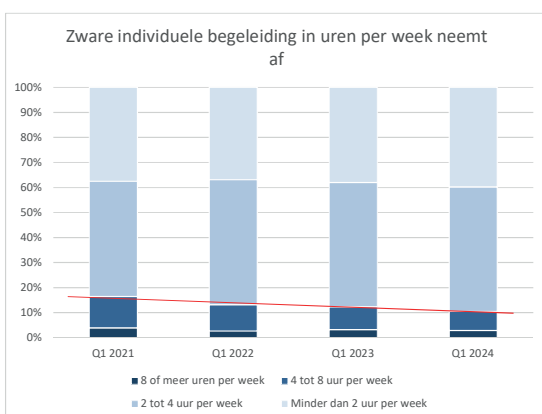
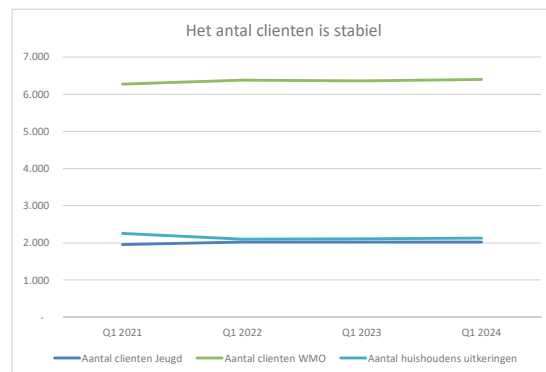
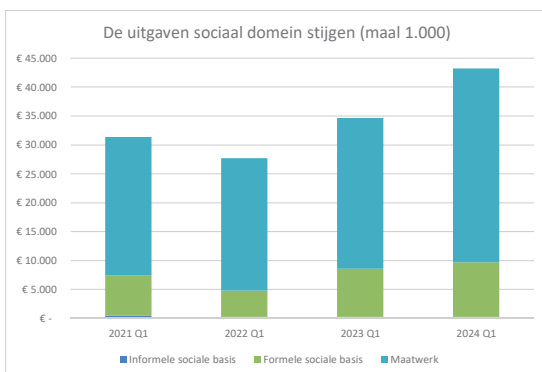
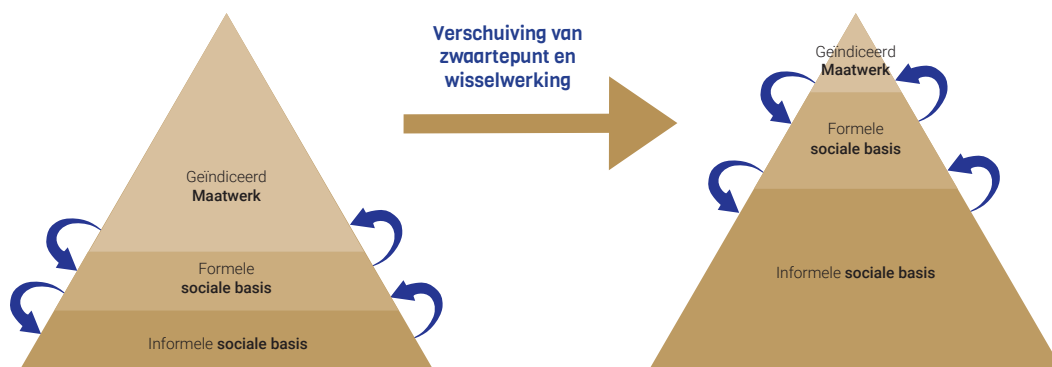
1e beleidsrapportage 2024

De huidige wijze waarop het Sociaal Domein is georganiseerd, is niet houdbaar. We willen goede ondersteuning en begeleiding bereikbaar houden voor alle Hengeloërs. We gaan voor een sociaal Hengelo, nu én in de toekomst. Daarbij zoeken we met elkaar naar de balans tussen de logica van de Hengeloër volgen en efficiënt zijn om oplopende tekorten te voorkomen. In deze factsheet leest u de belangrijkste ontwikkelingen van uitgaven, het gebruik van voorzieningen en de beleving van de inwoner.

Nieuwsgierig, en wilt u meer weten over de wijken van Hengelo?
Scan dan deze QR-code:

Ontwikkelingen en waar gaan we heen

Tevreden inwoners

Toekomstbestendig maken van ondersteuning en begeleiding betekent verandering en veranderingen zijn niet altijd leuk. Daarom vragen wij onze inwoners wat ze van onze dienstverlening vinden. Net zoals bij de vorige factsheet zien wij daar nu nog geen (negatieve)verandering in.

Toelichting op de factsheet

Algemeen

Om actuele beschikbare informatie met elkaar te kunnen vergelijken is gekozen om het eerste kwartaal van 2024, 2023, 2022 en 2021 met elkaar te vergelijken. De hier vergeleken eerste kwartalen van het jaar zijn niet te extrapoleren voor hele jaren vanwege nieuwe instroom, uitstroom en seizoen patronen. Om deze reden is de factsheet geen voorspeller van het jaar 2024.

Volume ontwikkeling

We zien een verschuiving van intensievere vormen van ondersteuning ne begeleiding naar lichtere vormen. Ook zien we binnen deze ontwikkeling een toename van individuele begeleiding van 6% in Q1 2024 (1.920 indicaties) ten opzichte van Q1 2021 (1.805 indicaties). Bij groepsbegeleiding zien we een afname van 19% in Q1 2024 (705 indicaties) ten opzichte van Q1 2021 (869 indicaties).

Definities

- Maatwerk - Zorg en ondersteuning waarvoor een indicatie is afgegeven
- Formele sociale basis - Zorg en ondersteuning waarvoor geen indicatie is afgegeven
- Informele sociale basis - Ondersteuning via informele netwerken
- WMO - Wet Maatschappelijke Ondersteuning waarbij gemeenten de plicht hebben om ervoor te zorgen dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. In deze factsheet tellen wij de unieke inwoners die ondersteuning ontvangen vanuit de WMO.
- Jeugdwet - Gemeenten hebben de plicht om jeugdhulp en ondersteuning te bieden aan kinderen en jongeren. In deze factsheet tellen wij de unieke inwoners die ondersteuning ontvangen vanuit de jeugdwet.
- Participatiewet - Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de participatiewet. De taak van de gemeente is dat deze groep ondersteund en begeleidt wordt naar betaald werk. In deze factsheet tellen wij het aantal unieke huishoudens die hierin begeleid worden.
- Individuele begeleiding in uren per week - Het aantal uren aan individuele begeleiding dat geïndiceerd wordt
- Groepsbegeleiding in dagdelen per week - Het aantal dagdelen aan groepsbegeleiding dat geïndiceerd wordt.

10.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte

De investeringen voor de planperiode 2024-2027 leiden tot de volgende kapitaallasten:

Voor de planperiode 2024-2027 gaat het in totaliteit om een investeringsvolume van bijna € 41,4 miljoen, waarvan € 317.000 dekking uit subsidies. De kapitaallasten zijn berekend over de netto-investeringen van ruim € 41 miljoen. Deze lopen op van circa € 4.000 in 2024 tot circa € 715.000 in 2027.

Investeringen gefaseerd :	Totale investering	Bijdrage / dekking	Netto investering	Kap Istn 2024	Kap Istn 2025	Kap Istn 2026	Kap Istn 2027
Totaal wegen	32.358.155	0	32.358.155	2.999	208.661	397.828	468.671
Totaal Openbare Verlichting	5.366.000		5.366.000	398	33.144	74.872	128.029
Totaal Kunstwerken	580.300		580.300	152	10.531	16.192	19.898
Totaal Groen	2.031.400		2.031.400	519	42.592	47.552	65.298
Totaal Straatmeubilair	313.510		313.510	44	6.027	8.152	11.698
Totaal VRI's	412.506	-317.494	412.506	109	14.740	17.776	21.453
Totaal investeringen gefaseerd	41.379.365	-317.494	41.061.871	4.221	315.694	562.372	715.046

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, infrastructurele kunstwerken, openbaar groen, bewegwijzering, VRI's en straatmeubilair is in de vorige Kader- en Zomernota's een inventarisatie gemaakt. De structurele kapitaallasten zijn berekend van investeringen in deze kapitaalgoederen. Dit jaar hebben we de planning van vorig jaar niet aangepast; waarmee bovenstaande tabel de bedragen van vorig jaar weergeeft. We hebben alleen extra kapitaallasten van € 300.000 toegevoegd aan de laatste jaarschijf 2028. Dit vooruitlopend op het maken van een Beheernota Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK), waarvoor in deze Zomernota middelen worden vrijgemaakt. In deze beheernota worden de kaders gesteld zowel beleidsmatig (welke kwaliteit te leveren) als financieel (hoeveel mag dat kosten), voor het beheer en onderhoud van de infrastructurele kapitaalgoederen: wegen, Openbare Verlichting, straatmeubilair, bewegwijzering, VRI's en groen. Deze kapitaalgoederen worden ook wel assets genoemd. Kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties moeten hiermee worden voorkomen. Het vast te stellen kwaliteitsniveau mag daarom niet onvoldoende zijn. Op basis van deze nog te maken beheernota zal in de begroting van volgend jaar een reëler beeld komen; die wij op dat moment ook financieel zullen verwerken. We verwachten hierin een grote opgave; zowel op inhoud/uitvoering als in financiële zin.

10.6 3e Verzamelwijziging 2024 Zomernota

De Zomernota 2024-2028 bestaat uit een voorstel tot aanpassing van de begroting 2024 en de kaders voor de begroting 2025-2028. De wijziging in 2024 is een begrotingswijziging die uw raad kan vaststellen. Deze wijziging, de 3^e verzamelwijziging 2024, bieden wij u aan.

We merken op dat u de cijfers in de begrotingswijziging op programmaniveau niet kunt vergelijken met de wijze waarop de mutaties zijn opgenomen in hoofdstuk 5 van de Zomernota. De reden hiervoor is, dat we in hoofdstuk 5 ontwikkelingen die in verschillende programma's landen voor de overzichtelijkheid bij elkaar hebben gehouden.

De begrotingswijziging kent wel de exacte onderverdeling naar de programma's. Het is verplicht om de juiste mutatie per programma door uw raad te laten goedkeuren.

Pr. Nr.	Programma naam	Lasten per programma				Baten per programma				Saldo baten en lasten			
		Primitief	Na 2e wijziging	Zomernota (3e wijz.)	Na 3e wijziging	Primitief	Na 2e wijziging	Zomernota (3e wijz.)	Na 3e wijziging	Primitief	Na 2e wijziging	Zomernota (3e wijz.)	Na 3e wijziging
1	Veiligheid	10.944	11.073	88	11.161	98	98	-16	82	-10.846	-10.975	-104	-11.079
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	13.047	13.140	-856	12.284	1.118	1.118	0	1.118	-11.929	-12.022	856	-11.166
3	Economie	4.127	4.165	-46	4.119	2.634	2.634	10	2.644	-1.493	-1.531	56	-1.475
4	Onderwijs	12.522	12.853	412	13.265	4.265	4.546	759	5.305	-8.257	-8.307	347	-7.960
5	Sport, cultuur en recreatie	31.494	31.831	954	32.785	7.772	7.817	784	8.601	-23.722	-24.014	-170	-24.184
6	Sociaal Domein	175.254	177.075	12.824	189.899	49.476	49.657	17.215	66.872	-125.778	-127.418	4.391	-123.027
7	Volksgezondheid en milieu	30.015	30.563	158	30.721	27.103	27.755	121	27.876	-2.912	-2.808	-37	-2.845
8	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	23.022	35.927	-44	35.883	19.053	30.293	7	30.300	-3.969	-5.634	51	-5.583
9	Bestuur en ondersteuning	67.914	71.200	-757	70.443	252.073	256.116	7.088	263.204	184.159	184.916	7.845	192.761
	Resultaat begroting	471	523	-522						-471	-523	522	-1
	Totaal taakvelden	368.810	388.350	12.211	400.560	363.592	380.034	25.968	406.002	-5.218	-8.316	13.757	5.441
980	Toevoeging reserve	10.184	11.171	22.202	33.373					-10.184	-11.171	-22.202	-33.373
	Onttrekking reserve					15.402	19.487	8.445	27.932	15.402	19.487	8.445	27.932
	Totalen na bestemming	378.994	399.521	34.413	433.933	378.994	399.521	34.413	433.934	0	0	0	0

10.7 Amendementen en moties

Amendement: Verhoging stagevergoeding

Ondertitel: Meer talentplekken in Hengelo

AMENDEMENT
AANVAARD

De raad van Hengelo in vergadering bijeen op 17 juli 2024.

Constaterende dat:

- Het college het nieuw beleidsvoorstel (25-NB-9.1) stagevergoeding verhogen en meer stage- en afstudeerplaatsen aan de raad voorlegt;
- Het lastig is om als gemeente nieuw, jong talent aan te trekken;
- Het startend talent vanaf 2026 niet meer in de vervangingsvraag voorziet;
- Gemeente Hengelo een goed voorbeeld wil zijn in het investeren in en binden van potentiële nieuwe werknemers;
- Gemeente Hengelo niet voor elke student een gelijke stagevergoeding betaalt;
- De huidige stagevergoeding beduidend lager is dan het landelijke gemiddelde.¹

Overwegende dat:

- Een verhoging van de stagevergoeding en gelijk behandelen van stagiairs van verschillende opleidingsniveaus wenselijk is;
- werken fatsoenlijk beloond moet worden en jongeren recht op bestaanszekerheid hebben;
- Een stijging van 25 (50/jaar) naar 35 (70/jaar) stageplaatsen realistisch is;
- om stagiairs ook na hun stage aan Hengelo te binden een professionele begeleiding, een traineeship achtige bedding of zelfs een eigen stage-beleid wenselijk is en nu ontbreekt;
- Uitgaande van 70 stageplekken een extra budget van € 120.000,- in 2025 nodig is (uit reserve aanjaagbudget).
- De nieuwe beleidswens slechts betrekking heeft op 2025 en niet structureel wordt uitgezet.

Wijzig de zomernota 2024-2028 als volgt:

Beleidswens 25-NB-9.1. normalisering van de stagevergoeding en het aanbieden van 70 stages per jaar door te trekken naar 2026 en de kosten ter hoogte van € 120.000,- te dekken uit de reserve aanjaagbudget.

Draagt het College op om:

Ruim voor de behandeling van de zomernota 2027-2031 met de raad te delen of de investeringen in de jaren 2025 en 2026 effect hadden.

En gaat over tot de orde van de dag.

S. van den Beukel
ChristenUnie

N. Boekhoudt
PvdA

M. Boers
VVD

S. van den Pal
D66

S. van Wier-Koca
Lokaal Hengelo

H. Daals
BurgerBelangen

H. Koetsveld
SP

E. Mooijman
GroenLinks

¹ Pag. 112 zomernota 2024-2028

Amendement: Ideeënmarkt 2024/2025

AMENDEMENT
AANVAARD

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op woensdag 17 juli 2024

Constaterende dat:

- in Hengelo er een mooi historie is opgebouwd van een markt waar inwoners tientallen nieuwe initiatieven en ideeën aan de raad hebben voorgelegd via een motiemarkt, nu genoemd een ideeënmarkt;
- deelnemers, gemeenteraad evenals College over het algemeen enthousiast waren over de voorstellen;
- een deel van deze voorstellen werd beloond en tot uitvoering is gebracht.

Overwegende dat:

- dit College in verbinding wil staan met de inwoners en onder andere als dwarsthema heeft: de Inwoners centraal;
- ideeën uit de samenleving belangrijk zijn voor een levendig Hengelo;
- direct contact in een markt tussen inwoners, organisaties en gemeenteraadsleden makkelijker leiden tot aanvaarding van nieuwe ideeën;
- de kloof tussen politiek en inwoners hiermee kleiner wordt;
- vorig jaar via een motie heeft besloten om een jaarlijks bedrag voor de uitvoering van deze ideeën te reserveren;
- er voor 2025 nog geen bedrag is gereserveerd.

Amendeert de Zomernota als volgt:

- een bedrag van € 100.000 uit het begrotingssaldo 2025 beschikbaar te stellen voor nieuwe initiatieven en ideeën vanuit inwoners van Hengelo in een te organiseren ideeënmarkt;
- indien het begrotingssaldo 2025 (na andere amendementen/moties) niet meer toereikend is dan het (restant)bedrag te onttrekken uit de algemene reserve.

En gaat over tot de orde van de dag.

Seviye van Wier-Koca, Lokaal Hengelo-Anders!

Chantal Toren, PVDA Hengelo

Sebastiaan van der Pal, D66 Hengelo

Mitchell Boers, VVD Hengelo

Elske Mooijman, Groen Links Hengelo

Han Daals, Burgerbelangen

Motie gefaseerde afschaffing hondenbelasting

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op woensdag 17 juli 2024

MOTIE
AANVAARD
§

Constaterende dat:

- hondenbelasting anno 2024 een achterhaalde belasting is;
- hondenbelasting wordt ingezet als algemene belasting waarbij de opbrengsten worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel;
- in Hengelo ruim 5.600 van de ruim 39.000 huishoudens deze belasting betalen.

Overwegende dat:

- het afschaffen van de hondenbelasting een belangrijke stap is naar een rechtvaardiger belastingheffing waarbij hondenbezitters op gelijke wijze worden behandeld als niet-hondenbezitters;
- de hondenbelasting een jaarlijkse opbrengst kent van € 533.000;
- een gefaseerde afschaffing van de hondenbelasting in 3 jaar tijd de mogelijkheid biedt de afschaffing financieel in te laten groeien in de begrotingen van 2025, 2026 en 2027.

Draagt het college op:

- de hondenbelasting in Hengelo uiterlijk 1 januari 2028 afgeschaft te hebben;
- afschaffing van de hondenbelasting gefaseerd in 3 jaar tijd te laten plaatsvinden, te beginnen in 2025;
- dekking voor de afschaffing van de hondenbelasting te zoeken in de begrotingen van 2025, 2026 en 2027.

En gaat over tot de orde van de dag.

BurgerBelangen Hengelo Han Daals	VVD Hengelo Mitchell Boers	D66 Hengelo Sebastiaan van der Pal	PvdA Hengelo Vincent ten Voorde	CDA Hengelo Ron Wesseling
--	----------------------------------	--	---------------------------------------	---------------------------------

Pro Hengelo Frank Peters	ChristenUnie Susanne van den Beukel
-----------------------------	--

Motie ondersteuning Art Brut Biënnale

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op woensdag 17 juli 2024

Constaterende dat:

- de Art Brut Biënnale in de afgelopen jaren is uitgegroeid tot beeldbepalend provinciaal evenement¹;
- de Art Brut Biënnale tot de grootste Art Brut kunstmanifestatie in Europa behoort met ook een sterke sociaal maatschappelijke component;
- de manifestatie van oktober 2023 maar liefst 17.500 bezoekers laagdrempelig heeft ontvangen;
- Hengelo met deze kunstmanifestatie op een zeer positieve en verbindende manier op de kaart wordt gezet;
- de organisatie afhankelijk is van sponsoring (met name de provincie als hoofdsponsor en de gemeente Hengelo voor een deel in geld en de locatie) en dat zij ook voorbereidingskosten in het tussenjaar van deze tweejaarlijkse manifestatie maakt;
- de geraamde bijdrage van Hengelo 37.500 euro per manifestatie bedraagt, waarvan 1/3^e in het tussenjaar en 2/3^e in het uitvoeringsjaar;
- deze kunstmanifestatie nu tussen twee budgetlijnen valt: het kunst- en cultuurbudget of het evenementenbudget (via Hengelo Promotie).

Overwegende dat:

- de Art Brut Biënnale voor Hengelo een belangrijke kunstmanifestatie is;
- er gewerkt gaat worden aan een nieuw evenementenbeleid met nieuwe beleidskaders (zie 25-NB-3.6) en er daarmee ook meer duidelijkheid kan komen hoe bijvoorbeeld de Art Brut Biënnale gepositioneerd kan worden (kunst-en cultuurbudget of evenementenbudget).

Draagt het college op:

- met Hengelo Promotie af te stemmen dat zij, in afwachting van de nieuwe beleidskaders voor evenementen, ook de Art Brut Biënnale vanuit hun evenementenbudget kan blijven ondersteunen.

En gaat over tot de orde van de dag.

BurgerBelangen Hengelo
Martin Prigge

Lokaal Hengelo-Anders!
Seviye van Wier-Koca

GroenLinks Hengelo
Nico-Tom Pen

D66 Hengelo
Sebastiaan van der Pal

¹ <https://www.rtvoost.nl/nieuws/2197931/beeldbepalend-evenementen-van-overijssel-zijn-visitekaartjes-van-provincie>

MOTIE
AANVAARD
€

Voor ons
Hengelo.

LOKAAL HENGELO
GEWOON ANDERS!

GROEN
LINKS
HENGELO

MOTIE
AANVAARD
§

Motie gelden Ruimte voor Ondernemen

De raad van de gemeente Hengelo in vergadering bijeen op 17 juli 2024

Constaterende dat:

- De afgelopen jaren veel inzet is gepleegd ten behoeve van acquisitie met als doel het aantrekkelijk maken van de gemeente voor ondernemers om te vestigen en te blijven;
- Er al vele ondernemers zich hebben gevestigd in Hengelo naar aanleiding van de acquisitie;
- Er de komende jaren nog veel geïnvesteerd wordt in het aantrekkelijk maken van onze binnenstad;
- Er wordt voorgesteld om €900.000 uit de reserve 'Ondernemersfonds' eenmalig vrij te laten vallen in 2024.

Overwegende dat:

- Een belangrijk onderdeel van de talentopgave is om (nieuwe) ondernemers te binden aan de gemeente;
- Er ook komende jaren geïnvesteerd moet worden in het aantrekken van (nieuwe) ondernemers;
- Door een investering als deze meer banen gecreëerd kunnen worden;
- Er samen met partners zoals SCH gewerkt kan worden aan het versterken van het ondernemersklimaat.

Stelt voor om:

Om een investeringsbudget van €100.000 euro vrij te maken ten behoeve van acquisitie en deze te financieren uit de Algemene Reserve.

Mitchell Boers	Glenn Dedecker	Sebastiaan van der Pal	Han Daals	Nico-Tom Pen
VVD	Lokaal Hengelo	D66	BurgerBelangen	GroenLinks

Motie Crimineel geld terug naar de inwoners

De raad van de gemeente Hengelo in vergadering bijeen op 17 juli 2024

Constateerend dat:

- Het ministerie van J&V, in samenwerking met het OM en Rijksvastgoedbedrijf, enige tijd geleden is gestart met het project Maatschappelijk Herbestemmen (MaHer);
- Met dit project criminele gelden worden geïnvesteerd in de wijken die getroffen worden door criminele activiteiten;
- Dit project reeds succesvol is gebleken in Schiedam door het realiseren van leer- en werkplekken voor jongeren;
- Er ook in andere gemeenten reeds wordt onderzocht of een dergelijk project daar kan plaatsvinden.

Overwegende dat;

- Hengelo het bestrijden van ondermijning hoog in het vaandel heeft;
- Crimineel geld niet in de staatskas dient te komen, maar in de gemeente waar het leed wordt ondervonden;
- Het belangrijk is om te investeren in wijken die proportioneel meer geraakt worden door criminele activiteiten;
- Het wenselijk is om zichtbaar te maken dat misdaad niet loont.

Verzoekt het college om:

- In gesprek te treden met het OM en het Rijksvastgoedbedrijf om te onderzoeken of een dergelijk project ook in Hengelo kan plaatsvinden;
- De raad een terugkoppeling te geven binnen drie maanden over de haalbaarheid van een project in Hengelo.

Mitchell Boers
VVD Hengelo

Vincent ten Voorde
PvdA Hengelo

Sebastiaan van der Pal
D66 Hengelo

Ron Wesseling
CDA Hengelo

Han Daals
BurgerBelangen Hengelo

MOTIE
AANVAARD
§

Motie: Aanpak eenzaamheid stevig verankeren in sociale basis

De raad van Hengelo in vergadering bijeen op 17 juli 2024.

MOTIE
AANVAARD

Constateerende dat:

- het college als bestuurlijke opdracht de komende jaren uitvoering geeft aan de transformatie van het sociaal domein;
- hierbij de focus wordt gelegd op normaliseren, preventie, wijkgericht werken en zakelijk partnerschap;
- dit moet leiden tot een sterke sociale basis, die noodzakelijk is voor het behoud en de versterking van de vitaliteit en leefbaarheid in elke wijk;
- de sociale basis per wijk verschillend is;
- wijkgericht werken parallel aan de transitie van het sociaal domein wordt uitgevoerd en hiervoor afzonderlijke financiële budgetten worden ingezet;
- het meerjarenplan gezondheid (2019-2023) wordt herzien en er op een stevig preventief gezondheidsbeleid wordt ingezet;
- in de nieuwe nota gezondheid de herziening van het uitvoeringsplan 'Eenzaamheid is iets om te delen' (2020) wordt voorgesteld.

Overwegende dat:

- in 2016 in drie Hengelose wijken de hoogste eenzaamheidcijfers werden geconstateerd (Veldwijk-Noord, Binnenstad Centrum en Groot/Klein Driene);
- tussen 2018-2022 intensief in een lokale aanpak voor eenzaamheid werd geïnvesteerd;
- eenzaamheid sindsdien nauwelijks is gedaald en Hengelo in heel Twente zelfs het hoogste percentage eenzame mensen heeft (47%)¹;
- de gemiddelde sociaal-economische status (SES-WOA) in de meeste Twentse gemeenten boven het landelijk gemiddelde ligt behalve in de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo, waar sprake is van meer eenzaamheid en minder regie over het eigen leven.²
- er een separaat en stevig verankerd speerpunt eenzaamheid ontbreekt;
- de sociale basis versterkt moet worden om eenzaamheid aan te pakken;
- het identificeren van eenzaamheid als serieus probleem en het voorkomen van eenzaamheid om een structurele aanpak vraagt;
- het structureel borgen van kennis noodzakelijk is om 'quick fix' ideeën en oplossingen (versnippering in uiteenlopende projecten) te voorkomen.

Draagt het college op om:

- de aanpak eenzaamheid stevig en toekomstbestendig te verankeren in het nieuwe beleid ter versterking van de sociale basis binnen de transformatie van het sociaal domein;
- hiervoor de beleidsdoelstellingen en -indicatoren zo nodig aan te passen;
- hierbij de behoeften vanuit de verschillende wijken mee te nemen;
- dit te rapporteren richting de gemeenteraad.

En gaat over tot de orde van de dag.

S. van den Beukel
ChristenUnie

C. Toren
PvdA

S. van der Pal
D66

S. van Wier-Koca
Lokaal Hengelo

E. Mooijman
GroenLinks

¹ [Factsheet eenzaamheid Twente uitgebred\(2018\)def.pdf \(twentsegezondheidsverkenning.nl\)](#). GGD 2018 [opmerking: geen indicatie wat effect Corona op mindering of groei eenzaamheid had]

² [Opmaak instructie PowerPoint presentatie \(twentsekoers.nl\)](#) 2023

Motie: 'Welkom op jezelf'

Ondertitel: financiële checklist om schulden en armoede onder jongeren te voorkomen

De raad van Hengelo in vergadering bijeen op 17 juli 2024.

Constateerende dat:

- het beleidskader Armoede en Schulden (2021-2024) eind dit jaar afloopt en een nieuw beleidskader in ontwikkeling is;
- vanuit de gemeentefondsuitkering financiële middelen beschikbaar zijn voor de taakstelling dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden;
- vanaf 2017 structureel rijksmiddelen beschikbaar worden gesteld voor kinderen met een kans op armoede en de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen;
- de gemeente Hengelo 'Vroeg-Eropaf'¹ hanteert en hierbij samenwerkt met andere instanties;
- dit partnerschap voor een spreiding van vindplaatsen en informatie zorgt.²

Overwegende dat:

- steeds meer jongeren financieel in de problemen komen;
- de toename van 70% van het aantal jongeren onder de 24 jaar met schulden³ zeer zorgelijk is;
- jongvolwassenen (18-27 jaar) al vanaf hun 18^e onafhankelijk van hun ouders of verzorgers abonnementen en contracten kunnen afsluiten, geld lenen etc.;
- het wenselijk is om naast signalering ook proactief bezig te zijn om schulden onder jongeren te voorkomen en zo nodig op tijd in te kunnen grijpen;
- op scholen het vak burgerschap wordt gegeven met het doel om jongeren op het leven na school voor te bereiden;
- jongeren die op zichzelf gaan wonen niet over een infopakket/checklist beschikken waarin ze kunnen zien wat er financieel op hun afkomt en ze dus zelden rekening houden met structurele kosten;
- de Geldfit-test⁴ of NIBUD-test⁵ nuttige startpunten zijn om zicht op financieel gedrag te krijgen;
- de gemeente Hengelo op 8 juni jl. succesvol de eerste editie van Hartelijk Hengelo: een warm welkom voor nieuwe inwoners heeft georganiseerd.

Draagt het College op om:

- te onderzoeken of er in de gemeente Hengelo aan elke jongere die 18 wordt een checklist kan worden verstrekt om bewustwording te creëren over hoe zij geldzorgen en schulden kunnen voorkomen;
- hierbij bestaande maatschappelijke partners te betrekken;
- de resultaten mee te laten wegen in het nieuwe beleid armoede en schulden.

En gaat over tot de orde van de dag.

S. van den Beukel
ChristenUnie

C. Toren
PvdA

S. van der Pal
D66

E. Mooijman
GroenLinks

H. Daals
BurgerBelangen

¹ vroegsignalering armoede en schulden BudgetAlert

² Voorbeeld: www.gbt.nl hulp bij betalen met verwijzing naar alle Hengelose regelingen voor een laag inkomen

³ Bron: BKR schulden monitor 2019

⁴ <https://geldfit.nl/tool/test/>

⁵ [Doe de test - Financielegezondheidscheck.nibud.nl](https://doede.test-financielegezondheidscheck.nibud.nl)

Motie fonds voor leefbare wijken

De gemeenteraad van Hengelo in vergadering bijeen op 17 juli 2024

MOTIE
AANVAARD
§

Constaterende

- Dat het College in deze collegeperiode versterkt inzet op het wijkgericht werken;
- Dat het college een sterke sociale basis in de wijken als centraal onderdeel van het wijkgericht werken ziet;
- Dat voor een sterke sociale basis in de wijken de inzet van vrijwilligers en het ondersteunen van initiatieven uit de wijken belangrijke voorwaarden zijn;
- Dat het voor een sterke sociale basis belangrijk is dat (georganiseerde) inwoners die initiatief willen nemen, zo goed mogelijk gefaciliteerd en gestimuleerd worden;
- Dat het voor (georganiseerde) inwoners met een maatschappelijk initiatief nu nog lastig is om eenvoudig financiering aan te vragen voor een initiatief;
- Dat we hier als gemeente Hengelo nog meer in zouden moeten faciliteren;

Overwegende

- Dat de gemeente Hengelo extra middelen beschikbaar zou kunnen stellen om initiatieven die gericht zijn op ontmoeting en het organiseren van maatschappelijke activiteiten mogelijk te maken;
- Dat door dergelijke initiatieven vanuit inwoners te ondersteunen, de gemeente in de zelfredzaamheid en betrokkenheid van haar inwoners investeert, wat op lange termijn kan leiden tot minder behoefte aan dure professionele hulp en een sterkere, veerkrachtigere samenleving;
- Dat deze aanpak op de lange termijn kan zorgen voor een daling van kosten binnen het sociaal domein;

ChristenUnie

 Geloven in Hengelo

Verzoekt het College

- Voor de jaren 2025 en 2026 een budget van €100.000,- per jaar beschikbaar te stellen voor het opzetten van een fonds voor leefbare wijken en deze middelen te dekken uit de Algemene Reserve;
- Zich er voor in te zetten dat kwetsbare inwoners actief worden betrokken bij de projecten en initiatieven die voortkomen uit dit fonds, zodat het fonds breed gedragen en effectief kan worden ingezet.
- De uitwerking van dit fonds bij de behandeling van de zomernota in 2025 ter besluitvorming voor te leggen aan de raad. Bij de uitwerking kan het College kijken naar bestaande fondsen in andere gemeenten;
- Bij de behandeling van de zomernota voor 2027 dit fonds te evalueren en te bepalen of het fonds een structurele ondersteuning van de wijkgerichte aanpak kan zijn.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens

Vincent ten Voorde	PvdA Hengelo
Bernadette Morskieft	CDA Hengelo
Nico-Tom Pen	GroenLinks Hengelo
Han Daals	BurgerBelangen Hengelo
Sebastiaan van der Pal	D66 Hengelo
Susanne van den Beukel	ChristenUnie Hengelo

LOKAAL HENGELo
GEWOON ANDERS!

ChristenUnie
+ Geloven in Hengelo

MOTIE
AANVAARD

Motie nieuwe start door kwijtschelding schulden

De gemeenteraad van Hengelo in vergadering bijeen op 17 juli 2024

Constaterende:

- Dat Nederland te maken heeft met een toenemende ongelijkheid tussen arm en rijk;
- Dat volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in Hengelo reeds 5,8 procent van de Hengelose bevolking onder de armoedegrens moet leven;
- Dat ruim 8,5 procent van de gezinnen in Hengelo te maken heeft met problematische, langdurige schulden;
- Dat (langdurige) schulden een verwoestend effect hebben op mensen en gezinnen en dit het oplossen van andere problemen in de weg staat of verder aanwakkert;
- Dat door deze effecten en multi-problematiek de kosten binnen het sociaal domein oplopen;

Overwegende:

- Dat kinderen meer gelijke kansen krijgen als ze niet opgroeien in armoede;
- Dat het College in de komende jaren binnen het sociaal domein meer wil inzetten op het voorkomen van schulden en armoede, o.a. door vanaf 2025 deel te nemen aan het Jongeren Perspectief Fonds¹;
- Dat de gemeente Arnhem² gestart is met een initiatief om de schulden kwijt te schelden van veertig tot zestig gezinnen in de wijk Immerloo II, de armste wijk van Nederland;
- Dat het kwijtschelden van (langdurige) schulden mensen weer nieuw perspectief geeft en daarmee de mogelijkheid om nieuw bestaan op te bouwen;
- Dat deze elementen passen binnen de transformatie van het sociaal domein;
- Dat het kwijtschelden van schulden op de lange termijn zorgt voor een daling van de kosten binnen het sociaal domein;
- Dat er in het vierde kwartaal van 2024 een nieuw beleidskader voor schulden en armoede wordt opgeleverd;

¹ [Jongeren Perspectief Fonds - Verander perspectief Verander leven](#)

² [Arnhem gaat alle schulden aflossen van ongeveer 50 huishoudens | Movisie](#)

LOKAAL HENGELO
GEWOON ANDERS!

ChristenUnie
+ Geloven in Hengelo

Verzoekt het college:

- Om te onderzoeken of het initiatief van de gemeente Arnhem toekomstig onderdeel kan zijn van het nieuwe beleidskader voor schulden en armoede;
- Hierbij de ervaringen van het experiment van de gemeente Arnhem en de ervaringen van deelname aan het Jongeren Perspectief Fonds in mee te nemen;
- Dit uiterlijk bij de begrotingsbehandeling voor het jaar 2026 aan de raad ter besluitvorming voor te leggen;

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens

Chantal Toren

Nico-Tom Pen

Sebastiaan van der Pal

Han Daals

Seviye van Wier-Koca

Susanne van den Beukel

PvdA Hengelo

GroenLinks Hengelo

D66 Hengelo

BurgerBelangen Hengelo

Lokaal Hengelo-Anders!

ChristenUnie Hengelo

MOTIE
AANVAARD
S

Heeft Motie: Meer perspectief op verbeterde verkeersveiligheid

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op 17 juli 2024
Bij agendapunt: zomernota 2024:

Constateerend dat:

- er werk wordt gemaakt van verkeersonveilige situaties in Hengelo (zie 25-NB-2.4);
- er nu 3 concrete knelpunten worden aangepakt en daarvoor de benodigd middelen vrij worden gemaakt.

Overwegende dat:

- we als gemeente Hengelo goed bezig zijn hier werk van te maken;
- we helaas moeten constateren dat 75% van de verkeersslachtoffers behoren tot kwetsbare groepen zoals voetgangers, fietsers, bromfietzers etc en 1/3 van de slachtoffers tussen de 12 en 24 jaar is. We hebben daarmee nog een flinke opgave tot verbetering van de verkeersveiligheid in Hengelo;
- we uit de BLIQ rapportage (zie email raadsgriffie 3 juli jl.) zien dat de lijst met knelpunten verder gaat dan de top 3 die nu wordt aangepakt;
- het ontbreekt in de Zomernota 2024 aan perspectief om op termijn meer gevaarlijke knelpunten aan te pakken.

Draagt het college op:

- vanaf de Zomernota 2025 en verder niet alleen te komen met de knelpunten die daadwerkelijk dat jaar worden aangepakt, maar ook een doorkijk/perspectief op te nemen naar volgende opgaves. Werkwijze is conform de risicogestuurde aanpak van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV);

En gaat over tot de orde van de dag,

GroenLinks Hengelo
Nico-Tom Pen

ChristenUnie
Susanne van den Beukel

Lokaal Hengelo-Anders!
Glenn Dedecker

LOKAAL HENGELO
GEWOON ANDERS!

Motie: Aanjagen realisatie betaalbare woningbouw

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op 17 juli 2024
Bij agendapunt: zomernota 2024:

MOTIE
AANVAARD
8

Constaterende dat:

- Er gezien de ambities voor Hengelo en de regio een enorme woningbouwopgave ligt;
- Deze behoefte er vooral in de betaalbare sector is;
- De bouwambities last hebben van de huidige marktomstandigheden, denk aan bouwkosten, materiaalkosten arbeidskosten.

Overwegende dat:

- De gemeente penvoerder is van diverse grondexploitaties in Hengelo;
- De grondexploitaties leiden tot de grondprijzen en daarmee onderdeel zijn de totale stichtingskosten en daarmee haalbaarheid van de te realiseren woningen;
- De woningcorporaties een belangrijke rol spelen in de totstandkoming van woningen in de gereguleerde huursector en de gemeente hierover prestatie afspraken maken;
- Er tevens grote behoefte is aan betaalbare koop tot € 390.000 (betaalbaarheidsgrens p.p. 2024), welke door commerciële ontwikkelaars gerealiseerd worden;
- Het gezien de behoefte in de samenleving aan betaalbare woningen wenselijk is dat de corporaties en ontwikkelaars alle ruimte moeten krijgen om hun plannen uit te voeren;
- Dat er binnen de gemeente Hengelo een forse reserve grondexploitaties (21,5 miljoen euro per 1 januari 2024) alsmede een aanzienlijke algemene reserve aanwezig is, waardoor incidentele uitgaven mogelijk zijn;
- Regelingen zoals de WBI (woningbouwimpuls) aantoonbaar hebben geleid tot meer woningbouwproductie¹;
- We hebben gezien dat een bijdrage in de onrendabele top enorm heeft geholpen bij het doorgang vinden van de horecawand met appartementen in de sociale sector en we daarom kunnen stellen dat deze 'pilot' heeft gewerkt.

Draagt het college op:

- Op het moment dat blijkt dat een project met hoofdzakelijk betaalbare woningbouw (gereguleerde sector dan wel koopwoningen tot € 390.000), niet haalbaar is, deze voor te leggen aan de Raad van Hengelo met bijbehorend financieel voorstel. Dit om een laagdrempelige werkwijze tussen Raad en College te genereren teneinde de woningbouwproductie in Hengelo aan te jagen.
- Dit zal worden voorgelegd alleen dan als alle mogelijkheden om tot een sluitende businesscase te komen aantoonbaar zijn benut. Een open en transparante houding is daarbij van alle partijen nodig.

En gaat over tot de orde van de dag,

GroenLinks Hengelo
Nico-Tom Pen

Gewoon Hengelo-Anders!
Glenn Dedecker

Vincent ten Voorde
PvdA

Mitchel Boers
VVD

¹ ([Infographic+Woningbouwimpuls+-+overzicht+resultaten+ronde+1-6.pdf](#));

MOTIE
AANVAARD
8

Motie verduurzamen vastgoed vrijwilligersorganisaties

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op 17 juli 2024:

Constaterende dat

- De NOS rapporteert dat amateursportclubs vrezen voor hun toekomst vanwege de hoge energiekosten en hierom investeringen uitstellen, de verwarming niet of nauwelijks gebruiken en er niet warm gedoucht kan worden;¹
- Dit een bekend probleem is in Hengelo, niet alleen bij amateursportclubs maar ook bij andere verenigingen en stichtingen;
- Verduurzamen van het vastgoed van deze vrijwilligersorganisaties de beste oplossing is voor een toekomstbestendig maatschappelijk middenveld;
- Vrijwilligersorganisaties vaak moeite hebben met verduurzamen vanwege ontbrekende kennis, tijd en financiële slagkracht.

Overwegende dat

- Gemeente Hengelo het maatschappelijk vastgoed, in bezit van de gemeente, reeds aan het verduurzamen is;
- Het maatschappelijk middenveld een belangrijke rol speelt in de samenleving en het nieuw Hengelo's model binnen de transformatie van het Sociaal Domein;
- Verenigingen en stichtingen met een ANBI of SBBI status een maatschappelijk doel nastreven.

Draagt het college op

- Om met vrijwilligersorganisaties die vastgoed in eigen bezit hebben in gesprek te gaan over de omvang van de verduurzamingsopgave en waar de behoefte van deze doelgroep ligt;
- Een plan op te stellen hoe deze verduurzamingsopgave aangepakt kan worden en aan te geven hoeveel incidenteel budget hiervoor benodigd is;
- Dit te rapporteren aan de gemeenteraad.

En gaat over tot de orde van de dag.

D66 Hengelo, CDA Hengelo, VVD Hengelo, Christen Unie, GroenLinks

Sebastiaan van der Pal Ron Wesseling Mitchel Boers Susanne van den Beukel Nico-Tom Pen

¹ <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2524561-amateurclubs-zitten-krap-bij-kas-verduurzaming-kan-ze-veel-geld-besparen>

Motie Incidentele uitgaven IHP dekken uit de AR

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op 17 juli 2024:

Constaterende dat

- De gemeenteraad van Hengelo met het IHP voortvarend beleid heeft geaccordeerd om onze schoolgebouwen 2050 bestendig te maken;
- Het IHP voorziet in 50 miljoen euro voor het opknappen van onze scholen.
- Bij het opstellen van de businesscases, in de eerste tranche (2024-2030) van het IHP, incidentele kosten zullen worden vastgesteld.

Overwegende dat

- 50 miljoen euro niet toereikend zal zijn om onze scholen 2050 bestendig te maken;
- Het college incidentele kosten in het kader van het uitvoeren van het IHP al verhaald op de algemene reserve, zoals in de zomernota beschreven;
- Bepaalde uitgaven die gemaakt worden bij de uitvoering van het IHP als incidenteel aangemerkt kunnen worden.

Draagt het college op

- Om incidentele kosten die in de toekomst gemaakt gaan bij de uitvoering van het IHP, die in de aankomende businesscases worden vastgesteld, te bekostigen uit de Algemene Reserve;
- Deze onttrekking aan de algemene reserve niet te korten op het vastgestelde budget van het IHP.

En gaat over tot de orde van de dag

D66 Hengelo,

Remko Lulof

Christen Unie Hengelo,

Susanne van den Beukel

BurgerBelangen Hengelo,

Han Daals

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo